

พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562

สุวิทย์ อุ่นขาว

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562

สุวิทย์ อุ่นขาว

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

DYNAMICS AND SUPPRESSION OF POLITCAL CONFLICTS IN THAI SOCIETY DURING 1997-2019

SUWIT OUNKHAW

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DOCTOR DEGREE OF POLITICAL SCIENCE
FACULTY OF SOCIAL SCIENCE
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2024

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์	:	**พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๖๒**
ชื่อนักศึกษา	:	**สุวิทย์ อุ่นขาว**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**ดร.วีรนุช พรมจักร์**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....

(ดร.วีรนุช พรมจักร์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม) .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์)

กรรมการ .....

(ดร.อาทิตย์ แสงเฉวก)

กรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรมกุล)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Dissertation Topic	:	Dynamics and suppression of politcal conflicts in thai society during 1997-2019
Student's Name	:	Suwit Ounkhaw
Degree Sought	:	Doctor of Political Science
Anno Domini	:	2024
Advisor	:	Dr. Weeranuch Promjak
Co-Advisor	:	Assoc. Prof. Dr. Sukhapat Anonjarn

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Doctor of Political Science.

Dean of Faculty of Social Sciences .....

(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri, Asst.Prof.)

Dissertation Committee:
Chairman .....

(Assoc. Prof. Dr. Chaiwat Phuakkhong)

Member (Advisor) .....

(Dr. Weeranuch Promjak)

Member (Co-Advisor) .....

(Assoc. Prof. Dr. Sukhapat Anonjarn)

Member .....

(Dr. Artit Saengchawek)

Member .....

(Asst. Prof. Dr. Suraphon Promgun)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์ : **พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562**
ชื่อนักศึกษา : **นายสุวิทย์ อุ่นขาว**
ชื่อปริญญา : **รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต**
ปีพุทธศักราช : **2567**
อาจารย์ที่ปรึกษา : **ดร.วีรนุช พรมจักร์**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : **รองศาสตราจารย์ ดร. สุขพัฒน์ อนนท์จารย์**

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 2) เพื่อสังเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาพลวัตของความขัดแย้งและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย สู่ความยั่งยืน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้มูลหลัก จำนวน 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลในบริบทที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เข้าใจข้อมูลในเชิงลึก และสามารถสรุปได้ว่าข้อมูลที่ได้มีความหมายอย่างไรในบริบทที่ศึกษา และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณณาวิธี

ผลการวิจัยพบว่า :

1. พลวัตความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทยช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและวัฒนธรรมทางการเมืองที่มาจากรัฐธรรมนูญสองฉบับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 ก่อให้เกิดกลุ่มคนเสื้อเหลือง และเสื้อแดง

2. ความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เกิดการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนลดลงในระหว่าง 5 ปีของการบริหารงานของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยในปี พ.ศ. 2562 ถูกมองว่าไม่เป็นธรรมโดยประชาชนมองว่าเป็นการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลทหาร

3. รูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย พบว่า 1.สร้างการอภิปรายและการเสวนาที่เปิดกว้าง 2. ส่งเสริมการเรียนรู้และเข้าใจเรื่องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง 3. สร้างพื้นที่นำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการ 4. สนับสนุนการวิจัยและการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย 5. สร้างแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันที่เป็นที่รวมข้อมูล แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย 6. สนับสนุนการสร้างสื่อสารที่เปิดเผยและโปร่งใส 7. ให้ความรู้และฝึกอบรมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง 8. สร้างแนวทางและกรอบคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และ 9. ส่งเสริมและสนับสนุนการเปิดโอกาสในการสนทนาและการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

ABSTRACT

Thesis Title : **Dynamics and Suppression of Political conflicts in Thai society During 1997-2019**
Researcher : **Mr. Suwit Ounkhao**
Degree : **Doctor of Political Science**
Anno Domini : **2024**
Advisor : **Dr. Weeranuch Promjak**
Co-advisor : **Assoc. Prof. Dr. Sukhapat Anonjarn**

Qualitative Research on the Dynamics of Political and Social Conflicts in Thailand: Findings and Proposed Solutions This research adopts a qualitative approach with three main objectives: (1) to analyze the dynamics of political and social conflicts in Thailand during 1997–2013; (2) to synthesize the dynamics and resolution of these conflicts during 2014–2019; and (3) to propose a sustainable model for addressing the dynamics and impacts of political and social conflicts in Thailand. The research methodology involved semi-structured and in-depth interviews with 25 key informants. Emphasis was placed on analyzing data within relevant contexts to achieve a deep understanding of the issues and derive meaningful insights. The findings are presented descriptively to highlight the complexity and nuances of the conflicts.

Research Results :

1. Dynamics of Political and Social Conflicts (1997–2013) During this period, the conflicts were primarily driven by changes in the political structure and culture, influenced by the promulgation of two constitutions: the Constitution of the Kingdom of Thailand in 1997 and in 2007. These structural shifts gave rise to two opposing political movements: the Yellow Shirt and the Red Shirt groups. The formation of these groups reflected deeper societal divisions and ideological differences, which significantly shaped the nature of political conflicts in Thailand.

2. Political and Social Conflicts (2014–2019) The military coup of 2014 marked a turning point in Thai politics, leading to a reduction in citizens' rights and freedoms under the five-year administration of the National Council for Peace and Order (NCPO). The 2019 general election, conducted after this period, was widely perceived as unjust by the public, who viewed it as a mechanism for the military government to retain power. These events intensified public dissatisfaction and contributed to ongoing political tensions.

3. Proposed Model for Resolving Political Conflicts The study identified nine strategies for resolving political and social conflicts sustainably: 1. Foster open discussions and dialogues to encourage diverse viewpoints. 2. Promote learning and understanding of political conflict resolution. 3. Create platforms for presenting academic information related to conflicts. 4. Support research and academic studies on political conflicts in Thai society. 5. Develop platforms or applications that consolidate information and provide conflict resolution guidelines. 6. Advocate for transparent and open communication to build public trust. 7. Provide training and education on conflict resolution strategies. 8. Establish clear guidelines and frameworks for addressing political conflicts. 9. Encourage and support opportunities for public dialogue and decision-making on political issues.

The dynamics of political and social conflicts in Thailand stem from structural changes and shifts in governance that have significantly impacted societal divisions and public trust in political institutions. The proposed model for conflict resolution emphasizes openness, education, research, and transparent communication as key components for sustainable solutions. By implementing these strategies, Thailand can address the root causes of its political conflicts and build a more inclusive and harmonious society for the future.

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะความเมตตาอนุเคราะห์จากคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ได้แนะนำคือ ดร.วีรนุช พรมจักร์, รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำคอยให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง ประธานกรรมการควบคุมสอบป้องกันดุษฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ภาสกร ดอกจันทร์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรมกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรเชษฐ์ โทอื้น ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย และทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยจนสำเร็จด้วยดี

ขอบคุณบิดา มารดาญาติพี่น้องทุกคนเพื่อน ๆ ทุกรูป/คน คณาจารย์ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ประสาทวิทยาการประสบการณ์ ให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณความดีจากการทำประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากดุษฎีนิพนธ์นี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่าน มา ณ โอกาสนี้หากมีข้อผิดพลาดประการใด ในดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

สุวิทย์ อุ่นขาว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	**จ**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	**ฉ**
กิตติกรรมประกาศ	**ซ**
สารบัญ	**ฌ**
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 คำถามในการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	**8**
2.1 แนวคิดทฤษฎีพลวัตทางการเมือง	8
2.2 แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งสังคมการเมืองไทย พ.ศ. 2475-2556	18
2.3 ความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย พ.ศ. 2557-2562	27
2.4 แนวคิดทฤษฎีการระงับความขัดแย้งทางการเมืองไทย	35
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	**63**
3.1 รูปแบบการวิจัย	63
3.2 หน่วยที่ใช้ในการวิจัย	64
3.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย	64
3.4 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	64
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัย	**67**
4.1 พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556	67
4.2 สังเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562	80
4.3 การแก้ไขปัญหาพลวัตของความขัดแย้งและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย สู่ความยั่งยืนถาวร	100
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	115
5.1 สรุปผลการวิจัย	115
5.2 อภิปรายผล	118

สารบัญ

หน้า

5.3 ข้อเสนอแนะ..... 121
5.4 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย..... 121
บรรณานุกรม..... 124
ภาคผนวก..... 137
ภาคผนวก ก ขอความอนุเคราะห์ผู้ให้สัมภาษณ์..... 138
ภาคผนวก ข เครื่องมือในการวิจัย..... 146
ประวัติผู้วิจัย..... 151

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุดมการณ์ทางการเมืองมีอยู่หลากหลายอุดมการณ์แต่อุดมการณ์หรือแนวคิดแบบประชาธิปไตยเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด โดยอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยมีจุดกำเนิด ณ นครรัฐเอเธนส์ เมื่อประมาณ 400 ปี ก่อนคริสตกาลจนถึงปัจจุบันทั้งแนวคิดสถาบันและกระบวนการภายใต้กรอบและหลักการประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่มีความขัดแย้ง และมีการปรับเปลี่ยนและแก้ไขกันอยู่ตลอดเวลา (contested concept) ปรากฏการณ์ที่กล่าวมานั้น พิจารณาได้ว่าอาจเป็นธรรมชาติของแนวทางประชาธิปไตยเองที่เห็นว่าแนวคิดใดก็ตามที่มีความเป็นอมตะ มีความคลาสสิกและได้รับความนิยมตัวของมันเอง ย่อมมีคุณสมบัติดังกล่าวที่สามารถทำให้ไม่ถูกทำลายไปได้ อย่างไรก็ตามประชาธิปไตยก็ยังได้ชื่อว่าเป็นระบอบการปกครองที่สามารถนำแนวคิด ทฤษฎีและปรัชญามาสู่การปฏิบัติได้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับระบอบการปกครองอื่นอีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับจากผู้คนทั่วโลกในฐานะของการเป็นระบอบการปกครองที่พยายามหาวิธีการเพื่อตรวจสอบและจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจของผู้ปกครองได้ดีที่สุด ดังนั้นจึงได้เกิดการปฏิวัติการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (Bemnard Crick, 2002, p.1-6) จากค่านิยมความเชื่อและอุดมการณ์ทางการเมืองอีกด้านหนึ่ง ซึ่งในหลายประเทศทั้งโลกตะวันออกและโลกตะวันตก จากแนวคิดเทวราชา คือ แนวคิดที่กษัตริย์เปรียบเสมือนสมติเทพ ทำให้ความเชื่อเรื่องอำนาจของกษัตริย์อยู่เหนือบุคคลอื่นในสังคมและสามารถใช้อำนาจในการปกครองได้อย่างเด็ดขาดเพียงผู้เดียว ถูกปลูกฝังค่านิยมความเชื่อเรื่องปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยมีกษัตริย์อยู่ในฐานะของผู้ปกครองสูงสุด อย่างเช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย สเปน อินเดีย จีน ไทย เป็นต้น จากพื้นฐานแนวความคิดเกี่ยวกับสังคม มนุษย์ที่มีการแย่งชิงแข่งขันกัน จึงนำไปสู่การปกครองที่ให้อำนาจเด็ดขาดในการปกครองเพียงผู้เดียว เพื่อควบคุมคนในสังคมและสร้างความมั่นคงให้กับบ้านเมืองเป็นระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ก็เกิดปัญหาจากอุดมการณ์ความเชื่อวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในหลายประเทศเนื่องจากพื้นฐานความเชื่อค่านิยมของแต่ละสังคมที่ไม่เหมือนกันโดยเฉพาะประเทศที่มีขนาดใหญ่จำนวนประชากรมาก ๆ มีหลายความคิดเห็นในเรื่องของศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง ในเรื่องการปกครองของกลุ่มคนที่มีการพัฒนาและต้องการความเปลี่ยนแปลงตลอดในแต่ละยุคสมัยแต่สิ่งสำคัญคือต้องการความมีเสรีภาพมีจุดยืนแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองไม่เหมือนกันเลยทำให้ฐานะอำนาจของกษัตริย์ไม่มั่นคงและกลุ่มชนชั้นปกครองหลาย ๆ กลุ่มเริ่มแสวงหาผลประโยชน์เพิ่มมากขึ้น (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2551 หน้า 11-12) และในศตวรรษที่ 16-17 หรือ “ยุคทอง” เป็นต้นมามีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากภาวะสงครามช่วงชิงดินแดนอาณานิคม และปัญหาภายในของแต่ละประเทศ เช่นปัญหาความเสื่อมลงของสถาบันกษัตริย์ และสงครามกลางเมืองระหว่างฝ่ายนิยมสาธารณรัฐกับฝ่ายชาตินิยมในปี ค.ศ.1936-1939 มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่นิยมอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย ฝ่ายที่มีแนวคิดอนุรักษ์นิยมแบบชาตินิยมฟาสซิสต์ กลุ่มกษัตริย์นิยม ในช่วงทศวรรษ 1970 เป็น

ช่วงเปลี่ยนผ่านจากการเมืองแบบชนชั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวความคิดอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีแนวทางต่างกันกลุ่มที่อนุรักษ์นิยมกษัตริย์และกลุ่มต้องการเปลี่ยนกลุ่มซ้ายก็จะมีแนวทางและความขัดแย้งกันมาโดยตลอดถึงแม้จะเกิดปัญหาในระบบการปกครองภายในของแต่ละประเทศแต่ส่วนใหญ่ก็มักจะมาจากอุดมการณ์ความเชื่อของสองกลุ่มนี้มาโดยตลอดเพื่อแย่งชิงอำนาจและรักษาฐานะทางสังคม (Maravall, 1982, p. 8)

การปฏิวัติอเมริกาและการปฏิวัติฝรั่งเศส จนมาถึงช่วงหลังสงครามเย็น ประชาธิปไตยถูกเรียกว่า “ระบอบการปกครองสุดท้าย” และแพร่หลายอย่างมากไปทั่วโลก การปกครองแบบประชาธิปไตยแตกต่างจากระบอบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยอยู่กับบุคคลคนเดียว เช่น สมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือที่อำนาจอธิปไตยอยู่กับคณะบุคคลจำนวนน้อย เช่น คณาธิปไตยเป็นต้น ซึ่งระบอบที่ตรงข้ามกับประชาธิปไตย เพราะอาจเกิดปัญหาความผิดพลาดในการบริหารประเทศหรือการพัฒนาที่ล่าช้ากว่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งมีความจำเป็นตามความต้องการของประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาร่วมพัฒนาบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย (บัญญัติ แพรกปาน, 2565) ในช่วงคริสต์วรรษ ที่ 18 เป็นต้นมา หลายประเทศทั่วโลกได้สร้างกระแสกดดันให้มีการเปลี่ยนแปลงมาปกครองแบบประชาธิปไตยและได้พัฒนาสู่ประชาธิปไตย (Democratization) ซึ่งเป็นคลื่นลูกที่สาม (The Third Wave) ของกระบวนการมุ่งสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่ค่อย ๆ แผ่ขยายแนวคิดมาตั้งแต่ ค.ศ.1974 จากประเทศของชาวแองโกล-แซกซอนและประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเหนือไปสู่ประเทศในแถบยุโรปใต้ ลาตินอเมริกา และในที่สุดได้เข้าสู่อดีตประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก หลายประเทศที่เคยมีรัฐบาลแบบเผด็จการในเอเชีย รวมทั้งประเทศที่ปกครองด้วยรัฐบาลทหารใน แอฟริกา (Samuel Huntington, 1991) กระแสแห่งการพัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยดังกล่าว ทำให้เกิดการยอมรับว่าประชาธิปไตยแบบเสรี (Liberal Democracy) ได้กลายเป็นรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกว่ารูปแบบการปกครองแบบอื่นๆ ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติไปแล้ว (Francis Fukuyama, 1992)

กระแสดังกล่าวก็ได้แผ่ขยายมาจนถึงประเทศไทยโดยคณะราษฎรที่รับอุดมการณ์ทางการเมืองแบบสมัยใหม่จากต่างประเทศและทำการปฏิวัติการปกครอง สถาบันพระมหากษัตริย์พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นเสาเอกแห่งการเมืองการปกครองไทยมาช้านานนับพันปีจนได้ปลูกฝังความเชื่อและอุดมการณ์ทางการเมืองที่หยั่งลงลึกมากในสังคมไทย แต่นักประวัติศาสตร์ทางการเมืองเห็นพ้องกันว่า การปกครองในอดีตของไทยเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่เพียงในนาม เพราะมหากษัตริย์น้อยพระองค์ที่จะมีพระราชอำนาจสูงสุดล้นพ้นจริงส่วนใหญ่ พระราชอำนาจนั้นถูก “ตรวจสอบ” “แข่งขัน” และ “แย่งชิง” โดยขุนนางซึ่งโดยทฤษฎีแล้วเป็นเพียง “ข้าทูลละอองธุลีพระบาท” แต่ในความเป็นจริงได้สะสมความมั่งคั่งและกำลังคน จนมีการแย่งชิงราชสมบัติมาหลายครั้งตลอดประวัติศาสตร์อันยาวนานจะเห็นได้ว่าในการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็ยังมีความขัดแย้งของชนชั้นการปกครองเสมอมา (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552) และนับตั้งแต่ประเทศไทยมีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยมาใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศไทย ครั้งแรกเมื่อ วันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา ซึ่งก็ได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องและเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับ การได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตยถึงได้ว่าเกิดจากสาเหตุความขัดแย้ง ของอุดมการณ์ทางการเมืองสองรูปแบบ เป็นความขัดแย้งของระบอบประชาธิปไตยและผลของความขัดแย้งก็มักจะทำให้

เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในสังคมไทย ความขัดแย้งที่ก่อนให้เกิดการเปลี่ยนระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย จากนั้นความขัดแย้งทางการเมืองก็ยังมีมาอย่างต่อเนื่อง (โกเมศ ขวัญเมือง, 2565) ถึงแม้การเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยสำเร็จแล้ว เมื่อ ปี พ.ศ. 2475 แต่ก็ยังมีความขัดแย้งกันเองของกลุ่มคณะปฏิวัติในกลุ่มชนชั้นปกครองที่เกิดจากผลประโยชน์และที่เปลี่ยนไป ดังที่เกิดการกอจลาจลของกองทัพคณะกู้บ้านกู้เมืองในปลาย พ.ศ. 2476 หรือ “เหตุการณกบฏบวรเดช” จนเกิดการต่อสู้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินซึ่งครั้งนั้นกองทัพคณะราษฎรที่มีกำลังสนับสนุนมากกว่าก็เอาชนะได้ ทำให้คณะราษฎรตระหนักถึงความสำคัญในการใช้กองทัพ เพื่อปกป้องการแย่งชิงอำนาจรัฐ การมีเสถียรภาพของรัฐบาล จึงจำเป็นและเป็นที่มาของกลุ่มรัฐบาลทหารและกองกำลังสนับสนุนเพื่อสืบทอดอำนาจตามทิศทางและนโยบายที่กำหนด โดยใช้ระบอบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือจากนั้นรัฐบาลส่วนใหญ่จึงเกิดจากบุคคลที่มาจากกองทัพ (ปรัชญากรณ์ ลครพล, 2563) ประเทศไทยได้มีการปกครองภายใต้ระบอบเผด็จการทหารมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่รัฐนับตั้งแต่รัฐบาลพระยามโนปกรณ์นิติธาดา ก็เกิดรัฐประหารเป็นครั้งแรก การใช้พระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎร พร้อมงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการรัฐประหาเงียบ และหากพิจารณาก็จะเห็นได้ ประเทศไทยมีการรัฐประหารนับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง 2556 จะพบว่ามีการมีการทำรัฐประหาร มาเป็นระยะ โดยอาศัยสาเหตุความผิดพลาดในการบริหารความไม่ลงรอยกันของฝั่งรัฐบาลโดยมีคลื่นกระทบจากภายนอกสภาจะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่ารัฐบาลทุกช่วงทุกสมัยเกิดความขัดแย้งกันมาโดยตลอดจนเกิดการยึดอำนาจจากรัฐบาลทหาร ภายใต้คณะผู้ก่อการรัฐประหาร ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันตามยุคตามสมัย และตอกย้ำว่า ประชาธิปไตยของไทย นั้นขาดความยั่งยืนเนื่องจากความไร้เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลในแต่ละสมัย ผลพวงจากหลายสาเหตุจนเกิดมีความไม่ลงเอยกันซึ่งล้วนเป็นฉนวนแห่งความขัดแย้งทั้งสิ้น (ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, 2562) หลังจากที่ประชาชนได้ความเข้าใจและเข้าถึงการใช้สิทธิเสรีภาพเท่าเทียบกันและอำนาจอันชอบธรรมเข้าใจบทบาทหน้าที่ของพลเมืองและมีส่วนร่วมในการเข้าไปบริหารประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองและยืนอยู่ฝั่งตรงข้ามกับฝั่งรัฐบาลทหารที่ต้องการเปลี่ยนประเทศในระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านกระบวนการเลือกผู้แทนเข้ามาเพื่อบริหารประเทศ ซึ่งการเลือกตั้ง ให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยยิ่งก่อนเกิดหลักแนวคิดที่จากหลากหลายอุดมการณ์และต้นทุนทางการศึกษาความเชื่อที่ต่างกันนับว่าเป็นปัญหาความขัดแย้งทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทำให้ฝั่งรัฐบาลไม่สามารถทำตามคำเรียกร้องข้อเสนอจากประชาชนได้ทั้งหมด (ศักดิ์ภัท เชาวน์ลักษณ์สกุล และคณะ, 2561) จากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 (วันมหาวิปโยค) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ครั้งประวัติศาสตร์ที่มีการนองเลือดเกิดขึ้นในประเทศไทยโดยเป็นความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง นิสิตนักศึกษาและกลุ่มปัญญาชนได้รวมกลุ่มชุมนุม เพื่อต่อต้านรัฐบาลเรียกร้องให้รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ปลดปล่อยนิสิตนักศึกษา และกลุ่มการเมือง จำนวน 13 คนที่ถูกจับกุมในโทษฐานเรียกร้องรัฐธรรมนูญ แต่รัฐบาลตั้งข้อหากล่าวหาว่ากระทำการผิดกฎหมายมั่วสุมชักชวนให้มีการชุมนุมทางการเมืองในที่สาธารณะเกินกว่า 5 คน ทำลายความมั่นคงของรัฐเป็นกบฏภายในพระราชอาณาจักร และมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ในการขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีของจอมพลถนอม กิตติขจร เนื่องจากเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีเพราะจากการสืบทอดอำนาจต่อจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยไม่เป็นไปตามหลักรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

รัฐบาลใช้อำนาจเผด็จการเข้ามายึดอำนาจจากประชาชนถือได้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมระบบประชาธิปไตยและคือความขัดแย้งที่มุมมองต่างจากฝังรัฐบาลนั้นเอง (ยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว, 2563 หน้า 8) ผลประโยชน์และความต้องการต่างกันอาจจะเกิดการแบ่งกลุ่มให้เห็นอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าสมาชิกในสังคม สามารถใช้สิทธิเสรีภาพโดยยึดหลักความรับผิดชอบ การเคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา แต่หากมีผลประโยชน์และอุดมการณ์ทางการเมืองยังคงแตกต่างกันนั้นเอง (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554) ตามวิถีประชาธิปไตยผู้บริหารประเทศจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นหลักและจึงต้องเป็นผู้ที่มีสำนึกรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีจิตสาธารณะ มีวินัยมี เหตุผล มีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ (ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, 2558) กฎหมาย และโอกาสที่จะได้รับการบริการต่าง ๆ ในกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตย ก็คือ การที่รัฐบาลเป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนแต่ทางปฏิบัติก็ยังคงแตกต่างกันอยู่นั้นเอง (สุรพล ศรีวิทยา, 2558 หน้า73-94) ทุกยุคสมัย ไม่มีอะไรเหมือนกันเลยทั้งโครงสร้างส่วนบนและโครงสร้างส่วนล่าง ระบบเศรษฐกิจจะต้องเกิดขึ้นโดยพลังแฝงที่มองไม่เห็น จึงทำให้ประชาชนบางกลุ่มเกิดข้อสงสัยในสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียบกันในการปกครองระบอบประชาธิปไตยพลวัตของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละยุคอยู่บ้างไม่น้อย (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552) ซึ่งมีเหตุการณ์ของความขัดแย้งโดยสรุป ดังนี้

ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 ประเทศไทยมีเหตุการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญหลายเหตุการณ์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นช่วงเวลาต่าง ๆ โดยสรุปคือ วิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย (พ.ศ. 2540-2541) วิกฤตการณ์นี้เริ่มต้นในประเทศไทยเมื่อรัฐบาลประกาศลอยตัวค่าเงินบาทในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 ส่งผลให้เกิดการล้มละลายของธุรกิจหลายแห่ง การเลิกจ้างงานจำนวนมาก และการลดลงของรายได้ประชาชนอย่างรุนแรง การฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังวิกฤตการณ์นี้ใช้เวลาหลายปี 2. การขึ้นสู่ตำแหน่งของนายทักษิณ ชินวัตร โดยก่อตั้งพรรคไทยรักไทยและชนะการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 มีการนำนโยบายที่เน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาชนบท แต่การดำเนินนโยบายของรัฐบาลทักษิณก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองกับกลุ่มผู้คัดค้าน โดยการเมืองช่วงการปกครองของนายทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544-2549) ในขณะนั้นเกิดการการประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (PAD) เป็นการเริ่มต้นของการประท้วงครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2549 นำโดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (PAD) ซึ่งคัดค้านรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ข้อกล่าวหาทุจริตและการใช้อำนาจในทางที่ผิด การประท้วงนี้นำไปสู่การรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 หลังจากการรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ซึ่งนำโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) โดยมีพลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้าคณะฯ ประเทศไทยเข้าสู่ช่วงเวลาของการปกครองโดยรัฐบาลชั่วคราวและกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ (John H. D. Chiang, 1999)

หลังการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทยมีการจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวและร่างรัฐธรรมนูญใหม่ การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2550 นำพรรคพลังประชาชน ซึ่งเป็นพรรคสืบทอดจากพรรคไทยรักไทยกลับมาสู่อำนาจอีกครั้ง แม้ว่าพรรคพลังประชาชนจะชนะการเลือกตั้ง แต่ความขัดแย้งทางการเมืองก็ยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะการประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งนำไปสู่การยึดทำเนียบรัฐบาลและการยึดสนามบินสุวรรณภูมิ ในช่วงรัฐบาลอภิสิทธิ์

เวชชาชีวะ (พ.ศ. 2551-2554) การประท้วงของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (UDD) กลุ่มเสื้อแดง (UDD) ซึ่งสนับสนุนทักษิณ ชินวัตร ได้จัดการประท้วงครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2553 โดยมีเป้าหมายให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ลาออกและจัดการเลือกตั้งใหม่ การประท้วงนี้นำไปสู่ความรุนแรงและการเสียชีวิตของผู้ประท้วงและเจ้าหน้าที่หลายคน จนทำให้เกิดวาทกรรม “เผาบ้านเผาเมือง” มีการใช้สัญลักษณ์ในการต่อทางอุดมการณ์ทางการเมืองเช่น เสื้อแดง เสื้อเหลือง เป็นต้น การชุมนุมเริ่มขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 การสูญเสียครั้งนี้สร้างความเจ็บปวดและความขัดแย้งในสังคมไทย (พงศธร สารชะนะ, 2547)

ภายหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรโดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (2554) นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองและสังคมที่เกิดจากการชุมนุมประท้วงและความขัดแย้งที่ยืดเยื้อในช่วงก่อนหน้านี้ ทำให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาวของนายทักษิณ ชินวัตร ชนะการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2554 และเป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย แต่ก็ยังต้องเผชิญกับการประท้วงและการคัดค้านจากกลุ่มต่าง ๆ โดยการประท้วงต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เริ่มรุนแรง ในปี พ.ศ. 2556-2557 กลุ่มผู้ประท้วงนำโดยสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้จัดการประท้วงต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จนนำไปสู่การรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (สุรชาติ บำรุงสุข, 2561)

ช่วงการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (พ.ศ. 2557-2562) การปกครองโดย คสช. หลังการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทยถูกปกครองโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่และจัดการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง เหตุการณ์เหล่านี้เป็นเพียงภาพรวมของความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนและพลวัตของการเมืองไทยที่มีผลกระทบต่อประชาชนและประเทศในหลายด้าน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องพลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 เป็นการสำรวจและวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นหลายช่วงตามลำดับเวลาพร้อมกับการวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการระงับความขัดแย้งที่ใช้ในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้มีความสำคัญในการทำความเข้าใจถึงสาเหตุและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในประเทศไทย พร้อมทั้งเสนอแนวทางการระงับความขัดแย้งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทยในแนวทางของประชาธิปไตย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 เป็นอย่างไร

1.2.2 พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทยหลังเกิดการรัฐประหาร ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและพลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556

1.2.2 เพื่อสังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

1.2.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาพลวัตของความขัดแย้งและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย สู่ความยั่งยืน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องพลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 มีนิยามศัพท์เฉพาะพลวัต ที่ใช้ในงานวิจัย คือ

พลวัต หมายถึง สิ่งที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ และมีความสามารถเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วยพลังในตัวเอง เช่น พลวัตทางการเมือง คือมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ของสังคมและการเมือง หรือสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและระบบต่าง ๆ อยู่เสมอ

ความขัดแย้งทางการเมือง หมายถึง ความไม่ลงรอยกัน หรือสภาวะ ที่ไม่เห็นพ้องป้องกัน หรือความเป็นปฏิปักษ์ ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไปโดยมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ไม่สามารถเข้ากันได้ ความไม่ลงรอยกันทางการเมือง

การระงับความขัดแย้ง หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการที่มุ่งลดหรือขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร อาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การเจรจา การไกล่เกลี่ย การปรับความเข้าใจ กระบวนการทางกฎหมาย หรือการใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างฝ่ายที่ขัดแย้งกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสงบสุขและความสมานฉันท์ในสังคมการเมืองไทย

การเมืองไทยช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 หมายถึง ช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อการเมืองไทยเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านโครงสร้างการปกครอง ความขัดแย้งทางการเมือง และบทบาทของกองทัพในทางการเมือง

สังคมไทย หมายถึง กลุ่มของประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ภาษา และวิถีชีวิต แต่มีลักษณะร่วมที่ทำให้สามารถเรียกรวมกันว่าเป็นสังคมเดียวกันได้ และมีโครงสร้างทางสังคมได้แก่ ชนชั้นสูง ชนชั้นกลาง และชนชั้นล่าง โดยมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง โดยงานวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงสาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าว รวมถึงการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและบทบาทของพวกเขาในความขัดแย้ง

1.6.2 การพัฒนาแนวทางในการระงับความขัดแย้งโดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาแนวทางหรือมาตรการในการระงับความขัดแย้งในอนาคตได้

1.6.3 การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในสังคม โดยสามารถนำผลการวิจัยไปสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกลุ่มที่มีความขัดแย้ง โดยการเผยแพร่ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและการจัดการความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.4 การส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยเพิ่มเติม ซึ่งงานวิจัยจะเป็นแหล่งข้อมูลและฐานความรู้สำคัญสำหรับนักวิจัย นักศึกษา และผู้สนใจในเรื่องการเมืองและสังคมไทย เพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยเพิ่มเติมในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง

1.6.5 การสนับสนุนการกำหนดนโยบาย สามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการกำหนดนโยบายทางการเมืองและสังคมของรัฐบาลและองค์กรต่างๆ โดยการนำเสนอข้อเสนอแนะที่อิงจากข้อมูลและการวิเคราะห์ทางวิชาการ

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ.2557-2562 ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีพลวัตทางการเมือง

2.2 แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งสังคมการเมืองไทย พ.ศ. 2475-2556

2.3 ความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย พ.ศ. 2557-2562

2.4 แนวคิดทฤษฎีการระงับความขัดแย้งทางการเมืองไทย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีพลวัตทางการเมือง

2.1.1 ความหมายพลวัตทางการเมือง

พลวัต (Dynamic) หมายถึงสิ่งที่เคลื่อนไหวและไม่คงที่ (Not static) ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อมีการสื่อสารระหว่างกัน โดยเฉพาะเมื่อมีการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ใช้สื่อที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น หนังสือพิมพ์ที่เขียนแล้วไม่สามารถแก้ไขได้อีก แต่หนังสือพิมพ์ยังคงมีค่าในสังคมและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง (กมลวรรณ โลห์สิวานนท์, 2555 หน้า 14)

พลวัต ในภาษาไทยเพื่ออธิบายสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่และสามารถเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วยพลังในตัวเองได้ ตัวอย่างเช่น ภาษาเป็นตัวอย่างหนึ่งของคำที่เป็นพลวัต เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ส่วนคำว่า “สังคมพลวัต” หมายถึง สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและระบบต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2555)

พลวัต (Dynamic) หมายถึง การขับเคลื่อน การพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งผันแปรไปตามเงื่อนไขความต้องการของสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ (ธมกร ทยาประศาสน์, 2555 หน้า 1)

อริสโตเติล (Aristotle) บิดาแห่ง วิชารัฐศาสตร์ให้ความหมายไว้ว่า “การเมือง” หมายถึง “การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อสาธารณประโยชน์” ส่วนเพลโต (Plato) นักปราชญ์กรีกให้ความหมายของการเมืองว่า “เป็นกิจกรรมที่แสวงหาความยุติธรรมและเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีของสังคม”พลวัตการเมืองการปกครอง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากความผันแปรไปตามเงื่อนไขความต้องการของสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

พลวัตของการเมืองการปกครองไทยขึ้นอยู่กับส่วนประกอบของสังคมและการเมืองไทยคือ สถาบันพระมหากษัตริย์ ข้าราชการทหาร และพลเรือน ชนชั้นกลางในกรุงเทพและเมืองใหญ่ การเมืองและการปกครองในประเทศไทยขึ้นอยู่กับส่วนประกอบต่าง ๆ ของสังคม องค์ประกอบเหล่านี้คือพระมหากษัตริย์ ข้าราชการทหาร และพลเรือนชนชั้นกลางที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพและเมืองใหญ่ ซึ่งมีความสามารถในการต่อรองในระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ในขณะที่ชนชั้นประชาชนส่วนใหญ่ในชนบท มีการเข้าถึงทรัพยากรได้ยากและไม่มีอำนาจในการต่อรองในระบบเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านี้เป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสร้างขึ้นและทำลายรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย หากไม่เข้าใจความสัมพันธ์นี้ ก็จะไม่สามารถเข้าใจถึง “พลวัต” ของการเมืองไทยได้โดยสรุปพลวัตของการเมืองไทยขึ้นอยู่กับส่วนประกอบของสังคมและการเมืองไทย หรือปัจจัยที่สำคัญ 4 ส่วน คือ 1. สถาบันพระมหากษัตริย์ 2. ข้าราชการทหารและพลเรือน 3. ชนชั้นกลางในกรุงเทพและเมืองใหญ่ 4. ประชาชนส่วนใหญ่ในชนบท (พิเชฐ ศรีหล้า, 2562 หน้า 104)

พลวัตของการเมืองไทย หมายถึง ส่วนประกอบของสังคมและการเมืองไทย 4 ส่วน คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ ข้าราชการทหาร และพลเรือน ชนชั้นกลางในกรุงเทพและเมืองใหญ่ ซึ่งสามารถต่อรองได้ในระบบเศรษฐกิจแบบตลาด และประชาชนส่วนใหญ่ในชนบท ซึ่งเข้าถึงทรัพยากรได้ยาก และไม่มีอำนาจต่อรองในระบบเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของ 4 ส่วน นี้เอง ที่ก่อให้เกิดพลวัตทางการเมือง สังคม ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2554 หน้า 19)

ในขณะเดียวกันพลวัตของสังคมการเมือง มีลักษณะสำคัญ คือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับวิวัฒนาการชีวิตที่ดีขึ้น มีความเป็นอารยะที่สูงขึ้น สามารถอยู่ร่วมกันและสามารถสืบพันธุ์ส่งต่อไปยังรุ่นต่อ ๆ ไปได้ มนุษย์ได้พัฒนาชุมชนจนกลายเป็นสงคมที่ทำให้สมาชิกทุกคน หรือเกือบทุกคนมีอาหารบริโภค มีปัจจัย 4 สำหรับการดำรงชีพ และที่สำคัญที่สุดคือทุกคนมีโอกาสสืบพันธุ์สืบทอดเผ่าพันธุ์ของตนต่อไปได้ แทนที่จะเป็นสิทธิขาดของหัวหน้าฝูงหรือหัวหน้าเผ่าที่มีร่างกายแข็งแรงและสมบูรณ์ที่สุดเท่านั้น แม้บางเผ่าพันธุ์จะมีหัวหน้าเผ่าหรือหัวหน้าชุมชนยังติดสัญชาตญาณการแพร่พันธุ์ของตนเอง สามารถมีอภิสิทธิ์ที่จะมีโอกาสมีคู่ได้เป็นจำนวนมาก เพื่อให้มีการแพร่พันธุ์ได้มากกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ในเผ่า และพลวัตทางการเมืองของโลกก็กลายเป็นกระแสของประชาธิปไตยไปทั่วทั้งโลกสร้างความกดดันให้ประเทศต่าง ๆ ที่เคยเป็นประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบเผด็จการทหาร เช่น สเปน โปรตุเกส ประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาใต้ รวมทั้งประเทศคอมมิวนิสต์ เช่น สหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต รวมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนาม ลาว คิวบา ก็ต้องผ่อนคลายเปิดประเทศเข้าหาระบบเศรษฐกิจแบบตลาด หรือ market economy มากขึ้นตามลำดับ (MATICHON ONLINE, 2018)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พลวัตทางการเมือง เป็นการเลื่อนไหลที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่และมีความสามารถเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วยพลังในตัวเอง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งผันแปรไปตามเงื่อนไขความต้องการของสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ อนึ่งพลวัตของการเมืองไทย มีปัจจัยที่สำคัญ 4 ส่วน คือ สถาบันพระมหากษัตริย์, ข้าราชการทหารและพลเรือน, ชนชั้นกลางในกรุงเทพและเมืองใหญ่ และประชาชนส่วนใหญ่ในชนบท เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออกในโครงสร้างทางสังคม

2.1.2 ทฤษฎีความขัดแย้ง

ลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser, 1913-2003) อธิบายว่าความขัดแย้งคือสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีความแตกแยกหรือขัดแย้งกันระหว่างคนหรือกลุ่มคน สามารถเกิดขึ้นทั้งในด้านบวกและด้านลบ หมายความว่าความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นในทุก ๆ ด้านของทั้งความเกลียดและความรัก แต่ก็สามารถแก้ไขความแตกแยกและปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งได้และในกลุ่มที่มีคนร่วมกันอยู่ ในกลุ่มนั้นมีความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรและศัตรูพร้อมกัน ความขัดแย้งในกลุ่มมีผลส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ โดยหากสมาชิกในกลุ่มไม่พอใจกับสถานการณ์ปัจจุบัน เขาจะพยายามเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้เป็นไปตามความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ ความขัดแย้งยังสามารถทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม ลดความเป็นส่วนตัว และสร้างความซับซ้อนในโครงสร้างทั้งในเรื่องความร่วมมือและความขัดแย้ง พร้อมกับสร้างความแตกต่างภายในกลุ่มต่าง ๆ นั่นเอง ด้วย (Yenjaima & Suyaporm, 2018) “ความขัดแย้ง” หมายถึง สภาวะที่เกิดจากความแตกต่างของจุดประสงค์ ความเชื่อ และค่านิยมระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งความขัดแย้งแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่างๆ (Wattanasap, 2007) นอกจากนี้จากความหมายของความขัดแย้งดังที่ได้นำเสนอแล้วในเบื้องต้นนั้นผู้เขียนมองว่า อาจจะสามารถสรุปความขัดแย้งทางการเมืองประกอบไปด้วยอุดมการณ์ทางการเมือง ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ ความเชื่อค่านิยมความขัดแย้งคือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมีการแบ่งปันหรือกระจายสิ่งที่มีค่าและสินค้าที่มีจำกัด อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งอาจมีมาจากสิ่งต่าง ๆ เช่นรายได้ ผลตอบแทน ฐานะ ตำแหน่ง อำนาจ สิทธิการครอบครอง หรือสถานที่ ความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ต้องพบเจอกันบ่อย ๆ การวิเคราะห์ความขัดแย้งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสังคม เป็นการยืนยันว่าความขัดแย้งเป็นส่วนสำคัญของชีวิต การวิเคราะห์สังคมคือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความขัดแย้งทางเศรษฐกิจในสังคม การใช้ความขัดแย้งเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสังคมในทุกสังคม การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดเกิดจากความสัมพันธ์ของอำนาจและความสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้เกิดความขัดแย้งซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เป็นโครงสร้างของสังคม โครงสร้างอยู่ภายในหรือบนก่อนหน้า การเปลี่ยนแปลงจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและผันแปรต่อโครงสร้างของสังคม เช่น สถาบันทางสังคม เช่นรัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และค่านิยม (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2540 หน้า 29)

2.1.3 แนวคิดความขัดแย้งจากอุดมการณ์ทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตย

รูปแบบของการเมืองที่เชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีที่มีความหลากหลาย การเมืองที่อยู่ในรูปแบบนี้มีการต่อสู้ในแง่ของความคิดเห็นที่มีมุมมองต่างกันและมีทิศทางทางแตกต่างกันอย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม การเมืองแบบนี้ยังถือว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง และให้ความสำคัญกับหลักการ 3 ประการ (Bunpot Weerasai, 2003 p.305-307) ได้แก่ (1) หลักมนุษย์เป็นผู้มีสติปัญญา รู้จักใช้เหตุผล รู้ดีรู้ชั่ว และสามารถปกครองตนเองได้ สังคมมนุษย์แสดงออกด้วยเหตุผลเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับกันได้ (2) หลักสิทธิเสรีภาพ เสรีภาพเป็นความสามารถในการได้โดยปลอดอุปสรรค ส่วน คำว่า สิทธิเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่จะคิดหรือลงมือกระทำการใช้เสรีภาพต้องไม่ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นในสังคมด้วยกันโดยตัวที่จำกัดเสรีภาพ เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมของสังคม เสรีภาพขั้นพื้นฐาน เช่น แสดงความคิดเห็น

การรวมกลุ่ม เลือกถิ่นที่อยู่ การนับถือศาสนา ส่วนสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น ได้รับการคุ้มครองทั้งทางร่างกายและทรัพย์สินสิทธิในเคหสถาน การเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัย การเดินทาง ประกอบอาชีพโดยสุจริต เป็นต้น (3) หลักความเสมอภาคหมายถึงความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีของการเป็นคน ตัวอย่างเช่นการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคุ้มครองตามกฎหมาย การต้องการความก้าวหน้าในชีวิต และความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงอุดมการณ์ทางการเมืองกับความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง ที่มีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น เนื่องจากอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องของความคิดและความเชื่อมั่นที่มีขึ้นอย่างแรงกล้า กระบวนการนี้จะช่วยให้เกิดคุณค่าสูงสุดในตัวบุคคล ที่มีความเชื่อมั่นและความแข็งแรงอย่างแน่นอนบุคคลทุกคนมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่จะต้องการรักกันและผูกพันกัน ซึ่งเรียกว่า “มีความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง” การสร้างความคิดเห็นและความเชื่อ และสร้างความร่วมมือทางการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่แสดงออกเฉพาะในการเมืองแบบประชาธิปไตยเท่านั้นที่ส่งผลให้มีความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง ความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองจะมีผลต่อบุคคลให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานทางการเมืองโดยสิ้นเชิง ผลลัพธ์ที่ได้จะส่งผลให้มีการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีความมั่นคงมากขึ้นการพัฒนาและสร้างเสริมอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในทุกมิติที่สอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักการกระบวนการและตัวแสดงทางการเมือง การสร้างเสริมอุดมการณ์แบบนี้เกี่ยวข้องกับความเชื่อและความคิดที่แตกต่างกันของบุคคลต่าง ๆ(สัญญา เคณาภูม, 2561) ปัจจัยเงื่อนไขที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งยึดตามหลักเหตุผลจากองค์ความรู้ที่แตกต่างกันโดยหากประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงเพิ่มมากขึ้นเท่าใดก็ย่อมหมายถึงก็จะยิ่งพัฒนาการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีมากขึ้นเท่านั้น และจะเกิดแนวความคิดความหลากหลายอุดมการณ์ทางการเมืองตามไปด้วยเช่นกัน และนั้นก็เป็นจุดเริ่มของความขัดแย้งตามไปด้วยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีฐานคติมาจากการเห็นคุณค่าการเมืองตลอดจนถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของการเมือง ซึ่งเรียกว่า “อุดมการณ์การทางการเมืองฐานคติหุ้นส่วนทางการเมือง” การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดที่คล้ายกันเข้าด้วยกัน แต่ถ้ามีความคิดที่ตรงข้ามกัน จะเกิดการขัดแย้งระหว่างกันได้ แต่สิ่งสำคัญในการดำเนินการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับประชาชนคือต้องสร้างและเสริมอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีความเชื่อมั่นในพลังของเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การยอมรับความคิดที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังต้องพึ่งพาการสื่อสารที่โปร่งใสและเปิดกว้าง เพื่อให้ประชาชนได้เข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับประเทศซึ่งมีแนวทางดังนี้ (1) การพัฒนาปัจเจกบุคคลหมายถึงการพัฒนาปัจจัยบุคคลยังคงมีความสำคัญ โดยการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับบุคคล สามารถทำได้โดยการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาทักษะต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลมีความรู้และทักษะที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตในสังคม นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมความตระหนักรู้ในค่านิยมทางจริยธรรมและประชาธิปไตย และอย่างสำคัญคือการส่งเสริมความรับผิดชอบในการทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและสังคมอย่างยั่งยืน เช่น การเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของประชาธิปไตย และความรับผิดชอบในการทำสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีวินัยในตนเอง และการผลักดันหรือกดดันให้พัฒนาการตนเองไปสู่ทางที่ดีขึ้น เช่น การปฏิบัติตามวิถีประชาหรือวิถีชาวบ้าน และการปฏิบัติตามกฎหมาย ผลประโยชน์ที่คาดว่าสามารถได้รับจากการพัฒนาปัจเจกบุคคลในทางสังคมเป็นไปได้อีก

ด้วย (2) การจัดสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้เกิดสนับสนุนการพัฒนาอย่างเต็มที่ สามารถเริ่มต้นด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนา เช่น การสร้างพื้นที่การผลิตที่เพียงพอและมีความยั่งยืน การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ถนน ระบบขนส่ง และพื้นฐานทางเศรษฐกิจอื่น ๆ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการศึกษาและการพัฒนาทักษะของประชาชน โดยการเสริมสร้างโรงเรียนและสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพและเทคโนโลยีที่เพียงพอ เพื่อให้คนไทยสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังควรสร้างภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้มีการสร้างองค์ความรู้ เช่น สนับสนุนการวิจัยและการนวัตกรรม การสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในประชากร ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันที่เกี่ยวข้องสามารถเป็นตัวกำหนดและสนับสนุนในกระบวนการพัฒนาอย่างเต็มที่ได้ดังกล่าว เช่น สถาบันครอบครัวที่มุ่งเน้นในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเติบโตและพัฒนาของครอบครัว สถาบันชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และเชื่อมโยงกับชุมชนให้เกิดการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โรงเรียนที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเติบโตและพัฒนาอย่างเต็มที่ สถาบันศาสนาที่สร้างสภาพแวดล้อมทางจิตวิญญาณและจิตใจที่อุดมสมบูรณ์และเป็นผลดีต่อชุมชน สถาบันรัฐที่มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์และสามารถรองรับและสนับสนุนการพัฒนาของประเทศ และสถาบันเอกชนที่มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทั้งในแง่บุคคลและองค์กร (3) การออกแบบและปฏิรูปโครงสร้างและกลไกของรัฐเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนประชาธิปไตย สถาบันนิติบัญญัติที่ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นตัวกำหนดและกำหนดกรอบการดำเนินงานของรัฐ และเป็นการยืนยันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้มีความเกิดขึ้นโดยเครื่องหมายประจำการทำงานของรัฐ ส่วนสถาบันบริหารขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ประชาธิปไตย มีบทบาทสำคัญในการสร้างการเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจที่ส่งผลต่อสังคม สถาบันเหล่านี้จะต้องสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้มีการเรียนรู้และสอนแนวปฏิบัติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และส่งเสริมความรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะและการตัดสินใจทางการเมือง นอกจากนี้ยังควรสร้างการตรวจสอบและการประเมินการดำเนินงานของสถาบันเหล่านี้เพื่อให้มีการปรับปรุงและการพัฒนาต่อไปในทางที่ดียิ่งขึ้น และ สถาบันตุลาการ ตุลาการวิวัฒน์ต้องตัดสินบนพื้นฐานของหลักการทั้งหลักนิติธรรมและหลักนิติรัฐไปพร้อม ๆ กัน ศาลต้องผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมอย่างแท้จริง ศาลต้องไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และ (4) การเข้าร่วมประชาคมระหว่างประเทศเป็นวิธีที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศ การรวมกันเป็นหนึ่งช่วยให้ประเทศสามารถแบ่งปันและนำเอาแนวทางที่ดีที่สุดในการดำเนินการภายในประเทศไปใช้ผลในระดับภูมิภาคและระดับสากล นอกจากนี้ การเข้าร่วมประชาคมยังสร้างแรงบันดาลใจและความกดดันให้รัฐบาลหรือกลุ่มผู้มีอำนาจปฏิบัติตามหลักสากลและการดำเนินการตามแนวทางที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามเป็นสิ่งสำคัญที่จะให้การเข้าร่วมประชาคมเกิดขึ้นอย่างสมดุลและสอดคล้องกับราษฎร์ธรรม หากการเข้าร่วมประชาคมเหล่านี้ไม่สมดุลหรือสิ่งที่ส่งผลให้เกิดความเห็นต่างๆในรัฐบาลหรือการดำเนินการในระดับสูง อาจเป็นอันตรายและเสี่ยงต่อการเกิดปฏิวัติหรือรัฐประหารทางอ้อมอย่างหนึ่งในประเทศ หากปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องตามหลักสากล

ภายในประเทศจะไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่หากไม่ปฏิบัติตามทิศทางที่กล่าวไว้ จะเกิดความขัดแย้งและเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมขึ้นได้ (สัญญา เคณาภูมิ, 2561)

2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งสังคมการเมือง

ความขัดแย้งคือสภาวะที่เกิดขึ้นในกลุ่มเมื่อสมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ความขัดแย้งระหว่างสองฝ่ายบ่งบอกถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่ายนั้น ความขัดแย้งเกิดขึ้นเพราะความรู้สึกที่เข้าข้างตนมากกว่าเข้าข้างอีกฝ่าย ความรู้สึกสามารถเป็นความมุ่งร้าย, โกรธ, เกลียด, หรืออิจฉาได้ ส่วนตัวฝ่ายหนึ่งในการเกิดความขัดแย้งนั้นอาจเกิดจากพฤติกรรมหรือคุณลักษณะทางสังคมที่สำคัญกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่มีองค์กรหรือบุคคลใดสามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ ความขัดแย้งมักจะเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2540 หน้า 31) ในสังคมเราสามารถพบเห็นความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่างบุคคลได้ทุกที่ทุกเวลาค่ะ ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อมีบุคคลใดก็ตามที่ต้องการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ตามที่ตัวเองต้องการ แต่บุคคลคนนั้นต้องเจอกับความต่อต้านหรือการปัดฝ่ายตรงข้ามจากผู้อื่นหรือกลุ่มอื่น ๆ ความขัดแย้งส่วนใหญ่เกิดจากความจำกัดของทรัพยากรหรือรางวัลที่มีอยู่ เมื่อมีคนได้รับจะทำให้คนอื่น ๆ ไม่ได้รับ จึงทำให้คนที่ได้รับมีอำนาจมากขึ้น แต่ความขัดแย้งไม่จำเป็นต้องส่งผลให้เกิดการต่อสู้กัน โดยการแข่งขันก็เป็นรูปแบบหนึ่งของความขัดแย้ง แต่ความขัดแย้งในการแข่งขันนั้นจะมีกฎหรือกติกาที่ทุกฝ่ายต้องยอมรับ การชนะก็คือการได้รับรางวัลหรือประโยชน์ และไม่ใช่การทำลายกับคู่ต่อสู้ อย่างไรก็ตาม หากความขัดแย้งเกิดขึ้นในระยะยาวนาน ก็อาจทำให้เกิดการแบ่งอำนาจในสังคม(เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2540 หน้า 30) ความขัดแย้งแนวคิดทางจิตวิทยา ว่าหมายถึง สถานการณ์ที่บุคคลถูกกระตุ้นให้เกี่ยวข้องในกิจกรรมสองอย่างหรือมากกว่าสองอย่าง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่แยกจากกันโดยเด็ดขาด (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2540 หน้า 8)

2.1.5 แนวคิดทางมานุษยวิทยา มุมมองต่อความขัดแย้ง

ในทางมานุษยวิทยา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2540 หน้า 29) เห็นว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อมีการแข่งขันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ โดยฝ่ายต่าง ๆ อาจเป็นบุคคล ครอบครัว เชื้อชาติ ชุมชน หรือกลุ่มต่างๆ เช่น องค์กรทางการเมือง เผ่าชน หรือศาสนา ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเนื่องจากไม่มีความปรารถนาหรือเป้าหมายที่เหมือนกัน อีกทั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของบุคคลก็เป็นสาเหตุในการเกิดความขัดแย้งได้ด้วย เชื่อว่ามานุษยวิทยาส่วนใหญ่ก็ยืนยันว่าความขัดแย้งเป็นผลลัพธ์ของวัฒนธรรม แต่การที่ไม่มีความขัดแย้ง การมีความร่วมมือ และการกระทำที่ประสานงานกันเป็นเป็นตัวบ่งชี้ว่าสังคมมีความมั่นคง ความขัดแย้งเกิดขึ้นแบบไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในมานุษยวิทยา เนื่องจากระบบสังคมมีความขัดแย้งในหลายรูปแบบ ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ที่ตรงกันข้ามหรืออยู่คนละฝ่าย ความขัดแย้งจะมีผลต่อความสัมพันธ์ของคู่ขัดแย้ง เนื่องจากความขัดแย้งเกิดจากความรู้สึกที่เข้าข้างตนเองมากกว่าเข้าข้างฝ่ายอื่น ความขัดแย้งทำให้เกิดวงวนของความขัดแย้ง และความวงวนนี้ก็ช่วยสร้างความขัดแย้งเพิ่มเติม

เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความขัดแย้งมากขึ้น (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2550 หน้า 13) ได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความขัดแย้งที่สำคัญ 3 แนวคิดด้วยกัน ได้แก่

1. มุมมองแบบดั้งเดิม (The Traditional View) ซึ่งมองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง

2. มุมมองแบบมนุษย์สัมพันธ์ (The Human Relation View) ซึ่งมองว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติและยากที่จะหลีกเลี่ยง แต่ก็ไม่เป็นเรื่องที่เลวร้ายเสมอไปเพราะสามารถที่จะบังคับและกำหนดแนวทางในการแสดงออกของกลุ่ม

3. มุมมองแบบร่วมสมัย (The Integrationist View) ซึ่งมองว่าความขัดแย้งนั้นนอกจากจะเป็นตัวบังคับที่มีผลดีในกลุ่มแล้ว ยังมีความสำคัญอย่างมากสำหรับกลุ่มในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ความขัดแย้งที่แบ่งชนิดของความขัดแย้งออกเป็น 5 ชนิด (Moors, 1986)

สรุปความขัดแย้งด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านผลประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นความขัดแย้งมีความวุ่นวายและซับซ้อน เนื่องจากสื่อมีความเป็นเจ้าของข้อมูล การสื่อสารกับประชาชนมีความท้าทาย ด้านผลประโยชน์ เป็นความสัมพันธ์ที่ดีช่วยลดความขัดแย้ง การเจรจาเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น เพราะสอดคล้องกับผลประโยชน์ที่แตกต่างกันด้านความสัมพันธ์กับค่านิยมและโครงสร้าง เป็นการแยกแยะความขัดแย้งตามค่านิยมและโครงสร้างช่วยให้เราเห็นผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน และช่วยในการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้อง จึงสรุปได้ว่า ความขัดแย้งต่าง ๆ ในด้านข้อมูลข่าวสาร ผลประโยชน์ และความสัมพันธ์ไม่ได้เป็นแบบเฉพาะเจาะจง แต่เป็นผลส่วนผสมหรือมีความหลากหลายในเรื่องของความรุนแรงที่แตกต่างกัน

2.1.6 พัฒนาการของความขัดแย้ง

1. ความขัดแย้งแฝง (Latent Conflicts) หมายถึง การมีความขัดแย้งที่ซ่อนอยู่และยังไม่เป็นที่รู้จักหรือเป็นที่รู้สึกคับแคบ ซึ่งยังไม่ได้แสดงออกมาอย่างชัดเจน ความขัดแย้งแฝงนี้ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือขยายตัวจนกลายเป็นการแบ่งแยกกันของฝ่ายตรงข้ามกันอย่างชัดเจน บางครั้งอาจจะมีฝ่ายหนึ่งหรือหลายฝ่ายยังไม่รับรู้ว่ามีความขัดแย้งหรือไม่รู้สึกถึงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ตัวอย่างที่เป็นไปได้คือเมื่อความสัมพันธ์เริ่มเปลี่ยนแปลง

2. ความขัดแย้งกำลังเกิด (Emerging Conflicts) หมายถึงการเกิดปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยผู้เกี่ยวข้องสามารถระบุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ชัดเจน ว่ามีประเด็นที่ขัดแย้งกันอยู่ อย่างไรก็ตามยังไม่มีการเจรจาตกลงหรือกระบวนการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

3. ความขัดแย้งที่ปรากฏออกมาแล้ว (Manifest Conflicts) หมายถึงระยะเวลาที่ปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นเริ่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาของเรื่องที่เกี่ยวข้อง และมีผลให้กับการที่ฝ่ายต่างๆ เริ่มมีการต่อรองหรือสื่อสารกันอย่างเต็มที่หรืออาจทำให้เกิดการเลิกสารภาพกันแล้วก็ได้ การเจรจาและการแก้ไขปัญหาในความขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นในหลายวิธี เช่น การเจรจาอย่างเรียบง่าย การเผลอใจ หรือการต่อสู้กันอย่างแท้จริง (CDA Associates, 1986)

2.1.7 ส่วนผสมของความขัดแย้ง

เว็บไซต์นี้เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งของมหาวิทยาลัยเปอร์ดูในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเว็บไซต์ได้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อความขัดแย้ง โดยมีส่วนผสมที่สำคัญทั้งหมด 5 ประการ คือ ความต้องการ การรับรู้อำนาจ ค่านิยม ความรู้สึก และอารมณ์ (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2550 หน้า 11) ต้นตอและสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น มีมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นเนื่องจากผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายได้รับ อาทิเช่นการถูกเอารัดเอาเปรียบหรือปัญหาที่เกิดจากการใช้อำนาจให้เกิดผลที่ชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น การขัดแย้งเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับกลุ่มคน หรือระหว่างบุคคลกับหน่วยงานของรัฐ หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐ

เอง บางครั้งปัญหาขัดแย้งอาจกลายเป็นรุนแรงและขยายตัวออกไป ทำให้เกิดความสูญเสียที่สำคัญ ถ้าหากไม่มีหลักหยืดเหนี่ยวหรือปรัชญาที่นำมาปฏิบัติตามจริง ปัญหาที่เกิดขึ้นจะส่งผลทำให้เกิดความเสียหายที่สามารถหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.1.8 แนวคิดทางสังคมวิทยา

ความขัดแย้งทางสังคมวิทยา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2540 หน้า 42) หมายถึง การดิ้นรนเพื่อได้สิ่งที่มีค่า หรือการอ้างสิทธิในฐานะอำนาจ และทรัพยากรที่มีจำกัดเป็นสิ่งที่พบเห็นบ่อยในชีวิตสังคม ข้อขัดแย้งอาจเกิดขึ้นระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลกัน โดยทั้งสองฝ่ายอาจต้องการเห็นด้วยกัน โดยเรียกว่าเป็นฝ่ายตรงข้าม อย่างไรก็ตาม การแก้ไขข้อขัดแย้งนั้นต้องให้ความเห็นอกเห็นใจกันและทำให้มีความเป็นกลาง ไม่ควรให้ฝ่ายตรงข้ามถูกทำร้ายหรือถูกกำจัดให้หมดไป การเกิดข้อขัดแย้งนี้สามารถเกิดขึ้นอย่างเป็นประจำในชีวิตประจำวันในสังคม ไม่ว่าจะเป็นข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมคือกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อมีการต่อสู้ระหว่างกลุ่มหรือชนชั้นต่างๆในสังคม เราใช้แนวความคิดวิภาศวิธีเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ขัดแย้งทางสังคม ขั้นตอนแรกคือเริ่มต้นด้วยการกระทำหรือสถานการณ์ที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเรียกว่าการกระทำ ขั้นต่อมาคือเกิดความขัดแย้งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการกระทำ ซึ่งเรียกว่าการเปลี่ยนแปลงการกระทำ และท้ายที่สุดก็เกิดการกระทำแบบใหม่โดยผสมผสานระหว่างการกระทำเดิมและการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเรียกว่าการกระทำแบบใหม่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้เกิดมาจากสาเหตุในเชิงเศรษฐกิจที่ทำให้กลุ่มหรือชนชั้นต่าง ๆ มีความสนใจทางเศรษฐกิจที่ตรงกันข้ามกัน ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มเหล่านี้ที่ยากต้องหลีกเลี่ยงไปได้ และส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทั้งในสังคมและทางการเมือง โดยที่กลุ่มหนึ่งพยายามสร้างประโยชน์ต่อตนเองในเวลาเดียวกันกลุ่มอื่นๆจะเสียประโยชน์ สมาชิกในกลุ่มก็พยายามหาประโยชน์ส่วนตัวซึ่งจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งภายในกลุ่ม

2.1.9 ความขัดแย้งตามหลักทฤษฎีบทบาท (Role Theory)

ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่ (สุพัตรา จิตตเสถียร, 2550 หน้า 20) ความขัดแย้งในบทบาทของมนุษย์ในองค์กร ทั้งนี้ยังมีการอธิบายเกี่ยวกับแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลในตำแหน่งที่ต่าง ๆ อธิบายถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเมื่อพฤติกรรมของบทบาทต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกัน และความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเมื่อไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาททั้งหมดในเวลาเดียวกัน เช่น ต้องเป็นประธานในการประชุมในฐานะครูใหญ่ หรือต้องออกไปรับลูกที่โรงเรียนในฐานะบิดา

"ความขัดแย้งของบทบาท" (Role Conflict) หมายถึง เมื่อบุคคลต้องเล่นหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน แต่บทบาทเหล่านั้นไม่เข้ากัน ยกตัวอย่างเช่น บางคนมีบทบาทเป็นผู้บริหารและเป็นสามีที่ต้องประเมินผลการปฏิบัติของภรรยาที่เป็นลูกน้องของตนด้วย ในกรณีแบบนี้ถือว่าเป็นความขัดแย้งของบทบาท เพราะบุคคลที่เล่นบทบาทเหล่านี้อาจไม่แน่ใจว่าจะจัดการในทางใดก็ดี เช่น ไม่มีคำแนะนำชัดเจนจากหัวหน้างานหรือไม่มีแนวทางการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานที่ชัดเจน สถานการณ์แบบนี้อาจทำให้บุคคลรู้สึกวุ่นวายและสับสนกับบทบาทของตนเองที่มีอยู่และบทบาทที่ถูกคาดหวัง อีกทั้งในกรณีที่มีบทบาทมากกว่าหนึ่งบทบาท จะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในบทบาท (Role Conflict)ได้ ซึ่งมีอยู่ 4 แบบดังต่อไปนี้ (Moorhead and Griffin, 2001 p. 214)

1. ความขัดแย้งภายในตัวผู้ส่งข่าวหรือผู้ที่ออกคำสั่ง หมายถึง เมื่อเกิดสถานการณ์ที่คนเดียวกันต้องรับบทบาทหลายบท ตัวอย่างเช่น เมื่อหัวหน้าของทีมต้องทำหน้าที่เป็นผู้บริหารในเวลา

เดียวกันที่เป็นสมาชิกของทีม แต่ก็ต้องรับบทบาทในการสั่งการและบังคับบัญชา สิ่งเหล่านี้อาจสร้างความขัดแย้งภายในตัวเองได้เนื่องจากบทบาทที่บังคับใช้สำหรับทุกคนมีความยากลำบากเท่ากัน

2. ความขัดแย้งระหว่างผู้ส่งข่าวหรือผู้ออกคำสั่งเกิดขึ้นเมื่อคนในกลุ่มเดียวกันมีความขัดแย้งกับคนในกลุ่มอื่นที่มีบทบาทเดียวกัน ซึ่งสามารถทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้

3. ความขัดแย้งระหว่างบทบาท (Intra-role Conflict) เมื่อบทบาทของบุคคลแต่ละคนแตกต่างกัน จะทำให้พฤติกรรมของคนเหล่านั้นก็แตกต่างกันด้วย แต่เมื่อต้องมาทำงานร่วมกัน จะพบว่าพฤติกรรมที่แตกต่างกันนี้ไม่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเต็มที่ เช่น เมื่อหัวหน้าขอให้ช่วยทำงานล่วงเวลาเพื่อให้งานเสร็จ ในขณะเดียวกันก็กังวลกับบทบาทการเป็นแม่บ้านที่ต้องดูแลลูกหลังเลิกงาน จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างเรื่องงานและบทบาทส่วนตัวที่มีอยู่

4. ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบทบาท (Person-role Conflict) สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเรามีบทบาทหน้าที่หนึ่ง แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาทนั้นได้เนื่องจากบุคคลอื่นมีความต้องการและนับถือบทบาทที่ตนมีอยู่ แต่ตามบทบาทที่ถูกกำหนดไว้นั้นต้องปฏิบัติตามความต้องการของตัวเองเท่านั้น ไม่สามารถขัดแย้งกับบทบาทที่เขาได้รับมอบหมายได้

2.1.10 ทฤษฎีความขัดแย้งแบบร่วมมือ

Leung and Tjosvold (1998, p. 44) เสนอว่า ความสำคัญของการจัดการความขัดแย้งที่ไม่ได้ผลนั้นอยู่ที่การขาดแรงจูงใจที่ดี ดังนั้น องค์กรที่ต้องการให้การจัดการความขัดแย้งได้ดีจึงต้องเน้นการลงทุนในการฝึกฝนและสร้างการเรียนรู้ให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถที่จำเป็นในการจัดการความขัดแย้งแบบร่วมมือ ตามทฤษฎีความขัดแย้งแบบร่วมมือ ซึ่งเน้นที่การมีเป้าหมายเดียวกันภายใต้ความมิตรภาพที่ดีต่อกันและกัน “We are in this Together” และ “We Swim or Sink Together” หัวใจสำคัญคือ แนวทางปฏิบัติที่ได้รับการกำหนดมาจากการรวมกลุ่มความต้องการของทุกคนเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างจริงใจ

พระมหาหรรษา ธมมหาโส (2547)มองว่า เมื่อกล่าวถึง ข้อความนี้กล่าวถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง การประชุมชิงสิทธิจ่ายน้ำมันในกลุ่มคนอาจเกิดความขัดแย้งได้จากหลายปัจจัยภายในตัวเอง เช่น ความรู้สึกที่แตกต่างกัน เชื่อมั่นในความถูกต้องของจุดประสงค์ การมุ่งมั่นเพื่อได้ประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งก็มีอีกหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางทัศนคติ อุปสรรคทางกฎหมาย และการเลือกตั้งที่บังคับให้เลือกคณะกรรมาธิการที่เป็นกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างกันออกไป หากต้องการแก้ไขความขัดแย้งเหล่านี้ สิ่งสำคัญก็คือการสื่อสารและการเข้าใจกันในแง่ของความเห็นที่แตกต่าง บทสนทนาจะคลี่คลายมากขึ้นเมื่อเรายอมรับความหลากหลายและพูดคุยให้เกิดการเข้าใจร่วมกันโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มนักคิดทางศาสนาและกลุ่มนักคิดทางพฤติกรรมศาสตร์

1. การขัดแย้งเกิดจากความอยากได้อยากใหญ่และใจแคบที่ทำให้เกิดความหวาดกลัวระแวง และไม่ไว้ใจกัน ปัญหานี้มาจากอวิชชาที่แตกออกมาเป็นความโลภ ความโกรธ และความหลง

2. พฤติกรรมศาสตร์ในแง่สัญชาตญาณ และสันดานของมนุษย์ ที่มาของความขัดแย้ง นักวิชาการพฤติกรรมศาสตร์มองว่า สาเหตุของการขัดแย้งนั้นเกิดขึ้นจากสันดานมนุษย์และสัตว์ในทุกสังคม ความขัดแย้งของมนุษย์เกิดจากพื้นฐานของแนวคิดสัญชาตญาณความก้าวร้าว และได้ความก้าวร้าวของมนุษย์นี่เอง ได้ชี้ไปในแนวทางเดียวกันว่า ความขัดแย้งและการต่อสู้เป็นกระบวนการเพื่อ

การทดแทนหรือชดเชย สิ่งที่เป็นสัญชาตญาณก้าวร้าวทำลายล้างมนุษย์โดยผ่านทางความขัดแย้งหรือการแข่งขัน

กลุ่มที่มองว่า ความขัดแย้งเกิดจากความต้องการในเรื่องต่าง ๆ โดยสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเกิดความขัดแย้งในสังคมคือความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคม ตัวแปรที่ช่วยในการวัดความแตกต่างทางเศรษฐกิจคือรายได้ สินทรัพย์ที่ถือครอง และการมีงานทำ ในขณะที่ตัวแปรในด้านสังคมคือระดับการศึกษา ความทันสมัย และฐานะทางสังคม ความแตกต่างระหว่างตัวแปรเหล่านี้เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งในสังคม

กลุ่มที่มองว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อมีอำนาจสังคมมีการแบ่งแยกอำนาจที่ไม่เท่าเทียมอาจเป็นต้นเหตุในการเกิดความขัดแย้ง ระดับของอำนาจที่แตกต่างกันทำให้เกิดความแตกต่างและความผูกพันที่ไม่สมดุลกันของบุคคลในสังคม สิ่งนี้ส่งผลให้เกิดการแสวงหาวิธีในการเพิ่มอำนาจ อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งอาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น การแตกต่างทางอารมณ์ ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเพราะความเชื่อและมุมมองที่แตกต่างกัน การสื่อสารที่ไม่ดีหรือขาดความเข้าใจกัน ในการแก้ไขความขัดแย้งเหล่านี้ สิ่งสำคัญคือความเป็นกลาง การเข้าร่วมการสนทนาอย่างเปิดเผยและคำนึงถึงความเห็นของฝ่ายตรงข้าม การผูกพันและการคำนึงถึงส่วนรวมของสังคม

กลุ่มที่มองว่า ความขัดแย้งเกิดจากค่านิยม หมายถึง มีค่านิยมที่แตกต่างกันอาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน ความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อในค่านิยมและประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่าง และภาษาและชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน เป็นต้น เมื่อมีค่านิยมที่แตกต่างกัน คนอาจมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องต่าง ๆ และอาจมีความสัมพันธ์ที่ไม่สมดุลกัน อย่างไรก็ตาม เพื่อที่จะแก้ไขความขัดแย้ง สำคัญที่สุดคือการยอมรับความแตกต่างและความหลากหลาย การเห็นคุณค่าในความแตกต่าง เข้าใจและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และพยายามสร้างสิ่งที่เรียกว่า "ความเข้าใจร่วม" กันเพื่อให้มีการร่วมแก้ไขและการคลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

กลุ่มที่มองว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นเพราะโครงสร้างของสังคมที่มีการแบ่งชั้นสูง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมโดยเฉพาะในสังคมทุนนิยมเกิดจากโครงสร้างของสังคมที่มีการแบ่งชั้นสูงและการกดขี่ชั้นต่ำ ชนชั้นที่ต่ำกว่ามักถูกกดขี่และขูดรีดมากที่สุด ซึ่งส่งผลให้ความแตกต่างและความอยากรู้ในการแก้ไขจะเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นธรรมชาติ และความขัดแย้งนี้มักเกิดจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่กดขี่และขูดรีดชนชั้นต่ำ ซึ่งมีประโยชน์น้อยกว่าชนชั้นอื่น ๆ ความขัดแย้งไม่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นผลที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผันผวนและกำลังแกว่งให้เกิดความขัดแย้ง หากเราต้องการแก้ไขความขัดแย้งนี้ เราจำเป็นจะต้องพิจารณาในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและยั่งยืนมากยิ่งขึ้นกลุ่มที่มองว่า ความขัดแย้งเกิดจากข้อมูล ข่าวสารหรือการสื่อสารที่ไร้ประสิทธิภาพมองว่าการรับรู้ที่ผิดพลาด ความเข้าใจที่คาดเคลื่อน มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งซึ่งการเกิดสงครามเป็นผลสืบเนื่องมาจากความผิดพลาดในการรับรู้และการประเมินที่ผิดพลาดตลอดจนความทันสมัยหรือความคล่องตัวอาจจะเป็นจุดอ่อนได้เช่นกันคือ วิจารณญาณในการกลั่นกรอง เพราะการที่ข้อมูลมีมากมาย ซึ่งสามารถแสวงหาได้ จากสื่อสิ่งพิมพ์ หรืออินเตอร์เน็ต ถ้าขาดการกันกองข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ หรือขาดการแยกแยะ วิเคราะห์และสังเคราะห์ แล้วทำให้เกิดความขัดแย้งได้เช่นกัน

สรุปได้ว่าพลวัตความขัดแย้งทางการเมืองสังคม จากแนวคิดทฤษฎีพลวัตความขัดแย้งทางการเมืองในข้างต้น ผู้วิจัยเรื่องพลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย เห็นว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสังคม ความขัดแย้งเป็นกฎพื้นฐานของชีวิต ความเชื่อและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันและการใช้ความขัดแย้งเป็นเครื่องมือ ในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสังคมกัน การเปลี่ยนแปลงของทุกๆ สังคมเกิดจากความสัมพันธ์ของอำนาจความสัมพันธ์ทางสังคม จะมีความขัดแย้งระหว่าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เป็นโครงสร้างของสังคม (Substructure) การเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างของสังคม (Superstructure) ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึงค่านิยม ทัศนคติ และบรรทัดฐานของสังคม

จากอุดมการณ์ทางการเมืองแบบวิถีประชาธิปไตยซึ่งมีความหลากหลายทางแนวคิดและทฤษฎีที่ต่างกันไป หมายถึง ระบบความคิดทางการเมืองที่มีความหลากหลายในแนวคิดและทฤษฎีที่แตกต่างกัน ซึ่งมีการต่อสู้เพื่อความเชื่อมั่นในความคิดและมุมมองที่แตกต่างกัน อุดมการณ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์อาศัยกันและกันกับความเป็นหุ้นส่วนทางการเมืองอย่างแนบแน่น อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นและกำหนดรูปแบบการเมืองที่มีความสำคัญสูงสุดต่อบุคคล เมื่อคนเชื่อมั่นในตัวเองอย่างแข็งแรง จะเกิดความรักและความเป็นเจ้าของในตัวเอง ที่เรียกว่า “มีความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง” และต้องการให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองยอมรับความคิดเชื่อของผู้อื่นและสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง ในการเมืองแบบประชาธิปไตย การแก้ไขและสิ้นสุดความขัดแย้งในทางการเมืองเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้มีความสันติภาพและความเจริญของสังคม เราควรพยายามสร้างสภาวะที่มีการสื่อสารและการเข้าใจกันอย่างดีระหว่างฝ่ายต่างๆ นอกจากนี้ เราควรสร้างพื้นที่ให้กับทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นและประสานความคิดร่วมกันเพื่อหาทางออกและการตกลงร่วมกันอย่างไรก็ตาม การกระทำที่ก่อให้เกิดความรุนแรงและการก่อการร้ายไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสม การใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาทางการเมืองจะสร้างความเสียหายและเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนแทนที่จะเลือกใช้ความรุนแรง ควรใช้วิธีการทางกฎหมายและการต่อรองเพื่อสร้างความเข้าใจและความยอมรับร่วมกัน การก่อการร้ายและความรุนแรงอาจสร้างเสียงฮือกระหม่อมและสร้างความแตกแยกในสังคม ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียต่อทุกฝ่ายในระยะยาวการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ดีควรเกิดขึ้นโดยการสร้างเสริมสังคมที่มีความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน การต่อต้านรัฐบาลหรือผู้บริหารที่ไม่ทำตามที่เราต้องการสามารถทำได้โดยการ

2.2 แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งสังคมการเมืองไทย พ.ศ. 2475-2556

2.2.1 ความหมายสังคมการเมือง

โดยทั่วไปมนุษย์ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ที่ใดก็สามารถรู้ว่าต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ที่ห้ามติดต่อด้วยในแต่ละวันอย่างไร สังคมหรือชุมชนมีแบบแผนทางสังคมที่แบ่งปันให้สมาชิกเข้าใจและรู้ถึงว่าต้องพฤติกรรมอย่างไรซึ่งเรียกว่า “โครงสร้างทางสังคม” ในทางสังคมวิทยา (social structures) (ธีราพร ทวีธรรมเจริญ, 2553 หน้า 107)

Kammeyer (1997, p. 88-90) ได้กล่าวถึง โครงสร้างทางสังคมคือแบบแผนที่อธิบายการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม โดยเริ่มต้นจากคนสองคนแล้วขยายออกไปสู่กลุ่ม

และองค์กรต่างๆ จนสิ้นสุดลงที่ระดับสังคมทั้งหมด โครงสร้างทางสังคมจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการมองเห็นและเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ในตัวอย่างที่กล่าวถึง เมื่อมีความสนใจจากสมาชิกในชุมชนรักสามัคคีที่จะจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จะทำให้เกิดโครงสร้างทางสังคมที่ส่งผลต่อองค์กรและสังคมให้อยู่ในสภาพที่เป็นประโยชน์และยั่งยืนการที่สมาชิกเด็กแต่ละคนที่ไม่คุ้นเคยกันมาก่อนได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพื่อที่จะมาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งเริ่มต้นด้วยสมาชิกเพียงไม่กี่คนเป็นกลุ่มขนาดเล็ก และพัฒนาเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ขึ้น และตัวกลุ่มนี้ก็เป็นตัวอย่างของแบบแผนโดยทั่วไปของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชน และทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็งขึ้นในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นี้

สังคม หมายถึงการมารวมกันของคนในกลุ่มใหญ่ ๆ และอยู่ร่วมกันด้วยการมีกฎเกณฑ์และประเพณีที่ซับซ้อนขึ้น ในสังคมจะมีสถาบันที่สำคัญและมีการตกลงร่วมกัน ในทางกลับกัน รัฐหมายถึงอำนาจที่แบ่งออกเป็นชั้นๆ และมีความสามารถในการบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ (วิทยากร เชียงกูล, 2552)

การเมือง หรือ Politics หมายถึงกระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการปกครองของประเทศ ซึ่งเป็นการใช้พลังหรืออำนาจของผู้มีอำนาจในการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรหรือสิ่งของที่มีค่า โดยอำนาจนี้จะถูกยอมรับในสังคมเพื่อให้สามารถดำเนินการหรือปฏิบัติตามนโยบายหรือกระบวนการที่กลุ่มหนึ่งใช้อำนาจต่อกลุ่มหนึ่งอื่นได้สิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นหลายอย่างได้ เช่น อำนาจในการเป็นผู้มีอิทธิพล ความนับถือที่ผู้คนให้กับเรา ความเชื่อมั่นในความยุติธรรม ความนิยมและการชื่นชมในชีวิตที่ดีและมีคุณค่า ความมั่งคั่งในทรัพย์สิน ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ บางครั้งอาจถูกฝังใต้เงื่อนไขของระบบการเมืองที่สร้างความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ แต่ระบบการเมืองเองก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบลูกของสังคม ที่มีเป้าหมายที่แตกต่างจากระบบย่อยอื่นๆ ของสังคม เช่น ระบบวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ และระบบการศึกษา (ชลทิศ ธีระฐิติ, 2551)

นักรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์หรือนักมานุษยวิทยาให้ความสำคัญเพียงการวิเคราะห์ ในมิติการเมืองแบบเป็นทางการที่หมายถึงการมีประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญมีความขัดแย้ง มีการเลือกตั้งและมีนโยบายในการพัฒนาประเทศ โดยละเลยพฤติกรรมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการของชาวนาในชนบท นักรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์หรือนักมานุษยวิทยาเน้นให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเมืองแบบทางการ ซึ่งหมายถึงการมีระบบประชาธิปไตยในประเทศ มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายพื้นฐานและอาจมีการขัดแย้งเกี่ยวกับนโยบาย มีการเลือกตั้งผู้นำและมีนโยบายที่เน้นการพัฒนาประเทศ ในขณะที่พฤติกรรมทางการเมืองของชาวนาในชนบทไม่ได้เป็นทางการผลที่เกิดจากการดูถูกและละเลยคนที่อยู่ในชนบทซึ่งไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองที่ถูกต้องตามระบบที่กำหนดไว้ ผลที่เกิดขึ้นคือการเกิดความขัดแย้งในสังคมการเมืองซึ่งไม่มีที่สิ้นสุดเนื่องจากคนในชนบทยังคงไม่เข้าใจและไม่เกิดความร่วมมือในการดำเนินการตามระบบประชาธิปไตย (Walker, 2010)

ในขณะที่ทฤษฎีการเมืองที่เป็นสาขาหนึ่งของรัฐศาสตร์มีสาระสำคัญโดยการแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประการคือ (ชุมพร สังข์ปรีชา, 2531)

1) ทฤษฎีการเมืองคลาสสิกคือทฤษฎีที่เน้นการอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้เกิดเป็นนครรัฐที่ดี มีจุดประสงค์ในการค้นหาความรู้และอธิบายว่านครรัฐที่ดีเกิดขึ้นได้อย่างไรในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้มนุษย์และสังคมสามารถเป็นไปถึงเป้าหมายของนครรัฐที่ดีได้อย่างไร

จุดมุ่งเน้นประการแรก เป็นการบอกให้ทราบเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นอยู่ (what is) ซึ่งนับว่าจำเป็นสำหรับการเสนอแนะทางแก้ไข ประการที่สองเกี่ยวกับสิ่งที่ควรจะเป็น (what ought to) หรือสิ่งที่สามารถเป็นไปได้ (what can be) นักปราชญ์ทางวิชาการทฤษฎีการเมืองใช้ประสบการณ์ที่ได้รับมาจากเหตุการณ์หรือการศึกษาวิชาปรัชญาการเมืองเพื่อนำหลักการของปรัชญาการเมืองไปใช้ในการปกครอง หากต้องการให้มีผลที่ดีที่สุดจะต้องเพิ่มเติมอะไรเพิ่มเติมบ้าง โดยยังอธิบายว่าสภาพทางสังคมจะเป็นสังคมที่ดีต้องมีวิธีดำเนินการและให้ความสำคัญในสาระสำคัญที่นำมาปฏิบัติทั้งในมนุษย์และสังคม การดำเนินการดังกล่าวจะมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

2) ทฤษฎีการเมืองเป็นวิธีการศึกษาที่เน้นการอธิบายและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในสังคมการเมือง โดยส่วนใหญ่มีการสนใจไม่เฉพาะการปกครองของรัฐเท่านั้น เพราะรัฐที่มีขนาดเล็กมีความง่ายในการบริหารการปกครอง ทฤษฎีการเมืองในสาขาวิชารัฐศาสตร์เป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับรัฐ และเป็นแนวคิดที่มีการกระจายอำนาจและผูกพันระหว่างส่วนต่าง ๆ ของรัฐเช่น การกำเนิดรัฐ รูปแบบพฤติกรรม วัตถุประสงค์และเป้าหมายของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับรัฐ รัฐกับระบบต่าง ๆ ที่มีความผูกพันกับการสร้างรัฐ เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม ทางด้านวัฒนธรรม รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐในระดับนานาชาติ

สมิธ และอาร์โนลด์ (Edward, & Alnold, 1668) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของทฤษฎีการเมืองไว้ ดังนี้

1) ทฤษฎีการเมืองคือการศึกษาเกี่ยวกับความถูกต้องและกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับจริยภาพ ถ้าหากเราต้องพูดถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใด นั่นหมายความว่าเรากำลังพูดถึงสิ่งที่ควรจะทำหรือสิ่งที่เป็นที่ดีต่อการประพฤติปฏิบัติ ในทางกลับกัน ถ้าหากเราพูดถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ควรทำ นั่นหมายความว่าเรากำลังพูดถึงสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่ดีต่อการปฏิบัติประพฤติ

2) ทฤษฎีการเมืองที่เป็นลักษณะแบบจินตนาการหรือความคิดที่ยังไม่เป็นเรื่องจริง บางส่วนของเนื้อหาเป็นความฝันหรือสิ่งที่เป็นมโนภาพที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง ตัวอย่างเช่น เพลโตได้ฝันถึงการสร้างรัฐในอุดมคติที่เป็นภาพของรัฐหรือเมืองรัฐที่ยอดเยี่ยม และอธิบายการปกครองของรัฐที่ดีเลิศต้องเป็นตามแบบอุดมคติ

3) ทฤษฎีการเมืองที่มีลักษณะเชิงสังคมวิทยาหมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับส่วนอื่น ๆ ของสังคม เช่นการวิเคราะห์หรือทดลองเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ดังกล่าว และยังศึกษาสาเหตุหลังเกี่ยวข้องกับการรวมตัวของสังคมอีกด้วย เช่น เมื่อสังคมมีการรวมตัวกันและสร้างสัญญาประชาคม

4) ทฤษฎีการเมืองที่มีลักษณะแบบกฎหมาย หมายถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย หรือกฎระเบียบในการปกครอง โดยทฤษฎีนี้อาจมีความสำคัญต่อการจัดการสังคมและการปกครองประเทศ ทฤษฎีการเมืองที่มีลักษณะแบบกฎหมาย สามารถช่วยในการกำหนดกรอบและกฎระเบียบของสังคม และส่งเสริมให้บุคคลและสมาชิกในสังคมปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าว นอกจากนี้ ทฤษฎีการเมืองที่มีลักษณะแบบกฎหมาย ยังสามารถใช้ในการควบคุมและใช้สำหรับการเลือกใช้อำนาจทางการเมืองในการปกครองประเทศและเพิ่มพูนพฤติกรรมทางการเมืองในประเทศ

5) ทฤษฎีการเมืองที่มีลักษณะแบบวิทยาศาสตร์คือการศึกษาและตีความเกี่ยวกับการกระทำและพฤติกรรมทางการเมืองในรูปแบบทางวิทยาศาสตร์ โดยเราจะทดลองตรวจสอบและเปรียบเทียบพฤติกรรมเหล่านี้เพื่อค้นหาแนวโน้มและความน่าจะเป็น ทำเพื่อให้เราสามารถคิดค้นทฤษฎีการเมืองที่ดีและเหมาะสมสำหรับประเทศของเรา นอกจากนี้ เรายังต้องให้ประชาชนมีความพึงพอใจและได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ได้ค้นพบนี้ด้วย

ฮอบส์ โธมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes, 1588–1677) นักปรัชญาคนสำคัญของอังกฤษ ผู้ค้นคิดทฤษฎีสัญญาประชาคมในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 มีแนวคิด การเมือง ดังนี้

1) ในสภาวะธรรมชาติสังคมมนุษย์ไม่มีกฎเกณฑ์ หมายถึงยังไม่มีกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้มนุษย์ต้องปฏิบัติตามในการดำเนินชีวิตในสังคม มนุษย์เกิดมาพร้อมกับเสรีภาพ หมายถึงมนุษย์เกิดมาแล้วมีความเสรีในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางชีวิตของตนเอง มีอิสระเต็มที่และมีความเท่าเทียมกันภายในธรรมชาติ หมายถึงในธรรมชาติมนุษย์ทุกคนมีสิทธิและต้องการให้ได้รับความเท่าเทียมกัน เช่น สิทธิในการสนับสนุนการศึกษา สิทธิในการอยู่อาศัย เป็นต้น แต่ภายในสภาวะธรรมชาตินั้นให้มนุษย์ดิ้นรนต่อสู้ เพราะธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลง หมายถึงในสภาวะธรรมชาติมนุษย์ต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ไม่คงที่และมีความเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง เช่น ภัยพิบัติ อุทกภัย ความแห้งแล้ง และทรัพยากรที่มีจำกัด ซึ่งทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวและต่อสู้ในสภาพที่เปลี่ยนไปได้ รวมถึงต้องแย่งชิงและรบราฆ่าฟันกับคนอื่นเพื่อดำรงชีวิต เพื่อทำให้สามารถอยู่รอดในสภาพที่โหดร้ายได้

2) มนุษย์ต้องมีชีวิตอย่างโดดเดียวและแร้นแค้น ทุกข์ยากและอายุสั้น

3) มนุษย์ต้องการความปลอดภัย

4) เนื่องจากมนุษย์มีเหตุผลจึงแสวงหาความปลอดภัยด้วยการทำ “สัญญาประชาคม” ร่วมกัน

5) ประชาชนมอบสิทธิตามธรรมชาติให้แก่ “องค์อธิปัตย์” (Leviathan) หมายถึงกษัตริย์หรือผู้ปกครองที่มีอำนาจสูงสุด

6) องค์อธิปัตย์เป็นผู้ทรงอำนาจอธิปไตยแต่เพียงผู้เดียว เพื่อจะได้อำนาจนั้นในการปกป้องให้ประชาชนปลอดภัย

7) ประชาชนทำสัญญากับประชาชนและมอบอำนาจให้กับองค์อธิปัตย์ ประชาชนมิได้ทำสัญญากับองค์อธิปัตย์

8) ประชาชนไม่มีสิทธิ์โค่นล้มองค์อธิปัตย์ ตราบเท่าที่องค์อธิปัตย์ใช้อำนาจเพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน

9) ในกรณีที่องค์อธิปัตย์มิได้ใช้อำนาจเพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน ให้ประชาชนโค่นล้มอำนาจได้ (กิตติพัฒน์ สุวรรณสิริเมธี, 2550, ออนไลน์)

สังคมการเมืองคือส่วนประกอบหรือองค์ประกอบหลักของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ

สังคมการเมืองเป็นกลุ่มองค์การหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการแบ่งปันและจัดสรรอำนาจในสิ่งที่มีคุณค่า เพื่อประโยชน์สาธารณะการสร้างสังคมการเมืองเกิดขึ้นผ่านกลไกของสถาบันและกระบวนการทางการเมืองแนวคิดตามรัฐสมัยใหม่สังคมการเมืองสามารถแบ่งออกเป็นส่วนบนและส่วนล่างได้ส่วนบนจะประกอบด้วยรัฐธรรมนูญ รัฐบาล รัฐสภา ศาล ระบบราชการและพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งและมีอำนาจรัฐส่วนล่างจะประกอบด้วยประชาสังคมประชาชนและพลเมือง (ธโสธร ตู้ทองคำ และคณะ, 2565 หน้า 4)

พระยาอนุมานราชธน ได้อธิบายความหมายของ “สังคมไทย” หมายถึงกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทย โดยที่วัฒนธรรมไทยเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของพวกเขา สังคมไทยไม่ใช่เพียงแต่กลุ่มคนที่มีเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมถึงกลุ่มน้อยอื่นที่อาจมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มนั้นยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตร่วมกัน (พระยาอนุมานราชธนม อ้างถึงใน พลตรี กันตพจน์ เศรษฐารัศมี สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2566 หน้า 2)

สังคมไทย หมายถึง กลุ่มชนชาติที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทย ภาษาไทยคือภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในสังคมไทย คนไทยใช้ภาษาไทยในการพูด และเขียน อีกทั้งการแต่งกายของคนไทยมีความเฉพาะเจาะจง ต่างจากสังคมอื่น นอกจากนี้ สังคมไทยยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น ประเพณี และขนบธรรมเนียมต่าง ๆ อีกทั้งการดำเนินชีวิตของคนไทยยังมีพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558 หน้า 9)

สรุปได้ว่า สังคมการเมืองเป็นองค์ประกอบหลักของทุกภาคส่วนในประเทศ มีองค์การหน่วยงานต่าง ๆ สถาบัน อาทิเช่น รัฐธรรมนูญ รัฐบาล รัฐสภา ศาล ระบบราชการ และพรรคการเมือง เป็นกรอบที่จะกำหนดการประพฤติในสังคม ให้เป็นไปตามหลักการและคุณธรรม เพื่อผลประโยชน์สาธารณะ และช่วยให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้อง โดยปกติแล้วเมื่อปฏิบัติทางเมืองนอกเหนือจากขอบเขตที่กำหนดไว้ จะถือว่าผิดกฎหมายและไม่เหมาะสม

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสังคมการเมืองการปกครองไทยกับระบอบประชาธิปไตย

ชนชาติไทยมีประวัติความเป็นมายาวนานและมีวัฒนธรรมประเพณีสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ดังนั้นต้องพัฒนารูปแบบการปกครองเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในบ้านเมือง โดยเริ่มต้นจากการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยพระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุดและเป็นผู้บริหารประเทศต่อมาไปจนถึงสมัยอยุธยาและกรุงเทพมหานคร (รัตนโกสินทร์)จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และยึดถือเป็นรูปแบบในการปกครองประเทศมาจนถึงปัจจุบัน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุก พระมหากษัตริย์ยังทรงมีฐานะเป็นพระประมุขของประเทศและทรงใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ (เทพ สมบัติและคณะ, 2563) ในประเทศไทยมีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 จนถึงปัจจุบัน ระบอบประชาธิปไตยได้รับการพัฒนาเรียบร้อยและเกิดการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ ระบอบประชาธิปไตยเกิดจากการขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองสองรูปแบบ ซึ่งผลจากการขัดแย้งเหล่านี้ส่วนใหญ่จะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในสังคมไทย

ความขัดแย้งก่อนหน้านี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบบประชาธิปไตย จากนั้นความขัดแย้งทางการเมืองก็ยังมีมาอย่างต่อเนื่อง (โกเมศ ขวัญเมือง, 2565) การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองให้กลายเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี 2475 แต่หลังจากนั้นก็เกิดความขัดแย้งในกลุ่มคณะปฏิวัติในชนชั้นปกครองเอง เนื่องจากประโยชน์และสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่นเกิดการก่อการร้ายจากกองทัพคณะกู้บ้านกู้เมืองในปลายปี 2476 หรือที่เรียกว่า “เหตุการณ์กบฏบวรเดช” การใช้กองทัพในการปกป้องรัฐบาลและความเสถียรภาพของประเทศ ในครั้งนั้น กองทัพคณะราษฎรที่มีกำลังมากกว่าสามารถเอาชนะคณะราษฎรในการต่อสู้ทำให้คณะราษฎรรู้สึกถึงความสำคัญของการใช้กองทัพจึงจัดตั้งรัฐบาลทหารและกองกำลังสนับสนุนเพื่อสืบทอดอำนาจตามทิศทางและนโยบายที่กำหนด โดยใช้ระบอบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือ จากนั้นรัฐบาลส่วนใหญ่จึงสร้างจากบุคคลที่มาจากกองทัพ (ปรัชญากรณ์ ลครพล, 2563) ประเทศไทยมีระบอบการปกครองที่เป็นเผด็จการทหารอย่างต่อเนื่องตั้งแต่รัฐบาลพระยามโนปกรณ์นิติธาดาขึ้นมา และมีการรัฐประหารเกิดขึ้นหลายครั้ง เช่นการใช้พระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎรและงดใช้บางมาตราในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังเห็นได้ชัดว่าประเทศไทยมีการรัฐประหารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึง พ.ศ. 2556 จะพบว่ามีการมีการทำรัฐประหาร หมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลปัจจุบันถูกยึดอำนาจโดยรัฐบาลหรือกลุ่มผู้ก่อการรัฐประหาร ซึ่งมีกาลเวลาอย่างน้อยหลายครั้ง สาเหตุของการรัฐประหารสามารถเกิดขึ้นได้จากความผิดพลาดในการบริหารความไม่ลงรอยกันของฝ่ายรัฐบาล โดยการกระทำดังกล่าวอาจเกิดจากกระแสที่เกิดขึ้นภายนอกสภาพแวดล้อม หากพิจารณาในระยะยาวจะเห็นได้ว่าในทุกช่วงเวลา รัฐบาลไทยมีความขัดแย้งกันอย่างต่อเนื่อง และเกิดการยึดอำนาจจากรัฐบาลทหาร ซึ่งได้เริ่มต้นเมื่อคณะผู้ก่อการรัฐประหารรับผิดชอบ มีเหตุผลที่แตกต่างกันไปในแต่ละขณะเนื่องจากสถานการณ์และสมัยที่แตกต่างกัน การเกิดความไม่เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลในแต่ละสมัย จึงทำให้ประชาธิปไตยของไทยขาดความยั่งยืน สรุปผลก็คือเกิดความขัดแย้งที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริงทั้งหมด (ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร, 2562)

หลังจากที่ประชาชนได้รับทราบและมีสิทธิ์เสรีภาพที่เท่าเทียมกันและมีอำนาจอันชอบธรรม พวกเขาเข้าใจบทบาทของพลเมืองและมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองและยืนอยู่ในฝ่ายตรงข้ามกับฝ่ายรัฐบาลทหารที่ต้องการเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ผ่านกระบวนการเลือกตั้งเพื่อให้ได้ผู้แทนประชาชนมาบริหารประเทศ การเลือกตั้งให้ผู้แทนที่เป็นคนที่ประชาชนเลือกมาเป็นผู้ควบคุมระบอบประชาธิปไตยก่อนที่จะมีหลักแนวคิดที่มาจากอุดมการณ์และต้นทุนการศึกษาที่แตกต่างกัน สิ่งนี้ถือว่าเป็นปัญหาความขัดแย้งที่ซับซ้อนมากทำให้ฝ่ายรัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติตามคำขอและข้อเสนอจากประชาชนได้ทั้งหมด (ศักดิภัท เชาวน์ลักษณ์สกุล และคณะ, 2561) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 (วันมหาวิปโยค) เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย เนื่องจากเกิดการนองเลือด เนื่องจากนิสิตนักศึกษาและกลุ่มปัญญาชนได้รวมกลุ่มชุมนุมเพื่อต่อต้านรัฐบาล และร้องเรียนว่ารัฐบาลของประเทศควรปล่อยตัวนิสิตนักศึกษาและกลุ่มการเมืองที่ถูกจับกุมในข้อหาเรียกร้องรัฐธรรมนูญ แต่รัฐบาลกล่าวว่าพวกเขากระทำการผิดกฎหมายเพราะเป็นการปลุกปั่นให้มีการชุมนุมทางการเมืองในที่สาธารณะโดยเกินกว่า 5 คน ซึ่งทำให้ความมั่นคงของรัฐถูกทำลายเป็นกบฏภายในประเทศ และมีการกระทำที่เป็นตัวคอมมิวนิสต์ เนื่องจากจอมพลถนอม กิตติขจร เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้รับการ

เลือกตั้งจากประชาชน เพราะเขาได้รับอำนาจมาจากการสืบทอดจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การใช้ความเผด็จการของรัฐบาลในการยึดอำนาจจากประชาชน เพื่อกล่าวคือการที่รัฐบาลใช้ความเผด็จการในการยึดอำนาจจากประชาชน เราสามารถกล่าวได้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยและความขัดแย้งที่มุมมองต่างจากฝั่งรัฐบาลนั้นเอง นอกจากนี้การปกครองประเทศไทยเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 โดยมีการพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยมาตั้งแต่นั้น ในช่วงแรก ๆ มีการให้ความสำคัญกับกลไกหรือกระบวนการของประชาธิปไตยมากกว่าการปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชน เพื่อให้คนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ โดยเฉพาะการสร้างวิถีชีวิตและวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ข้อความดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าและมั่นคงถาวรอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือพลเมืองในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ (โกเมศ ขวัญเมืองและคณะ, 2565) แนวคิดประชาธิปไตยเบ่งบาน (พ.ศ. 2516 - 2519) หมายถึงการเกิดแนวคิดที่สนับสนุนและสร้างสรรค์เกี่ยวกับประชาธิปไตยในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2519 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่หลากหลายกิจกรรมและมีการพัฒนาในการรณรงค์เพื่อสงครามเพื่อสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาไทย แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 เป็นการปราบปรามนักศึกษาครั้งใหญ่ที่ส่งผลให้การก่อการร้ายต่อนักศึกษาเกิดขึ้น จากเหตุการณ์นี้เป็นต้นมา ขบวนการนักศึกษาไทยจึงต้องปรับลดบทบาทและถูกลดความสำคัญเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน

ในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 นักศึกษาไม่ได้เป็นผู้นำในการเคลื่อนไหว แต่เป็นสมาชิกของขบวนการภาคประชาชนเท่านั้น ในช่วงของความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างสองฝ่าย นักศึกษาไม่ได้ถูกสนใจมากนัก แต่ก็ยังมีส่วนที่เกี่ยวข้อง หากแต่ระหว่างการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ก็พบว่า ขบวนการนักศึกษาไทยได้ออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านการรัฐประหารในช่วงที่กล่าวถึง โดยถือเป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่ใหญ่มาก แต่เป็นกลุ่มกิจกรรมของนักศึกษาที่เคลื่อนไหวพร้อมกันอย่างสำคัญ โดยส่วนใหญ่เน้นการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพทางการเมืองและประชาธิปไตย ในช่วงของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2549-2557 ก่อนการรัฐประหาร ขบวนการนักศึกษาเหล่านี้เกิดขึ้น (ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณ และสมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2562) การแลกเปลี่ยนหรือการแบ่งปันความคิดเห็นในสังคมอาจมีผลประโยชน์และความต้องการที่แตกต่างกันได้ โดยบางครั้งการแบ่งกลุ่มชัดเจน แต่สมาชิกในสังคมนั้นสามารถใช้สิทธิเสรีภาพได้โดยมีความรับผิดชอบเป็นหลัก ต้องเคารพสิทธิผู้อื่น และต้องเคารพความแตกต่างและกติกา อย่างไรก็ตาม ถ้าผลประโยชน์และแนวคิดทางการเมืองยังคงแตกต่างกันอยู่ จะเกิดการแบ่งกลุ่มที่กันและกันได้ (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2554) ประชาธิปไตยในการบริหารประเทศ ผู้บริหารจำเป็นต้องใส่ใจถึงผลประโยชน์ของส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพราะเป็นหลักและจึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและมีจิตสาธารณะ เป็นผู้ที่มีวินัยและเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ (ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, 2558) รูปแบบการปกครองประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่เป็นของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสันติภาพ โดยมีความเชื่อที่ว่าทุกคนเท่ากัน และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและโอกาสในการได้รับบริการต่าง ๆ จากรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลเป็นของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่ในการปฏิบัติก็ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่ (ศรีวิทยา,

2558 หน้า 73-94) ในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจว่า ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพให้กับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนในยุคสมัยต่าง ๆ หรือรุ่นต่าง ๆ โดยไม่มีอะไรที่เหมือนกันเลยทั้งในโครงสร้างส่วนบนและโครงสร้างส่วนล่าง ระบบเศรษฐกิจจะต้องเกิดขึ้นด้วยพลังที่ไม่ใช่สิ่งที่เราเห็น ซึ่งส่งผลให้บางกลุ่มในประชาชนมีคำถามเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียบกันในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งก่อให้เกิดข้อขัดแย้งในสังคมการเมืองซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุคอยู่บ้างไม่น้อย (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552) ประวัติศาสตร์ของรัฐบาลพลเรือนที่ถูกนำโดยกลุ่มเสรีนิยมเช่น นายปรีดี พนมยงค์ และ หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช กลุ่มเสรีนิยมหากจะสร้างรัฐบาลรูปแบบประชาธิปไตยก็จะต้องพบกับอำนาจของทหารที่ครอบคลุมทั้งนั้น ดังนั้นกลุ่มเสรีนิยมไม่สามารถพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้ และในที่สุดก็ถูกรัฐประหารในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490นำโดย พลโทผิน ชุณหะวัณ และพันเอกหลวงกาจสงคราม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทย ในช่วงเวลาหนึ่งเกิดการรัฐประหารที่มีผลกระทบต่อการมีอำนาจทางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มจากรัฐบาลทหาร ซึ่งเขาก็กลับมามีอำนาจทางการเมืองอีกครั้ง การรัฐประหารครั้งที่ 13 นี้เกิดขึ้นหลังจากวิกฤตการณ์การเมืองในเดือนตุลาคม 2556 ที่เกิดขึ้นเพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ และอิทธิพลของนายทักษิณ ชินวัตร ซึ่งได้รับความนับถือจากประชาชนมากมายเนื่องจากเขายึดหลักประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบ แต่สิ่งนี้ก็เกิดจากการขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะชนชั้นกลางเรื่องผลประโยชน์และการใช้นโยบายของรัฐเพื่อส่วนหนึ่งเป็นส่วนใหญ่ จึงเกิดการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรเพื่อสนับสนุนประชาธิปไตยฯ และส่งผลให้ประชาชนแบ่งกลุ่มเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีการขัดแย้งเกิดขึ้นทั้งในรัฐบาลทหารและรัฐบาลพลเรือน แม้ว่าทั้งสองฝ่ายจะมีปัญหาทั้งคู่ แต่ก็มีความสำคัญที่แตกต่างกัน (พระครูรัตนสุตาภรณ์, 2561)

2.2.3 ประชาธิปไตยกับสังคมไทย

ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย โดยทั่วไปที่เข้าใจกันนั้น ก็แปลตามศัพท์ คือ ประชาชน + อำนาจอธิปไตย นั่นคือการปกครองที่เป็นของประชาชนซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในระบบปกครอง แต่ยังมีนักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงมากมายซึ่งกำหนดความหมายของประชาธิปไตยให้กว้างขวางมากขึ้น (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2541) คำว่า “ประชาธิปไตย” หรือ “Democracy” เป็นคำที่ใช้มานานตั้งแต่สมัยกรีกรุ่งเรืองโบราณ การปกครองที่ให้เสรีภาพแก่ประชาชน ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปกครอง โดยการเลือกผู้แทนเข้าไปนั่งในสภาบริหารและสถานติบัญญัติ ผู้ให้คำนิยาม การปกครองนี้นับเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยที่กระชับและเร็วกว่าการปกครองที่ไม่ให้เสรีภาพแก่ประชาชน คืออับราฮัม ลิงคอล์นที่ว่า ประชาธิปไตย คือการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน วาทะ ดังกล่าวได้กลายเป็น “คำนิยามยอดนิยม” เพราะกะทัดรัดและกระชับความ (จิรโชค (บรรพต) วีระสัย และคณะ, 2538) หลักของประชาธิปไตยในประเทศคือการให้ประชาชนมีอำนาจในด้านต่าง ๆ เช่นในกฎหมาย การบริหารงาน และการพิจารณาคดีในศาล ซึ่งเรียกว่าตุลาการ นักวิชาการบางคนได้กล่าวถึงหลักของประชาธิปไตยว่ามี 5 หลัก นั่นคือ 1.หลักเสรีภาพ โดยประกอบด้วยสิทธิซึ่งเป็นสิทธิการประชาสัมพันธ์ หน้าที่ของประชาชน และความเสรีอย่างเป็นธรรม 2. หลักความเท่าเทียม หมายถึงทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันเป็นพลเมืองของประเทศ 3. หลักเหตุผล หมายถึงการตัดสินในกรณีขัดแย้งจะต้องมีเหตุผลและตระหนักถึงความสมเหตุสมผล 4. หลักประชาธิปไตยในมิติการตัดสิน หมายถึงว่ามีการตัดสินโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ซึ่งส่วนน้อยต้องได้รับ

ความคุ้มครอง 5. หลักการผลัดเปลี่ยนกัน หมายถึงผู้ที่ได้รับตำแหน่งจะต้องมีการแลกเปลี่ยนหมุนเวียน และไม่มีการผูกขาดใครหรือกลุ่มใด ๆ เพียงผู้เดียว (สุพจน์ บุญวิเศษ, 2549) ฮาโรลด์ ลาสกี้ (H.J. Laski) ได้กล่าวว่า ถือว่าเนื้อแท้ของประชาธิปไตยก็คือความเสรีภาพที่แท้จริงของประชาธิปไตยคือความต้องการของมนุษย์ที่เราต้องยอมรับ รับรู้และรักษาไว้ในตัวเราเอง ซึ่งมีความสำคัญอันมากมายต่อตนเองรวมทั้งความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคลในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (ธีรัภทร์ เสรีรังสีรรค์, 2562)

จากที่ได้นำเสนอความหมายและหลักการของประชาธิปไตยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าประชาธิปไตยคือการปกครองที่มีความหมายและหลากหลายสถานะ ซึ่งอาจเป็นระบบการเมืองหรือการปกครอง อาจเป็นอุดมคติและปรัชญา หรือวิถีชีวิตของมนุษย์ที่ดำรงความสัมพันธ์กันอย่างเสรี ประชาธิปไตยที่ใช้ในหลายประเทศในปัจจุบันเป็นประชาธิปไตยโดยอ้อม (Indirect Dmocracy) ซึ่งเป็นการปกครองโดยฝ่ายผู้แทนของประชาชน ที่เราเรียกว่า ประชาธิปไตยเสรี หรือสากลประชาธิปไตย (Liberal Kmocracy) หรือประชาธิปไตยตะวันตก (Western Democracy ดังนั้นเมื่อกล่าวถึง ประชาธิปไตย จึงจะถือตามความหมายดังกล่าวนี้

2.2.4 ระบอบการปกครองที่มีความเป็นประชาธิปไตย

เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดขบวนการนักศึกษาแนวปฏิรูป คือระบอบการปกครองที่มีความเป็นประชาธิปไตย ดังจะในช่วงเวลาตั้งแต่พ.ศ. 2540-2549 เป็นช่วงเวลาที่มีการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งมีการเกิดขบวนการที่นักศึกษาร่วมกันเป็นองค์กรที่สนับสนุนกิจกรรมของเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางนโยบาย เมื่อระบบการปกครองประชาธิปไตยเกิดปัญหาและความสับสนภาคประชาชนที่มีการนิยามประชาธิปไตยแตกต่างกัน บริบทที่กล่าวถึงส่งผลกระทบต่อขบวนการนักศึกษาอย่างมากเนื่องจากการต่อสู้ที่แข็งแกร่งเพื่อปกป้องพื้นที่และระบอบประชาธิปไตยในช่วงปี พ.ศ.2550-2553 ไม่เคยประสบความสำเร็จ เนื่องจากปัญหาในการปฏิบัติและความเหมาะสมของประชาธิปไตยถูกตั้งคำถามและกลายเป็นข้อขัดแย้ง สิ่งที่ยังคงมีความสับสนคือความหมายของประชาธิปไตยซึ่งยังคงเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างสมบูรณ์แบบ สภาวะที่ถดถอยนี้มีผลให้นักศึกษามองหาสิ่งที่น่าสนใจในการต่อสู้ในด้านวัฒนธรรมมากขึ้น เคลื่อนไปสู่การรื้อถอนและเปลี่ยนแปลงในเรื่องตัวตนในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 ซึ่งเนื้อหาการเคลื่อนไหวมีพื้นฐานคิดเห็นเกี่ยวกับเสรีภาพและการปลดปล่อยเป็นหลักการสำคัญ (Gill & DeFronzo, 2009) แบบปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งหมดในประเทศซึ่งต้องเป็นเจ้าของรัฐเท่ากัน นั่นคือทุกคนมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็น และสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลหรือการตัดสินใจที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของส่วนรวมได้ เนื่องจากในระบบนี้เน้นให้ความสำคัญกับบุคคลที่เป็นส่วนผสมในการสร้างสังคมและสถาบันทางสังคมซึ่งรวมเข้าไปในรัฐและประเทศ ซึ่งปัจเจกบุคคลจึงควรได้รับการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ เช่น ทางสังคม การเมือง การศึกษา และเศรษฐกิจ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี การปกครองในที่นี่เป็นระบบประชาธิปไตย โดยยึดหลักนิติธรรมในการกำหนดหลักการ แบบแผน ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรม นอกจากนี้ กฎหมายยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ การบังคับใช้กฎหมายต้องเป็นไปตามหลักธรรมและเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน อีกทั้งยังต้องเน้นความเป็นอยู่ที่ดีและความเท่าเทียมกันให้แก่ทุกคน (โกเมศ ขวัญเมืองและคณะ, 2565)

2.3 ความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย พ.ศ. 2557-2562

2.3.1 ความหมายความขัดแย้งทางการเมือง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 ให้คำว่า “ขัดแย้ง” หมายถึงสภาพที่ไม่เห็นด้วยกันหรือไม่เห็นตามกัน โดยคำว่า “ขัด” หมายถึงการไม่ทำตามหรือฝ่าฝืน และคำว่า “แย้ง” หมายถึงการไม่ตรงกันหรือไม่ลงรอยกัน นอกจากนี้ยังมีการต้านทานอีกด้วย ดังนั้น คำว่า “ขัดแย้ง” นั้นหมายถึงสถานะที่ไม่ยอมทำตามและยังมีการต้านทานเอาไว้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน, 2546)

คำว่า “ขัดแย้ง” หมายถึง การไม่เหมือนกันหรือคนล้วนอยู่ในทางตรงกันข้าม โดยคำว่า "ขัด" หมายถึง การไม่เชื่อฟังหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนด ตลอดจนคำว่า “แย้ง” หมายถึงการตั้งคำถามหรือโต้แย้งเพื่อค้นหาความจริงหรือหาคำตอบที่ถูกต้อง (The Academy, 2003)

คำว่า “ความขัดแย้ง” มีความหมายเดียวกับภาษาอังกฤษคำว่า “Conflict” ซึ่งมาจากศัพท์ Confligere ในภาษาละตินแปลว่า การต่อสู้ การทำสงคราม ความพยายามที่จะเป็นเจ้าของ การเผชิญหน้าเพื่อทำร้ายอีกฝ่าย การทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นขัดแย้งกัน นั่นหมายถึงสิ่งที่ขัดแย้งกันโดยไม่เหมือนกัน เช่น ความคิด ความสนใจ ความต้องการหรือการกระทำของบุคคลที่ไม่เหมือนกัน

คำว่า “ขัดแย้ง” มีความหมายในทางทฤษฎีความรู้ว่าเป็นความรู้สึกหรือความคิดที่เกิดขึ้นเมื่อเราไม่เห็นด้วยกับคนอื่น หรือเมื่อความคิดของเราไม่ตรงกับความคิดของคนอื่น ซึ่งอาจเกิดจากความคิดที่ขัดกันระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม นอกจากนี้คำว่า “ขัดแย้ง” ยังหมายถึงการต่อสู้หรือการขัดขวางกัน อาจเกิดจากการไม่เห็นด้วยในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง หรือในเรื่องอื่น ๆ นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นอิสระในสังคมเรื่องการแข่งขันหรือการทำลายกันของความหมายของความขัดแย้งในทัศนะพระพุทธศาสนา จากการศึกษาในคัมภีร์ต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา ไม่พบคำในภาษาบาลีที่แปลว่า “ความขัดแย้ง” โดยตรง แต่จะมีคำอื่นในภาษาบาลีที่มีความหมายแสดงถึงคำที่สอดคล้องกับความขัดแย้ง ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของความขัดแย้งได้ (รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม, 2561 หน้า 226)

ศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาลคือองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่ให้ความหมายกับคำว่า "ความขัดแย้ง" ซึ่งหมายถึงการมีความแตกต่างในเรื่องของจุดประสงค์ ความเชื่อ และค่านิยมระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล ความขัดแย้งในสถานการณ์ใด ๆ เป็นการแสดงออกของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดภายใต้ความหมายนี้ จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งเป็นความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือกลุ่มคนแต่ละคนความแตกต่างในความคิดเห็น ค่านิยม และเป้าหมายของบุคคลหรือกลุ่มคนต่าง ๆ ที่อาจมีการแข่งขันกันเพื่อสิ่งที่มีจำนวนจำกัดหรืออาจเกิดขัดแย้งหรือการก่อกวนของฝ่ายตรงข้ามเมื่อต้องกระทำและร่วมมือกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเองโดยการแสดงความไม่พอใจอาจเกิดขึ้นในระดับเบาหรือหนักได้ ตามความแรงของการขัดแย้งที่เกิดขึ้น (Center for Peace and Good Governance, 2011)

ความขัดแย้งคือการที่มีกลุ่มต่าง ๆ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยมีสาเหตุมาจากกิจกรรมต่างๆ ที่มีการเกี่ยวข้องกันและสิ่งจูงใจต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดปรปักษ์เกี่ยวกับค่านิยม คาดหวังและอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่เห็นตามรอยกันของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความเห็นต่างกัน (Thongchai Santiwong and Somchai Santiwong, 2003)

ในขณะที่ทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งนั้นมีพัฒนาการจากทฤษฎีดั้งเดิมที่เป็นแนวคิดชั้นคลาสสิก (Classic) ก่อนที่จะมีการพัฒนาและขยายให้กว้างขวางขึ้นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมี นักวิชาการหลายท่านได้ให้ทรรศนะ หรือคำอธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้ง ว่าความขัดแย้วได้รับการพัฒนามาจากทฤษฎีชั้นคลาสสิก และได้มีการขยายตัวให้กว้างขวางมากขึ้นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นักวิชาการหลายคนได้ให้ความเห็นที่จะสื่อถึงเรื่องนี้ดังนี้ 1) ทฤษฎีความขัดแย้งตามแนวคิดของ Socrates (โสเครติส) (Sotheb Soontornbhesaj, 1997) นักปราชญ์ชาวกรีกโบราณเป็นผู้ที่ใช้วิธีการถามตอบหรือวาทศิลป์เพื่อหาความรู้ที่ถูกต้องและมีเหตุผลมากขึ้น วิธีการนี้ถือว่าเป็นความขัดแย้งในทางความรู้ระหว่างผู้ถามและผู้ตอบ ผู้ถามจะถามต่อไปจนกว่าผู้ตอบจะไม่สามารถโต้แย้งได้และต้องยอมรับคำตอบที่ถูกต้อง ผู้ถามจึงบอกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด วิธีการนี้เรียกว่า “ความขัดแย้งแบบสมเหตุสมผลมากขึ้น” (Logical Consistency) ซึ่งเป็นวิธีการที่ Socrates ใช้สอนศิษย์และคนในสมัยนั้น 2) ทฤษฎีความขัดแย้งตามแนวคิดของ Karl Marx (1904) กล่าวว่าความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิตและเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสังคม คาร์ล มาร์กซ์เชื่อว่าจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งมาจากสภาพเศรษฐกิจ และความขัดแย้งเกิดขึ้นเพราะคนในกลุ่มแต่ละกลุ่มมีสถานะและความต้องการที่แตกต่างกันความสนใจทางเศรษฐกิจที่ตรงข้ามกัน คือกลุ่มคนหนึ่งกลุ่มที่มีความประสงค์และความสนใจที่ต่างกันในเรื่องทางเศรษฐกิจ สิ่งนี้ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ และอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมและทางการเมือง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจจาก Karl Marx ซึ่งเน้นในเรื่องเศรษฐกิจ การต่อสู้ของชนชั้น การแสวงหาประโยชน์ และการปฏิวัติ

3) ทฤษฎีความขัดแย้งตามแนวคิดของ Max Weber (1968) ยอมรับว่าความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่าง บุคคลพบได้ทุกหนทุกแห่งในสังคม ความขัดแย้งเกิดจากการกระทำของบุคคลที่ต้องการที่จะบรรลุความปรารถนาของตนเกิดปะทะกับการต่อต้านของอีกฝ่ายหนึ่งหรือหลาย ๆ กลุ่ม และความขัดแย้งเป็นผลมาจากการมีทรัพยากรหรือรางวัลอย่างจำกัด Max Weber ยังถือว่า “การแข่งขัน” (Competition) เป็นรูปแบบหนึ่งของความขัดแย้ง เพราะในการแข่งขันนั้นถึงจะมีกฎหรือกี่ติกาที่ทุกฝ่ายยอมรับ แต่การแพ้-ชนะ ก็จะเป็นชนวนสำคัญที่นำมาซึ่งความขัดแย้งด้วยความจริงแล้วทุกคนในสังคมมีการขัดแย้งกันเองเนื่องจากความต้องการเป็นสิ่งที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งเกิดจากการแข่งขันระหว่างบุคคลที่ต้องการให้ความปรารถนาตนเองเป็นจริงกับการต่อต้านจากอีกฝ่ายหรือหลายกลุ่ม อีกทั้ง ทรัพยากรหรือรางวัลที่มีจำกัดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ยิ่งการแข่งขันในรูปแบบนี้เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะถึงจะมีกฎหรือกติกาที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับ แต่ผลชนะหรือแพ้ก็ยังเป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างความขัดแย้ง

4) ทฤษฎีความขัดแย้งตามแนวคิดของ Georg Simmel (1968) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มที่มีสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ในทฤษฎีนี้ Georg Simmel เชื่อว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม อีกทั้งยังมีผลต่อลักษณะความสัมพันธ์และความสามัคคีภายในกลุ่มด้วย มีการกลับกันของความกลมเกลียว-ความขัดแย้งระหว่างสองฝ่ายเพื่อแสดงถึงข้อแตกต่างในความคิดเห็น และสามารถสร้างความขัดแย้งได้ใน กลุ่มเดียวกัน

5) ทฤษฎีความขัดแย้งตามแนวคิดของ Lewis A. Coser (1965) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งในสังคม โดยนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันชื่อ Lewis A. Coser การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของความขัดแย้งในการสร้างความเข้มแข็งและความแข็งแกร่ง ความขัดแย้งนั้นอาจมีประโยชน์และอาจไม่มีประโยชน์ต่อทั้งส่วนรวมและบุคคล นอกจากนี้ความขัดแย้งยังอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความกลมเกลียวหรือความแตกแยกในกลุ่มคนที่มีความขัดแย้งกันสรุปได้ว่า ความขัดแย้งในภาษาไทยหมายถึงสภาพที่มีการไม่ตรงกัน คือไม่ยอมทำตามกัน มีความแตกต่างของจุดประสงค์ ความเชื่อ และค่านิยมระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล และความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากทรัพยากรหรือรางวัลมีจำกัด หรือในเชิงการเมืองคือการไม่ตรงตัวกันทางความคิดเห็น การไม่ยอมรับความคิดเห็นของอีกฝ่าย การไม่ยอมรับอำนาจที่อีกฝ่ายได้รับ เพราะกลัวว่าจะสูญเสียประโยชน์ที่จะได้รับ

2.3.2 ความขัดแย้งหลังการทำรัฐประหารในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2557

เหตุการณ์วิกฤตการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี 2556 เป็นเรื่องที่สำคัญ และเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทย การที่สภาผู้แทนราษฎรมีการทำร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ได้ส่งผลให้เกิดการชุมนุมประท้วงรัฐบาลยิ่งลักษณ์ และทำให้รัฐบาลต้องยุบสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ ประชาชนได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 เพื่อเสริมสร้างความเปลี่ยนแปลงในการปกครองประเทศให้มีความเป็นธรรม และความเอาใจใส่ในความต้องการของประชาชนอย่างเหมาะสมและยั่งยืน แต่ศาลธรรมนูญเพิกถอนการเลือกตั้งในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ซึ่งทำให้กองทัพยึดอำนาจการปกครองประเทศการที่คณะผู้ยึดอำนาจการปกครองพยายามจัดโครงสร้างการเมืองให้มีการสงวนอำนาจของบุคคลอภิชน พวกเขาก็พยายามเพิ่มบทบาทและอำนาจของกองทัพในขณะที่ลดอำนาจของประชาสังคมและรัฐบาลท้องถิ่นให้น้อยลง นอกจากนี้ยังมีการวางแผนในการปฏิรูปประเทศเป็นเวลา 20 ปี และกำหนดให้วุฒิสภาที่เกิดจากการเลือกตั้งเป็นผู้ดำเนินการ (Kongkirati, P., & Kanchoochat, 2018 p. 279-305) ซึ่งทำให้ประเทศไทยเข้าสู่ยุคที่กองทัพชี้นำประชาธิปไตย (Montesano, Michael, 2019 p. 1–11) หลังพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จสวรรคตในปี 2559 และเข้าสู่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว กองทัพก้าวเข้ามาเป็นผู้ชี้นำการกระจายอำนาจและผลประโยชน์ในช่วงหลังเปลี่ยนรัชกาลใหม่ (Kongkirati, P., & Kanchoochat, 2018 p. 279-305) ในปี 2560 หลังจากมีการลงคะแนนเพื่อเป็นการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและหลังจากที่รัฐบาลอยู่อำนาจมานานเกือบห้าปี คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. ได้ตกลงให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 ทำให้เกิดรัฐบาลผสมที่มีพรรคพลังประชารัฐเป็นแกนนำ รัฐบาลนี้ได้รับการสนับสนุนจากวุฒิสภา อย่างไรก็ตามในปี 2563 เกิดการประท้วงในประเทศเพื่อคัดค้านรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เกี่ยวกับคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ และมีมาตรการรับมือกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่รัฐบาลได้ดำเนินการต่อไป ในการประท้วงนั้นมีข้อเสนอปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย (Prachatai, 2020 p. 1) รวมทั้งมีกระแสสาธารณรัฐนิยมมากที่สุดอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน (Cunningham, Philip, 2020 p. 1) การทำรัฐประหารในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมาก การล้มล้างรัฐบาลโดยทหารมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างความสงบเรียบร้อยให้กับประเทศ แต่สิ่งนี้ก็ส่งผลให้การพัฒนาและความเจริญของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยถอยหลังและเกิดความขัดแย้งทางการเมืองใหม่อีกครั้ง ซึ่งเป็น

ผลเสียต่อการสร้างความเข้มแข็งและความไว้วางใจในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย รัฐบาลชั่วคราวจึงประกาศใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราวในปี พ.ศ. 2557 ขึ้น การก่อตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะกรรมาธิการที่จะร่างรัฐธรรมนูญฉบับสมบูรณ์ เป็นการบริหารประเทศตามอำนาจในมาตรา 44 เมื่อสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกของประชาชนถูกจำกัดสิทธิและประชาชนต้องปฏิบัติตามคำสั่งบางประกาศที่มีการละเมิดสิทธิของประชาชนและความเป็นประชาธิปไตย เช่น เรียกบุคคลเข้ารายงานตัว นำพลเรือนขึ้นศาลทหาร หรือห้ามชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมือง ดังนั้น สาเหตุที่เกิดความไม่พอใจและการขัดแย้งในสังคมมากขึ้น (กรณัฐ ระงับทุกข์, 2565) การทำรัฐประหารในประเทศไทยในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 ได้สร้างกระแสความกังขาของประชาชนในหลายกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีเหตุปัจจัยหลายอย่างที่เสนอช่วยเหลือในการเกิดกลุ่มการเมืองนักเรียนเยาวชนรุ่นใหม่ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สาเหตุสำคัญได้แก่ 1) การยุบพรรค “อนาคตใหม่” ที่ถูกตัดสินโดยศาลรัฐธรรมนูญ 2) การร่างรัฐธรรมนูญรุ่น 2560 ที่มีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับ “อำนาจในการเลือกนายกรัฐมนตรีเข้ารับมอบหมาย” 3) การจับกุมผู้นำและผู้ร่วมชุมนุม และ 4) การมีระบบ “อำนาจนิยม” ที่ซ่อนอยู่ในระบบการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร ตำรา หรือครูผู้สอน ดังนั้น จากปัจจัยที่กล่าวมา เยาวชนจึงออกมามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและมีการสร้างกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มเยาวชนปลดแอก กลุ่มนักเรียนเลว และ กลุ่มคณะราษฎร ฯลฯ (วุฒิชัย ตาลเพชร, 2565) การชุมนุมโดยกลุ่มเยาวชนในประเทศไทยถือเป็นสิทธิ์ของบุคคลตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 44 ซึ่งกำหนดว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิ์ในการชุมนุมโดยสงบ โดยไม่ต้องใช้อาวุธ (ปรีดี เกษมทรัพย์, 2563) การเคลื่อนไหวในช่วงเดือนสิงหาคมถึงตุลาคมของปี 2564 เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเพื่อสร้างประชาธิปไตยและรัฐบาลตามความต้องการของประชาชน เป็นไปด้วยลักษณะที่แตกต่างจากการเคลื่อนไหวในปี 2563-2564 โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของเยาวชนที่มุ่งเน้นการสร้างสันติวิธีและการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ การเคลื่อนไหวในช่วงนี้มีลักษณะการกระทำต่าง ๆ ที่เน้นในการแก้ไขปัญหาและสร้างแรงผลักดันในทางที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในอนาคต การปฏิรูประบบการศึกษาเป็นหนึ่งในแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน การปฏิรูปนี้จะเน้นในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนาทักษะทางด้านวิชาการและทักษะที่จำเป็นในการทำงานในสังคม และส่งเสริมให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาในรัฐธรรมนูญเป็นหน้าที่สำคัญในการปฏิรูประบบการปกครองของประเทศ โดยการแก้ไขปัญหาเหล่านี้จะเน้นที่การปรับปรุงระบบการปกครองให้มีความโปร่งใส มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ และสร้างสภาวะที่เป็นธรรมและยุติธรรมในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบริหารด้วยการยุบสภาและเลือกตั้งใหม่ในกติกาใหม่เป็นแนวทางการปฏิรูประบบการเมือง โดยเน้นที่การสร้างสภาวะความเป็นธรรมในการเลือกตั้งและการบริหารงานที่โปร่งใส และส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการดำเนินการการปฏิรูประบบราชการและการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการดำเนินการที่เน้นการเผชิญหน้าหรือปะทะกับเจ้าหน้าที่และตอบโต้ต่อการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการเข้ายึดแยกดินแดงหรือการเผาทรัพย์สินของรัฐ เช่น ป้อมตำรวจไฟจราจรหรือรถตำรวจ โดยเน้นการเรียกร้องให้นายกลาออกจากตำแหน่ง แม้ว่าเจ้าหน้าที่ความมั่นคงจะพยายาม

ควบคุมการชุมนุมอย่างเข้มงวดด้วยวิธีการที่สูงขึ้นจากก่อนหน้านี้ ซึ่งอาจจะเป็นการใช้แก๊สน้ำตาการใช้วิธีการและกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อควบคุมการชุมชน การฉีดน้ำเพื่อยับยั้งความรุนแรงและใช้ปืนฉีดน้ำแรงดันสูงและการใช้กระสุนยางที่มีความรุนแรงขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ในการควบคุมการชุมนุม นอกจากนี้ยังมีการบุกเข้าจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมายต่อผู้ชุมนุมหลายร้อยคนกับผู้ชุมชน อย่างไรก็ตาม การใช้วิธีการเหล่านี้ไม่ได้ส่งผลให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบนี้หายไป (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล และ ธนาพงศ์ เกิ่งไพบูลย์, 2564 หน้า 11)

2.3.3 กลุ่มที่ออกมาเคลื่อนไหวเนื่องจากเกิดความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทยช่วง พ.ศ. 2557-2562

ความขัดแย้งทางสังคมและทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งหมด การรู้ถึงสาเหตุและภาวะความขัดแย้งเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ รัฐบาลทุกชุดและทุกยุคทุกสมัยจำเป็นต้องเข้าใจและรับรู้ถึงภาวะความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ความขัดแย้งบางส่วนอาจมีสาเหตุที่ไม่สมเหตุสมผลหรือไม่ชัดเจน และอาจเกิดจากปัจจัยที่สั่งสมมานานแล้ว ซึ่งส่งผลให้เกิดการประทุออกมา เช่น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และความเหลื่อมล้ำทางยุติธรรม บางครั้งความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเพื่อให้บุคลากรหนึ่งๆได้รับประโยชน์ อย่างไรก็ตาม เราควรร่วมมือกันแก้ไขความขัดแย้งเพื่อสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและประเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันจะต้องมีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และยุติธรรม นอกจากนี้ เราควรทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งสงครามและความขัดแย้งไม่มีผลดีต่อสังคมและชาติบ้านเมืองเลยเสมอไป การสู้รบและการใช้อำนาจเพื่อเอาประโยชน์ส่วนตนมักจะเป็นการสร้างความเสียหายและความเข้าใจผิดกันในสังคม สิ่งที่ต้องการคือความสันติภาพและการเข้ากันอย่างสุขภาพที่ได้จากการสร้างความเข้าใจและการรับรู้กันอย่างเต็มที่ การให้ความสำคัญกับการพูดคุยและการแก้ปัญหาที่ส่งผลดีแก่ทุกกลุ่มในสังคมจะช่วยอย่างมากในการก้าวไปสู่สังคมที่เจริญก้าวหน้าและมั่นคง บางกลุ่มสร้างเงื่อนไขความขัดแย้ง ความรุนแรงให้ดำรงอยู่ตลอดเพราะมีคนได้ประโยชน์ สร้างกลไกขึ้นมาเองก็เป็นได้และจากความขัดแย้งบุคคลจนยกระดับรวมกันเป็นกลุ่มข้อเรียกร้องตามความต้องการหรือเป้าหมายของกลุ่มนั้นเอง (กรุณา มธุลาภรังสรรค์, 2563 หน้า 130) และตามมติกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มดาวดิน

กลุ่มดาวดินเป็นกลุ่มนักกิจกรรมที่มีความสนใจในประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มนี้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2547 และมีการลงพื้นที่ศึกษาปัญหาและร่วมวางแผนเคลื่อนไหวกับชาวบ้านในพื้นที่ เช่น ปัญหาที่ดิน ปัญหาบ่อก๊าช และปัญหาเหมืองแร่ทองคำ ฯลฯ การเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินได้เกิดขึ้นมาแล้วเป็นเวลา 10 ปีก่อนที่การรัฐประหารจะเกิดขึ้น นี่เป็นเครื่องบ่งชี้ที่ชัดเจนว่ากลุ่มดาวดินมีการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรในพื้นที่อย่างต่อเนื่องการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินเป็นผลมาจากการร่วมเคลื่อนไหวและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติการร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ ทำให้กลุ่มดาวดินทบทวนการเคลื่อนไหวที่ผ่านมาและเชื่อมโยงประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิทธิมนุษยชนและระบบการเมือง ซึ่งกลุ่มดาวดินเห็นว่าเป็นเรื่องที่สอดคล้องกัน เริ่มมีการยกระดับการเคลื่อนไหวไปสู่ระดับประเทศในประเด็นสิทธิและ

เสรีภาพร่วมกับการประชาธิปไตยกลุ่มดาวดินเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมของนักศึกษาที่มองเห็นความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของสิทธิมนุษยชนตามแนวคิดประชาธิปไตย กลุ่มดาวดินได้มีการพัฒนาเรื่องสิทธิ์ในทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและสิทธิ์ของนักศึกษา และเริ่มเชื่อมโยงประเด็นที่เกี่ยวข้องว่าสิทธิ์และโครงสร้างทางการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน จากเริ่มแรกที่เคลื่อนไหวระดับตำแหน่งในพื้นที่ กลุ่มดาวดินได้ขยับเรื่องระดับประเทศของประเด็นสิทธิ์และเสรีภาพต่อไป การเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินเกี่ยวกับการเมืองเชื่อมโยงกับเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ทำให้กลุ่มดาวดินต่อต้านการรัฐประหารที่เกิดขึ้น ซึ่งการรัฐประหารเกิดจากความขัดแย้งในการถูกกำจัดสิทธิ์ในการแสดงออกและการเคลื่อนไหว ประเด็นนี้กลายเป็นเรื่องที่สาธารณะสนใจ จึงมักจะมีการรายงานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินในสื่อต่าง ๆ มากขึ้นในช่วงหลังรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557

กลุ่มดาวดินเริ่มก่อตัวขึ้นในปี 2547 จากการเป็นกลุ่มมีอิสระที่มีความสนใจในประเด็นปัญหาของสังคม และต้องการศึกษาปัญหาสังคมโดยเดิมทีกลุ่มมีชื่อว่า “กลุ่มเผยแพร่กฎหมายสิทธิมนุษยชนเพื่อสังคม” โดยการเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินในช่วงต้น จะเน้นประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยการลงไปในพื้นที่ในภาคอีสาน ซึ่งประสบปัญหาด้านทรัพยากร เช่น ปัญหาที่ดิน ปัญหาบ่อก๊าซ ปัญหาเหมืองแร่ทองคำ เป็นต้น เพื่อศึกษาข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาเผยแพร่ในวารสารดาวดินรายเดือน โดยการถ่ายเอกสารเย็บเล่มแบบทำมือฉบับละราว ๆ 200 เล่ม เพื่อเผยแพร่ในมหาวิทยาลัย ในยุคเริ่มต้นนี้ การเคลื่อนไหวของกลุ่มดาวดินเป็นการพัฒนาและสนับสนุนชุมชนในด้านทรัพยากรและกฎหมาย โดยการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ข้อมูลด้านกฎหมายแก่ชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีการวางแผนการเคลื่อนไหวและร่วมเคลื่อนไหวกับชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ เพื่อสนับสนุนและพัฒนาทรัพยากรในพื้นที่เรียนรู้ และส่งเสริมให้พี่น้องชาวบ้านมีความรู้ในเรื่องกฎหมายทรัพยากรเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนได้การจัดวงคุยและแลกเปลี่ยนความเห็นกันในมหาวิทยาลัยทุกเดือนเป็นกิจกรรมที่สำคัญของกลุ่มดาวดิน เนื่องจากเป็นช่องทางให้นักศึกษาสามารถแสดงความเห็นของตนเองเกี่ยวกับปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ การระดมสมาชิกและการใช้งบประมาณในการทำกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญในช่วงแรกของกลุ่มดาวดิน โดยในช่วงหลังกลุ่มมีระบบการรับสมาชิกที่ชัดเจนมากขึ้นเนื่องจากความเข้าใจว่าการระดมสมาชิกใหม่มีความสำคัญต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่ม จึงได้มีการพัฒนาระบบในการรับสมาชิกที่มีโครงสร้างและการดำเนินงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น มีการลงชื่อและมีการเปิดรับสมัครสมาชิกเป้าหมายของกลุ่มในช่วงแรกมี 4 ข้อหลัก คือ (1) ลงพื้นที่ศึกษาเรียนรู้ประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิ์และ (2) นำปัญหาที่ได้เรียนรู้มาถกเถียงแลกเปลี่ยนกัน (3) นำปัญหาที่ได้เรียนรู้ไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ (4) เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาและประชาชนโดยอิสระ และต่อสู้เคียงข้างพี่น้องประชาชนผู้ถูกกีดกันทั้งนี้สมาชิกมองว่ากลุ่มดาวดินเป็นเพียงกลุ่มนักศึกษากลุ่มเล็ก ๆ ที่มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม จึงอยากจะนำปัญหาที่ได้พบเจอไปเผยแพร่ให้สาธารณะชนได้รับรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหา

เหตุการณ์ที่กลุ่มดาวดินสวมชุดนักศึกษาเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าใช้กำลังในการสลายการชุมนุมเป็นเหตุที่ทำให้กลุ่มดาวดินเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น นักศึกษาที่สวมชุดนักศึกษาเข้าร่วมกลุ่มดาวดินได้ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมของตน และป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้ามาสลายกลุ่มได้ มีผลให้กลุ่มดาวดินเป็นที่รู้จักและเป็นที่

สนใจอย่างมากขึ้นในสังคมทั้งในระดับโลกและในระดับชุมชนของบริเวณนั้นเองเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2556 โดยการเอาตัวประสานกันเป็นรั้วกั้นไม่ให้ตำรวจเข้าไปถึงกลุ่มชาวบ้าน (Thai PBS, 2013, Online) ในปัจจุบันกลุ่มดาวดินเป็นที่รู้จักในหมู่สาธารณะชนอย่างรวดเร็วอย่างยิ่ง หลังจากเหตุการณ์ที่มีนักศึกษาจากกลุ่มดาวดิน 5 คน ชู 3 นิ้ว และใส่เสื้อ “ไม่-เอา-รัฐ-ประ-หาร” ต่อหน้าพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในระหว่างการลงพื้นที่แก้ปัญหาภัยแล้งให้ชาวจังหวัดขอนแก่น ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 และกลุ่มดาวดินมีการจัดกิจกรรมต่อต้านรัฐประหารอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเสรีภาพมาตลอดเวลา การต่อต้านรัฐประหารของกลุ่มดาวดินทำให้กลุ่มดาวดินเป็นที่รู้จักในสาธารณะและส่งผลให้สาธารณชนติดตามการเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่อต้านรัฐประหารของกลุ่มดาวดินอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กลุ่มดาวดินยังมีการเชื่อมโยงกับการเคลื่อนไหวของสมาชิกในอดีต ตัวอย่างเช่นนายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา หรือที่รู้จักกันในนาม “ไผ่ ดาวดิน” ที่เคลื่อนไหวและคัดค้านรัฐประหารอย่างต่อเนื่อง การต่อต้านรัฐประหารของกลุ่มดาวดินเป็นไปได้เนื่องจากกลุ่มดาวดินยังคงเป็นที่รู้จักและติดตามในสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเหตุการณ์การออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญมากในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การจับกุมและคุกคามที่อาจมีต่อชีวิตและอิสระของประชาชนนั้นทำให้สังคมกลัวว่าอนาคตของการประชาธิปไตยในประเทศไทยอาจมีผลกระทบที่สำคัญ ดังนั้นเราควรพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบและประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ควรสร้างการเข้าใจและสนับสนุนกันในสังคมให้เข้าใจและเข้าใจกันดีขึ้นกลุ่มดาวดินเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมในประเทศไทย กลุ่มดาวดินได้เผยแพร่ความคิดเห็นและแสดงออกถึงความไม่พอใจต่อสถานการณ์ทางการเมืองผ่านการชุมนุม กระทำการประท้วงและใช้สื่อต่างๆ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับสังคม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางการเมืองอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มดาวดินและการกำเนิดกลุ่มอื่นๆ ในอนาคตที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐประหาร ควรพิจารณาปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างการเข้าใจและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการรับมือกับสถานการณ์ทางการเมืองในอนาคต (สงกรานต์ รัตน์พลทและณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์, 2562 หน้า 97-100)

2. กลุ่มศิลปินแร็ป

ในปลายปี 2561 มีการพูดถึงงานศิลปะวิจารณ์ที่เกี่ยวกับสังคมและการเมืองอย่างมากในประเทศไทย แต่เพลงแร็ป “ประเทศกูมี” เป็นเพลงแร็ปที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในช่วงนั้น มันเป็นเพลงที่พูดถึงการเมืองอย่างไม่พอใจและขัดแย้งกับรัฐบาล มีกลุ่มศิลปินแร็ปที่รวมกันในชื่อ Rap Against Dictatorship (แร็ปต่อต้านเผด็จการ) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการแสดงออกภาพของศิลปะแร็ป ในวันที่ 26 กันยายน เพจเฟซบุ๊ก Rap Against Dictatorship ประกาศเผยแพร่เนื้อหาบางส่วนของเพลงพร้อมใช้แฮชแท็ก #ประเทศกูมี และยังได้ระบุว่าจะมีการพบกันในวันที่ 14 ตุลาคม 2561 อย่างไรก็ตามความสนใจของประชาชนในเรื่องนี้ยังไม่มากนักในเวลานั้น.

เพลง “ประเทศกูมี” เป็นเพลงที่สะท้อนเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงสิบปีที่ผ่านมาอย่างสำคัญ มันพูดถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่นการสลายการชุมนุมกลางกรุง, การยึดอำนาจและการตั้งทหารเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) รวมถึงกรณีของนาฬิกาหรูของพล

เอกประวิตร วงษ์สุวรรณ และการคอรัปชั่นของข้าราชการหรือผู้มีอำนาจรัฐ ประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นที่สร้างความสนใจในสาธารณะอยู่แล้ว แต่เพลง “ประเทศกูมี” ได้นำเนื้อหาทั้งหมดมารวมกันในรูปแบบของแร็ปเพื่อสร้างกระแสที่แรงจนหยุดไม่อยู่ เป็นการสร้างความสนใจอย่างมากจนถึงขั้นที่ไม่สามารถมองข้ามได้เยาวชนควรใช้ความรู้ความสามารถด้านดนตรีในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่านี้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนใช้ความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม นอกจากนี้ยังเตือนให้เด็กและเยาวชนมองเห็นว่าคนที่เสียหายที่สุดไม่ใช่รัฐบาล แต่คือประเทศไทย ดังนั้นเราควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนคนอื่น ๆ เพื่อสร้างสังคมที่แข็งแกร่งและเข้าใจกันดีขึ้น นอกจากนี้ยังควรเตือนให้คนที่ทำคลิปแบบนี้ต้องเข้าใจและตระหนักว่าการกระทำของตนมีผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ไม่ควรให้การกระทำดังกล่าวส่งผลเสียต่อชาติไทยในระยะยาว (ILAW, 2018: Online)

สาเหตุและจุดยืนของกลุ่มต่าง ๆ ในการออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองสาเหตุหลัก ๆ มักเกิดจากสถานการณ์ทางการเมืองที่ซับซ้อนและอุดมการณ์ที่เกิดขึ้น โดยแต่ละกลุ่มมีความเชื่อและเป้าหมายทางการเมืองที่แตกต่างกันไป อีกทั้งยังมีการขัดแย้งกับความเสมอภาคและการใช้อำนาจรัฐบาลในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของกลุ่มบางกลุ่มที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองในการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมและเสรีภาพของกลุ่มตนเอง กลุ่มทั้งหมดนี้จะเน้นใช้เหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตมาเป็นเครื่องมือในการยกระดับประเด็นที่สำคัญเพื่อดึงความสนใจและเสนอความเห็นของกลุ่มอื่น ๆ โดยหวังว่ารัฐบาลจะสนับสนุนและปรับปรุงตามข้อเรียกร้องที่เคลื่อนไหวภายในกลุ่มและยกระดับสถานะขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง

การกดดันให้รัฐบาลปฏิบัติตามต้องการของกลุ่มต่าง ๆ เป็นเรื่องที่สำคัญในการเพิ่มความเป็นธรรมและสิทธิเสรีภาพให้กับกลุ่มนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การเข้าสโมสรการเมืองหรือกลุ่มงานทางการเมืองที่มีความเห็นแตกต่างกันอาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง ดังนั้น การสื่อสารและการเจรจาต่อรองเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสังคมและการเมืองให้ดีขึ้นในการก้าวหน้าในทางที่ดี กลุ่มต่าง ๆ ควรร่วมมือกันเพื่อหารือและพัฒนาสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นการสร้างความเข้าใจและสอดคล้องกันในเรื่องทางการเมือง นอกจากนี้ กลุ่มต่างๆ ยังควรร่วมกันกำหนดแนวทางและแผนการทำงานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงในที่สุดอาจเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มต่าง ๆ ได้รับการรับฟังและมีการแก้ไขปรับปรุงตามความต้องการของกลุ่มนั้น ๆ และรัฐบาลมีการทำงานร่วมกันกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างสภาวะที่เป็นธรรมและยกระดับสังคมให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

3. กลุ่มคนอยากเลือกตั้ง

จุดเริ่มต้นของกลุ่มคนอยากเลือกตั้ง เกิดขึ้นจากกิจกรรมมีการประกาศการเลื่อนวันเลือกตั้งไปเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งผลให้กลุ่มคนอยากเลือกตั้งได้ร่วมกันรวมพลังกันเพื่อต่อสู้เพื่อการเมืองที่ธรรมชาติและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยกลุ่มคนอยากเลือกตั้งได้สร้างความต้านทานต่อการบังคับความเห็นของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. และพรรคพลังประชารัฐ ต่อการออกข้อบังคับกำหนดการเลือกตั้ง และขอให้รัฐบาลปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรม ทั้งนี้กลุ่มคนอยากเลือกตั้งได้สนับสนุนและเชื่อมั่นว่าการมีกำหนดการเลือกตั้งที่ชัดเจนและเกิดขึ้นอย่างมีความเป็นธรรมจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในการเลือกตั้ง และช่วย

สร้างความเป็นธรรมและสิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกตั้งได้อย่างเต็มที่ สถานติบัญญัติแห่งชาติ มีมติผ่านร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีผลให้เลื่อนการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ออกไปอีก 90 วันนับจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งอาจส่งผลให้ต้องเลื่อนการเลือกตั้งออกไปเป็นเดือนกุมภาพันธ์ 2562 (Thai PBS, 2018, Online) การเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ได้สำคัญต่อการเรียกร้องเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีกลุ่มคนที่อยากเลือกตั้งเป็นผู้นำ คุณวีระ ซึ่งเป็นประธานกลุ่มพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชนและคุณอานนท์ ซึ่งเป็นเลขาธิการเครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชั่น (คปต.) นอกจากนี้ยังมีคุณเนติวิทย์ ซึ่งเป็นทนายความสิทธิมนุษยชน และคุณสมบัติ ซึ่งเคยเป็นสมาชิกกลุ่มวันอาทิตย์สีแดง และเคยเป็นประธานกรรมการมูลนิธิกระจกเงา ซึ่งเป็นต้น โดยทั้งหมดเข้าร่วมเพื่อแสดงความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นของทุกคนสำคัญต่อการสร้างสังคมที่แข็งแกร่งและยั่งยืนในประเทศไทยคือการให้เสียงสูงร้องเพื่อพิทักษ์สิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนของทุกคน (BBC, 2018: Online)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ทั้ง 3 กลุ่ม เป็นเครือข่ายที่ขับเคลื่อนโดยนิสิต นักศึกษา นักวิชาการ ศิลปิน ภาคประชาสังคม และประชาชน จากองค์กรหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายในการต่อต้านการรัฐประหาร และผลพวงจากการรัฐประหารทั้งหมด เป็นขบวนการประชาธิปไตยใหม่ (New Democracy Movement: NDM) ถือได้ว่าเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบหนึ่งในสังคมไทย ที่มีการจัดตั้งองค์กรอย่างเป็นรูปธรรมในลักษณะเครือข่ายและมีข้อเรียกร้องที่ชัดเจน ตลอดถึงมีความพยายามในการจัดกิจกรรมเพื่อแสดงออกถึงข้อเรียกร้องของกลุ่มโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ อาทิ การใช้สื่อออนไลน์ การแสดงกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองของรูปแบบเก่า และรูปแบบใหม่

2.4 แนวคิดทฤษฎีการระงับความขัดแย้งทางการเมืองไทย

2.4.1 ความหมายการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง

เมื่อมีความความขัดแย้งเกิดขึ้นก็ย่อมมีการจัดการกับความขัดแย้ง ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการจัดการความจัดแย้ง และให้ความหมายของการจัดการความขัดแย้งพื้นฐาน 5 วิธีได้แก่

1. การหลีกเลี่ยง (Avoidance) การหลีกเลี่ยงอาจเป็นวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่แสนจะง่ายแต่มันไม่ใช่วิธีที่ทำให้ทุกคนมีความพอใจหรือมีความเข้าใจกันได้ การหลีกเลี่ยงเป็นการเลี่ยงการเผชิญหน้ากับปัญหาหรือที่เรียกว่าการซอฟเทอร์ เมื่อเรานำเอาปัญหาไปซอฟเทอร์ต่างๆ ประกอบกับการเลี่ยงการแก้ไขปัญหาจริงๆ เราจะพบว่าปัญหานั้นก็ยังคงอยู่ และอาจสร้างความไม่พอใจและความขัดแย้งในอนาคต วิธีการนี้อาจเหมาะสำหรับบางคนที่ไม่ชอบการทะเลาะวิวาทหรืออาจจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ แต่สำหรับปัญหาที่มีความสำคัญอาจไม่เหมาะสมในการใช้วิธีนี้ (Smit Sachchukorn, 2007)

การหลีกเลี่ยง (Avoidance) หมายถึง ลักษณะการจัดการกับความขัดแย้งที่มักจะไม่เผชิญปัญหา ความขัดแย้ง ไม่ต้องการรับรู้ปัญหาหรือไม่ต้องการเผชิญหน้ากับคู่แข่ง จัดได้ว่าเป็นการปฏิเสธ

การมีอยู่ ของความขัดแย้ง ซึ่งบางกรณีอาจมีการใช้การหลบเลี่ยงปัญหาเพื่อเป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Thomas, 1976)

การแก้ไขความขัดแย้งเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและต้องใช้เทคนิคหลากหลาย สิ่งสำคัญที่ต้องทำคือการวินิจฉัยสาเหตุและรูปแบบความขัดแย้งโดยละเอียด เพื่อจะสามารถจัดการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงต้องใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อเข้าใจและหาข้อมูลจากคู่ขัดแย้ง โดยการประกอบกลุ่มและการทำงานแบบโอเวอร์เท่านั้นที่จะช่วยให้เราทำความเข้าใจต่อกันได้ นอกจากนี้ การประนีประนอมและการแข่งขันก็เป็นเทคนิคสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้ง เพื่อให้คู่ขัดแย้งสามารถประนีประนอมกันได้และสามารถแข่งขันอย่างสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับทั้งคู่ขัดแย้ง การร่วมมือกันเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้โดยสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย (Owens, 1991)

2. การปรองดอง (Accommodtion) การปรองดองเป็นหนึ่งในวิธีการแก้ปัญหาที่ใช้แลกเปลี่ยนความต้องการกับอีกฝ่าย เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การปรองดองมักจะทำให้เกิดความพึงพอใจและความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างฝ่ายต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม การปรองดองอาจไม่สามารถทำให้ทุกฝ่ายพึงพอใจเสมอได้ เนื่องจากฝ่ายหนึ่งอาจจะต้องปรับตัวและสละความต้องการในบางครั้ง การปรองดองไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสมทุกกรณีในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในบางครั้งอาจมีวิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพควรพิจารณาและใช้วิธีที่เหมาะสมกับสถานการณ์และเป้าหมายที่ต้องการเรียกพิจารณาอย่างรอบคอบ

3. การประนีประนอม (Compromise) การประนีประนอมเป็นวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยให้ทั้งสองฝ่ายตกลงกัน แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้ต้องการให้ทั้งสองฝ่ายต้องสละบางส่วนของความต้องการของตนเอง เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่ยอมรับได้และสามารถดำเนินต่อไปได้ แต่ในระยะยาวอาจพบว่าบุคคลทั้งสองฝ่ายอาจไม่ได้เห็นด้วยอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องสละบางส่วนและไม่ได้เป็นตามใจหมด อย่างไรก็ตามการใช้วิธีประนีประนอมเพื่อลดข้อขัดแย้งสามารถสร้างผลประโยชน์ในกรณีที่มีทรัพยากรจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการของทั้งสองฝ่ายได้ (รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม, 2561 หน้า 231)

การประนีประนอม (Compromising) การประนีประนอมหมายถึงการจัดการความขัดแย้งโดยยอมรับการสละบางส่วนของความต้องการเพื่อแลกกับสิ่งที่ตนต้องการและเพื่อให้สามารถเกิดข้อตกลงที่ยอมรับได้ การเจรจาคือการพบกันครึ่งทางที่ทำเพื่อหารือหรือต่อรองเพื่อค้นหาทางออกที่เหมาะสมสำหรับทั้งสองฝ่าย ในกระบวนการการประนีประนอมนั้น แต่ละฝ่ายจะต้องพิจารณาและเสียสละบางส่วนของตนเพื่อให้ได้ข้อตกลงที่ยอมรับและสามารถดำเนินต่อไปได้ การประนีประนอมเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขความขัดแย้งในบางกรณี แต่ก็ควรพิจารณาว่าการประนีประนอมเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดหรือไม่ในแต่ละสถานการณ์ (Halfway) (Thomas, 1976)

4. การแข่งขัน (Competition) การแข่งขันเป็นวิธีหนึ่งในการพิจารณาใช้เพื่อบรรลุความต้องการโดยใช้การแข่งขันกับฝ่ายตรงข้ามเพื่อเอาชนะหรือเอาแพ้ ในบางกรณีการแข่งขันอาจเกิดจากการใช้อำนาจหรือการแสดงความก้าวร้าวที่อาจสร้างความขัดแย้งหรือการทำลายอีกฝ่ายเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเอง ผู้ที่เข้าสู่สถานการณ์การแข่งขันมักมีความต้องการแสวงหาข้อโต้แย้งและมักคำนึงถึงจุดมุ่งหมายเฉพาะของตนเองโดยใช้การบีบบังคับให้อีกฝ่ายยอมรับ นั่นคือการใช้ความแข็งขัน

และการต่อสู้เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ อย่างไรก็ตามการใช้วิธีการแข่งขันไม่ใช่เสมอไปด้วยทางเลือกที่ดีในการแก้ไขปัญหาหรือความขัดแย้ง ควรพิจารณาและพิจารณาให้ดีว่าการแข่งขันเป็นวิธีที่เหมาะสมและสร้างผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

การแข่งขันอาจเป็นวิธีที่ดีในการแก้ไขข้อวินาศภัย แต่ในการแข่งขันจะมีการดึงดูดความสนใจของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายและความแตกแยกกันได้ ดังนั้น เราควรพิจารณาหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เป็นสร้างสรรค์และสื่อสารอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระยะยาว (รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม, 2561 หน้า 231)

การเอาชนะ (Competition) หรือการแข่งขัน หมายถึง ลักษณะการจัดการกับความขัดแย้งที่คำนึงถึงแต่การแข่งขันให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ โดยเพิกเฉยหรือไม่คำนึงถึงความต้องการของอีกฝ่าย (Thomas, 1976)

5. การร่วมมือ (Collaboration) การร่วมมือเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ไขข้อขัดแย้งทั้งสองฝ่ายให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดเพราะทำให้เกิดความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ได้ วิธีนี้ต้องใช้เวลาในการพูดคุยและประสานงานกันมาก แต่ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นการตกลงตั้งแต่ฝ่ายตรงข้ามมีความพึงพอใจและยินดีที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำงานร่วมกันในระยะยาว (รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม, 2561 หน้า 231-232)

การร่วมมือกัน (Collaboration) หมายถึง ลักษณะการจัดการกับความขัดแย้งที่เน้นความร่วม มือกันในการแก้ปัญหากับอีกฝ่าย เพื่อให้บรรลุข้อตกลงที่เป็นที่ยอมรับและพึงพอใจจากทั้งสองฝ่าย (Thomas, 1976)

นอกจากวิธีการแก้ไขความขัดแย้ง 5 วิธีดังกล่าวมาแล้วยังมีวิธีอื่น ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันได้ผล ทั้งในระดับประเทศและระดับความขัดแย้งทั่ว ๆ ไปดังนี้

การนั่งลงเจรจา (Bargain Tableการนั่งลงเจรจาเป็นวิธีที่ดีในการแก้ไขข้อขัดแย้งเพราะสร้างโอกาสให้ทุกฝ่ายมานั่งพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นการให้ทุกฝ่ายมีโอกาสมาเสนอแนวคิดของตนเพื่อหาวิธีในการส่งเสริมฝ่ายตรงข้ามให้บรรลุเป้าหมาย การนั่งลงเจรจาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างฝ่าย โดยจะต้องมีความยืดหยุ่นและยอมรับให้แก่กันและกัน ในกระบวนการนั่งลงเจรจาเราจะต้องมีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น และยอมรับว่าไม่สามารถได้ทุกอย่างตามที่ต้องการ แต่จะพยายามหาวิธีที่สามารถดึงดูดความสนใจและเข้าใจต้นปัญหาของกันและกันได้เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีและความพึงพอใจในทั้งสองฝ่าย

การใช้บุคคลที่สาม (Third Party) มาทำหน้าที่ในการช่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง ในลักษณะที่คู่กรณีไม่สามารถจัดการแก้ปัญหาหรือหาข้อยุติจากข้อขัดแย้งได้ บุคคลที่สามอาจจะเป็นเพื่อน บุคคลที่คู่กรณีทุกฝ่ายให้ความเคารพ ไว้เนื้อเชื่อใจ, บุคคลที่อยู่ในระดับสูงกว่าในหน่วยงาน, ฝ่ายบุคคล (ที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและยุติข้อโต้แย้งโดยเฉพาะ) และยงร่วมถึงการใช้อนุญาโตตุลาการ (Arbitrator) หรือผู้ประนอมข้อพิพาท (Conciliator)

การเจรจาและการยอมรับให้มีบุคคลที่สามเข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยนเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้ง คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต้องย่อมใจร่วมมือในการพิจารณาให้บุคคลที่สามมีส่วนร่วมในการ

แก้ไขปัญหา โดยบุคคลที่สามจะช่วยในการวินิจฉัยสาเหตุและชี้แนะทางออกจากความขัดแย้ง ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับให้มีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้อง สิ่งนี้อาจทำให้เกิดการเพิ่มเติมความขัดแย้งในทางตรงกันข้าม ดังนั้น ในการแก้ไขความขัดแย้งทำเครื่องหมายว่าต้องมีความยืดหยุ่นและสำเร็จรูปในการรับความช่วยเหลือจากบุคคลที่สาม ซึ่งต้องมีความสามารถในการวินิจฉัยและชักนำทั้งสองฝ่ายให้เข้าสู่กระบวนการนั่งลงเจรจา เพื่อสื่อสารและเข้าใจกันอย่างเปิดเผยและเต็มใจ เพื่อให้สามารถพบปะกันและเจรจาอย่างเป็นธรรมจริงใจเพื่อสานต่อความเข้าใจและเสริมสร้างการสกัดกั้นให้ความขัดแย้งสามารถสิ้นสุดลงได้ (รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม, 2561 หน้า 230-232)

สรุปได้ว่า การเจรจาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการแก้ไขขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในการเริ่มเจรจาควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจและเห็นว่าเป้าหมายเดียวกัน ในขณะเจรจาควรหลีกเลี่ยงการแทรกแซงหรือช่วงเวลาที่อาจเกิดขัดแย้ง ในการตัดสินใจเราควรใช้ความรู้สึกของตนเองอย่างมีสติ ซึ่งจะช่วยให้เรามีการมองเห็นด้านบวกและด้านลบของคำแนะนำที่เกิดขึ้นในกระบวนการเจรจา และเมื่อเรามีความเชื่อมั่นในตนเอง จะทราบกำหนดความต้องการและความไม่ต้องการของเราอย่างชัดเจน

2.4.2 ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

ความขัดแย้งทางการเมืองที่ซับซ้อนนี้เกิดขึ้นจากหลายปัจจัยที่มีความซับซ้อน และมักเป็นเหตุผลของความรุนแรงที่เกิดขึ้นซ้ำไปซ้ำมา สถานการณ์เช่นนี้ทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ทั้งยังส่งผลให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน สำหรับปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นอาจรวมถึงปัญหาด้านการศึกษาที่ขาดแคลน ปัญหาการเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรม และปัญหาความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ การแก้ไขและรับมือกับปัญหาเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความสงบและเจริญก้าวหน้าในอนาคต ในการเผชิญหน้ากับความรุนแรงทางการเมือง เราควรปรับแนวคิดและสร้างทางเลือกใหม่ให้กับสังคม ซึ่งสามารถทำได้โดยการเสนอแนะและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้คนรู้เข้าใจและสามารถเลือกทางเลือกในการจัดการความขัดแย้งได้ ไม่ว่าจะเป็นในปัจจุบันหรือในอนาคต เราควรสร้างนวัตกรรมแก้ไขที่สามารถเข้าใจและใช้ได้จริง ซึ่งสิ่งสำคัญคือการเข้าใจและตระหนักถึงองค์ประกอบและแนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมือง (พระครูธรรมภาณโกวิท (ประภาสปริชาโน), 2560) ในการเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง จะมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น อุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากจากกัน เนื่องจากความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างกันไม่เข้าสอดคล้องกันอาจทำให้เกิดการขัดแย้ง การแสวงหาอำนาจทางการเมืองเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการชุมนุมและการแข่งขันเพื่อเข้าสู่อำนาจและผลประโยชน์ ความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกันอาจเป็นสาเหตุที่สำคัญสำหรับการขัดแย้งทางการเมือง และบางครั้งสาเหตุของการขัดแย้งนี้อาจมาจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล และการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกัน นอกจากนี้ นโยบายของพรรคการเมืองที่แตกต่างกันและโครงสร้างของอำนาจทางการเมืองยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งทางการเมืองด้วยในการพิจารณาเหตุผลที่ทำให้เกิดความไม่สงบทางการเมืองในประเทศไทย จะพบว่ามีหลายปัจจัยที่มีผลต่อสถานการณ์ดังกล่าว อุดมคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน เช่นการขัดแย้งเพื่อความอำนาจทางการเมือง การต่อรองเพื่อทำให้ได้ประโยชน์เอง และความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดจากอุดมการณ์ทางการเมืองที่ไม่ลงตัวกัน เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีผลและอิทธิพลจากด้านอื่น ๆ เช่น

อุดมการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ ความเชื่อ และค่านิยม เป็นต้น ทำให้เกิดความเห็นต่าง ๆ ในสังคม และส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยอีกด้วย (สัณฐาน ชยนนท์และคณะ, 2565)

2.4.3 แนวทางการขจัดความขัดแย้งในสังคม

ลิขิต ธีรเวคิน (2528) มองว่า ระบบการเมือง (Political System) ระบบการเมืองที่ ในการเข้าใจแนวทางการขจัดความขัดแย้งในสังคม สิ่งที่สำคัญคือการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนการเมือง ระบบการปกครอง และเจ้าหน้าที่การเมืองเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยทุกฝ่ายควรมีเจตนาที่ดีและสนับสนุนองค์ประกอบหลังเพื่อให้การทำงานเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ชุมชนการเมือง ระบบการปกครอง เจ้าหน้าที่การเมือง ดังนั้นจำเป็นต้องเข้าใจองค์ประกอบหลังเพื่อจะได้มีแนวทางการขจัดความขัดแย้งในสังคมได้ ดังนี้

1. ในส่วนของชุมชนการเมือง (Political Community) การมีชุมชนการเมืองเกิดขึ้น จริง ๆ เมื่อมนุษย์ต้องการมีความสัมพันธ์กันและต้องการแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ โดยชุมชนการเมืองอาจเป็นเช่นกลุ่มครอบครัว ชุมชนชนบท หรืออื่น ๆ ซึ่งมีกฎกติกาและการจัดระเบียบการเมืองภายในเพื่อรักษาความสัมพันธ์และการแบ่งปันทรัพยากรในชุมชน ทว่าเมื่อมาถึงยุคปัจจุบันนั้น หน่วยพื้นฐานสำคัญของระบบการเมืองจะเป็นรัฐชาติหรือNation State ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการจัดการและกำกับดูแลประชาชน โดยมีกฎหมายภายในรัฐชาติเพื่อรักษาความสัมพันธ์และการแบ่งปันทรัพยากรของประชาชนในเขตที่รัฐชาติดูแลรับผิดชอบชุมชนการเมืองอาจประกอบด้วยประชากรที่แตกต่างกันเช่นเชื้อชาติและศาสนาที่แตกต่างกัน สิ่งที่สำคัญคือการสร้างความเข้าใจและการยอมรับความแตกต่างในชุมชนการเมือง เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสันติสุขและยั่งยืน การส่งเสริมการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลและกลุ่มที่แตกต่างกันก็เป็นสิ่งที่สำคัญ นอกจากนี้การส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างต่างชาติและศาสนาก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยลดความขัดแย้งในชุมชนการเมืองได้ การสร้างความเข้าใจและความรับผิดชอบร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความสุขและสันติสุขอาจประกอบด้วยประชากรที่แตกต่างกันดังนี้ 1) เชื้อชาติ 2) เผ่าพันธุ์ 3) ศาสนา 4) ภาษา 5) วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม และ 6) ลักษณะพิเศษของภูมิภาค

เมื่อเกิดความขัดแย้งในชุมชนการเมืองเนื่องจากไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่ขัดแย้งของกลุ่มคนต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมกันได้ สิ่งสำคัญคือการมีการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติสุขและยั่งยืนจึงแนวทางที่อาจช่วยให้แก้ไขความขัดแย้งได้ การสื่อสารและการเปิดเผยข้อมูล สร้างการสื่อสารที่เปิดเผยและโปร่งใสในชุมชนการเมือง เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งอาจช่วยลดความความสงสัยและขัดแย้งที่ไม่จำเป็น การสร้างพื้นที่สำหรับการเจรจาต่อรอง สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับการเจรจาต่อรองและการแก้ไขความขัดแย้ง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและเสียสละเพื่อหาทางออกที่ยอมรับได้ทั้งหมด การสร้างความเข้าใจและการยอมรับความแตกต่าง การส่งเสริมการเข้าใจและความยอมรับว่าประชากรในชุมชนการเมืองอาจมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา หรือทางวัฒนธรรม และยอมรับความคิดเห็นและมูลเหตุของกลุ่มอื่น ๆ การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน รวมถึงสร้างโอกาสที่ชุมชนการเมืองสามารถทำงานร่วมกันได้ และโอกาสที่สามารถส่งเสริมความเข้าใจและการจัดการความขัดแย้งได้ดังต่อไปนี้คือ

1.1 การผสมผสานกลมกลืน (Assimilation) คือ การผสมผสานกลมกลืนเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มใหญ่พยายามให้กลุ่มน้อยกลายเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มใหญ่ โดยการรับรู้วัฒนธรรม ประเพณี และภาษาของกลุ่มใหญ่ ซึ่งทำให้กลุ่มน้อยปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิตให้เข้ากันได้กับกลุ่มใหญ่ ตัวอย่างเช่น นโยบายผสมผสานกลมกลืนในสังคมไทย ที่เน้นให้คนเชื้อสายจีนปรับตัวสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย จนทำให้พวกเขากลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนไทยและรับรู้วัฒนธรรมไทยได้ในทุกประเด็น การผสมผสานกลมกลืนเป็นกระบวนการที่สร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือในกลุ่มใหญ่ ซึ่งสร้างสัญญาณบวกสำหรับความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนใหญ่ขึ้นด้วยกัน การผสมผสานกลมกลืนเป็นกระบวนการที่สร้างความกระชับและความสัมพันธ์อันดีในสังคม ในการผสมผสานกลมกลืนให้มีการสื่อสารและเข้าใจร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งในสังคมชุมชนใหญ่

1.2 การบูรนาการ (Integration) คือ การบูรนาการเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อคนในชุมชนการเมืองต่าง ๆ ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความเชื่อ โดยยึดถือหลักการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนการเมืองเพราะเป็นสมาชิกของชุมชนการเมืองนั้น อย่างไรก็ตามยังรักษาเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มตนเอง เช่น คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในภาคใต้ยังคงรักษาคุณสมบัติของตนเอง และส่วนใหญ่ยังรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชนการเมืองคือประเทศไทยไว้ การบูรนาการเป็นกระบวนการที่สร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งในชุมชนการเมือง ทำให้มีการสร้างความเข้มแข็งและความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม การบูรนาการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนการเมืองอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนการเมืองอีกด้วย ทำให้ชุมชนการเมืองสามารถดำรงอยู่อย่างยั่งยืนและเจริญรุ่งเรืองได้

1.3 การให้เป็นเขตปกครองพิเศษ (Autonomy) โดยปกครองตนเอง แต่ยังอยู่ระบอบการปกครองชุมชนการเมืองนั้นซึ่งเป็นระดับชาติ ตัวอย่างเช่น เขตปกครองพิเศษที่มีอยู่หลายแห่งในประเทศจีนเช่นบางส่วนของมณฑลซินเจียง

1.4 การให้อยู่สหพันธรัฐ (Federation) คือ การให้อยู่สหพันธรัฐเป็นรูปแบบของการรวมกลุ่มชาติพันธุ์หรือรัฐต่าง ๆ ที่แบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อย (มลรัฐ) โดยแต่ละมลรัฐมีสิทธิในการปกครองตนเอง แต่เข้าร่วมในการดำเนินชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนการเมืองเดียวกัน ในระบบสหพันธรัฐ มีรัฐบาลกลางที่มีหน้าที่ดูแลเรื่องการป้องกันประเทศ การเงินการคลัง และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศ เช่นการออกพันธบัตร การกำหนดนโยบายการค้าระหว่างประเทศ ฯลฯ การให้อยู่สหพันธรัฐช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างมลรัฐที่อยู่ในชุมชนการเมืองเดียวกัน ซึ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาและปกครองชุมชนการเมืองอย่างยั่งยืน เช่นประเทศสหรัฐอเมริกา มาเลเซีย เป็นต้น

1.5 การเคลื่อนย้ายประชากร (Population Transfer) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการย้ายคนหรือกลุ่มคนจากที่ต้นที่พวกเขามาอยู่ในสถานที่ปลายทาง อาจเป็นเพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ การทำงาน การหาความปลอดภัย หรือเหตุผลทางทหาร การย้ายคนในอดีตอาจมีการเคลื่อนย้ายประชากรที่เกี่ยวข้องกับสงครามหรือความขัดแย้งทางสังคม ซึ่งอาจส่งผลให้คนพวกเขาต้องอพยพออกจากบ้านเกิดและย้ายไปอยู่ในสถานที่ใหม่ การเคลื่อนย้ายประชากรเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและมีผลกระทบทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และส่วนบุคคลของบุคคลที่ถูกย้าย การเคลื่อนย้ายประชากร

ต้องได้รับการจัดการและความสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ถูกย้ายสามารถมีชีวิตรอดอยู่และสามารถเป็นส่วนสังคมในสถานที่ปลายทางได้อย่างยั่งยืน

1.6 การควบคุมด้วยอำนาจการเมือง (Subjugation) คือกระบวนการที่ใช้อำนาจการเมืองเพื่อควบคุมการปกครองและบริหารจัดการในระบบการปกครอง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นในประเทศหรือภูมิภาคต่าง ๆ ตัวอย่างเช่นสหภาพแอฟริกาใต้ในยุคก่อน นีลสันแมนเดล่า เป็นการควบคุมอำนาจปกครองบริหารจัดการอย่างกว้างขวางในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้อำนาจการเมือง ระบบการควบคุมด้วยอำนาจการเมืองสามารถมีผลทำให้มีการยับยั้งเสรีภาพและความเสรีของประชาชน เนื่องจากอำนาจการเมืองที่ควบคุมมีอำนาจสูงกว่าและมีการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดในการปกครองชีวิตของประชาชน โดยการควบคุมด้วยอำนาจการเมืองอาจนำไปสู่การล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนและการล่วงละเมิดความเป็นธรรมได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการความรับผิดชอบและการควบคุมเพื่อให้การปกครองดำเนินไปในทางที่เป็นธรรมและสร้างความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนสำหรับประชาชนในสังคม

1.7 การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) เป็นวิธีการที่ไม่ควรจะให้เกิดขึ้น ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรมเช่น กรณีฮิตเลอร์พยายามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว

1.8 การเปิดโอกาสให้ตัดสินใจโดยการลงประชามติ (Self-Determinationการเปิดโอกาสให้ตัดสินใจโดยการลงประชามติเป็นหนึ่งในวิธีที่ชุมชนต่าง ๆ ใช้เพื่อแสวงหาความเอกอัครราชทานและอิสระในการดำเนินชีวิต ชุมชนที่ไม่ต้องการอยู่กับชุมชนการเมืองเดิมมักจะลงประชามติเพื่อการเปลี่ยนแปลง และเลือกที่จะเข้าร่วมกับชุมชนการเมืองอื่น ๆ ที่ตรงกับความต้องการของพวกเขาการแยกตัวเป็นรัฐต่างหากหรือการตั้งเป็นรัฐใหม่เรียกว่า “Secession” เป็นกระบวนการทางการเมืองที่ชุมชนหนึ่งตัดสินใจลาออกจากชุมชนการเมืองเดิมเพื่อสร้างรัฐแยกต่างหากขึ้นมา การแยกตัวอาจเกิดขึ้นเมื่อชุมชนนั้นโดยเสียใจกับการกำหนดนโยบายหรือการปกครองที่ไม่เหมาะสม หรือมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือความเชื่อที่ไม่สามารถรวมกันได้อย่างไรก็ตาม กรณีแยกตัวเป็นรัฐต่างหากต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบและได้รับการยอมรับทั้งในระดับภายในและระดับนานาชาติ การแยกตัวเป็นรัฐต่างหากอาจสร้างผลกระทบในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การค้าและการเมืองภายในและต่อต้านการรวมตัวของชุมชนที่เหลืออยู่ ดังนั้น การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเมืองต้องพิจารณาให้ละเอียด

1.9 การแก้ไขความขัดแย้งในชุมชนเมืองมีวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ได้ขึ้นอยู่กับปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบนแต่ละชุมชน อย่างไรก็ตาม วิธีการที่ใช้มักอาจเป็นการผสมผสานระหว่างวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพวิธีการที่สามารถนำมาใช้กับการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชนเมืองได้รวมถึง:การสร้างการต่อรองและการเจรจาอย่างสันติภาพ เพื่อให้ฝ่ายที่ขัดแย้งสามารถมาเห็นกันเข้าใจและค้นหาทางออกที่สร้างความเข้าใจและความยอมรับซึ่งกันและกันการสนับสนุนกระบวนการสร้างสันติสุขในชุมชน เช่น การสร้างพื้นที่สาธารณะที่เปิดกว้างสำหรับการพูดคุยและการสื่อสารระหว่างคนในชุมชนการส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับความแตกต่างระหว่างกลุ่มและผู้คนที่ต่างกัน โดยการสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นศูนย์กลางในการแบ่งปันวัฒนธรรมและความรู้เพื่อสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีกันในชุมชนการส่งเสริมการเอาใจใส่และการฟังความคิดเห็นของผู้คนในชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายรู้สึกถูกใจและเข้าใจความต้องการของกันและกัน

2. ระบอบการปกครอง (Political Regime) ได้แก่ ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยมีลักษณะการปกครองแบบควบคุมความเสรีภาพและอำนาจอยู่ในมือของรัฐบาล ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ รัฐธรรมนูญให้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง แต่ก็มีการควบคุมผ่านกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น กฎหมายคอมพิวเตอร์ กฎหมายสื่อสารมวลชน อีกทั้งยังมีความเอื้ออาทรในการดำเนินการของศาล ซึ่งส่วนใหญ่นิติบัญญัติและการบริหารราชการจะอยู่ในการดำเนินงานของรัฐบาล โดยมีการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนในกระบวนการการเลือกตั้งเพื่อเป็นผู้แทนในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายและการปกครองในประเทศ

3. เจ้าหน้าที่ทางการเมือง (Political Authorities) ได้แก่ การบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่การเมือง ต้องมีการสืบสานและรับผิดชอบต่อประชาชน การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความชอบธรรมทางการเมือง แต่สำหรับเจ้าหน้าที่การเมืองความรับผิดชอบไม่ควรจำกัดเพียงการเลือกตั้งเท่านั้น ต้องมีผลงานและการปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในประเทศอย่างเต็มที่ ความผิดหวังเกิดขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่การเมืองไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ประชาชนต้องการการเลือกตั้งที่สอดคล้องกับความต้องการและความเชื่อมั่นของตนเองเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาวะปัญหาที่เกิดขึ้น ได้ แม้จะมาตามกติกาก็ขาดความชอบธรรมทางการเมือง เนื่องจากขาดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารงานแต่ในกรณีที่ได้อำนาจมาโดยไม่สอดคล้องกับกติกาอย่างปราศจากข้อสงสัยก็อาจจะชดเชยได้ด้วยผลงาน แต่ถ้ามีปัญหาเรื่องผลงานก็จะทำให้ขาดความชอบธรรมโดยสิ้นเชิง ความขัดแย้งในส่วนนี้แก้ไขได้ด้วยการคืนอำนาจให้กับประชาชนเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ จึงอยู่ที่ประชาชนจะตัดสินใจว่าจะให้โอกาสกับพูดได้อำนาจมาแต่ขาดความชอบธรรมนั้นกลับมาสู่ตำแหน่งอำนาจได้หรือไม่

ในกรณีที่ความขัดแย้งไม่สามารถแก้ไขได้และเกิดการชุมนุมและประท้วงทางการเมืองที่เพิ่มขึ้น เป็นตัวบ่งชี้ว่าระบบการเมืองอาจเข้าสู่สภาพของความไม่แน่นอน สังคมอาจมีอนาคตได้รับผลกระทบจากสภาวะนี้ ระบบการเมืองอาจกลายเป็นระบบที่ขาดความชอบธรรมจากเจ้าหน้าที่การเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบบการปกครองหรือระบบการเมืองที่มีลักษณะอนาธิปไตย ถ้าปัญหาดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้ อาจเกิดความขัดแย้งที่แพร่หลายและส่งผลกระทบต่อชุมชนการเมืองอย่างกว้างขวาง โอกาสที่เกิดการกระทบต่อชุมชนการเมืองจึงมีความสูงขึ้น ในกรณีเช่นนี้ความสำคัญของการพูดคุยและการสร้างความเข้าใจในระหว่างกลุ่มต่างๆเป็นสำคัญ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาอย่างสันติภาพและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกันในชุมชนการเมือง ปัญหาหลักของการเมืองไทย 20 ปีคือ

การเมืองไทยมีปัญหาหลัก ๆ เป็นเรื่องของรัฐบาลแบบอำนาจนิยมตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อระบบการเมืองทั้ง 3 ส่วน คือ ชุมชนการเมือง ระบบการปกครอง และเจ้าหน้าที่การเมือง ดังนั้นเราจึงต้องหาทางแก้ไขปัญหานี้โดยเร่งด่วน เพื่อป้องกันผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนการเมืองซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศของเราและเราต้องระวังไม่ให้เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต้องเผชิญหน้าในอนาคตอีกต่อไป

2.4.4 ประวัติศาสตร์การระงับความขัดแย้งทางการเมือง ปี 2516

ในประวัติศาสตร์ของไทยมีเหตุการณ์วิกฤติทางการเมืองเกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้ง และประเทศไทยเท่านั้นที่เคยเผชิญกับวิกฤติทางการเมือง ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกก็เคยประสบเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน สถานการณ์ดังกล่าวมักเกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่มีตัวตนและความคิด

ต่างกัน ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งในระดับการบาดเจ็บและสูญเสียชีวิตของประชาชน การที่เราสังเกตเห็นและเรียนรู้จากประวัติศาสตร์เหตุการณ์เช่นนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เราเข้าใจว่าการรักษาความสงบและความเป็นอันตรายต่อสังคมคือเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศและสังคมในปัจจุบันเช่นนี้ ประเทศที่มีการขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงมากถึงขั้นทำให้เกิดสงครามกลางเมือง มีการสูญเสียชีวิตหลักหมื่นและหลักแสนได้เกิดขึ้น และบางประเทศยังเผชิญกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อีกด้วย ในอดีตไทยเองก็เคยมีเหตุการณ์ความรุนแรงจากวิกฤติทางการเมืองมากมาย แม้ว่าก่อนหน้านี้เราอาจจะไม่คาดคิดถึงและลุกลามไปยังขั้นที่ไม่สามารถคาดเดาได้ แต่เป็นความดีที่คนไทยสามารถเผชิญวิกฤติความขัดแย้งและความรุนแรงต่าง ๆ เหล่านั้นและผ่านพ้นไปได้โดยไม่เกิดสถานการณ์ที่สามารถเป็นโศกนาฏกรรมครั้งใหญ่ได้เช่นเสีย ความสำคัญคือเราต้องเรียนรู้จากประสบการณ์อดีตและรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์แบบนี้ซ้ำอีกครั้ง ด้วยคำพูดของคน ๆ เดียว

เหตุการณ์ “14 ตุลา” เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญและมีความหมายในประวัติศาสตร์ไทยอย่างมาก ในวันที่ 14 ตุลาคม พุทธศักราช 2516 เยาวชนและประชาชนจำนวนมากร่วมส่งเสริมให้รัฐบาลปฏิรูปและปลดปล่อยนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และนักการเมืองที่ถูกกักขังโดยรัฐบาล น้องชายน้องสาวทั้งหลายเข้าร่วมเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมในที่สาธารณะ แต่เหตุการณ์นี้ถูกมองว่าเป็นการละเมิดกฎหมาย ถูกกล่าวหาว่าร้อนแรงเกินไปและสร้างความวุ่นวายในสังคม นอกจากนี้ยังถูกมองว่าเป็นการต่อต้านระบอบการเมืองในประเทศและการกระทำที่เป็นคอมมิวนิสต์ในช่วงเวลา 9-12 ตุลาคม นักเรียนนิสิตนักศึกษาและประชาชนได้รวมกันเพื่อชุมนุมแสดงความไม่พอใจโดยการใช้วิธีสันติวิธีที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันเสาร์ที่ 13 นั้น มีการเดินขบวนสำแดงมหาศาลสำหรับการประท้วงที่มีมากมายบนถนนราชดำเนินกลาง ในวันที่ 14-15 หลังจากนั้นเกิดความรุนแรง โดยเยาวชนคนหนุ่มสาวถูกทำร้ายด้วยอาวุธที่ร้ายแรง ทำให้เกิดการระบาดกระแสความไม่พอใจทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ถึงแม้ว่าเผด็จการจะล้มลง ผู้นำคณาธิปไตย ถนอม - ประภาส - ณรงค์ ก็ต้องอพยพไปต่างประเทศเพื่อรอดพ้นจากการตามล่า

เหตุการณ์วันที่ 14 ตุลามีผลกระทบต่อการเมืองและการปกครองของไทยมากมาย ความเป็นมาของเหตุการณ์นั้นถูกนำมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์สำคัญในอดีต อย่างเช่น การปฏิวัติในวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 หรือการเรียกร้องสิทธิและความเสรีภาพในอดีต พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเหตุการณ์ที่ตามมาภายหลัง เช่น เหตุการณ์พฤษภามหาโหดในพุทธศักราช 2535 โดยเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาเป็นเหตุการณ์ที่สร้างกระแสมากในการเสวนาและการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเมืองและสังคมในประเทศไทย และได้มีผลกระทบต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยในยุคปัจจุบัน(ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2546 หน้า 9-10)

ในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เป็นวันที่เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีนักศึกษาและประชาชนจากทุกภาคส่วนรวมกันลุกขึ้นมาต่อต้านอำนาจเผด็จการของกลุ่มจอมพลถนอม กิตติขจร ที่เป็นผู้ครอบครองอำนาจในการบริหารบ้านเมืองมานาน ในวันที่ 13 ตุลาคม เกิดการเดินขบวนของนักศึกษาและประชาชนเรือนแสนบนถนนราชดำเนิน หลังจากที่ได้ยื่นคำขอให้รัฐบาลประกาศใช้รัฐธรรมนูญโดยเร็วและปล่อยตัวนักศึกษาที่ถูกจับกุมมาจำนวน 13 คน ที่เคยต่อต้านรัฐบาลอย่างแรงก่อนหน้านี้ เหตุการณ์ดังกล่าวนั้นเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการปฏิวัติของนักศึกษาในประเทศไทย ซึ่งทำให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมในประเทศไทย ในภาวะที่ผู้คนรวมกันต่อต้านอำนาจเผด็จการและต่อสู้เพื่อความเสรีภาพและสิทธิประโยชน์ของประชาชนในประเทศไทย

ปรากฏการณ์มวลชนดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการเจรจาขึ้นระหว่างตัวแทนนักศึกษากับรัฐบาล นำไปสู่การที่รัฐบาลยอมรับข้อเสนอของกลุ่มผู้ชุมนุม แต่ในขณะที่เหตุการณ์กำลังจะคลี่คลาย กลับเกิดการปะทะอย่างไม่คาดฝันขึ้น และลุกลามขยายวงกว้างกลายเป็นการเข้าปราบปรามมวลชนในวันที่ 14 ตุลาคม โดยกำลังทหารและตำรวจ ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ซึ่งรัฐบาลได้ออกแถลงการณ์เป็นระยะ ขณะเดียวกันก็ส่งกำลังทหารและตำรวจออกปราบปราม มีทั้งรถถัง เฮลิคอปเตอร์และอาวุธสงครามหนัก โดยจุดปะทะและนองเลือดมีตลอดสายถนนราชดำเนิน จนทำให้นักศึกษาบางส่วนกรูกันเข้าไปเพื่อหลบภัยในพระราชวังสวนจิตรลดา โดยมีมหาดเล็กเป็นคนเปิดประตูให้ซึ่งผู้คนทั้งหลายมาทราบในภายหลังว่า ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณารับสั่งให้มหาดเล็กช่วยเหลือนักศึกษาให้เข้ามาหลบภัยภายในพระราชวังสวนจิตรลดา และพระราชทานความช่วยเหลือแก่กลุ่มคนเหล่านั้น และเหตุความรุนแรงได้แผ่ขยายไปยังพื้นที่อื่น ๆ (LUE history, Online)

ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลา 19.15 นั้นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ประกาศผ่านทางวิทยุและโทรทัศน์ว่า “...วันนี้เป็นวันมหาวิปโยคเกิดการปะทะกันและมีคนได้รับบาดเจ็บ ความรุนแรงได้ทวีขึ้นทั้งพระนครถึงขั้นจลาจล มีคนไทยด้วยกันต้องเสียชีวิต...” พระองค์จึงขอเรียนเชิญทุกฝ่ายระงับเหตุการณ์ความรุนแรงและได้แต่งตั้งศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์ ให้เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และแต่งตั้งนายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยให้เป็นนายกรัฐมนตรีแทน เหตุการณ์นี้เป็นความเสียใจอย่างยิ่งสำหรับคนทั้งประเทศ ขอให้ทุกฝ่ายร่วมกันให้ความร่วมมือเพื่อระงับเหตุการณ์ความรุนแรงอันก่อให้เกิดความเสียหายและบาดเจ็บแก่ประชาชนไทย ชาวบ้านพระองค์ และที่สำคัญคือสร้างสภาพความเป็นสันติภาพอันยั่งยืนให้กับประเทศไทย ในการเร่งรัดของความพึงพอใจและความสงบสุขส่วนตัวและสังคมของประชาชนทุกคน ขอให้คนไทยทุกคนมีความสุขและเป็นอย่างดีในช่วงเวลานี้เวลา 23.00 น. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีพระราชดำรัสทางโทรทัศน์แสดงความห่วงใย และเวลา 23.30 น.ศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรีคนใหม่ปราศรัยทางโทรทัศน์ ขอให้ทุกฝ่าย คืนสู่ความสงบและประกาศจะใช้รัฐธรรมนูญภายใน 6 เดือน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2546 หน้า 80) เหตุการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในวันวิปโยค 14 ตุลาคม 2516 ได้สิ้นสุดลงเมื่อนั้น

2.4.5 ประวัติศาสตร์การระงับความขัดแย้งทางการเมือง ปี 2535

พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 (กิจบดี ก้องเบญจภุช, 2561: 1) คือเหตุการณ์วิกฤติทางการเมืองในวันที่ 17-24 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 เป็นเหตุการณ์ที่ร้ายแรงที่สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองของไทย โดยมีการเคลื่อนไหวประท้วงในการต่อต้านรัฐบาลที่มี พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีและการต่อต้านการสืบทอดอำนาจของ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช. การปราบปราม และการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจทหาร กับประชาชนผู้ชุมนุม ทำให้เกิดผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมากมาย สถานการณ์นั้นก่อให้เกิดความเสียหายและความทุกข์ทรมานให้แก่ประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ในช่วงวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 รัฐบาลที่มี พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีได้ส่งกำลังทหารและตำรวจหลายพันคน พร้อมกับรถถังและรถหุ้มเกราะเข้าไปสลายการชุมนุมที่สะพาน

ผ่านฟ้า ในคืนวันที่ 17 พฤษภาคม นี้มีการใช้กระสุนจริงระดมยิงผู้ชุมนุมไล่ไปจนถึงกรมประชาสัมพันธ์และโรงแรมรัตนโกสินทร์ ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเกิดขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่เข้มงวดและเกิดความเสียหายที่ไม่น้อยแก่ประชาชนทั่วไป (LUE history, Online) ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ (สุริชัย หวันแก้ว, 2556 หน้า 1) จากการปราบปรามครั้งนั้นจำนวนหลายร้อยคน และมีผู้สูญหายอีกเป็นจำนวนมาก (LUE history, Online)เหตุการณ์ในวันที่ 18 พฤษภาคม พลตรี จำลอง ศรีเมือง ผู้นำการชุมนุมถูกจับกุมตัว แต่ผู้ประท้วงยังคงพยายามรวมตัวกันกลางการปราบปรามต่อเนื่องจากกำลังทหาร ในช่วงเช้าวันที่ 19 พฤษภาคม ทหารได้เข้าควบคุมสถานการณ์บริเวณถนนราชดำเนิน แต่ผู้รอดชีวิตบางส่วนได้ย้ายไปชุมนุมต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงและจำนวนผู้ประท้วงเพิ่มขึ้นกว่าแสนคนในช่วงค่ำของวันที่ 20 พฤษภาคม ในขณะเดียวกันก็มีเจ้าหน้าที่ทหารพร้อมกับรถถังและรถหุ้มเกราะเคลื่อนตัวไปยังมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีผู้ชุมนุมจำนวนมากทั้งนักศึกษาและประชาชน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในคืนนั้นจะเป็นเรื่องที่ยากจะประเมินความสูญเสียได้ เมื่อถึงเวลา 23.30 น. เหตุการณ์พฤษภาทมิฬก็สงบลงด้วยพระบารมีของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่กรุณาจะให้นำพลเอกเปรมติณสูลานนท์ องคมนตรีและรัฐบุรุษ นำพลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี และพลตรีจำลอง ศรีเมือง เข้าไปค้นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นอันตรายในเมือง ทำให้ความขัดแย้งต่าง ๆ ยุติลงทันที ท่ามกลางเสียงโห่ร้องแสดงความยินดีของประชาชน ด้วยความบางส่วนจากพระราชดำรัสในวันที่ 20 พฤษภาคม 2535 ในเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ข้อคิดคือ “ขอให้ทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน ไม่ใช่การเผชิญหน้ากันเพียงแต่ว่าจะต้องชนะกันหรือไม่ ไม่มีทางที่จะชนะหมด ทุกฝ่ายจะเสียอะไรและเวลาที่ชนะอย่างสุดท้ายคือชาติชน จะมีประโยชน์อะไรที่จะมีต่อการอ้างว่าชนะขณะที่เราอยู่บนการเดินทางของความล่มสลาย" (ภาสกร ญี่นาง, 2564: ออนไลน์) ทั้งหมดนี้คือเหตุการณ์ความรุนแรงอันเกิดจากความขัดแย้งของคนในชาติ ที่ได้คลี่คลายและยุติลงได้ด้วยพระบารมีของในหลวงรัชกาลที่ 9

2.4.6 ทางออกของปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

ประเทศไทยได้มีการในการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ใน พ.ศ. 2552 โดยมีนายดิเรก ถึงฝั่ง เป็นประธานกรรมการสมาฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาแก้ไขรัฐธรรมนูญในขณะนั้น โดยการดำเนินงานได้เปิดโอกาสและช่องทางให้ประชาชน องค์กร สถาบันในภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในประเด็นของการสร้างความสมานฉันท์การปฏิรูปการเมือง คอดจมการมก็ใช้รัฐธรรมนูญและกฎหนายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางเว็บไซต์ของรัฐสภา (http://www.parliament.go.th) ตู้ ปณ. 789 ทางโทรศัพท์ ทางโทรสาร

อีกทั้งได้มีหนังสือขอเชิญร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะไปยังสถาบันองค์กรและภาคส่วนต่างๆ ของสังคม เช่น สถาบันพระปกเกล้า สภาพัฒนาการเมืองสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 150 สถาบัน ราษฎรอาวุโส (นายเพทธ์ประเวศ วะซี) รวมทั้งแกนนำของกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นคู่ขัดเส้นในปัจจุบันนอกจากนี้คณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ยังได้จัดกิจกรรมการสัมมนา ณ สถานที่ต่างๆ และจัดรายการ “เวทีสมัชชาสมานฉันท์” ถ่ายทอดลดผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) เพื่อระคมและรับฟังความคิดเห็นรวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของประชาชนทั่วทุกภาค แล้วนำมาพิจารณาศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อการพิจารณาร่วมกับความคิดเห็นของคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ จากนั้นจึงรวบรวมจัดทำเป็นรายงานผลการพิจารณาซึ่งในการดำเนินงานของคณะกรรมการสมานจันท์ฯ นั้น ถูกจับตา

มองอย่างสนใจเป็นพิเศษจากประชาชน องค์กร สถาบัน รวมทั้งสื่อธารมวลชนทุกแขนง เนื่องจากมีความเชื่อมั่นและคาดหวังว่าคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ ซึ่งมีที่มาจากรัฐสภา และรัฐบาลที่ถือเป็นสถาบันระดับสูงของประเทศที่ประกอบไปด้วยประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล ประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้าน ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา หัวหน้าพรรคประชาราช และผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูง จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ให้เกิดแนวทางการสร้างความสมานฉันท์ ความรัก ความสามัคคีปรองดองกันของคนในชาติอันจะทำให้สังคมไทยหวนคืนกลับสู่ความสงบและสันติสุขต่อไป (รัฐสภา, 2563)

ประเด็นแนวทางการปฏิรูปการเมืองดังกล่าวประกอบด้วย

1. โครงสร้างท่างอำนาจ การบริหาร การเมือง และเศรษฐกิจ

2. วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคมและวิถีประชาธิปไตยของไทยและที่เป็นสากล ทั้งในระดับประชาชนและชุมชน โดยผ่านระบบการศึกษาและระบบอื่น ๆ ของสังคม

3. บทบาททางการเมืองของภาคส่วนต่างๆ ๆ ที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เช่น ภาคพลเมือง ภาคการเมือง (รัฐสภา/นิติบัญญัติ) ภาครัฐ (ราชการ/ศาล/องค์กรตามรัฐธรรมนูญ) และภาควิชาการ

4. หลักนิติธรรม (Rule of Law) และระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ตามหลักแห่งการเป็นสังคม “นิติรัฐ”

ซึ่งสาระสำคัญของประเด็นแนวทางในการแก้ไขปัญหามีดังนี้

1. โครงสร้างทางอำนาจการบริหารการเมืองและเศรษฐกิจ แนวทางแก้ไขดังนี้

1.1 แนวทางการแก้แก้ไขปัญหาหนึ่ง โครงสร้างทางอำนาจเพื่อให้มีการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยของชาติเป็นสามฝ่ายซึ่งเป็นอิสระต่อกันและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง และให้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจที่ไปเสริมอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการและควบคุมตรวจสอบอำนาจบริหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 อำนาจของฝ่ายตุลาการควรจำกัดเฉพาะเรื่องการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีซึ่งเป็นเสาหลักและที่พึ่งสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมจึงควรรบทบาทของสายตนาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบริหารฝ่ายนิติบัญญัติและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

1.3 ปรับปรุงให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีความยืดหยุ่นและรับผิดชอบต่อรัฐสภาและประชาชนมากขึ้น

1.4 ในระยะยาวควรศึกษาแนวทางการแบ่งแยกอำนาจและถ่วงดุลระหว่างอำนาจต่างๆให้ชัดเจนและนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

2. โครงสร้างการบริหารราชการและการกระจายอำนาจส่วนท้องถิ่น แนวทางแก้ไขดังนี้

2.1 การกำหนดนโยบายของรัฐบาลต้องคำนึงถึงกรอบอำนาจหน้าที่และข้อจำกัดของโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินและระบบราชการและโครงสร้างและระบบราชการต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถรองรับและดำเนินการตามนโยบายที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสันติสุขในสังคมได้

2.2 การสนับสนุนภาครัฐต้องมีนโยบายและแผนงานจริงจังการกระจายอำนาจและการจัดการสู่ไปสู่ท้องถิ่น ต้องมุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นเอง

2.3 ปฏิรูประบบราชการบริหารแผ่นดินในระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นคุณภาพคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรมส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามการบริหารจัดการที่ดีโปร่งใสและตรวจสอบได้

2.4 การเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจในระบบราชการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลความสามารถและการต่อการและการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ

2.5 ประเมินผลบุคคลและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถลงโทษหรือถอดถอนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระทำผิดหรือบริหารงานขาดประสิทธิภาพได้

3. พรรคการเมือง แนวทางแก้ไขดังนี้

3.1 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ พรรคการเมือง เช่น

- เงินที่บริจาคให้แก่พรรคการเมืองมีสิทธินำมาลดหย่อนภามีได้เพิ่มมากขึ้นจากที่กำหนดไว้เดิม เพื่อให้เกิดความผูกพันระหว่างประชาชนและพรรคการเมือง

- ให้ประชาชนสามารถบริจาคเงินที่เสียภาษีเงินได้ให้กับพรรคการเมืองได้ไม่เกินร้อยละ 1 ของภาษีที่ต้องจ่ายให้กับรัฐในแต่ละปี

- การอำนวยความสะควกให้แก่ประชาชนในการสมัคร่และลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง

3.2 ในกรณีที่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกพรรคการเมืองแต่มิได้อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาการเมือง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเป็นการเฉพาะ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของพรรคการเมืองนั้น ๆ ให้เข้มแข็งโดยเร็ว

3.3 กรณีกรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ควรยุบพรรคการเมือง แต่ควรองโพยเฉพาะตัวบุคคลที่ทำความผิด สำหรับกรรมการบริหารพรรคที่กระทำผิดให้เพิ่มโทษขึ้นมากกว่าเดิมด้วยทั้งนี้ การลงโทษผู้กระทำผิดต้องไม่รวมการตัดสิทธิการออกเสียงเลือกตั้งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนด้วย

3.4 การกำหนดนโยบาย การได้มาซึ่งผู้บริหารการบริหาร และการดำเนินงานของพรรคการเมืองต้องมีความเป็นประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคในการดำเนินงานและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

4. นักการเมือง แนวทางแก้ไขดังนี้

4.1 ให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนภาคบังคับ

ด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการปลูกฝังทัศนคติ และคุณสมบัติของการเป็นนักการเมืองที่ดีในสถานศึกษาทุกระดับทุกสาขา รวมทั้งกรให้มีสถาบันพัฒนาบุคลากรทางการเมืองเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจเข้ามาเตรียมความพร้อมในการเป็นนักการเมืองที่ดีและมีคุณภาพ

4.2 จัดให้มีงบประมาณหรือกองทุนเพื่อสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกทั้ง (ส.ส./ ส.ว.) ที่มีศักยภาพ และคุณสนบัติที่เหมาะสม แต่ขาดแคลนค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้โอกาสแก่นักการเมืองและเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้งให้กว้างขวางขึ้น

4.3 ให้รางวัลหรือค่าตอบแทนพิเศษแก่นักการเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งผ่านการประเมินที่มีตัวชี้วัดชัดเจนตามที่กฎหมาย/ระเบียบกำหนดหรือจัดระบบสวัสดิการให้กับผู้ดำรงตำแหน่งแหน่งทางการเมืองที่มีคุณภาพหลังจากพ้นวาระโดยจัดสรรงบประมาณหรือขัดตั้งกองทุนเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

5. องค์กรตามรัฐธรรมนูญ โดยมีแนวทางแก้ไข ดังนี้

5.1 กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้มีตัวแทนของภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทเป็นคณะกรรมการสรรหา และตรวจสอบกระบวนการสรรหา การได้มาซึ่งกรรมการสรรหาจากภาคประชาชนให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

5.2 ควรมีการสรรหาและแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรรมนูญที่ยังมิได้มีการดำเนินการตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ครบทุกองค์กรในเวลาที่เหมาะสม

5.3 กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่กว้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไปที่มีผลงานหรือได้รับการยกย่องในความซื่อสัตย์สุจริตหรือเสียสละอุทิศตนเพื่อส่วนรวมเป็นที่ประจักษ์

5.4 เปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นๆ มีสิทธิเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง

5.5 บุคคลผู้ที่ได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาที่จะต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา หากบุคคลใดไม่ได้รับความเห็นชอบก็ให้เริ่มต้นกระบวนการสรรหาผู้ที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนั้น ๆ ใหม่ (รัฐสภา, 2553)

สรุปได้ว่าสร้างความสมานฉันท์และความเป็นเอกภาพในสังคม การลดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม โดยเกิดประโยชน์ ดังนี้ 1. การส่งเสริมการสนทนาและการร่วมมือระหว่างกลุ่มที่มีมุมมองและความสนใจที่แตกต่างกัน 2. ช่วยสร้างความเป็นเอกภาพและความสามัคคีในชาติ โดยการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ปรับปรุงระบบการเมืองให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม 3. การเพิ่มความโปร่งใส โดยการปฏิรูปการเมืองช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการบริหารงานของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4. การปราบปรามการทุจริต ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปกฎหมายสามารถเสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการเมืองและการบริหารงาน 4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน 6. การ

มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและการพัฒนานโยบายสาธารณะ 5. การเพิ่มความเข้าใจและความร่วมมือ โดยการส่งเสริมการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชนและรัฐบาลช่วยเพิ่มความเข้าใจและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ 5. พัฒนาระบบกฎหมายและรัฐธรรมนูญ โดยการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของสังคมในปัจจุบัน 6. การเสริมสร้างความยุติธรรม โดยการปฏิรูปกฎหมายสามารถเสริมสร้างระบบยุติธรรมที่เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ 7. เสริมสร้างความมั่นคงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมือง การสมานฉันท์และการปฏิรูปการเมืองช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 8. การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการมีระบบการเมืองและกฎหมายที่เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ทางออกของปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง กลุ่มนักวิชาการ และผู้ที่ปรารถนาให้ความสมานฉันท์เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ได้มีความพยายามหลายครั้ง เพื่อนำเสนอให้มีกระบวนการรับฟังกันและกันด้วยใจที่ไร้อคติ (Dialogue) (วิทยากร เชียงกูล, 2548) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในส่วนนี้ก็คือการที่กฎกติกาไม่เป็นที่ยอมรับของคนทั้งหมดมีบางกลุ่มหรือบางส่วนเห็นว่าระบอบการเมืองที่เป็นอยู่นั้นเพื่ออำนวยประโยชน์เฉพาะคนกลุ่มเดียวจึงเกิดความขัดแย้งในแง่กฎกติกา อันได้แก่ รัฐธรรมนูญ ระบบการเลือกตั้ง ระบบการบริหารและการควบคุมฝ่ายบริหาร การรวมศูนย์อำนาจจนไม่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นดูแลตนเองการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่กระจายไปสู่คนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างยุติธรรม ที่สำคัญคือ กระบวนการยุติธรรมที่ไม่ให้ความมั่นใจว่าสองฝ่ายที่เกี่ยวข้องในเรื่องความขัดแย้งจะได้รับความยุติธรรมตามกระบวนการยุติธรรมและการวินิจฉัยพิพากษาอรรถคดีอย่างเที่ยงธรรม และที่สำคัญที่สุดคือ การปรากฏและคงอยู่ของตัวบทกฎหมายที่ละเมิดต่อหลักการประชาธิปไตย และกระบวนการการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดหลักนิติธรรมโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการออกกฎหมาย ความขัดแย้งในส่วนนี้มักจะทำการแก้ไขด้วยการแสดงออกทางการเมืองโดยการชุมนุมประท้วงและการเรียกร้อง เช่น การเรียกร้องให้มีร่างรัฐธรรมนูญและมีการเลือกตั้งในประเทศเมียนมาร์ในขณะนี้ หรือการเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญและแก้ไขส่วนบกพร่องของระบบการเมืองที่มีอยู่ขณะนี้ในประเทศไทยอำนาจเงินเข้ามาอีกได้ การออกมาแสดงพลังของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่ เป็นคนจากชุมชนเมืองและนิสิต นักศึกษา นักวิชาการ รวมทั้งการเสนอสื่อที่สร้างความเป็นกลาง มีการตรวจสอบการทุจริต เข้มแข็งมากขึ้น เชื่อว่า “อำนาจเงินจะเบาบางลง” และจากบทเรียน การสูญเสียของชาติครั้งนี้จะทำให้คนอีกจำนวนมากเกิดการพิจารณาพิเคราะห์สรรหานักการเมืองพิถีพิถันมากขึ้น (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2541 หน้า 48)

ความขัดแย้งที่กล่าวมานี้ถ้าสามารถแก้ไขได้โดยสันติวิธีก็จะสามารถธำรงไว้ซึ่งระบบการเมืองการปกครองดังกล่าวได้ แต่ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้จนต้องมีการใช้กำลังเข้ายึดอำนาจที่เรียกว่า รัฐประหาร หรือมีการลุกฮือโดยประชาชนเพื่อจะล้มผู้คุมอำนาจรัฐภายใต้ระบบดังกล่าวก็อาจจะนำไปสู่การเสียชีวิตและเลือดเนื้อ รวมตลอดทั้งสงครามกลางเมือง และถ้าไม่สามารถจะยุติปัญหาได้ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อตัวแปรที่หนึ่ง อันได้แก่ชุมชนการเมือง ของการแก้ปัญหาของชุมชนการเมือง นั้นคือ การแยกตัวออกเป็นรัฐต่างหากตามที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในส่วนนี้สามารถกระทำได้โดยการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน โดยอาจจำเป็นต้องให้

ประชาชนตัดสินด้วยการลงประชามติ หรือมิฉะนั้นก็ต้องจบลงด้วยการใช้ความรุนแรงเข้าแก้ปัญหาซึ่งจะส่งผลในทางลบอย่างกว้างขวาง แม้จะมีกลุ่มที่ชนะเกิดขึ้นก็ไม่สามารถนำสังคมกลับไปสู่สันติสุขได้อย่างถาวร และระบบการเมืองก็ไม่สามารถจะพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2541 หน้า48)

ในขณะเดียวกันทางออกของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้น ยังมีหลักการในทางพระพุทธศาสนา หรือหลักพุทธธรรมเพื่อขจัดความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งเมื่อกล่าวโดยย่อจะมีอยู่ 2 ลักษณะคือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจและความขัดแย้งภายนอก การจัดการความขัดแย้งด้วยหลักการพระพุทธศาสนาสามารถทำได้ทั้งเชิงรับ และเชิงรุก หลักพุทธธรรมสำคัญที่สามารถขจัดความขัดแย้งมีหลายประการด้วยกัน โดยนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับวิธีการจัดการความขัดแย้งในยุคปัจจุบันได้ เช่น การเจรจาไกล่เกลี่ยการประนีประนอมการยอมความการโน้มน้าว การหลีกเลี่ยงหรือการสร้างกระบวนการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการปรองดองในสงคม ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรในสงคมมีความสามัคคีกันและยังทำให้เกิดประสิทธิภาพและทำให้ได้ประสิทธิผลหลักการดังกล่าวมีแนวทางดังนี้

1. วิธีปลูกจิตสำนึกให้กับตนหิริและโอตตัปปะ เป็นธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของทุกคนในลักษณะที่ค่อยเกิดขึ้นมาตามลำดับ จึงเรียกธรรมสองประการนี้ว่า มโนธรรม คือธรรมที่เกิดมีอยู่ภายในจิต หิริและโอตตัปปะ เป็นมโนธรรมที่แยกให้แตกต่างจากสัตว์ซึ่งมีหลักการดังนี้ 1) หิริ ซึ่งมีแนวคิดดังนี้ (1) หิริ คือกริยาที่ละอายต่อการประพฤตทุจริตอันเป็นสิ่งที่ควรละอาย กริยาที่ละอายต่อการประกอบบาปอกุศลธรรม (2) หิริคือเป็นธรรมรักษาคุ้มครองโลกทำให้โลกเกิดสันติ ทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุขเพราะคนที่มีหิริจะเกลียดความชั่วละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่โลกและสรรพสัตว์ทั้งปวง 2) โอตตัปปะ ซึ่งมีแนวคิดดังนี้

(1) โอตตัปปะ คือกริยาที่เกรงกลัวต่อการประพฤตทุจริตอันเป็นกริยาที่เกรงกลัวต่อการประกอบสภาวธรรมที่เป็นอกุศลธรรมซึ่งเป็นบาป (2) โอตตัปปะ คือเป็นธรรมคุ้มครองโลกคู่กับหิริ เพราะคนที่มีโอตตัปปะย่อมมีความเกรงกลัวตอบาป เป็นความรู้สึกกลัวเมื่อทำไปแล้วบาปอาจส่งผลเป็นความทุกข์ ทรมานแก่เรา จึงไม่ยอมทำบาป ทำให้งดเว้นจากการประพฤติในเหตุดังกล่าวได้อันเป็นเหตุให้เกิดความรู้มเย็นเป็นสุขและเกิดสันติภาพขึ้นได้ (จิรารักษ์ ทรงเมตตา, 2554 หน้า 87-88) 3) แนวทางการสร้างมโนธรรม (1) คำนึงถึงความเป็นคน หรือชาติตระกูล บุญทำให้เกิดมาเป็นมนุษย์ เหตุที่ไปฆ่าสัตว์ ขโมยเขากิน เป็นเรื่องของสัตว์เดียรัจฉาน การล่วงเกินสามีและภรรยาผู้อื่นและไม่กล้ากระทำในสิ่งเหล่านี้ความละอายใจก็จะเกิดขึ้น (2) คำนึงถึงอายุ พอคำนึงถึงวัย ความละอายใจก็จะเกิดขึ้น (3) คำนึงถึงความดีที่เคยทำ เมื่อเรามีความองอาจกล้าหาญทำความดีมาก็มากแล้วทำไมจะต้องมาทำชั่ว เมื่อไม่ยอมทำความชั่วพอคำนึงถึงความดีเก่าก่อน ความละอายใจก็จะเกิดขึ้น (4) คำนึงถึงความเป็นพหูสูต รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว รู้ว่าอะไรควรทำ รู้สารพัดจะรู้แล้วจะมาทำความชั่วได้อย่างไรพอคำนึงถึงความเป็นพหูสูต ความละอายใจก็จะเกิดขึ้น (5) คำนึงถึงพระศาสดา พระองค์ทรงเหนื่อยยาก ตรัสรู้ธรรมแล้วทรงสั่งสอนอบรมพวกเราต่อ ๆ กันมา เราจะละเลยคำสอนของพระองค์ไปทำความชั่วได้อย่างไรพอคำนึงถึงพระศาสดาความละอายใจก็จะเกิดขึ้น (6) หากต้องการประสบความสำเร็จในการทำงานหรือการศึกษา ความสำคัญของครูอาจารย์และสถานศึกษาไม่สามารถถูกเพิ่มเติมได้เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เราควรที่จะคำนึงถึงครูอาจารย์และข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นเมื่อทำผิด

ต่อพวกเขา ความภาคภูมิใจและความเคารพอาจเสียไป ดังนั้น ให้คำนึงถึงครูอาจารย์และสถานศึกษาในทุกการกระทำของเรา เพื่อทำให้เกิดความละเอียดอ่อนและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น (พระครูสิทธิถาวรคุณ (เจรัมย์), 2556 หน้า 53)

สรุปว่า การรักษาสมดุลของโลกและการสร้างความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณกับหิริและโอตตัปปะในจิตใจของเราเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับคนที่มีบทบาททางการทำงานที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ เงิน สังคม และราชการ ความจำเป็นที่จะรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีอยู่นั่นเอง ตัวอย่างเช่น คนที่มีอำนาจแต่ใช้อำนาจตามความประสงค์ของตนเองและไม่รับผิดชอบการกระทำของตนเอง อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรและประเทศได้ การปฏิบัติตามหลักคุ้มครองธรรมและความสัมพันธ์ที่ดีกับหิริและโอตตัปปะเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและมั่นคง ดังนั้น เราควรใส่ใจในการใช้อำนาจของเราอย่างตรงไปตรงมาและรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของเราเอง เพื่อให้สังคมและประเทศมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนแนวทางการสร้างความสามัคคีในทางการเมืองสามารถทำได้โดยการเสริมสร้างความเข้าใจและความยอมรับต่อความแตกต่างของทั้งสองฝ่าย สิ่งสำคัญคือการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และรู้คุณค่าของความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและความขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาและขจัดความขัดแย้งในทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น ทางความคิด ทางความเชื่อพร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ในสงคมร่วมกันอย่างสันติสุข หลักการดังกล่าวมีแนวทางดังนี้

1) เมตตากายกรรม ท่ามกลางสภาพปัญหาความขัดแย้ง แนวทางในการลดปัญหาและความรุนแรงจากความขัดแย้งนั้น จำเป็นอย่างยิ่งคือ

(1) การรู้จักควบคุมการแสดงออกต่อกันและกัน ควรแสดงออกทางกายด้วยความเมตตาด้วยกริยาอาการที่สุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน

(2) แสดงไมตรีและความห่วงดีต่อกัน มีการช่วยเหลือมีการให้ความร่วมมือเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ให้ความสำคัญแก่สมาชิกทุกคนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ เพศ หรืออายุ เพราะถือว่าสมาชิกทุกคนมีความเสมอภาคกัน

(3) ไม่ควรให้ความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมมาเป็นเครื่องกำหนดให้บุคคลหนึ่งเหนือกว่าบุคคลหนึ่ง ควรคิดว่าคนทุกคนเท่าเทียมกัน หรือถูกกลั่นแกล้ง ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับการศึกษาหรือความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2) เมตตาวจีกรรม การจะอยู่ร่วมกันของชุมชนให้เกิดสันติสุขได้นั้น หากว่าทุกคนพูดคุยสื่อสารต่อกันด้วยความนุ่มนวลเช่น

(1) ควรแสดงออกทางวาจาด้วยความเมตตา ด้วยคำพูดที่สุภาพน้ำเสียงที่ไพเราะชวนฟัง บอกถึงความห่วงดีแก่กัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนแนะนำตักเตือนกันด้วยความห่วงดี แสดงความเคารพนับถือกัน ใช้เหตุผลในการเจรจากันโดยใช้ปัญญา

(2) ไม่แสดงอาการโกรธกริ้ว ไม่ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา ทะเลาะโจมตีด่าว่ากัน พูดด้วยความห่วงดีต่อกันและมุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตอบุคคล ในเวลามีเหตุการณ์อะไรต่าง ๆ ก็จะหันหน้ามาพูดจาปรึกษาหารือกันปรับความเข้าใจกันได้

(3) วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในทางสร้างสรรค์ ในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาจะช่วยลดระดับความเข้มข้นของปัญหาด้วยการมีวาจาที่สร้างสรรค์ต่อกัน

(4) เชื่อมสัมพันธ์หรือที่เรียกว่าเปิดบัญชีใจด้วยถ้อยคำที่น่าฟังและมีเหตุผล ซึ่งจะนำให้ชุมชนเกิดแสงสว่างแห่งปัญญา

3) เมตตามโนกรรม ทั้งนี้การมีเมตตาทางกาย วาจาต่อกันจะเกิดขึ้นได้ ก็เพราะอาศัยจิตใจที่เห็นเพื่อนมนุษย์ต่างก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง เป็นผู้ประสบปัญหาและมีความทุกข์เหมือนดั่งตนเอง เมื่อเกิดความคิดเช่นนี้ จะทำให้การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนและสังคมอย่างมีเมตตา

4) สาธารณโภคี ในเรื่องของความขัดแย้งพื้นที่สาธารณะประเด็นหลักคือเรื่องของความต้องการและผลประโยชน์ที่ได้รับ จำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์ที่ดี พูดจาหวานหูแต่ถ้าผลประโยชน์ไม่สอดรับกับความต้องการการก็สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ดังนั้นแนวทางหนึ่งเมื่อชุมชนมีความเห็นพ้องต้องกันจะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง สิ่งที่ต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง

5) สีลสามัญตา การจัดการความขัดแย้งเมื่อเดินทางมาถึง ข้อตกลงซึ่งเป็นหัวใจสำคัญเพราะแต่ละคนก็มีที่มา มีภูมหิลังแตกต่างกัน ดังนั้น กฎระเบียบหรือวินัยและศีล เป็นพื้นฐาน หรือกี่รอบในการดำรงอยู่รวมกันอย่างสันติสุข

6) ทิฐิสามัญตา นับว่าเป็นหัวใจหลักของแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งทุก ๆ เรื่องมิใช่แต่เฉพาะความขัดแย้งพื้นที่สาธารณะ เพราะเมื่อใดก็ตามผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ลดมานะ ตัณหาทิฐิของตนและมองเพื่อนมนุษย์อย่างเมตตา จะทำให้แนวทางในการหาทางออกดังนั้นเมือประสบปัญหาความขัดแย้ง สิ่งสำคัญคือ

(1) การตั้งสติและการมองหากัลยาณมิตรมาช่วยชี้นำให้เห็นทางออกของปัญหา แม้ว่าชุมชนเห็นร่วมกันว่าจะต้องหาทางออก แต่ถ้าขาดการเรียนรู้ศึกษาประสบการณ์จากผู้อื่น ย่อมจะทำให้กิจการใดที่คิดว่าอาจเกิดปัญหา

(2) เข้าใจในกฎกติกาในส่วนหน่วยงานที่ต้องประสานติดต่อเพราะปัญหาของชุมชนนั้นมิใช่เป็นเรื่องปัจเจกบุคคล แต่ต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลายฝ่าย เข้าสู่คำกล่าวที่ว่ายิ่งมากคน ยิ่งมากความดังนั้นเมือชุมชนมีความคิดและมีวิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของตนเองแล้ว จะต้องมีความเชื่อมั่นยึดถือในหลักการอุดมการณ์และอุดมคติที่ร่วมกัน หรือสอดคล้องไปกันได้

(3) มีความเห็นเสมอกันมีการยอมรับในหลักการเดียวกัน ยอมรับนับถือความคิดเห็นของกันทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เคารพกฎเกณฑ์และกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะนักการเมืองจะต้องเคารพเสียงข้างมากของประชาชน การป้องกันสิทธิของฝ่ายเสียงข้างน้อย

(4) มีความเสมอภาคระหว่าง บุคคล การวิพากษ์วิจารณ์ การปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้นตามวิถีทางประชาธิปไตย ประชาชนไม่ว่าจะร่ำรวย หรือยากจนจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน เมื่อกระทำผิดจะต้องใช้กฎหมายเดียวกัน การลงโทษอย่างเดียวกันและถ้าได้รับเหตุอันควรปราณีก็ควรได้รับเช่นเดียวกัน ทั้งหมดนี้เป็นการตั้งทิฐิหรือความเห็นให้ตรงกันในระดับหมู่ชน และสังคม ปัญหาต่าง ๆ ก็จะมีทางออกได้ด้วยปัญญา (มนตรี คงเตี้ย, 2557 หน้า 51-54)

สรุปได้ว่า การสร้างความสามัคคีจะช่วยให้ความขัดแย้งเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ตรงข้ามและเกิดความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน และการร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุผลลัพธ์ตามที่ต้องการ การสร้างความสามัคคีในทางการเมืองนั้นคือการปฏิบัติตามหลักการสร้างความเข้าใจและความยอมรับซึ่งกันและกัน โดยยอมรับความมีเหตุผลและความแตกต่างในเรื่องความคิดและเชื้อชาติ อย่างไรก็ตาม การสร้างความสามัคคียังต้องมีความมุ่งมั่นที่จะรวมพลังเพื่อให้การงานประสบผลสำเร็จและแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยไม่ยึดเหนี่ยวในการแบ่งแยกและสร้างความขัดแย้งกัน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

วริยา ด้วงน้อย (2562) ได้ศึกษาเรื่อง นิเวศวิทยาการเมืองว่าด้วยความขัดแย้ง และการต่อต้านการทำเหมืองแร่ทองคำของขบวนการเคลื่อนไหวทางที่เกิดจากความขัดแย้งสังคม วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านการทำเหมืองแร่ในด้านเป้าหมายยุทธศาสตร์ กลวิธี กระบวนการและปัญหาของการจัดระดมทรัพยากร ตลอดจนมุมมองของกลุ่มต่าง ๆ ต่อวิธีการหรือการหาทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น บนฐานคิดของเศรษฐศาสตร์การเมืองแนววิพากษ์ ผลการศึกษา พบว่า 1. เป้าหมายยุทธศาสตร์ กลวิธี ในการต่อสู้คัดค้านี้เป็นยุทธศาสตร์แบบค่อยเป็นค่อยไปหัวใจสำคัญคือการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับประชาชน (ป้องกัน มากกว่า การแก้ไข) โดยการให้ข้อมูลข่าวสารกับ ประชาชนในพื้นที่กรอบการเคลื่อนไหวในการต่อสู้คัดค้านคือ “ชาวอำเภอหนองไผ่ไม่เอาเหมืองแร่ และ “สำนึกรักบ้านเกิด” เพื่อปกป้องและป้องกัน พื้นที่ของประชาชน 2.กระบวนการและปัญหาจัดระดมทรัพยากรเป็นการสร้างเครือข่ายโดยอาศัยความสัมพันธ์แบบเครือญาติสมาชิก ในชุมชนนี้เป็นหลักมีลักษณะไม่เป็นทางการมีการสร้างกิจกรรมต่าง ๆในพื้นที่ (กลุ่มคนเพชรบูรณ์ ไม่เอาเหมืองแร่) และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยใช้สื่อโซเชียลมีเดีย (Facebook /line) โดยปัญหา ของการจัดการทรัพยากรนั้นไม่ได้มีการระดมทรัพยากรอย่างเป็นทางการส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน 3. มุมมองของกลุ่มต่อการหาทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น ในพื้นที่รัฐต้องให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ต้องได้รับผลกระทบทั้งเชิงบวก และเชิงลบจากโครงการของรัฐที่ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังและจริงใจในทุกกระบวนการหากยังมีการเคลื่อนไหวของอีกฝ่ายในพื้นที่ในด้านของ ฝ่ายขบวนการเคลื่อนไหวก็จะดำเนินการเคลื่อนไหวจนกว่าจะบรรลุผล นั่นคือไม่ให้เหมืองแร่เข้ามาดำเนินการในทุกกิจกรรม และไม่ให้เกิดเหมืองแร่ขึ้นในพื้นที่อย่างแน่นอนข้อค้น พบในการศึกษา การเคลื่อนไหวของกลุ่มเป็นการปกป้องต่อสู้จากคนข้างในพื้นที่และการเมืองภาคประชาชนในลักษณะการกระจาย (Political distribution) กลยุทธ์จากกลุ่มถ่ายทอดสู่กลุ่ม เพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมและการขุดเจาะทรัพยากรใต้ดินแบบพื้นที่เป็นทุนนิยมแบบขุดเจาะ (Extractivist capital) เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่อยู่ใต้ดิน

นลินา ไชยะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองว่า วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ซึ่งประชาชนทุกคนสามารถเข้า ไปมีส่วนร่วมในการพูดคุยอภิปรายถกเถียงบนพื้นฐานของเหตุผลถึงประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ ความขัดแย้งทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองและเรื่องผลประโยชน์สาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน และฉันทามติ

ร่วมกับ การรวมตัวเคลื่อนไหวทางสังคมของประชาชนในการร้องเรียนการแก้ปัญหา เสนอแนะการจัดทำ นโยบาย ติดตามและตรวจสอบการทำงานภาครัฐ ซึ่งเป็นการโต้ตอบจากประชาชนต่อระบบที่ครอบงา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและความเป็น ธรรมแก่สังคม ผลการศึกษาพบว่า เฟสบุ๊กนั้นมีความเป็นพื้นที่สาธารณะตามแนวคิดของฮาเบอร์มาสห้ามิติในลักษณะร่วมสมัยและเป็นพลวัตร โดยเป็นพื้นที่ซึ่งกว้างขวางไร้ขอบเขต ไม่มีลักษณะทางกายภาพและมีผู้เข้าร่วมกระทำการที่มีคิดเห็นที่มีความแตกต่างหลากหลายอย่างไรก็ตามการเข้าร่วมอภิปราย ถกเถียงในพื้นที่สาธารณะนี้ไม่ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงที่เป็นธรรมเสมอไปเนื่องจากความคิดเห็นสาธารณะอาจไม่ได้เป็นผลมาจากความเข้าใจเหตุผลร่วมกัน ของคนในสงคม แต่เกิดจากการตามกระแสหรือเชื่อผู้มีชื่อเสียงโดยไม่มีการคิดพิจารณาเหตุผลในขณะที่ผล การศึกษาด้านรูปแบบการใช้เฟสบุ๊กเพื่อเคลื่อนไหวทางสังคมนั้นพบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวมักมี การใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับ การลงพื้นที่หรือเคลื่อนไหวบนท้องถนนเพื่อสร้างกลุ่มผู้สนับสนุนขบวนการระดมทรัพยากรและสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็ง

คงฤทธิ์ แข็งแรง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มครูในด้านการศึกษา กรณีศึกษากลุ่มครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการรวมกลุ่มสร้างพื้นที่และเครือข่ายทางสังคม ด้านการศึกษาของกลุ่มครู 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มครูด้านโครงสร้าง รูปแบบวิธีดำเนินการยุทธวิธีของขบวนการเคลื่อนไหวในด้านการศึกษา 3) เพื่อศึกษาผลกระทบ จากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มครูในด้านการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้สำหรับการวิจัยคือผู้นำกลุ่มครูในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 45 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า 1) ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มครูในกระบวนการรวมกลุ่มสร้างพื้นที่และเครือข่ายทางสังคมด้านการศึกษา กลุ่ม ครูรวมกลุ่มสร้างพื้นที่และเครือ ข่ายทางสังคมในรูป แบบที่เป็น องค์กรครูที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญรองรับพลวัตการเคลื่อนไหว อย่างต่อเนื่องหลายทศวรรษ 2) โครงสร้างรูปแบบวิธีดำเนินการยุทธวิธีของขบวนการเคลื่อนไหว ในด้านการศึกษา โครงสร้างรูปแบบของกลุ่ม ครูดำเนินงานในรูป ขององค์กรใช้ชื่อเรียกเป็นสมาคมครูชมรมครูสมาพันธุ์ครู เป็นต้น มีคณะกรรมการบริหารดำเนินการวิธีดำเนินการยุทธวิธี ของขบวนการเคลื่อนไหวในรูปแบบองค์กรในระดับระดับอำเภอระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศโดยการดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้ การประชุมหามติ ข้อสรุป ตั้งคณะทำงานและประสานกับผู้มีอำนาจในรัฐบาล รณรงค์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมลงลายมือชื่อเสนอแก้ไขกฎหมายพร้อมทั้งร่วมลงลายมือชื่อเพื่อถวายฎีกา รณรงค์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ และการชุมนุมประท้วง 3) ผลกระทบจากขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มครูในด้านการศึกษา กลุ่มครูสามารถต่อรองกับผู้มีอำนาจรัฐ ในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย กฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับที่มีผลต่อความมั่นคงในวิชาชีพ ครูและด้านปฏิรูปการศึกษา และพบว่าในการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มครูนั้น ครูมีทุนทางสังคม มีความชอบธรรมทางสังคม และยังพบระบบอุปถัมภ์ในระบบราชการ

คุณาธิป อินทรพรม และศิวัช ศรีโภคางกุล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบกลยุทธ์และแนวทางการเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วมสมัยของประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

เปรียบเทียบการชุมนุมประท้วงรัฐบาลของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข (กปปส.) ในปี พ.ศ.2556 และกลุ่มนิสิต-นักศึกษาและแนวร่วมในปี พ.ศ. 2563 ใน 5 มิติ คือ 1) ด้าน แกนนำ 2) ด้านการระดมพล 3) ด้านการใช้สื่อ 4) วิธีในการระดมทุน และ5) ความอดทนในการต่อสู้ โดยงานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากข่าวการเมืองเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านแกนนำมีความแตกต่างกันในเรื่องของบริบททางการเมือง ประสบการณ์ ทางการเมือง2) ด้านการระดมพล มีความแตกต่างในด้านการใช้สื่อระดมพลระหว่างการใช้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อหลัก และการใช้สื่อออนไลน์เป็นหลัก รูปแบบการชุมนุมแตกต่างกันคือแบบปักหลักชุมนุมและแบบแฟลชม็อบ 3) ด้าน การใช้สื่อ กลุ่ม กปปส. มีการใช้สื่อ 3 ช่องทางคือโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ กลุ่มนิสิต-นักศึกษาและแนวร่วมใช้เพียงสื่อออนไลน์ 4) วิธีในการระดมทุนกลุ่ม กปปส. มีการเปิดบัญชีกองทุนและเก็บเงินสด กลุ่มนักศึกษามีการโอนผ่านธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ และ5) ความอดทนในการต่อสู้ กลุ่ม กปปส. ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพ มีเหตุปะทะครั้งแรกกับกลุ่มคนเสื้อแดงและตลอดจนเสร็จสิ้นการชุมนุมมีผู้บาดเจ็บ และผู้เสียชีวิตจำนวนหนึ่ง กลุ่มนักศึกษาใช้การชุมนุมในรูปแบบแฟลชม็อบจึงไม่มีเหตุให้ปะทะกับกลุ่มอื่นมากนัก มีเพียงเหตุปะทะกับเจ้าหน้าที่จากการสลายการชุมนุม ไม่มีผู้เสียชีวิตจากเหตุปะทะ ทว่ามีการถูกดำเนินคดีในข้อหายุยงปลุกปั่นและความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยมากกว่า 20 คน

2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Yanghua Li (2018) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอการเคลื่อนไหวของเชื้อชาติในเดือนสิงหาคมของวิลสันในปี 1960 Two Trains Running ของ August Wilson บอกถึงความขัดแย้งชีวิตของผู้อุปถัมภ์ที่ร้านอาหารMemphis’ ใน 1960 แม้ว่าวิลสันหลีกเลี่ยงการจัดการกับความขัดแย้งและการเคลื่อนไหวทางเชื่อชาติบนเวทีเพื่อหลบเลี่ยงการประท้วง และการโฆษณาชวนเชื่อพวกเขาเป็นภูมหิลังทางสังคมไม่สามารถเพิกเฉยได้ทั้งหมดในการเล่นกระดาษวิเคราะห์ของวิลสัน การใช้ตัวละครสัญลักษณ์พื้นที่นอกเวทีและการเล่าเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นว่านักเขียนบทละครแสดงถึงการประเมินของเขาอย่างไรของการเคลื่อนไหวทางการเมืองสีดำและการรับรู้ทางการเมืองของคนผิวดำทั่วไปในปี 1960

Dionne van Reenen (2019) ได้ศึกษาเรื่อง เราเป็นพยานอะไร? การประท้วงของนักเรียนและการเมืองของ Unknowable ประเด็นความขัดแย้งการศึกษาระดับอุดมศึกษาของแอฟริกาใต้ได้รับการเชื่อฟังจากการประท้วงของนักเรียนตั้งแต่ปี 2558 หลายสิ่งเหล่านี้ การหยุดชะงักทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องสำหรับภาครวมทั้งนำมาซึ่งการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่า นักวิชาการที่สำคัญได้ตั้งข้อสังเกตว่าในการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือการเมืองทุกครั้งความสำคัญกำลังถูกกล่าวว่ามักจะเกิดขึ้นจากตัวแทนของกลุ่มที่ได้รับการชายขอบผู้ใต้บังคับบัญชาหรือแม้กระทั่งปิดเสียง ในบทความนี้ “logosemantic” มุมมองเชิงทฤษฎี (Visagie, 2006) ซึ่งเรียกว่า “ทฤษฎีคีย์” (Visagie, 2006; Van Reenen, 2013) ใช้เพื่อตรวจสอบแนวคิดการขับขี่บางอย่างที่เกิดขึ้นในกลยุทธ์ “การหาตำแหน่ง” (Stewart, Smith & Denton, 2012) ของวัฒนธรรมการเคลื่อนไหวของนักเรียนรู้ร่วมสมัยในแอฟริกาใต้ ไม่ลดการวิจัยที่สำคัญ ที่สำรวจผลกระทบของยุคดิจิตอลต่อการสื่อสารการระดมพลและการสนับสนุนอย่างยั่งยืน การเคลื่อนไหวทางสังคมบทความนี้

ให้ความสำคัญกับแนวคิดพื้นฐานที่อาจระมีไว้ในการก่อตัวของการเคลื่อนไหวแบบ discursive สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ใหม่และไม่ซ้ำกันไม่ว่าจะเป็นสาระสำคัญหรือการสำแดง อย่างไรก็ตามหน่วยงานและโพลาไรเซชั้นที่พวกเขาเปิดเผยส่งสัญญาณความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับบางคนการปฏิรูปการสื่อสารในชุมชน (Anderson, 2016) ของสถาบันการศึกษา

Akhter Hussain Bhat (2019) ได้ศึกษาเรื่อง สื่อสังคมและความขัดแย้งทางการเมือง ข้อมูลคือพลังและพลังนี้สามารถส่งผลกระทบต่อวาทกรรมสาธารณะ ข้อมูลคือพลังและพลังนี้สามารถส่งผลกระทบต่อวาทกรรมสาธารณะ ในการเชื่อมต่อของวันนี้โลกข่าวรายงานทันที นอกจากสื่อกระแสหลักแล้ว โซเชียลมีเดียยังมีกลายเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่ผู้คนใช้ในการติดตามข้อมูลข่าวสาร ด้วยการทวีตสดและสตรีมสดบน Facebook ปัญหาเร่งด่วนของโลกอยู่ที่ปลายนิ้วของเรา ในขณะที่ค่าเฉลี่ยพลเมืองไม่มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมสุดยอดของสหประชาชาติ การประชุมของสหรัฐอเมริกาหรือนิวเดลีการรายงานข่าวของสื่อทำให้ผู้คนสามารถติดตามรายละเอียดของเหตุการณ์เหล่านี้และรู้สึกผูกพันพวกเขา. โดยเฉพาะอย่างยิ่งโซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้คนเชื่อมต่อถึงกันสถานการณ์แผ่นดินไหว น้ำท่วม สึนามิ และภัยธรรมชาติอื่น ๆ พิจารณาสถานการณ์เช่นเดียวกับการลุกฮือของชาวอาหรับ ฟิลิสเตีย ซีเรีย และแคชเมียร์ สื่อสังคมออนไลน์ก็วิพากษ์วิจารณ์เช่นกันบทบาทในการนำผู้คนมาเผชิญหน้ากับสถานการณ์จริงในพื้นที่ ทั้งหมดนี้จะไม่เป็นเช่นนั้นเป็นไปได้เนื่องจากแนวทางที่มีอคติของสำนักข่าวกระแสหลักที่มีต่อความละเอียดอ่อนสูงดังกล่าวปัญหาทางการเมือง อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียจะเผยแพร่เนื้อหาที่มีอคติซึ่งผลิตโดยองค์กรทางการเมืองหรือสังคมบางแห่งเพื่อผลักดันความเชื่อและความคิดของตนเองหรือมีสิ่งเหล่านี้แพลตฟอร์มทำให้การไหลของข้อมูลเป็นประชาธิปไตยในความหมายที่แท้จริงยังคงเป็นคำถามที่จริงจังแม้ว่าการใช้โซเชียลมีเดีย โดยบางองค์กรเพื่อสร้างและขยายเวลาความขัดแย้งจะไม่สามารถทำได้ถูกปฏิเสธไม่ว่าจะด้วยค่าใช้จ่ายใด ๆ อย่างไรก็ตาม การมีจริยธรรมในการปฏิเสธผู้คนด้วยสิทธิในการพูดอย่างเสรีและการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะในสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีแรงจูงใจทางการเมืองเป็นคำถามที่เอกสารการวิจัยนี้จะผ่านแสงบางอย่างเมื่อ นอกเหนือจากนั้นบทบาทที่โซเชียลมีเดียสามารถมีบทบาทในการสร้างและรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งได้โฟกัส

Thomas Lehner and Fabio Wasserfallen (2019) ได้ศึกษาเรื่อง ความขัดแย้งทางการเมืองในการปฏิรูปยูโรโซน การเจรจาปฏิรูปสหภาพเศรษฐกิจและการเงินมีความขัดแย้งสูง บทความนี้วิเคราะห์มิติของความขัดแย้งที่จัดโครงสร้างการเจรจาเหล่านี้ เราใช้วิธีการลดขนาดหลายวิธีในการวิเคราะห์เชิงลึกของชุดข้อมูล 'ตำแหน่ง EMU' ซึ่งกำหนดรหัสตำแหน่งของรัฐสมาชิกสหภาพยุโรปทั้งหมดสำหรับข้อเสนอการบูรณาการทางการเงิน การเงิน เศรษฐกิจ และสถาบันที่หลากหลาย ข้อค้นพบเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าการแข่งขันทางการเมืองในการปฏิรูปยูโรโซนเป็นมิติเดียวระหว่างผู้สนับสนุนการโอนทางการคลังกับวินัย ในระดับมิติเดียวนี้ เราระบุแนวร่วมที่กว้างขึ้นสามกลุ่ม ในขณะที่เยอรมนีและฝรั่งเศสเป็นผู้นำทั้งสองกลุ่มที่เป็นปฏิปักษ์ โครงสร้างความขัดแย้งนี้จัดเตรียมการตั้งค่าที่เอื้อต่อการเจรจาประนีประนอม (อีกครั้ง) อย่างต่อเนื่อง เราสรุปการวิเคราะห์ด้วยการอภิปรายโดยนัยหลายประการ

Marcos Álvarez-Díaz and Faculty (2019) ได้ศึกษาเรื่อง การประมาณผลกระทบทางเศรษฐกิจจากความขัดแย้งทางการเมืองต่อการท่องเที่ยว: กรณีการท้าทายแบ่งแยกดินแดนของชาวคาตาลัน ในฐานะที่เป็นอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะตอบสนองอย่างมากและมีความเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงทางการเมือง ล่าสุดเกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสเปนซึ่งเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 รัฐสภาแคว้นกาตาลุญญาได้ยืนยันเอกราชจากสเปน ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อภาคการท่องเที่ยวของแคว้นกาตาลุญญา เป้าหมายหลักของการศึกษาของเราคือการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของความท้าทายในการแบ่งแยกดินแดนของชาวคาตาลันที่มีต่อภาคการท่องเที่ยวของภูมิภาคในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2017 ด้วยเหตุนี้เราจึงทำการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงโดยอิงจากการคาดการณ์ที่สร้างโดยแบบจำลองค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ถดถอยอัตโนมัติตามฤดูกาล และโครงข่ายประสาทเทียม การคาดการณ์ทำให้เราสามารถคำนวณจำนวนที่คาดการณ์ไว้ของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศที่จะเดินทางไปยังแคว้นกาตาลุญญา หากไม่เกิดการท้าทายแบ่งแยกดินแดน จากผลลัพธ์ของเรา ภาคการท่องเที่ยวของคาตาลันสูญเสียรายได้จากตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเกือบ 200 ล้านยูโร และรายได้จากตลาดในประเทศประมาณ 27 ล้านยูโร จำนวนเงินเหล่านี้แตกต่างจากกำไรทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียนอื่น ๆ ของสเปนที่แข่งขันกับคาตาโลเนียเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

Tal Orian Harel and Faculty (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การทำให้ความเกลียดชังเป็นปกติ: อัตลักษณ์ การแบ่งขั้วทางอารมณ์ และการลดทอนความเป็นมนุษย์บน Facebook ในบริบทของความขัดแย้งทางการเมืองที่ยากจะเข้าใจ การศึกษาของเราใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพของวาทกรรมสื่อสังคมออนไลน์บนเพจ Facebook เพื่อแสดงให้เห็นว่าปรากฏการณ์ของโพลาไรเซชันทางอารมณ์และการลดทอนความเป็นมนุษย์นั้นแสดงออกมาอย่างไรผ่านการมีส่วนร่วมในวงล้อมที่เป็นเนื้อเดียวกันหรือห้องเสียงสะท้อน เราใช้ทฤษฎีอัตลักษณ์ของ Northrup ในความขัดแย้งที่ยากจะเข้าใจ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้แสดงความต้องการแยกทางจิตใจและร่างกายออกจากกันอย่างไร และใช้ภาษาที่ลดทอนความเป็นมนุษย์ซึ่งปรับระดับความเกลียดชังที่อาจเป็นอันตรายให้เป็นปกติระหว่างที่พวกเขามีส่วนร่วมบนเพจ Facebook การศึกษานี้ช่วยให้เราเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างอัตลักษณ์ การแบ่งขั้วทางอารมณ์ และการลดทอนความเป็นมนุษย์

Maria Narayani Lasala Blanco and Faculty (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ธรรมชาติของความขัดแย้งของพรรคพวกในความคิดเห็นสาธารณะ: อสมมาตรหรือสมมาตร? พลวัตของความขัดแย้งของพรรคพวกในมวลมหาประชาชนในสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างไร? ความขัดแย้งนี้ถูกผลักดันโดยพรรครีพับลิกันที่เคลื่อนไหวไปทางขวาในประเด็นต่างๆ ที่หลากหลาย หรือพรรคเดโมแครตมีส่วนในสิ่งนี้ด้วยหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นแบบสมมาตร เกิดขึ้นทั้งสองด้าน หรือไม่สมมาตร เกิดขึ้นเพียงด้านเดียว การทำความเข้าใจว่าช่องว่างของพรรคพวกกว้างขึ้นอย่างไรอาจทำให้เข้าใจถึงแนวโน้มที่เป็นไปได้ในการย้อนกลับความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงในความคิดเห็นสาธารณะ บทความนี้จะตรวจสอบคำถามนี้ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มความคิดเห็นในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา รวมถึงการวิเคราะห์ดั้งเดิมของแนวโน้มเหล่านี้ในกลุ่มเชื้อชาติและชาติพันธุ์ เราพบว่าการเปลี่ยนแปลงพรรคพวกแบบสมมาตรเกิดขึ้นในหมู่คนผิวขาวเท่านั้น ความแตกต่างของพรรคพวกโดยรวมสำหรับคนผิวดำและคนเชื้อสายสเปนนั้นน้อยกว่าคนผิวขาว

Soukaina Ajaoud and Mohamad Hamas Elmasry (2020) ได้ศึกษาเรื่อง เมื่อข่าวคือวิกฤต: Al Jazeera และ Al Arabiya วางกรอบความขัดแย้งในอ่าวปี 2560 วิกฤตอ่าวปี 2560 ทำให้เกิดคำถามสำคัญเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อเครือข่ายข่าวกลายเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งทางการเมือง งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อวิเคราะห์ว่ารายการข่าวภาคค่ำที่สำคัญ 2 รายการ ได้แก่ Al-Hasad (The Harvest) ทางช่อง Al Jazeera และรายการ Panorama ทางช่อง Al Arabiya เป็นตัวกำหนดกรอบช่วงแรกของวิกฤตการณ์อ่าวในปี 2560 การศึกษาให้คำอธิบายว่าตำแหน่งบรรณาธิการได้รับการเปิดเผยโดยเฉพาะอย่างยิ่งอย่างไรและที่สำคัญกลไกการวางกรอบใดที่ใช้ ผลลัพธ์ชี้ให้เห็นว่า Al-Hasad ของ Al Jazeera ได้รับตำแหน่งเป็นเหยื่อที่ถูกโจมตีโดยผู้กดขี่ภายนอก ในขณะที่ Panorama ของ Al Arabiya ตีกรอบกาตาร์ว่าเป็นผู้สนับสนุนการก่อการร้าย

Greg Simons (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การตลาดเชิงนโยบายและการเมือง: การส่งเสริมความขัดแย้งเป็นนโยบาย เอกสารนี้เป็นความพยายามในการพยายามทำความเข้าใจกระบวนการและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเมื่อกลุ่มพยายามล็อบบี้ให้สนับสนุนนโยบายสาธารณะในรูปแบบที่ถกเถียงกัน ซึ่งอาจไม่เป็นเช่นนั้นจำเป็นต้องอยู่ในผลประโยชน์ของชาติหรือสาธารณะผ่านทางการเมืองเลนส์การตลาด สภาพแวดล้อมที่จำเป็นคืออะไรในสังคมและกลวิธีทางการเมืองที่พอจะใช้ได้ พยายามโน้มน้าวและโน้มน้าวประชาชนให้ยอมรับรูปแบบนโยบายความมั่นคงหรือการแทรกแซงทางทหาร? ใช้สองกรณีเพื่อลองและตรวจสอบคำถามเหล่านี้-การอภิปรายของนาโต้ในสวีเดนและการอภิปรายในรัฐสภาปี 2558 ในสหราชอาณาจักรเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารในซีเรีย ทั้ง ๆที่บุคคลทั้งสองมีความแตกต่างกันกรณี ผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันจำนวนมากปรากฏขึ้น หนึ่งในจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมพื้นฐานที่ประชาชนที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องรับรู้ถึงภัยคุกคามความปลอดภัยต่อตนเองในทันที กลวิธีทางการเมืองที่ใช้มักจะวนเวียนอยู่กับคุณค่าที่จับต้องไม่ได้และบรรทัดฐานของการโต้เถียงทางอารมณ์ เหล่านี้สำหรับบางคนขอบเขตที่ได้รับอิทธิพลเพิ่มเติมจากประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์และความทรงจำของสาธารณะในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งทางอาวุธ

Emmanuelle Richez and faculty (2020) ได้ศึกษาเรื่อง แกะผลกระทบทางการเมืองของการเคลื่อนไหวทางสังคมด้วยดิจิตอลที่แข็งแกร่งส่วนประกอบ: กรณีของ #IdleNoMore ในแคนาดาที่เกิดความขัดแย้งประเด็นนักวิชาการหลายคนได้ศึกษาการดำเนินการร่วมกันด้วยองค์ประกอบสื่อสังคมออนไลน์ที่แข็งแกร่งนำโดยกลุ่มชายขอบได้แกะกล่องว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ดึงดูดความสนใจของชนชั้นสูงทางการเมืองที่จัดตั้งขึ้นและในบางกรณี มีอิทธิพลต่อการเล่าเรื่องทางการเมืองที่สำคัญและผลลัพธ์ของนโยบาย มีน้อยลงที่มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบทางการเมืองของขบวนการประท้วงชนพื้นเมืองที่เป็นสื่อกลางทางสังคม บทความนี้กล่าวถึงช่องว่างเหล่านี้ในวรรณคดีเชิงวิชาการ มันทำได้โดยการตรวจสอบผลกระทบออนไลน์และออฟไลน์ของการเคลื่อนไหว Idle No More ที่นำโดยชนพื้นเมืองในระดับสหพันธรัฐในแคนาดา เพื่อประเมินผลกระทบของการเคลื่อนไหวต่อการเล่าเรื่องทางการเมืองสาธารณะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมืองบทความนี้ทบทวนเนื้อหาของระยะเวลาคำถามสภาก่อนและหลังการเกิดขึ้นของการเคลื่อนไหวในเดือนธันวาคม 2012. เพื่อวัด Idle ไม่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ของนโยบายบทความนี้เปรียบเทียบงบประมาณของรัฐบาลกลางและปริมาณข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกิจการของชนพื้นเมืองได้รับแนะนำในช่วงหลายปีก่อนจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวสำหรับผู้ที่มาในปีต่อ ๆ ไปมัน การสัมภาษณ์แบบกึ่ง

โครงสร้างกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญยังดำเนินการเพื่อให้เข้าใจถึงผลกระทบทางการเมืองของการเคลื่อนไหว การศึกษาวางตัวว่าการประท้วงใกล้เคียงกับการเปลี่ยนแปลงชั่วขณะต่อประเด็นนโยบายของชนพื้นเมืองแต่ไม่ได้มีผลลัพธ์นโยบายที่สำคัญในพื้นที่นั้น

Shree Krishna Panthee (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของสงครามลัทธิเหมาต่อ Dalits' การเคลื่อนไหว การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการเพื่อค้นหาผลกระทบของสงครามของลัทธิเหมาที่มีต่อขบวนการดาลิทในเนปาล ประเด็นความขัดแย้งจากข้อมูลถูกสร้างและตีความโดยใช้การออกแบบและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สำคัญปัญหาของ Dalits ในเนปาลนั้นไม่สามารถแตะต้องได้ การศึกษาพบว่ามีขนาดเล็ก แต่การมีส่วนร่วมอย่างแข่งขันของ Dalits ในช่วง สงครามของเหมาอิสต์และแม้กระทั่งในการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลังสงคราม การศึกษาพบว่าปัญหาของ Dalits กลายเป็นวาระของการเมืองระดับชาติโดยอาศัยการต่อสู้ด้วยอาวุธที่นำโดยอดีตพรรคคอมมิวนิสต์เนปาลเมารี. การเมืองมีการปรับปรุงอย่างค่อยเป็นค่อยไปยุคหลังสงครามในขบวนการ Dalit แม้ว่าจะยังไม่ได้มีการจัดตั้งสถาบัน ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า Dalits ยังไม่ได้ถูกดึงขึ้นมาในบันไดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตามการเมืองการมีส่วนร่วมการจองในราชการทุนการศึกษาในโรงเรียนและบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแสดงให้เห็นว่ามีความคืบหน้าอย่างค่อยเป็นค่อยไปของ Dalits การเป็นตัวแทนในสถาบันการเมืองและบทบัญญัติรวมของรัฐธรรมนูญปี 2558 เช่นสิทธิขั้นพื้นฐานต่อการไม่สามารถแตะต้องได้, สิทธิในความเสมอภาค่และการจัดหาคณะกรรมการแห่งชาติ Dalit ในฐานะร่างรัฐธรรมนูญได้ยืนเป็นประจักษ์พยาน จากการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์การศึกษานี้สรุปว่าเพียงบทบัญญัติทางกฎหมายเท่านั้นที่ไม่สมเหตุสมผลเว้นแต่จะมีการดำเนินการที่ซื่อสัตย์ ดังนั้นวิธีการหลายวิธีของความยุติธรรม เช่นสลับสับเปลี่ยน, บูรณะ, ตอบแทน, กระจาย, ขั้นตอนสามารถนำมาใช้เพื่อให้แน่ใจว่าความยุติธรรมกับ Dalit ชุมชน

Emma van der Goot and Faculty (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การต่อสู้ออนไลน์และออฟไลน์ : การใช้กรอบความขัดแย้งทางการเมืองที่แตกต่างกัน การวางกรอบความขัดแย้งเป็นกุญแจสำคัญในการสื่อสารทางการเมือง นักการเมืองใช้การตีกรอบความขัดแย้งในข้อความออนไลน์ของตน (เช่น การวิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองคนอื่น ๆ) และนักข่าวในการรายงานข่าวทางการเมือง (เช่น การรายงานความตึงเครียดทางการเมือง) ความขัดแย้งมีได้หลายรูปแบบและสามารถกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาที่แตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมยังขาดกรอบความคิดที่เป็นระบบและมีเหตุผลทางทฤษฎีซึ่งอธิบายถึงกรอบความขัดแย้งทางการเมืองหลายมิติ จากวรรณกรรมจากญาณวิทยาทางการเมือง การสื่อสารทางการเมือง และสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น จิตวิทยา เรานำเสนอมิติเชิงแนวคิดของความขัดแย้งทางการเมืองสี่มิติ ได้แก่ (1) รูปแบบ (พลเรือน/ไร้อารยธรรม) (2) หัวเรื่อง (ส่วนตัว/สาระสำคัญ); (3) ไม่ว่าจะเกี่ยวกับหลักการทางศีลธรรม/คตินิยมที่แฝงอยู่หรือไม่ก็ตาม (ความขัดแย้งเชิงลึก/ผิวเผิน) และ (4) ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเชิงบรรทัดฐานหรือข้อเท็จจริง ผลการวิเคราะห์เนื้อหาบทความในหนังสือพิมพ์และทวีตของนักการเมืองยืนยันการใช้มิติความขัดแย้งเหล่านี้ในเนเธอร์แลนด์ในช่วงที่ไม่มีการเลือกตั้ง ที่น่าสนใจคือ ความขัดแย้งส่วนใหญ่เป็นเรื่องแพ่ง เป็นเรื่องเป็นราว และไม่เน้นการปะทะกันในระดับพื้นฐานที่ลึกซึ้ง ในแง่ของความกังวลทางสังคมในปัจจุบันเกี่ยวกับการไม่เคารพในการโต้วาทีทางการเมืองและการแตกแยกทางการเมืองที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การค้นพบนี้ถือได้ว่าเป็นกำลังใจ

Caroline Bhattacharya (2022) ได้ศึกษาเรื่อง กฎจำกัดการปราศรัยเป็นเครื่องมือรักษาเอกภาพของพรรค: กรณีความขัดแย้งทางการเมืองที่บีบคั้นในรัฐสภาเยอรมนีเรื่องวิกฤตเงินยูโร ในรัฐสภาที่มีกฎการกล่าวสุนทรพจน์ที่เน้นพรรคเป็นศูนย์กลาง เช่น Bundestag ของเยอรมัน เราสังเกตเห็นการกล่าวเกินจริงของสมาชิกแถวหน้าที่ภักดีในรายชื่อผู้พูด การวิจัยก่อนหน้านี้แสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงพื้นที่สมบูรณ์ที่ควบคุมโดยพรรคจะจำกัดโอกาสในการแสดงความเห็นแย้ง แต่เราขาดการตรวจสอบเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบโดยรวมต่อการแข่งขันในการโต้วาที บทความนี้นำเสนอกรณีศึกษาการโต้วาทีของ Bundestag เกี่ยวกับวิกฤตเงินยูโร ซึ่งประมาณการผลกระทบเชิงวิพากษ์โดยการเปรียบเทียบสุนทรพจน์กับการแสดงออกที่เป็นลายลักษณ์อักษรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือที่เรียกว่าคำอธิบายการลงคะแนนเสียง (EoVs) และแนะนำการขุดกฎสมาคมในแนวทางการวิเคราะห์เครือข่ายที่เป็นนวัตกรรมใหม่ การค้นพบนี้ยืนยันว่ากฎที่เข้มงวดลดการมองเห็นความขัดแย้งภายในพรรคและจำกัดพื้นที่สำหรับการเล่าเรื่องที่สอดคล้องกัน ความกังวลของ backbench และทางเลือกทางการเมืองในระดับโดยรวม ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับหน้าที่ประชาธิปไตยของการโต้วาทีในรัฐสภา ในกรณีนี้ ส.ส. ใช้ EoV เป็นช่องทางสำรองเพื่อส่งเสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันข้ามชาติในวิกฤตยุโรป

Reima Ana Maglajlic and Faculty (2022) ได้ศึกษาเรื่อง 'ความบ้าคลั่ง' หลังสงครามในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา–ท้าทายความเข้าใจที่เด่นชัดเกี่ยวกับความทุกข์ยาก บทความนี้รายงานเกี่ยวกับข้อค้นพบจากการศึกษาเชิงคุณภาพที่จัดทำร่วมกันขนาดเล็กเกี่ยวกับประสบการณ์ความทุกข์ยากที่เกิดจากสงครามในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (BiH) ได้รับแรงบันดาลใจจากสาขาสหวิทยาการที่เกิดขึ้นใหม่อย่าง Mad Studies การศึกษานี้แปลกใหม่และไม่เหมือนใครในสองวิธี ประการแรก จัดลำดับความสำคัญของความเข้าใจทางสังคมและการตีความความบ้าคลั่งและความทุกข์ยาก ประการที่สอง เน้นความรู้จากประสบการณ์ นอกเหนือจากการสัมภาษณ์ผู้คน 20 คนที่ประสบความทุกข์ยากเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองแล้ว ยังรวมถึงบริบทของการศึกษาในความรู้ที่สร้างขึ้นจากการวิจัยผู้รอดชีวิตและในสาขา Mad Studies ผลการศึกษาเน้นสาเหตุทางสังคมและผลของความทุกข์ที่เกิดจากความขัดแย้ง เช่น ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับสงคราม ความรุนแรงทางเพศ ประสบการณ์ความยากจนและการทุจริต ผู้เข้าร่วมเน้นย้ำถึงความสำคัญของความปลอดภัยและการสนับสนุนภายในบ้านของตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างกันและเกื้อกูลกับครอบครัว เพื่อน คนอื่นๆ ที่ประสบความทุกข์ ชุมชนที่กว้างขึ้น และโอกาสในการทำกิจกรรมประจำวันที่พวกเขาชอบ ในแง่ของการสนับสนุนทางวิชาชีพ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการบรรเทาความยากจนและการปกป้องสิทธิของประชาชนในการกำหนดใจตนเองผ่านการเข้าถึงการสนับสนุนและการเป็นตัวแทนด้านสิทธิมนุษยชนอาจมีความเกี่ยวข้องพอๆ กับบริการชุมชนที่ไม่บีบบังคับ สิ่งนี้บ่งชี้ว่าการสนับสนุนความทุกข์ยากที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองไม่จำเป็นต้องแตกต่างจากการสนับสนุนอื่น ๆ สำหรับผู้ที่ประสบความทุกข์ ควรเน้นที่ความคิดริเริ่มที่ดำเนินการโดยผู้รอดชีวิตและการสนับสนุนโดยชุมชนที่ไม่บีบบังคับ ซึ่งระบุสาเหตุทางสังคมของความทุกข์ยากและช่วยให้ผู้คนสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้

Moritz Müller and Faculty (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้สื่อสารที่ระมัดระวัง: การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของคณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปในการตัดสินใจด้านกฎระเบียบ เอกสารเกี่ยวกับชื่อเสียงของระบบราชการกำหนดว่าระบบราชการมีจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประโยชน์สูงสุดต่อชื่อเสียง

และลดความเสียหายต่อชื่อเสียงให้น้อยที่สุดผ่านกลยุทธ์การสื่อสารที่ตรงเป้าหมาย จากข้อสันนิษฐานนี้และใช้ชุดข้อมูลที่กว้างขวางเกี่ยวกับการรายงานข่าวของสื่อเกี่ยวกับกฎหมาย 54 ฉบับ เราตรวจสอบเงื่อนไขภายใต้คณะกรรมาธิการที่ปรากฏในข่าวและกลยุทธ์การสื่อสารที่พวกเขาใช้ การวิเคราะห์ของเราแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมาธิการมีแนวโน้มที่จะปรากฏในข่าวในบริบทของปัญหาที่ซับซ้อนทางเทคนิค เราพบว่าหากกฎระเบียบมีความขัดแย้งทางการเมืองน้อยกว่า กฎระเบียบเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะส่งเสริมการตั้งค่านโยบายของคณะกรรมาธิการ ในขณะที่พวกเขาใช้รูปแบบการสื่อสารแบบเฉยเมยมากกว่าเมื่อเผชิญกับความขัดแย้งทางการเมือง การค้นพบนี้ทำให้เราเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายด้านกฎระเบียบโดยการอธิบายพฤติกรรมของระบบราชการผ่านเลนส์สื่อสาร

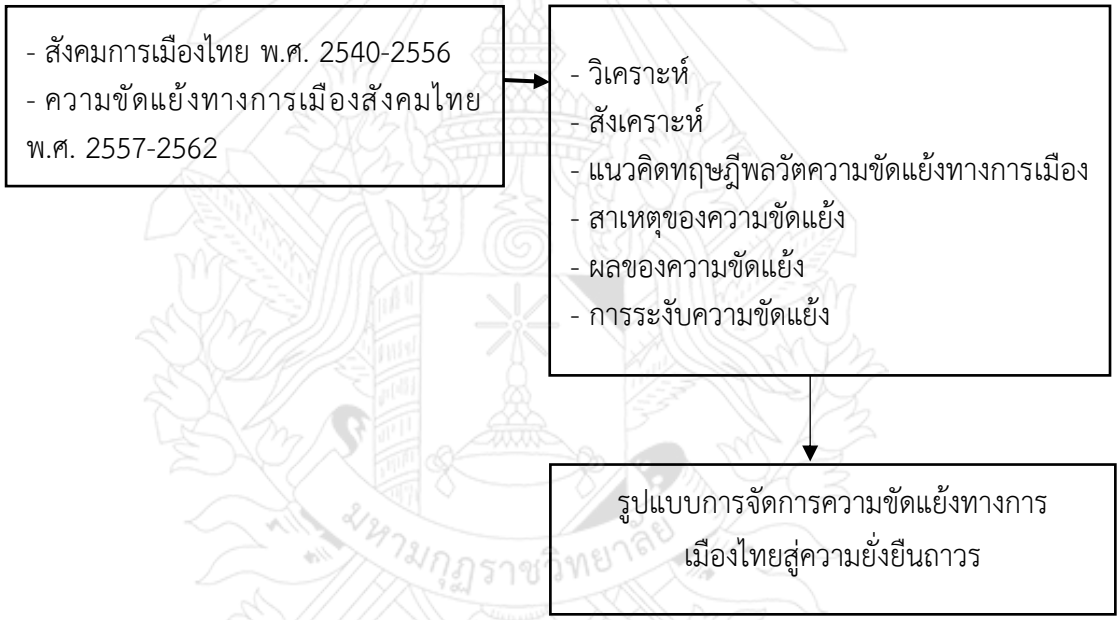
Tobias Ide and Faculty (2022) ได้ศึกษาเรื่อง แม่น้ำไหลมาก่อน ความขัดแย้งจึงมา เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเปรียบเทียบความไม่สงบทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับน้ำท่วม ภัยพิบัติที่เกิดจากภัยธรรมชาติจะเพิ่มขึ้นในอนาคตเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเติบโตของประชากร และทรัพย์สินที่มีค่ามากขึ้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ผลกระทบของภัยพิบัติต่อความขัดแย้งทางการเมืองเป็นหัวข้อถกเถียงทางวิชาการและสาธารณะในวงกว้าง งานวิจัยที่มีอยู่ให้ความสนใจเพียงเล็กน้อยต่อความเชื่อมโยงระหว่างการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ และความขัดแย้งในระดับเล็ก ๆ เช่น การประท้วงหรือการจลาจล น้ำท่วมมีความเกี่ยวข้องเป็นพิเศษในบริบทนี้เนื่องจากเป็นภัยพิบัติร่วมสมัยที่เกิดบ่อยที่สุดและมีค่าใช้จ่ายสูง อย่างไรก็ตาม พวกเขายังคงได้รับการศึกษาน้อยเมื่อเทียบกับภัยพิบัติอื่น ๆ โดยเฉพาะภัยแล้งและพายุ เราแก้ไขช่องว่างเหล่านี้โดยมุ่งเน้นไปที่เหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับน้ำท่วมระหว่างปี 2558-2561 ในแอฟริกา เอเชีย และตะวันออกกลาง จากข้อมูลจาก Dartmouth Flood Observatory (DFO) และ Armed Conflict Location and Event Dataset (ACLED) เราพบว่าความไม่สงบทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับน้ำท่วมเกิดขึ้นภายในสองเดือนหลังจาก 24% ของเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ 92 เหตุการณ์ที่บันทึกไว้ในตัวอย่างของเรา ต่อจากนั้น การวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงคุณภาพ (QCA) แสดงให้เห็นว่าการมีอยู่ของประชากรจำนวนมาก ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และการกีดกันกลุ่มชาติพันธุ์ออกจากอำนาจทางการเมืองหรือผลกระทบอย่างหนักจากน้ำท่วมเป็นเงื่อนไขขอบเขตที่สำคัญสำหรับการเกิดน้ำท่วม-ความไม่สงบทางการเมืองที่เกี่ยวข้อง สิ่งนี้บ่งชี้ว่าความเชื่อมโยงระหว่างภัยพิบัติและความขัดแย้งไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นแต่อย่างใด ค่อนข้างจะขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างปัจจัยบริบทหลายอย่าง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยเห็นได้ว่าความขัดแย้งในด้านผลประโยชน์หรือสิทธิเสรีภาพหรืออุดมการณ์ทางการเมืองและความไม่ลงเอยกันในรู้แบบต่าง ๆ ซึ่งก่อนเกิดสาเหตุอาจมาจากบุคคลหรือประชาชนบางกลุ่มซึ่งมีที่มาหรือฉนวนเหตุต่างกันออกไปแต่ก็เป็นจุดเริ่มต้นในความคิดเห็นต่างหลากหลายมีนัยยะแตกต่างกันหากไม่ได้รับการแก้ไขหรือเข้าใจปัญหาที่แท้จริงก็จะมองไม่เห็นจุดเริ่มต้นแล้วจะถูกทับซ้อนเพิ่มมากขึ้นจนเกิดอาจมาจากผลประโยชน์ส่วนตัวจนสร้างเป็นแนวร่วมระดับสังคมยกระดับขึ้นเป็นระดับการเมืองซึ่งก็แยกออกจากกันยากมากเพราะถึงเป็นเรื่องความเดือดร้อนจากผลทางการเมืองเรื่องปากท้องของประชาชนในประเทศก็ถือได้ว่าเกี่ยวพันกันทั้งสิ้นและก็เกิดการประทุขึ้นมาโดยอาศัยสถานการณ์ปรากฏการณ์ทางการเมืองเพื่อการขับเคลื่อนยกระดับ

ความรุนแรงและเกิดการรวมกลุ่มเพื่อเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องในประเด็นของแต่ละกลุ่มที่มีอุดมการณ์ข้อเสนอที่คล้ายกันโดยอาจเริ่มจากชุมชนแม้กระทั้งยกระดับเป็นประเทศโดยกดดันรัฐบาลให้เข้ามาแก้ไขตามความต้องนั้นเองถึงแม้ว่ารัฐบาลยุคไหนสมัยไหนถ้าเป็นความเดือดร้องของประชาชนหากเป็นกลุ่มใหญ่ก็ต้องรีบเข้ามาแก้ไขหรือพัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอของประชาชนที่ให้ความไว้วางใจเข้ามาบริหารประเทศเช่นกัน

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 โดยการศึกษาวิเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 และนำมาสังเคราะห์เปรียบเทียบพลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นรูปแบบแก้ปัญหาความขัดแย้งการเมืองสังคมไทย โดยสรุปความสำคัญของปรากฏการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นแยกแต่ละช่วง ๆ ตามลำดับ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิด

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาข้อเท็จจริง หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ปรากฏจากบุคคลสำคัญเหตุการณ์สำคัญ วิเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 สภาพความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่นบทความหนังสือรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เอกสารเผยแพร่ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 และแสวงหาความรู้หรือข้อเท็จจริง หาสาเหตุของความขัดแย้ง ผลของความขัดแย้งและ การระงับความขัดแย้งทางสังคมไทย เพื่อเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

3.1 รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาข้อเท็จจริงหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ปรากฏจากบุคคลสำคัญเหตุการณ์สำคัญ กระบวนการที่เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อวิเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 สภาพความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการวิเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่นบทความหนังสือรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เอกสารเผยแพร่ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆประเด็นสำคัญ (Content Analysis) สัมภาษณ์บุคคลสำคัญ นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญที่สามารถเข้าถึงและให้ข้อมูลได้แบบเจาะลึกประเด็นสำคัญตามที่ต้องการที่ได้ตั้งไว้เป็นแก่นแกนเนื้อหาเหตุการณ์สำคัญให้ได้ตามความต้องการชัดเจนจริงถูกต้องที่สุดเพื่อสังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 (In depth Interview) จากกลุ่มที่ได้รับผลกระทบของความขัดแย้งทางสังคมไทยทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 โดยผู้ศึกษากำหนดแนวทางการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและกระชับเวลาในการสนทนา และผู้ร่วมสนทนาสามารถเสนอข้อมูลอื่นๆ ที่น่าสนใจและทำข้อมูลที่ได้น่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น เมื่อดำเนินการจดบันทึกเก็บมูลเรียบรอยแล้วผู้ศึกษานำข้อมูลมาจัดระบบข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎีกรอบแนวคิดในงานวิจัยโดยผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มสรุปสังเคราะห์ในแต่ละประเด็น แสวงหาความรู้หรือข้อเท็จจริง ของสาเหตุของความขัดแย้ง ทราบถึงผลของความขัดแย้งและ การระงับความขัดแย้งผลกระทบของความขัดแย้งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม เพื่อเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

3.2 หน่วยที่ใช้ในการวิจัย

หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ระดับปัจเจก ได้แก่ บุคคลสำคัญที่อยู่ในเหตุการณ์สำคัญ,ประชาชนผู้สนับสนุนรัฐบาลและประชาชนที่คนละฝั่งตรงข้ามออกมาร่วมชุมนุมเพื่อขับไล่รัฐบาลรวมถึงบุคคลสำคัญที่ออกมาวิจารณ์รัฐบาลถึงการทำงานที่ผิดพลาดในเนื้อหาสาระต่างๆ เช่น นักวิชาการสาขารัฐศาสตร์ นักสิทธิมนุษย์ชนที่ออกมาเคลื่อนไหว ประชาชนที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง นักข่าวหนังสื่อพิมพ์อิสระ เป็นต้น จำนวน 25 ท่าน โดยศึกษาข้อมูลที่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทยช่วง พ.ศ. 2540-2556 และหลังเกิดการรัฐประหาร ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

3.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะ ดังนี้ เพื่อใช้ในการทำความเข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้งทางสังคมไทยอีกทั้งเพื่อให้ทราบถึงอุดมการณ์ทางการเมืองข้อมูลส่วนบุคคลผลประโยชน์ที่ได้รับหรือที่ได้รับผลกระทบทางการเมือง จนเป็นเหตุให้เกิดการชุมนุม เพื่อนำไปสู่การรวมกลุ่มเพื่อต่อต้านรัฐบาล เป็นผู้ให้ข้อมูล

เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่มีฐานะทางสังคม ที่มีอิทธิพลทางสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการให้สัมภาษณ์ผ่านสิ่งตีพิมพ์หรือผ่านสื่อออนไลน์ รวมถึงบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่สะท้อนให้เห็นความจริงที่ได้ให้ข้อมูลเพื่อใช้อ้างอิงบันทึกเป็นหลักฐานเหตุการณ์สำคัญปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุหรือจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและเน้นความหลากหลายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่สังคมทั่วไป จำนวน 10 คน

การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงเวลา 2540-2562 ที่เป็นที่สนใจทางสังคมและในสื่อไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ ทวิตเตอร์ ยูทูป เฟซบุ๊ค ฯลฯ อีกหลากหลายช่องทาง และที่สำคัญเกิดปรากฏการณ์ขัดแย้งทางการเมือง ที่มีแนวความคิดแตกต่างกัน

3.4 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

ในเบื้องต้น จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและสังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย พลวัตความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 โดยใช้แก่นแกนจาก สาเหตุของความขัดแย้ง ผลของความขัดแย้งเพื่อเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกกาวิจัย ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย เนื้อหาที่เกี่ยว แนวคิดทฤษฎี เอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สาเหตุของความขัดแย้งผลของความขัดแย้งเพื่อเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แบ่งช่วงระยะเวลาออกเป็น 2 ช่วง ผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบสาเหตุของความขัดแย้งพลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2540-2556 และช่วงที่ 2 หลังการรัฐประหาร 2557- 2562 นำข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ หาสาเหตุของปัญหาและพลวัตความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามแนวคำถาม ในการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และรวมถึงข้อคำถามที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการสังเกต โดยการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview หรือ SSI) ในการสัมภาษณ์ผู้รู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญส่วนการให้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนั้นจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลกับ หัวหน้ากลุ่มคณะกรรมการในกลุ่ม และสมาชิกในกลุ่มโดยมีแนวทางการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในขณะที่ทำการศึกษาผู้วิจัยจะปรับแนวทางในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเสมอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งตลอดการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงพร้อมบันทึกภาพรวมถึงการจดบันทึกอย่างละเอียด

3.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นองค์รวมและสมบูรณ์มากที่สุดผู้วิจัยได้กำหนด ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.5.2.1 การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่นบทความหนังสือรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เอกสารเผยแพร่ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และจากหน่วยงานองค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

3.5.2.2 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากปรากฏการณ์จริง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษา เพื่อเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีพลวัตความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและพลวัตความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 สาเหตุของความขัดแย้ง ผลของความขัดแย้ง การระงับความขัดแย้งโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกสารจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและพลวัตความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 เป็นอย่างไร แนวคิดเป็นข้อมูล (Content Analysis) โดยใช้หลักการเขียนบรรยายและพรรณนาวิธี ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

การสังเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษา เพื่อเป็นเกณฑ์ในสังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

โดยสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In depth Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการสาขารัฐศาสตร์ นักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ออกมาเคลื่อนไหว เพื่อกดดันทางการเมือง จำนวน 15 คน โดยใช้การสอบถามตามแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview หรือ SSI) จนได้ข้อมูลรอบด้านเพียงพอต่อการสังเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีพลวัตความขัดแย้งทางการเมือง สาเหตุของความขัดแย้ง ผลของความขัดแย้ง การระงับความขัดแย้ง โดยใช้หลักการเขียนบรรยายและพรรณนาวิธี ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

การจัดประชุมกลุ่ม (Focus group) แสวงหาความรู้หรือข้อเท็จจริง ของสาเหตุของความขัดแย้ง ทราบถึงผลของความขัดแย้งและ การระงับความขัดแย้งผลกระทบของความขัดแย้งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม เพื่อเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีพลวัตความขัดแย้งทางการเมือง จดข้อมูลบันทึกการประชุมอย่างละเอียดแยกเป็นประเด็นเนื้อหา โดยใช้หลักการเขียนบรรยายและพรรณนาวิธี ตามวัตถุประสงค์ จากกลุ่มที่ได้รับผลกระทบของความขัดแย้งทางสังคมไทยทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 โดยผู้ศึกษากำหนดแนวทางการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและกระชับเวลาในการสนทนาและผู้ร่วมสนทนาสามารถเสนอข้อมูลอื่นๆ ที่น่าสนใจและทำข้อมูลที่ได้น่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น เมื่อดำเนินการจดบันทึกเก็บมูลเรียบรอยแล้วผู้ศึกษานำข้อมูลมาจัดระบบข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎีกรอบแนวคิดในงานวิจัยโดยผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มสรุปสังเคราะห์ในแต่ละประเด็น แสวงหาความรู้หรือข้อเท็จจริง ของสาเหตุของความขัดแย้ง ทราบถึงผลของความขัดแย้งและ การระงับความขัดแย้งผลกระทบของความขัดแย้งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม เพื่อเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

บทที่ 4
สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาข้อเท็จจริง หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ปรากฏจากบุคคลสำคัญเหตุการณ์สำคัญ วิเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 สภาพความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่นบทความหนังสือรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ เอกสารเผยแพร่ทั้งที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 และแสวงหาความรู้หรือข้อเท็จจริง หาสาเหตุของความขัดแย้ง ผลของความขัดแย้งและ การระงับความขัดแย้งทางสังคมไทย เพื่อเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาและพลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556

ความเชื่ออุดมการณ์ทางการเมืองวัฒนธรรมทางสังคมการเมืองของไทยซึ่งมีลักษณะเป็นสองขั้วตรงข้าม (Polarized Politics) เป็นต้นสาเหตุหลัก ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์สังคมทางการเมืองระหว่างชนชั้นกลางกับชนชั้นนำ ถ้าวิเคราะห์จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและวัฒนธรรมทางการเมืองที่มาจากรัฐธรรมนูญสองฉบับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หรือ “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ก่อให้เกิดกลุ่มคนเสื้อเหลือง ซึ่งมีความขัดแย้งกับรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นมาได้จากฐานสนับสนุนของชนชั้นระดับล่างหรือชนชั้นรากหญ้าในสังคมซึ่งมองเห็นการเปิดประตู้สู่ความขัดแย้งทางการเมืองและเห็นความเลื่อมล้ำทางสังคมและการเข้ามาของรัฐบาลสมัยก่อนๆ และการครองอำนาจของฝ่ายรัฐบาลเพื่อรักษาอำนาจในการปกครองโดยชนชั้นบนซึ่งส่วนใหญ่เป็นรัฐบาลจากฝ่ายทหารและการจากได้มาซึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งผลพวงมาจากการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 หรือ “รัฐธรรมนูญฉบับทหาร” ก่อให้เกิดกลุ่มคนเสื้อแดง เนื่องจากมองว่ารัฐบาลพลเรือนที่ เปรียบเสมือนเป็น สัญลักษณ์ของทางชนชั้นกำลังถูกกดขี่ข่มเหงอย่างไม่ยุติธรรม นอกจากนี้ รัฐบาลที่ทหารได้จัดตั้งขึ้นมาภายหลังการรัฐประหาร ในปี พ.ศ. 2549 และรัฐบาลที่ทหารได้ให้การสนับสนุน ในปี พ.ศ. 2551 มุ่งที่จะโจมตีระบอบทักษิณ ทำให้พวกเขาต้องออกมาเรียกร้องสิทธิเสรีภาพตามวิถีประชาธิปไตยภาคประชาชนเพื่อขับไล่อภิสิทธิ์ชนและทหารออกไปจากระบบการเมือง (จิตติมา อานสกุลเจริญ, 2558 หน้า 7-15) แต่การเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหารส่วนใหญ่เกิดจากสภาวะความขัดแย้งและการแตกแยกของกลุ่มการเมืองหรือการละเมิดสถาบันที่เป็นที่รักยิ่งของทหาร ที่แต่งตั้งขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม อย่างไรก็ตาม ในบางครั้ง การเข้าแทรกแซงของทหารอาจกลายเป็นการล่วงละเมิดอำนาจและความเสียหายต่อการเลือกตั้งและสิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองของ

ประชาชนโดยทหารมักอาศัยช่วงจังหวะนี้เข้ามาอ้างถึงความชอบธรรมในการแทรกแซงเพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะลุกลามต่อไปได้จะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการรัฐประการเมื่อ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ถึง 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งห่างกันเพียงแค่ 8 ปี เท่านั้น จึงถือได้ว่าความขัดแย้งทางสังคมการเมืองทุกยุคทุกสมัยจึงมักจบลงด้วยการรัฐประหาร (นราวดี เกิดจงรักษ์, 2559) สภาวะที่สิทธิเสรีภาพทางความคิดอุดมการณ์ทางเมื่อการเมืองถูกกดทับด้วยกฎหมายและการใช้ความรุนแรงด้วยปลายกระบอกปืน จะเปรียบเสมือนคบไฟที่กินอยู่ในความมืดของสังคมการเมือง ก่อให้เกิดความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคมการเมือง ที่จุดประกายความหวังกับผู้ที่มีใจรักประชาธิปไตย การจัดตั้งและการดำเนินงานขององค์กรที่สนับสนุนและปลูกฝังความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยเป็นงานที่สำคัญ การสร้างความรับรู้และเสริมสร้างความเข้าใจในความสำคัญของประชาธิปไตยในสังคมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากประชาธิปไตยเป็นหลักการที่สร้างความเสรีและความยุติธรรมในการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกคนในสังคมประชาธิปไตยเป็นการให้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การออกแบบนโยบาย และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองการสนับสนุนผู้ที่มีใจรักประชาธิปไตยให้สามารถต่อสู้เพื่อความเสรีและความยุติธรรมในสังคมการเมืองเป็นเรื่องสำคัญอีกด้วย ผู้ที่มีใจรักประชาธิปไตยสามารถริเริ่มการรื้อถอนมายาคติความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของศาลและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างเชื่อถือได้ เป็นตัวอย่างที่ดีให้ผู้อื่นได้ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพที่สำคัญของประชาธิปไตยในสังคมและภาพมายาคติที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยเป็นกลางและทำให้เกิดการเมืองทั้งสิ้นในสังคมไทย จริง ๆ แล้วศาลในแต่ละประเทศมีแนวทางการปฏิบัติที่แตกต่างกันเมื่อต้องเผชิญกับอำนาจรัฐประหารการตอบโต้อำนาจรัฐประหารเป็นเรื่องที่ศาลต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและมีความรับผิดชอบต่อความยุติธรรมและความเสรีของประชาชน ศาลต้องใช้ความสามารถในการดำเนินการเพื่อรักษาความเป็นกลางและความสงบเรียบร้อยในสังคม อย่างไรก็ตาม การยอมรับอำนาจรัฐประหารสามารถเป็นการละเมิดความยุติธรรมและความเสรีของประชาชนได้ถ้าศาลเลือกยอมรับอำนาจรัฐประหารเพื่อการสงบเรียบร้อยและปกป้องความเป็นกลางของสังคมจะต้องมีการปฏิบัติตามหลักข้อบังคับและกฎหมายอย่างสมเหตุสมผลและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน นอกจากนี้ศาลยังควรมีการตรวจสอบและดูแลการกระทบกับความยุติธรรมและเสรีภาพในการดำเนินกิจการของรัฐบาลที่อาจจะก่อให้เกิดการละเมิดในอนาคต

สรุปได้ว่าการตอบโต้อำนาจรัฐประหารขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของศาลในการสร้างความยุติธรรมและความเสรีให้แก่ประชาชน ศาลมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบและดูแลให้รัฐบาลปฏิบัติตามหลักข้อบังคับและกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความสง่างามของสังคม อีกทั้ง ศาลยังสามารถปฏิเสธการก่อรัฐประหารเพื่อรักษาความสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือจะเลือกปฏิบัติตามหลักการอิสระและความยุติธรรมบนพื้นฐานของกฎหมาย ศาลมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาคดีและตัดสินใจตามกฎหมายเพื่อรักษาความยุติธรรมให้แก่ประชาชน ซึ่งมองถึงกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองฝ่ายอนุลักษณ์นิยมใช้กลไกลทางรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการสืบทอดอำนาจซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทยกลุ่มเสื้อแดงสร้างความไม่พอใจเพิ่มมากยิ่งขึ้น (ปิยบุตร แสงกนกกุล, 2562)

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย นโยบายประชานิยมที่สอดคล้องกับการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐที่เกิดขึ้นในชนบทสำหรับกลุ่มชนบทและชนชั้นรากหญ้าได้สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการบริหารของรัฐบาลทักษิณไว้ดี ซึ่งทำให้คนในชนบทสามารถมีชีวิตที่ดีกว่าในอดีตที่ผ่านมา นโยบายดังกล่าวทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองและประชาชนเป็นอย่างดีและสร้างความสามัคคีกันอย่างมากขึ้น รัฐบาลทักษิณคือคนนับสิบเอ็ดที่สามารถเข้าใจและใส่ใจในความต้องการของชนชั้นการเมืองแต่ก็ยังคงให้ความสำคัญกับกลุ่มชนบทและชนชั้นรากหญ้าอย่างเท่าเทียมกันการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายและการเข้าถึงสิทธิสำคัญทำให้คนในกลุ่มชนชั้นรากหญ้าตระหนักถึงสิทธิและความเป็นพลเมืองของตนเองมากขึ้น กลายเป็นผู้ตื่นรู้ทางการเมืองที่กล้าออกมาเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม พวกเขาไม่ได้ทำเอาตัวเองเพียงผู้เดียว แต่มีการร่วมกันกับกลุ่มคนเสื้อแดงที่แข็งขันเพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ส่วนบุคคลของกลุ่มชนชั้นรากหญ้า จากการกระทำที่ไม่ถูกต้องของชนชั้นนำและทหารที่ตัดสินใจเองที่จะขโมยอำนาจจากผู้นำที่เป็นที่รักและเคารพของพวกเขากลับไป(ฐิวารี วีรยะสบประสงค์, 2557 หน้า 178-186) การรัฐประหารที่เกิดขึ้นในประเทศไทยบ่อยครั้งเป็นผลมาจากความอ่อนแอของรัฐบาลผสมที่มีการต่อรองและแบ่งปันประโยชน์ทางการเมืองภายใน สถานการณ์ดังกล่าวทำให้นายกรัฐมนตรีบริหารประเทศมีระยะเวลาที่จำกัดในการวางแผนนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือการสนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าวเป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวางและส่งผลให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงระบบการปกครองในประเทศไทยเพื่อให้มีความมั่นคงและตอบสนองความต้องการของประชาชนในเรื่องของสวัสดิการต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นการเผชิญกับการรัฐประหารและการบริหารงานราชการโดยรัฐบาลที่มีความเข้มแข็งอาจมีผลทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างล่าช้า ปรากฏการณ์ทางการเมืองใหม่ที่ไม่เคยเป็นมาก่อนภายใต้รัฐธรรมนูญปัจจุบันอาจทำให้เกิดความคล่องตัวและเร่งรีบในการบริหารงานราชการแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม การสร้างความเข้มแข็งสะดวกและการพัฒนาในประเทศไทยอาจส่งผลทำให้เกิดความไม่สมดุลในการใช้ อำนาจระหว่างสถาบันต่างๆ ซึ่งอาจเข้าแทรกแซงหรือกดดันฝ่ายนิติบัญญัติและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญได้ เพื่อปกป้องความเสถียรภาพทางการเมืองและการตรวจสอบถ่วงดุลของอำนาจในระดับสูงสุดที่สำคัญ จึงต้องมีการดูแลและควบคุมอำนาจให้เป็นไปตามระเบียบของรัฐบาลอย่างเหมาะสมและมีการตรวจสอบอันเข้มแข็งเพื่อปกป้องสถาบันการเมืองให้ดำเนินการอย่างเป็นธรรมและได้ผลตามเป้าหมาย ตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญ (นุกูล สัญฐิติเสรี, 2550 หน้า 1-16) การใช้วิทยุชุมชนในการระดมพลของกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองของคนเสื้อแดงเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีผลมากในการสร้างความเข้มแข็งและเชื่อมต่อกันของกลุ่มนี้ วิทยุชุมชนเป็นสื่อที่เชื่อมโยงกลุ่มคนเสื้อแดงที่มีสถานะสังคมต่ำรวมถึงชุมชนที่อยู่ห่างไกล ให้สามารถรับฟังข่าวสารและเสียงเรียกร้องของกลุ่มนี้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ วิทยุชุมชนยังเป็นช่องทางในการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเผยแพร่ความคิดเห็น และการกระจายข่าวสารในชุมชนที่ต่างกัน ซึ่งสร้างพื้นที่ในการเสริมสร้างอำนาจและความมั่นคงของกลุ่มอุดมการณ์ในการออกมาต่อต้านรัฐบาลได้มากขึ้น ในชนบท, วิทยุเป็นสื่อที่สำคัญและเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญในการสื่อสารในชุมชน ชนชาวบ้านส่วนใหญ่มีการเข้าถึงวิทยุมากกว่าโทรทัศน์เนื่องจากวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน วิทยุชุมชนช่วยให้ชุมชนสามารถรับรู้ข่าวสารท้องถิ่นและสนทนากับเพื่อนบ้านได้อย่างง่ายดาย โดยทั่วไปแล้ว, การเข้าถึงสื่อมวลชนของคนเสื้อเหลืองมี

ความหลากหลายมากกว่า เช่น การเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ (เช่นช่อง ASTV) และสื่อออนไลน์ ซึ่งช่วยให้คนเสื้อเหลืองสามารถเข้าถึงข่าวสารและเสียงเรียกร้องที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นและมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในการแสดงความคิดเห็นและต่อสู้กับรัฐบาล (เว็บไซต์ผู้จัดการ วิทยุ (คลื่นวิทยุ 97.75 MHZ หรือคลื่นยามเฝ้าแผ่นดิน) สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน) เป็นต้น สื่อโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารและกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆ สถานีโทรทัศน์อย่าง ASTV ที่เป็นสื่อโทรทัศน์ทางเลือกเพียงแห่งเดียวนั้น มีความสามารถในการวิเคราะห์และวิพากษ์เรื่องราวทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา และมีความเป็นอิสระในการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างสูง โดยเป็นช่องทางที่ช่วยเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลในเรื่องที่ประชาชนไม่เคยรับรู้ล่วงหน้ามาก่อน หากผู้ชมต้องการเข้าถึงข้อมูลทางการเมืองที่มีการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างมีความเป็นกลาง สามารถพิจารณาใช้สื่อโทรทัศน์ทางเลือกเช่น ASTV ได้เพื่อเสริมสร้างความรู้และมีมุมมองที่หลากหลายในเรื่องการเมืองอย่างเต็มตัวความอยุติธรรมจากการรัฐประหารได้ทำลายการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญชิ้นเดียวของชนชั้นกลางระดับล่างที่มีต่อโอกาสทางสังคมที่มากขึ้น ในขณะที่การซื้อเสียงและระบบอุปถัมภ์เป็นมายาคติที่สังคมและชนชั้นนำได้ครอบงำไว้ (ประสงค์ชัย เศรษฐสุรวิชญ์, 2561 หน้า 1-28) กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองของคนเสื้อแดงเป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะและผลประโยชน์ที่แตกต่างจากกลุ่มชนชั้นกลางเก่าหรือชนชั้นกลางระดับกลางขึ้นไป อย่างไรก็ตาม กลุ่มคนเหล่านี้ไม่ใช่กลุ่มคนยากจนที่สุดของสังคมไทย หากใช้รายได้ระดับ 5,000-10,000 บาทต่อคนต่อเดือนเป็นเกณฑ์ ประมาณ 40% ของครัวเรือนไทยในปี 2552 จะเป็นกลุ่มคนในชนชั้นใหม่นี้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสิทธิ์ออกเสียงกลุ่มใหญ่ที่สุดในสังคม แม้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะไม่ใช่กลุ่มคนยากจน แต่พวกเขามีความจนมากกว่าในเรื่องรายได้-ทรัพย์สินและฐานะทางสังคมทั้งในด้านอาชีพและการศึกษา ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับชนชั้นกลางเก่า หรือกล่าวอีกแบบ คือ คนกลุ่มนี้มีความต้องการและความคาดหวัง (new needs and aspirations) นโยบาย จากรัฐที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองแตกต่างจากผลประโยชน์ของชนชั้นกลางเก่า (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2553) ในระบบการเมืองและการปกครองของประเทศไทย เราสามารถพบเห็นโครงสร้างทางชนชั้นที่แสดงถึงความแตกต่างในสังคมได้ โดยมีชนชั้นปกครองตั้งแต่กษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทหารระดับสูงองคมนตรี หัวหน้าพรรคการเมือง และชนชั้นข้าราชการที่มีอำนาจในการบริหารรวมทั้งข้าราชการทั่วไป ยังมีชนชั้นกลางเช่นพ่อค้าต่างชาติที่มาอาศัยในประเทศไทยโดยเฉพาะลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเล ชนชั้นกลางในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ ๆ และชนชั้นล่างที่อยู่ในชนบทเป็นกลุ่มของพนักงาน คนงาน ชาวนา ชาวไร่ และชาวบ้านซึ่งมีจำนวนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แต่ไม่ได้รับการยกย่องและถูกเอาเปรียบจากชนชั้นที่มีอภิสิทธิ์ ส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และกลุ่มชนชั้นนี้ส่วนใหญ่มีการเข้าถึงทรัพยากรที่ยากมากเมื่อรัฐบาลไม่มีอำนาจต่อรองในระบบเศรษฐกิจเบื้องหลังและรูปแบบต่างๆในรูปแบบประชานิยม

สาเหตุของความขัดแย้งในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ส่วนใหญ่เกิดจากความขัดแย้งทางสังคมการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศของรัฐบาลทักษิณ ซึ่งรวมถึงผลประโยชน์ทับซ้อนที่แตกต่างกันในสังคม การรวบอำนาจที่มีการวิตกกังวลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและข้อกล่าวหาในเรื่องการละเมิดพระราชอำนาจ อย่างไรก็ตามในเวลาเดียวกัน ยังมีกลุ่มคนที่เชื่อในนโยบายต่างๆของรัฐบาลทักษิณและสนับสนุนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยด้วย จนนำมาซึ่ง

ความขัดแย้งทางการเมืองที่แบ่งคนไทยออกเป็นสองฝ่ายในการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองและในช่วงหลังการรัฐประหารยึดอำนาจในปี พ.ศ. 2549 หากต้องการให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ควรสร้างพื้นที่ให้กลุ่มต่าง ๆ ได้มีการแสดงความคิดเห็นและเสียงส่วนรวมอย่างเสรี กลุ่มเสื้อแดงสามารถเลือกที่จะเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ แต่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายและความสงบเรียบร้อย ในขณะเดียวกัน กลุ่มเสื้อเหลืองและกลุ่มต่อต้านอาจมีกระแสความคิดทางการเมืองที่แตกต่างกัน ในสังคมการเมืองที่เป็นอยู่ในระหว่างกำลังแก้ไขข้อขัดแย้ง ควรสร้างสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองให้เกิดขึ้น และควรสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันสาธารณรัฐ และอุตสาหกรรมของรัฐ การรวมตัวกันของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างการเมืองประชาธิปไตยในประเทศไทย ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับความโปร่งใสและความเปิดเผยในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรการรวมกลุ่มและการเคลื่อนไหวทางการเมืองควรปฏิบัติตามกฎหมายและหลักการที่เป็นไปตามความเหมาะสมในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมการเมืองไทย เช่น คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) เป็นกลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดเหตุการณ์สำคัญในการเมืองของไทย ซึ่งมุ่งเน้นในการสร้างประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และมีความเท่าเทียมแก่ประชาชน อีกทั้งกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (กลุ่มเสื้อแดง) เป็นกลุ่มที่ร่วมกันเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยเรียกร้องประชาธิปไตยที่เท่าเทียมและเสมอภาคกันผ่านการเลือกตั้ง ทั้งสองกลุ่มนี้มีผลมากในเกิดเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ทางการเมืองในประวัติศาสตร์ของไทย เช่น การรัฐประหาร หรือการกลับมามีอำนาจอีกครั้ง ซึ่งเป็นผลมาจากความขัดแย้งและการปะทะความคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคมการเมืองไทย

สาเหตุของความขัดแย้งทางสังคมการเมืองของประเทศไทยเนื่องมาจากกลุ่มชนชั้นกลางเกิดขึ้นมาพร้อมกับประวัติศาสตร์การสร้างชาติ ในตำแหน่งพ่อค้าแผนการพัฒนาเศรษฐกิจจากภาคเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ให้กำเนิดชนชั้นกลางกลุ่มใหม่เพิ่มขึ้น ในช่วงรัฐบาลทักษิณ หรือในช่วงรัฐธรรมนูญ ปี 2540 อาชีพอุตสาหกรรมเหล่านี้อยู่นอกวงการราชการ ที่มักอยู่ในฐานะผู้ปกครอง (ควบคุมผลผลิต) แต่การเข้าสู่เวทีทางการเมืองของชนชั้นกลางมีผลกระทบโดยตรงต่อธุรกิจทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งธุรกิจต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเมืองที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถรองรับนโยบายรัฐที่มีผลต่อธุรกิจได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองยังเป็นสิ่งที่ส่งเสริมเกียรติยศและชื่อเสียงของธุรกิจ และช่วยปกป้องผลประโยชน์ของธุรกิจได้อย่างมีอำนาจ อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอาจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนชั้นต่างๆ ดังนั้น ความคิดเห็นและพฤติกรรมของชนชั้นกลางในสังคมไทยเริ่มมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตยออกสู่ประชาชนทั่วประเทศให้เกิดขึ้นเรื่อยๆสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในบางกรณี การเข้าใจและความรู้เกี่ยวกับระบบประชาธิปไตยอาจยังไม่เพียงพอในชนชั้นล่าง (ชาวชนบท) ซึ่งส่งผลให้ชนชั้นกลางมีบทบาทที่สำคัญในการกดดันประชาธิปไตยโดยสนับสนุนรัฐบาลทหารหรือการพัฒนาทุนนิยมกระแสหลัก ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับการเรียกร้องเสรีภาพ สภาพเช่นนี้อาจเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อชนชั้นล่าง ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมและการเมือง ที่มาจากอำนาจที่ชนชั้นทางสังคมมีในการเข้าถึงแหล่งงาน โอกาสในการทำงาน สถานะทางสังคม และส่วนแบ่งทรัพยากร การที่ชนชั้นกลางมีความพยายามในการร่วมมือกับผู้มีอำนาจทาง

การเมืองหรือชนชั้นปกครองอาจส่งผลให้เกิดการแสดงออกและร้องขอพื้นที่ทางการเมืองตามชนบท แต่ในบางสถานการณ์อาจมีการต่อต้านชนชั้นล่างด้วยการใช้วาทกรรมซ้ำๆ นาซึ่งเป็นกลวิธีที่มักเกิดขึ้นเป็นพิจารณาอยู่เสมอ สภาวะทางการเมืองและการแบ่งแยกชั้นสังคมในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันออกไป การมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคในการปกครองตามวิถีทางประชาธิปไตยเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่เราควรให้ความสนใจ การสร้างความเสมอภาคทางการเมืองจำเป็นต้องมีการสรรหาผู้ปกครองที่เป็นมิตรกับประชาชนและเน้นการดูแลคนทุกชนชั้นไม่ว่าจะเป็นชนชั้นสูงหรือชนชั้นต่ำ ชนชั้นกลางมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและรักษาสมดุลในสังคม และสิ่งที่สำคัญคือการเจรจาต่อรองระหว่างชนชั้นรวยกับชนชั้นจนเพื่อเพิ่มแรงบรรดาลใจให้กับการพัฒนาสังคมให้เป็นไปอย่างยั่งยืนสถานการณ์ที่ซับซ้อนและมีความแตกต่างอย่างมากในทุกประเทศ การดำเนินนโยบายประชานิยมอาจส่งผลให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง เป็นไปได้ที่มีกลุ่มมวลชนที่ไม่พอใจและต่อต้านนโยบายดังกล่าวเนื่องจากมองว่าผู้นำรัฐบาลมุ่งหวังเพียงแค่ผลประโยชน์ส่วนตัวและฝ่ายเสื้อเหลืองอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อยึดอำนาจในการบริหารประเทศ อย่างไรก็ตาม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและบริหารประเทศเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการปกครอง การปฏิรูปและกำหนดกฎหมายใหม่ในทางการเมืองเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองและสร้างความเสถียรให้กับรัฐบาล การเข้าใจและการรับฟังความเห็นของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

รัฐบาลพรรคไทยรักไทยและรัฐบาลทักษิณชินวัตรได้เป็นตัวผู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการในประเทศไทยอย่างไร้พลัง โดยที่พวกเขาสามารถครองเสียงในสภาและจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ และประสบความสำเร็จเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย นอกจากนี้ยังได้รับความนิยมและการชื่นชมจากกลุ่มคนรากหญ้า และมีความสำเร็จในการดำเนินนโยบายประชานิยมของรัฐบาล โดยเฉพาะการกระตุ้นเศรษฐกิจที่สนับสนุนภาครากหญ้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองในพื้นที่ชนบท รวมถึงการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม และการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ส่งผลให้กลุ่มคนในชนบทที่เป็นเกษตรกรที่เป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและการบริการต้องปรับตัว โดยมีการสลายความเป็นเกษตรกร ทำให้รายได้ของประชาชนชนบทเพิ่มขึ้นและระดับความชีวิตของคนชนบทเพิ่มขึ้นจากงานที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ใช่เพียงการทำเกษตรเท่านั้นการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและความต้องการในการบริโภคในชนบทมีแนวโน้มที่เน้นทุนนิยมเช่นเดียวกับคนชนชั้นกลางในเมือง โดยมีการผลิตที่เปลี่ยนไปจากการทำเกษตรแบบเดิมไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมและธุรกิจขนาดเล็กมากขึ้น อีกทั้งยังมีการกลายมาเป็นผู้ประกอบการรายย่อยของเกษตรกรบางส่วนเช่นการทำธุรกิจท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในชนบทและการรวมกลุ่มผลิตและจำหน่ายสินค้าของชุมชน จากนั้นเกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนอย่างวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งทำให้ระบบเศรษฐกิจในชนบทไม่ได้รับรายได้จากภาคการเกษตรเป็นหลักอีกต่อไป แต่ได้รายได้จากภาคอื่น ๆ และจากภายนอกชุมชนมากขึ้น ดังนั้นชุมชนในชนบทได้ปรับตัวเป็นเมืองมากขึ้น และมีระบบเศรษฐกิจที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงการขยายตัวของระบบความสัมพันธ์ทางเครือข่ายเศรษฐกิจระหว่างชนบทและนอกชนบทเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับการพัฒนาระบบคมนาคมในชนบท การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชนบทในปัจจุบันได้มีผลกระทบให้กลุ่มชนชั้นกลางใหม่เกิดขึ้น ซึ่งกลุ่มนี้คาดหวังและต้องการเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมภายใต้ระบบเสรี

นิยมใหม่ ทั้งนี้กลุ่มชนชั้นกลางใหม่ในชนบทอาจมีความสามารถและทักษะที่แตกต่างจากชนชั้นกลางเก่าในเมือง และมีโอกาสต่ำกว่าชนชั้นกลางเก่าในเรื่องเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น หลักประกันความมั่นคงในชีวิตและนโยบายสาธารณะจากรัฐสามารถส่งเสริมให้กลุ่มชนชั้นกลางใหม่เพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้ และสนับสนุนให้กลุ่มชนชั้นกลางใหม่เติบโตและเจริญรุ่งเรืองในระบบตลาดใหม่ได้อย่างยั่งยืน

ปัญหาทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลทักษิณและชินวัตรเกิดขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีแนวคิดแตกต่างกัน สาเหตุสำคัญมาจากกลุ่มชนชั้นกลางที่มีจำนวนมากไม่ยอมรับและไม่พอใจกับการเปลี่ยนแปลงและประโยชน์ที่ได้รับจากกลุ่มชนชั้นกลางใหม่หรือกลุ่มคนรากหญ้าซึ่งรับประโยชน์จากนโยบายประชานิยมมากกว่าตนเองที่เป็นผู้เสียภาษีหลักในสังคม นอกจากนี้ยังมีเรื่องของสิทธิส่วนตัวของทักษิณ รวมถึงการถูกวิจารณ์ในเรื่องของการคอรัปชันแบบทุนนิยมซึ่งสนับสนุนรัฐบาลและการละเมิดพระราชอำนาจ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้มีกระแสการต่อต้านรัฐบาลทักษิณเกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ในช่วงปี พ.ศ. 2547 จนกระทั่งเกิดการเคลื่อนไหวชุมนุมในปี พ.ศ. 2548 ในนามของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งหลังการปฏิรูปทางการเมืองในช่วงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้นำไปสู่การถกเถียงในเชิงวิธีคิดเกิดขึ้น ซึ่งพอสามารถจำแนกได้ ดังนี้ คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มความคิดประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่ต้องการประชาธิปไตยที่มีการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ คือกลุ่มที่เป็นตัวแทนของชนชั้นกลางและการเมืองภาคประชาชน เช่น ปัญญาชน-นักวิชาการ นักพัฒนาองค์กรเอกชน และนักกิจกรรมทางการเมือง การอ้างถึงการเมืองภาคประชาชนเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความชอบธรรมทางการเมืองเองและสร้างความเชื่อมั่นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งแกร่ง และ กลุ่มที่ 2 ความคิดประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งหรือแบบตัวแทนเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการใช้ระบบการเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในสังคม หลังการประกาศใช้กติกาการเมืองใหม่ในช่วงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และการชนะการเลือกตั้งของรัฐบาลทักษิณเป็นต้นแบบที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของอำนาจผ่านกลุ่มชนชั้นนำ ได้แก่ ชนชั้นนำทางทหาร ชนชั้นนำทางพลเรือน และชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ โดยการใช้ระบบการเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการสร้างความยุติธรรม ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากการแข่งขันอำนาจการเมืองในอดีต และการเกิดของกลุ่มนักการเมืองอาชีพที่เกิดขึ้นจากกลุ่มชนชั้นนำ โดยเฉพาะหลังการเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ที่เป็นการสะท้อนปัญหาในระบบทักษิณที่เกิดจากการคอร์รัปชันของกลุ่มทุนในทางการเมือง การคอร์รัปชั่นเชิงนโยบาย ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแบบซ้อนทับ และปัญหาจริยธรรมในการเมือง ภายใต้ระบอบทักษิณ ทำให้ความแข็งแกร่งของรัฐบาลและพ.ต.ท.ทักษิณ เริ่มประสบปัญหา เช่น กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักการเมือง และกลุ่มทุนที่ไม่ใช่อดีตผู้จัดรายการเองไทยรายสัปดาห์ ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจนรายการถูกถอดออกจากช่องอสมท. และเปลี่ยนไปจัดรายการเมืองรายสัปดาห์สัญจร ทำให้เกิดปรากฏการณ์สนธิที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วผ่านการสื่อสารทางการเมืองที่ทันสมัย นำไปสู่การสร้างวาทกรรมทางการเมืองในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ที่เรียกว่า “การถวายคืนพระราชอำนาจ” ผู้คนชูให้เป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการละเมิดพระราชอำนาจและการใช้อำนาจโดยมิชอบของทักษิณที่ควบคุมประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีคำวิจารณ์เชิงทุนนิยมและการเกิดขึ้นของเครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเครือข่าย

องค์ภาคประชาชนและภาคสังคมต่าง ๆการเข้าร่วมมากถึง 40 องค์กรเพื่อสร้างพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เพื่อเคลื่อนไหวกดดันให้กับ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัต หลังจากรัฐประหารในปี 2549 เป็นช่วงเวลาที่เกิดความขัดแย้งในความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยมีความแตกต่างในทางความคิดระหว่างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ต้องการตรวจสอบและดุลอำนาจรัฐกับประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง การเกิดขึ้นของรัฐประหารในปี 2549 และรัฐธรรมนูญใหม่ในปี พ.ศ. 2550 ไม่ได้ช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น แต่เป็นการสร้างเงื่อนไขที่ช่วยเพิ่มความซับซ้อนในความสัมพันธ์และบทบาทของกลุ่มต่างๆ ในสังคมไทยเพิ่มเติมโดยอาจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งเป็นฉนวนต้นเหตุแห่งความขัดแย้งทางสังคมการเมืองและมีมุมมองที่เห็นต่างกันคนละขัวเกิดขึ้น คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ยอมรับในหลักการของรัฐธรรมนูญใหม่ ได้แก่ กลุ่มชนชั้นกลางที่เก่าและสูง กลุ่มชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมเจ้า (royalist) และกลุ่มพันธมิตรฯ ที่ปฏิเสธและไม่เชื่อถือในการเลือกตั้งและไม่เชื่อในระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และสนับสนุนการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ กลุ่มคนในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลที่ยอมรับอำนาจที่เกินกว่ารัฐสภา เช่น การรัฐประหาร ศาล และสถาบันกษัตริย์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มคนที่ไม่ยอมรับหลักการของรัฐธรรมนูญใหม่เหมือนกับกลุ่มนาชนะพรรคชนิดและกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้รับผลกระทบหรือสูญเสียผลประโยชน์จากรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจนอกสภา และต้องการประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง ความเท่าเทียม ความเสมอภาคและยุติธรรม ปัญหาความเหลื่อมล้ำทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมระหว่างเมืองกับชนบท เป็นปัญหาที่สำคัญในโครงสร้างของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน แต่ไม่ใช่สาเหตุหลักที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นหลังการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 แต่เป็นปัญหาในการเหลื่อมล้ำในทางการเมืองและวัฒนธรรมมากกว่าที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมที่มีรากฐานลึกอย่างนี้

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในสังคมไทยในช่วงหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. 2540 ส่งผลให้เกิดการเติบโตของการเมืองภาคประชาชนหรือการเมืองภาคประชาสังคมและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ในขณะเดียวกัน มีความขัดแย้งและความแตกต่างในแนวคิดทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความเชื่อมโยงซับซ้อนและขยายอยู่ในระดับท้องถิ่น อย่างเช่นกลุ่มคนเสื้อแดง ทั้งนี้ หลังการสลายการชุมนุมในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยต้องเผชิญความขัดแย้งและความรุนแรงที่ลึกลงมากขึ้น ที่ไปไกลกว่าความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองและเสื้อแดง แต่เป็นเรื่องของความยุติธรรมและความเป็นประชาธิปไตยในสังคมไทยที่เกิดขึ้น สิ่งที่สำคัญคือการเกิดจิตสำนึกและความคิดทางการเมืองใหม่ที่เกิดขึ้นในชนบทและเมืองที่แตกต่างจากบรรทัดฐานของรัฐไทยเดิม เช่น จิตสำนึกเรื่องความเสมอภาค เท่าเทียมและความยุติธรรม ประชาธิปไตยแบบเสรี และประชาธิปไตยกินได้ (eatable democracy) ที่มีเป้าหมายที่จะสร้างชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับทุกคนให้เท่าเทียมและ เพื่อตรวจสอบและท้าทายกับอำนาจนำและความชอบธรรมที่ครอบงำอยู่ในสังคมไทย แม้ผลที่ตามมานั้น คือ การพยายามโต้กลับของรัฐไทยด้วยวิธีการคุกคามทางกฎหมาย การใช้จิตวิทยาการข่มขู่ และกดดัน ผู้ที่เห็นต่างวิพากษ์วิจารณ์รัฐและเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล ซึ่งยิ่งทำให้ความขัดแย้งและความรุนแรงทวีมากขึ้น ในขณะที่สถาบันทางการเมืองถูกทำให้อ่อนแอลงไปเรื่อย ๆ จน

ขาดการพัฒนาในฐานะกลไกล และกระบวนการทางการเมืองหลักที่จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความชอบธรรมขึ้นมาใหม่สอดคล้องกับสภาวะของบริบททางการเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งในประเด็นนี้สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนในความไม่ไว้วางใจในระบบประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งและตัวแทนในช่วงความขัดแย้งหลังปี พ.ศ. 2553 สถาบันทางการเมืองถูกทำให้อ่อนแอลงไปเรื่อย ๆ จนขาดการพัฒนาในฐานะกลไกล และกระบวนการทางการเมืองหลักที่จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความชอบธรรม ขึ้นมาใหม่สอดคล้องกับสภาวะของบริบททางการเมืองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากซึ่งในประเด็นนี้สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนในความไม่ไว้วางใจในระบบประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งและตัวแทนในช่วงความขัดแย้งหลังปี พ.ศ. 2553 ภายใต้การเคลื่อนไหวของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทย ให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ “กปปส.” ที่มีบทบาทสำคัญในความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2556-2557 จนกระทั่ง เกิดการรัฐประหารปี 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช.

จากมุมมองของกลุ่มชนชั้นกลางในเมืองและภาคใต้จำนวนหนึ่งที่ไม่ยอมรับความชอบธรรมทางอำนาจของรัฐที่มาจากการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยและไม่เชื่อมั่นในกลไกการทำงานของระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และมองว่านักการเมืองไม่ดีและคอร์ปชัน ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลรองรับให้กลุ่มคนเหล่านี้ยอมรับ ในความชอบธรรมของรัฐบาลที่มาจากการยึดอำนาจหรือรัฐประหารเพื่อหยุดยั้งปัญหาการคอร์รัปชั่น และความขัดแย้งทางการเมือง เพราะมองว่าสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันทีมีความน่าไว้วางใจและมีความชอบธรรมมากกว่ารัฐบาลในระบบเลือกตั้ง ที่พวกเค้าไม่สามารถรักษาผลประโยชน์และอำนาจของกลุ่มชนชั้นกลางในทางการเมืองไว้ได้ซึ่งถือได้ว่าเป็นพลังทางสังคมอย่างหนึ่งในช่วงเวลานั้นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการเมืองและประชาธิปไตย การแบ่งแยกแนวคิดประชาธิปไตยเป็นสองขั้วการเมืองอาจจะยังไม่ครอบคลุมถึงการทำความเข้าใจความหลากหลายของความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ทางความคิดและการรับรู้ทางการเมืองในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปและมีพัฒนาการอย่างมาก โดยเฉพาะตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 ในขณะที่ยังคงมีมโนทัศน์ ทางความคิดและความรู้สึก ในเชิงวัฒนธรรมจารีตแบบอำนาจนิยมและอนุรักษ์นิยมปะปนอยู่ในชุดความคิดทางการเมืองและประชาธิปไตยของคนไทยอยู่ เช่น ความคิดในเรื่องการปกครองรัฐโดย คนดีที่ผูกโยงกับสถาบันกษัตริย์และแนวคิดชาตินิยม และการต่อต้านนักการเมืองและการเมืองคอร์รัปชั่นแบบสุดโต่งที่สะท้อนวัฒนธรรมความคิดความเชื่อทางการเมืองต่อ ความชอบธรรมทางอำนาจเชิงบารมี และการเมืองแบบศีลธรรม ของรัฐไทย ซึ่งมโนทัศน์ทางความคิดดังกล่าวยังคงสืบเนื่องความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่สะท้อนออกมาจากมโนทัศน์ความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน จึงมีความสัมพันธ์กับชนชั้นในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมไทย กระแสจากภายนอกประเทศ คือ โลกาภิวัตน์และความเป็นประชาธิปไตยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ทางประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นทั้งใหม่และเก่า และสร้างการยอมรับคุณค่าความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างกว้างขวาง รวมทั้งรัฐเองที่ต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเพื่อพยายามคงไว้ซึ่งความสามารถในการสร้างความชอบธรรม ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น คือ หากความพยายามคงไว้ซึ่งความชอบธรรมของรู้และไม่สามารถสร้างการยอมรับ (consent) ทางความคิดและกลุ่มคนต่าง ในสังคมได้ และการพยายามเข้ามาแทรกแซงเคลื่อนไหวของกลุ่มชนชั้นกลางเก่าและชนชั้นนำเพื่อรักษา

ไว้ซึ่งอำนาจและผลประโยชน์ของตนเองก็ย่อมส่งผลต่อวิกฤติความชอบธรรมของรัฐไทยในที่สุดและความขัดแย้งที่ไม่รู้จบในสังคม อันเนื่องมาจากการไม่เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมืองและเศรษฐกิจที่เป็นจริงการไม่ปรับเปลี่ยนและยอมรับในความหมายทางการเมืองใหม่ คุณค่าและสำนึกความเป็นประชาธิปไตยที่ได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในกลุ่มชนชั้นใหม่ที่เป็นชนชั้นกลางใหม่และกลุ่มคนรุ่นใหม่ดังนั้น สิ่งที่รัฐควบคุมและคาดหวังไม่ได้ คือ การเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม การเกิดขึ้นของการเมืองภาคประชาชน ชนชั้นกลางใหม่และคนรุ่นใหม่ การเกิดจิตสำนึกทางการเมืองในชนบทที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนำไปสู่การต่อสู้และเคลื่อนไหวในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงแนวคิดในสังคมและประกอบกับผลจากการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในแต่ละช่วงที่ยังส่งผลต่อการแพร่ขยายของแนวคิดการเคลื่อนไหวทางประชาธิปไตยที่ต่อออกไปเรื่อย ๆ ภายใต้ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย คือ ความสัมพันธ์เชิงราบมากกว่าความสัมพันธ์แบบช่วงชั้น แต่เดิมในสังคมไทยเพราะฉะนั้นการพยายามคงอยู่ของมโนทัศน์ บางอย่างที่พยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบและตกค้างในสังคมไทย เช่น วัฒนธรรมจารีตอำนาจนิยมของสังคมไทย และการแทรกแซงด้วยกระบวนการไม่เป็นประชาธิปไตยและการทำให้สถาบันทางการเมืองไม่มีความเป็นสถาบัน เช่น การรัฐประหาร การยุบพรรคการเมืองและบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในทางการเมือง หรือพยายามทำให้คงความเป็นสถาบันแบบสูงสุด คือสถาบันกษัตริย์ จึงกลายมาเป็นปัญหาของความแตกต่างทางความคิดทางการเมืองและประชาธิปไตยที่เป็นความขัดแย้งต่อเนื่องและกระทบต่อปัญหาความชอบธรรมเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2556 - 2557 ของไทยได้ทำให้ทหารสามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้อีกครั้ง โดยการประท้วงมีสาเหตุมาจากร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ซึ่งเป็นการนิรโทษกรรมความผิดของนักการเมืองย้อนหลังไปถึงปี พ.ศ. 2547 ที่ถูกหลายฝ่ายคัดค้าน ฝ่ายหนึ่ง คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณและพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำ และอีกฝ่ายหนึ่งภายหลังการรัฐประหารได้นำไปสู่การประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ. 2550 สิ้นสุดลง

ปัญหาความขัดแย้งและความแตกต่างทางอุดมการณ์ของคนเสื้อเหลือง กลุ่มอุดมการณ์ทางการณ์เมืองกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (People's Alliance for Democracy : PAD) เป็นกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมที่มีความสำคัญ ในการเมืองไทยซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลที่มีวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ที่คล้ายคลึงกันหลายองค์กร ได้แก่ องค์กรอิสระภาคประชาชน มูลนิธิกองทัพธรรมสังกัดสำนักสันติอโศก สมาพันธ์ประชาธิปไตย กลุ่มเมืองไทยรายสัปดาห์ เป็นต้น มีจุดประสงค์หลักในการรวมตัวเพื่อกดดันขับไล่ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรให้ลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากเห็นว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนกับธุรกิจส่วนตัวและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเป็นผู้บริหารประเทศ เมื่อแรกก่อตั้ง กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีแกนนำ 5 คน ซึ่งประกอบไปด้วยนายสนธิ ลิ้มทองกุลเจ้าของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง อดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรมและอดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และเคยเป็นผู้มีบทบาทนำในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬปี 2535 และหัวหน้าฝ่ายฆราวาสของสำนักสันติอโศก นายสมศักดิ์ โกศัยสุข ผู้นำแรงงานรัฐวิสาหกิจ นายพิภพ ธงไชย นักเคลื่อนไหว นักพัฒนาเอกชน นักปฏิรูปการศึกษา และแกนนำคนสำคัญของกลุ่มคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) และนายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ อดีตอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครราชสีมา โดยมีนายสุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการคณะกรรมการ รณรงค์เพื่อประชาธิปไตย เป็นผู้ประสานงาน กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย สามารถระดมมวลชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มเดียวกันได้เข้าร่วม การเคลื่อนไหวได้อย่างกว้างขวาง นับเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของ “ขบวนการทางสังคม” (social movements) ที่มุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะจุดเด่นที่เน้นการให้ความรู้แก่ประชาชนโดยการเปิดเผยพฤติกรรมอันเป็นการฉ้อฉลของรัฐบาล ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในขณะนั้นทำให้เกิดกระบวนการ "รู้ทันทักษิณ" เพื่อเปิดโปงโฉมหน้าที่แท้จริงของ "ระบอบทักษิณ" ทั้งนี้ "ระบอบทักษิณ" เป็นคำที่นักวิชาการสร้างขึ้นมาเพื่ออธิบาย พฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มาตั้งแต่ปี 2546 โดย เกษียร เตชะพีระ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้นิยามว่าเป็น"Elected Capitalist Absolutism" หรือ "ระบอบอาญาสิทธิทุนนิยมจากการเลือกตั้ง"คือ ระบอบที่รัฐบาลได้อำนาจมาจากการเลือกตั้ง แต่เป้าหมาย และเนื้อหาของการใช้ อำนาจจะเน้นไปที่ทุนนิยม โดยมีลักษณะการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด (เกษียร เตชะพีระ,2550) การชุมนุมในช่วงนี้ที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน คือ การชุมนุมทางการเมือง โดยกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองฝั่งคนเสื้อเหลือง การใช้เสรีภาพในการชุมนุมของกลุ่มดังกล่าวมีลักษณะพิเศษหลาย ๆ อย่างที่ถือได้ว่ามีพัฒนาการมาหลายด้าน เช่นมีการชุมนุมของคนเป็นจำนวนมาก และ ใช้วิธีการชุมนุมต่อเนื่องยาวนานและเดินขบวนไปขังสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบดาวกระจาย การมีสื่อที่เผยแพร่ แนวคิดของกลุ่มตนเองทั้งโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สื่อวิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ มีการปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมบ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายเสื้อเหลืองกับฝ่ายเสื้อแดงที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ชุมนุมทั้งการยิงลูกระเบิด M79 เข้าใส่กลุ่มผู้ชุมนุม การลอบชิงบุคคลที่เป็นแกนนำ ซึ่งไม่สามารถจับผู้กระทำความผิดได้ นอกจากนี้การชุมนุมในแต่ละครั้งยังได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำของสังคม บริบททางสังคม คนในสังคมเกิดความแตกแยกทางความคิดเป็นฝักเป็นฝ่าย เกิดอคติกัน หากอยู่คนละขั้วทางการเมือง ขาดการฟังเหตุฟังผลซึ่งกันและกัน บางทีไม่ยอมรับความแตกต่างทางความคิดจนกระทั่งมีการทะเลาะกันในระดับบุคคลทำร้ายร่างกายกันด้วยเหตุความคิดเห็นทางการเมืองต่างกัน การชุมนุมของขบวนการเสื้อเหลืองเริ่มต้นในปลาย พ.ศ. 2548 การชุมนุมของ ขบวนการ เสื้อเหลืองดังกล่าวมีลักษณะพิเศษที่ไม่เคยเกิดขึ้นในการชุมนุมในหลาย ๆ ด้าน เช่น การที่มีสื่อทีวี ผ่านดาวเทียมของตนเองโดยมีการรายงานความเคลื่อนไหวของการชุมนุมตลอด 24 ชั่วโมง รูปแบบของเวทีชุมนุมมีการแสดงสลับกับการอภิปราย ทางการเมือง มีการรับบริจาคเงิน ค่าใช้จ่ายของการชุมนุมสูงมาก มีการเดินขบวนในรูปแบบของการคาวกระจาย ไปบุกยึดสถานที่ ราชการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำเนียบรัฐบาลและสนามบินนานาชาติ ซึ่งถือได้ว่าเน้นการเผชิญหน้ากับอำนาจ รัฐมากกว่าการประนีประนอม มีการละเมิดกฎหมายและสิทธิของประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ภายใต้ข้ออ้างของ การกระทำอารยะขัดขืนการชุมนุมครั้งสำคัญของกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองคนเสื้อเหลือง คือ ใน พ.ศ. 2551 ซึ่งในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคมเริ่มมีการประชุมกำหนดแนวทางการเคลื่อนไหว จัดกิจกรรม อภิปรายเสวนาที่เกี่ยวกับการต่อต้านรัฐบาล ต่อมาในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม กลุ่มคนเสื้อเหลืองเริ่มมีการชุมนุมตามสถานที่ต่าง ๆ (สถาบันพระปกเกล้า, 2557)

การเคลื่อนไหวของมวลชนคนเสื้อแดง การรวมตัวของกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองของชนชั้นกลางระดับล่างและร่วมกับชนชั้นอื่น ๆ อย่าง ตัดข้ามความเป็นชนชั้นจึงกลายเป็นการเมืองภาคประชาชนของคนเสื้อแดงในขณะที่กลุ่มคนการมองไปที่กลุ่มเสื้อเหลืองได้ประโยชน์จากพัฒนาการของโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองแต่เดิม โดยมีเครื่องมือในการต่อรองกับรัฐที่ไม่ใช่การเลือกตั้ง จึงพยายามรักษาผลประโยชน์และเน้นไปที่ประชาธิปไตยแบบตรวจสอบแทน ถือเป็นหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์สำคัญทางการเมืองของไทยที่คนในชนบทได้ออกมาต่อต้านรัฐบาลถึงใจกลางเมืองหลวงอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนระดับล่างหรือชนชั้นรากหญ้าในสังคมที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด หากมองในความหมายอย่างกว้างถือเป็นขบวนการปฏิวัติของประชาชนที่มุ่งช่วงชิงอำนาจรัฐกลับคืนมาด้วยการโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากชนชั้นนำและการสนับสนุนจากทหารกลุ่มอุดมการณ์ของพวกเขามีความเกลียดชังการรัฐประหารทุกรูปแบบ โดยเฉพาะรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐประหารซึ่งไม่ใช่ประชาธิปไตย ทำให้พวกเขากล้าท้าทายและพร้อมเผชิญหน้ากับความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความไม่เป็นธรรม รวมทั้งยังเกิดความสงสัยว่าการบังคับให้รัฐบาลพลเรือนที่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งลงจากตำแหน่งด้วยการโค่นล้มอำนาจและกำจัดเครือข่ายการเมืองอย่างสิ้นซากมันเป็นสิ่งที่จำเป็นจริงหรือไม่ ทั้งที่พวกเขาเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตยตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยด้วยการเข้าไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จนได้รัฐบาลทักษิณเข้ามาบริหารประเทศจึงเป็นความขัดแย้งทางการเมืองคนละขั้ว ฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงการเมืองด้วยวงจรอุบาทว์ จึงเป็นสิ่งที่กลุ่มคนเสื้อแดงไม่สามารถยอมรับให้ความ อยุติธรรมเกิดขึ้นในสังคมได้อีกต่อไป (ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, 2553 : 68-105) “กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” (นปช. หรือกลุ่มคนเสื้อแดง) มีแกนนำคนสำคัญ คือ 1) นายจตุพร พรหมพันธุ์ 2) นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ 3)นายวีระกานต์ มุสิกพงศ์ 4) นางธิดา ถาวรเศรษฐ์ 5) นายแพทย์เหวง โตจิราการ 6) นายการุณ โหสกุล และ 7) นายก่อแก้ว พิกุลทอง เป็นต้น 25 โดยการเคลื่อนไหวของมวลชนเริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้นครั้งแรกในช่วงภายหลังเกิดการรัฐประหาร ในปี พ.ศ. 2549 ด้วยเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ชนบท หรือที่เรียกกันว่า "ชนชั้นรากหญ้า" เกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคมจากการที่รัฐบาลทักษิณโดนยึดอำนาจและยังมีการกำจัดเครือข่ายของระบอบทักษิณอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการทางตุลาการที่ไม่มีความยุติธรรมแม้แต่น้อย ดังเช่น กรณีการถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินชี้ขาดให้ยุบพรรคไทยรักไทยในปี พ.ศ. 2550 และพรรคพลังประชาชน ในปีพ.ศ. 2551 ถือเป็นการใช้แนวคิด “ตุลาการภิวัตน์” เพื่อมุ่งกำจัด “ระบอบทักษิโณมิกส์” หรือ “ระบอบนักการเมือง” อย่างไม่เป็นธรรม ทำให้มวลชนกลุ่มนี้หรือที่เรียกตนเองว่า “กลุ่มคนเสื้อแดง” ได้ปลุกระดมชาวบ้านในพื้นที่ชนบทให้เข้าร่วมกับกลุ่มอุดมการณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ให้ออกมาแสดงพลังด้วยบทบาทของพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยที่ถูกกระทำจากกลุ่มชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมจารีตประเพณีและทหารอย่างไม่ยุติธรรมด้วยวาทกรรม “การโค่นอำมาตย์” และ “การกำจัดสองมาตรฐาน” โดยระบุว่าการกระทำของกลุ่ม อมาตยาธิปไตย และทหาร (สินธุชัย ศุกรเสพย์, 2562 หน้า 24-54) ประเด็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในสังคมไทยที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองนั้น ก็ได้มีการถกเถียงกันว่าลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เข้าร่วมในการเมืองภาคประชาชนนั้นเป็นอย่างไรหรือถามอีกอย่างหนึ่งว่า ความเป็นพลเมืองในการเมืองภาคประชาชนของสังคมไทย มีอยู่หรือไม่ ประเด็นดังกล่าว

มักจะมองสังคมไทยว่าเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมในระบบอุปถัมภ์และเป็นแบบอำนาจนิยมที่สำนึกของประชาชนยังคงเป็นนายกับบ่าวอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมชนบท ในขณะที่ในเมืองของสังคมไทยเป็นแหล่งที่เอื้อให้เกิดลักษณะของความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ซึ่งไม่ใช่ปัจเจกชนนิยม และมีความรู้สึกต้องการ เข้าร่วมในการจัดการกับประเด็นปัญหาสาธารณะที่มีผลกระทบต่อชีวิตผู้คนในเมืองโดยจะเข้าร่วมมีบทบาทกับรัฐหรือต่อต้านรัฐก็ได้ (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2556) อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ (2557) ชี้ชวนให้เราเห็นความสำคัญของการวิเคราะห์และศึกษาระบอบอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มชนชั้นกลางใหม่ที่เรียกว่าคนเสื้อแดง ว่าบริบททางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองไทยทำให้เกิดกลุ่มชนชั้นใหม่ที่มีความต้องการและความหวังต่อการ เลื่อนชั้นและโอกาสทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองใหม่ ๆ ในขณะที่โครงสร้างชุดเดิมของไทยที่สืบต่อตกทอดมาถึงปัจจุบันได้เหนี่ยวรั้งความหวังของกลุ่ม ในขณะ เดียวกันประสบการณ์ชีวิตในสังคมไทยได้สั่งสมอารมณ์ความรู้สึกอยุติธรรมและกดขี่พวกเขาไว้ด้วยวาทกรรมทางชนชั้นอย่างเหยียดหยามและกักขังไม่ให้เขา เปลี่ยนแปลง ระบอบอารมณ์และความรู้สึกของชนชั้นกลางระดับล่างจึงปะทุขึ้นเมื่อสิ่งที่เขาหวังกับโอกาสใหม่ ๆ ได้ถูกทำให้พังทลายลงไป โดยเริ่มรวมตัวเป็นพลเมืองที่ตัดข้ามชนชั้น (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2555) ซึ่งยุกติ มุกดาวิจิตร (2552) มองว่าคนเสื้อแดงทำให้ทักษิณ ชินวัตรเป็นสัญลักษณ์ของอุดมการณ์ทางนโยบายที่เขาชื่นชอบความขัดแย้งสองสีเสื้อที่กลายเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนครั้งใหญ่นั้น (อภิชาต สถิตนิรามัย และคณะ, 2556)

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540-2556 เป็นช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อสังคมและการเมืองไทยอย่างมากมาย โดยสามารถแยกออกเป็นช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

ช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 หลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 หรือที่รู้จักกันในนาม “วิกฤตต้มยำกุ้ง” ประเทศไทยได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างหนัก และได้มีการปรับปรุงกฎหมายและระบบการเงิน เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ หนึ่งในผลที่ตามมาคือการแก้ไขรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความก้าวหน้าและเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นกว่าทุกฉบับที่ประเทศไทยเคยมีมาก

ช่วงปี พ.ศ. 2544-2549 การขึ้นครองตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทยเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในทางการเมืองไทย รัฐบาลทักษิณได้ดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาชนบทและเศรษฐกิจฐานราก ส่งผลให้มีความนิยมอย่างมากในชนบท แต่อีกด้านหนึ่งก็เกิดความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นกลางและกลุ่มคนที่ไม่พอใจกับการบริหารงานของทักษิณ

ช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 มีการรัฐประหารเพื่อโค่นล้มรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยฯ ส่งผลให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทยระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนทักษิณ (กลุ่มเสื้อแดง) และกลุ่มที่ต่อต้านทักษิณ (กลุ่มเสื้อเหลือง) ความขัดแย้งนี้นำไปสู่การประท้วงและความรุนแรงหลายครั้ง เช่น เหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2551 และการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ในปี พ.ศ. 2553

ช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 หลังจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2554 พรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้งและโดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นการกลับมาของรัฐบาลที่มีการสนับสนุนของนายทักษิณ ชินวัตร ทำให้ความขัดแย้งในสังคมไทยยังคงดำเนินต่อไป โดยเฉพาะกรณีการพิจารณากฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมในปี พ.ศ. 2556 ที่นำไปสู่การชุมนุมใหญ่ของกลุ่มต่อต้านรัฐบาล และสุดท้ายเกิดการยุบสภาและจัดการเลือกตั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2557

ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 เป็นผลมาจากปัจจัยหลากหลาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเมือง และความแตกแยกในสังคมที่สะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทย ความขัดแย้งเหล่านี้ยังคงส่งผลกระทบและมีบทบาทสำคัญต่อการเมืองไทยในปัจจุบัน

4.2 สังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยเรื่อยมาจนถึง ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 ผู้วิจัยสังเคราะห์ปัญหาได้ดังนี้

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
วัฒนธรรมทางการเมืองในประเทศไทยมีลักษณะที่แตกต่างออกไปสองขั้วที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรง (Polarized Politics) สาเหตุหลักที่เป็นเงื่อนไขในการเกิดความขัดแย้งทางการเมืองดังกล่าวมาจากความแตกต่างในอุดมคติระหว่างชนชั้นกลางและชนชั้นนำ การเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างและวัฒนธรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. 2540 หรือ "รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน" เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มคนเสื้อเหลืองเกิดขึ้น กลุ่มคนเสื้อเหลืองนี้ไม่พอใจกับรัฐบาลที่มีการก่อตั้งขึ้นโดยการได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นล่างไปยังความ	ช่วงสมัยที่นายทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีที่มีการต่อสู้และขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มที่มีการเมืองแตกต่างกันกับรัฐบาลที่ก่อตั้ง ซึ่งกลุ่มที่ต่ำกว่าในชนชั้นสังคมมาสนับสนุนรัฐบาล การขัดแย้งนี้ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสังคมและความเชื่อมั่นในรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่สร้างความแตกแยกในสังคมไทยและมีการขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ๆ อีกด้วย	รัฐธรรมนูญของประชาชนไทยในปี พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้ประชาชนได้รับประโยชน์ที่สุดและรับรองสิทธิของทุกคนในระบบประชาธิปไตย การเลือกตั้งที่เป็นธรรมและเปิดโอกาสให้แก่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งตามเอกสารสิทธิ์ ทั้งนี้จะช่วยส่งเสริมความเป็นเลิศและความยั่งยืนของระบบการปกครองในเอื้ออำนวยให้กับประชาชนทุกระดับชั้น มีการกระจายอำนาจและความเป็นธรรมในการดำเนินงานของรัฐบาล ในการพัฒนาประเทศการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นผลดีให้กับประชาชนไทยทุกคน

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ขัดแย้งทางการเมือง และเห็นถึงความล้ำหลามทางสังคม อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ก็เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองผลกระทบจากการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549		
กลุ่มคนที่เรียกว่า “ชนชั้นกลางระดับกลาง” มีลักษณะเฉพาะตัวและผลประโยชน์ที่แตกต่างจากกลุ่ม “ชนชั้นกลางเก่า” หรือชนชั้นกลางที่มีอยู่ในอดีต ถึงแม้ว่ากลุ่มคนนี้จะไม่ได้เป็นคนจน แต่พวกเขามีรายได้และทรัพย์สินมากกว่า และมีฐานะทางสังคมที่ดีในเรื่องอาชีพ การศึกษา เป็นต้น โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับชนชั้นกลางเก่า หรือกล่าวอีกแบบว่า กลุ่มคนนี้มีความต้องการและคาดหวังในนโยบายต่าง ๆ จากรัฐที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองที่แตกต่างจากผลประโยชน์ของชนชั้นกลางเก่า	การมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ชนชั้นกลางระดับกลางขึ้นไปเป็นผลที่ส่งผลดีต่อสังคม ชนชั้นกลางระดับกลางจะมีโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการที่รัฐบาลมอบให้มากกว่าชนชั้นอื่น ๆ และยังมีการรักษาสิ่งมีอยู่มุ่งรักษาผลประโยชน์ของชาติเป็นแนวทางหลัก นอกจากนี้ ยังเข้าร่วมในการทำงานเพื่อสนับสนุนนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลในระบบประชาธิปไตยของรัฐบาลได้ภายใต้ขบวนการประชาธิปไตย	ความต้องการและความคาดหวัง (new needs and aspirations) ลักษณะเฉพาะของตนเองแตกต่างจากผลประโยชน์ของชนชั้นกลางเก่าฐานะทางสังคมทั้งด้านอาชีพ การศึกษา ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับชนชั้นกลางเก่า หรือกล่าวอีกแบบ คือ คนกลุ่มนี้มีความต้องการและความคาดหวัง นโยบาย จากรัฐที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองแตกต่างจากผลประโยชน์ของชนชั้นกลางเก่า
นโยบายประชานิยมกลายเป็น “ประชาธิปไตยที่สัมผัสได้" ทำให้พวกเขาตระหนักถึงสิทธิความเป็นพลเมืองของตนเองจนกลายเป็นผู้ตื่นรู้ทางการเมืองที่กล้าออกมาเรียกร้องสิทธิความเป็นธรรมด้วยการเข้าร่วมกับกลุ่มคนเสื้อแดงอย่างแข็งขัน เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ส่วนบุคคลของกลุ่มชนชั้นรากหญ้าจากชนชั้นนำและ	อุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มอนุรักษ์นิยมสนับสนุนรัฐบาลมีนโยบายประชานิยมโดยการนำของงบประมาณของประเทศมาชาติมาใช้สร้างฐานเสียงเป็นการสร้างวัฒนธรรมที่เสียหายให้เกิดขึ้นเป็นการหาเสียงล่วงหน้าจึงส่งผล	กลุ่มอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบเสรีออกมาเรียกร้องสิทธิความเป็นธรรมด้วยการเข้าร่วมกับกลุ่มคนเสื้อแดงอย่างแข็งขัน เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ส่วนบุคคลของกลุ่มชนชั้นรากหญ้าจากชนชั้นนำ โดยการชุมชุมเรียกร้องสิทธิความชอบธรรมซึ่งส่วนให้เป็นกลุ่มชนบทที่มีอุดมการณ์ทาง

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ทหารที่ได้เข้ามาปล้นชิงอำนาจจากผู้นำอันเป็นที่รักและเคารพของพวกเขาไป	กระทบต่อความหน้าเชื่อถือของต่างประเทศ	การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย
เครื่องมือสำคัญในการระดมพลของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยการปลุกระดมมวลชนให้ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล คือ "วิทยุชุมชน" เนื่องด้วยวิถีชีวิตของคนในชนบทจะมีความผูกพันกับกิจกรรมสนทนาการในท้องถิ่นทางวิทยุมากกว่าโทรทัศน์ จึงเป็นจุดเชื่อมโยงเครือข่ายชาวบ้านได้ค่อนข้างง่าย แตกต่างจากการเข้าถึงสื่อสารสนเทศของมวลชนคนเสื้อเหลืองที่อาศัยหลากหลายช่องทางมากกว่า เช่น สื่อโทรทัศน์ (ช่อง ASTV) สื่อออนไลน์ (เว็บไซต์ผู้จัดการ วิทยุ (คลื่นวิทยุ 97.75 MHZ หรือคลื่นยามเฝ้าแผ่นดิน) สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน) เป็นต้น3 โดยสื่อโทรทัศน์กลับประสบความสำเร็จในการกล่อมเกลาทางการเมืองต่อกลุ่มคนเสื้อเหลืองได้มากกว่า เนื่องจากรายการโทรทัศน์ (ช่อง ASTV) ในขณะนั้นที่กล้าวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทักษิณอย่างตรงไปตรงมาและมีความเป็นอิสระในการนำเสนอ กล้าวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทักษิณอย่างตรงไปตรงมาและมีความเป็นอิสระในการนำเสนอ	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นกลางคนเสื้อเหลืองที่อาศัยหลากหลายช่องทางมากกว่า เช่น สื่อโทรทัศน์ใช้ (ช่อง ASTV) สื่อออนไลน์ (เว็บไซต์ผู้จัดการวิทยุคลื่นวิทยุ 97.75 MHZ หรือคลื่นยามเฝ้าแผ่นดิน) สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน) เป็นต้น โดยสื่อโทรทัศน์เพื่อกล่อมเกลาทางการเมืองต่อกลุ่มคนเสื้อเหลืองซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นกลางเพื่อปลุกกระแสความรักชาติและปกป้องสถาบันและต่อต้านการโกงชาติได้มากกว่า พร้อมนำเสนอข้อมูลวิพากษ์วิจารณ์กลุ่มที่เห็นต่างจึงเป็นฉนวนเหตุของความขัดแย้งทางสังคมการเมือง	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นชนบทที่มีจำนวนมากใช้เครื่องมือสำคัญในการระดมพลของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยการปลุกระดมมวลชนให้ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล คือ "วิทยุชุมชน" เนื่องด้วยวิถีชีวิตของคนในชนบทจะมีความผูกพันกับกิจกรรมสนทนาการในท้องถิ่นทางวิทยุมากกว่าโทรทัศน์ทำให้มวลชนส่วนใหญ่เป็นชนบทจากชุมชนต่างๆและได้รับข้อมูลจากฝั่งเดียวซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนระดับล่างหรือชนชั้นรากหญ้าในสังคมซึ่งได้รับข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองและเห็นถึงความแตกต่างในเรื่องชนชั้นที่มีสิทธิ์ต่างกัน
เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2553 การปราบปรามอย่างรุนแรงจาก	อุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มคนเสื้อเหลืองเป็น	การใช้กำลังในการปราบปรามผู้ชุมนุมทำให้เกิดความไม่

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ภาครัฐภายใต้คำสั่งของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ ก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมใจกลางเมืองหลวงที่มาจากความขัดแย้งทางการเมืองอีกครั้งซึ่งปรากฏผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมากจากทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐและฝ่ายผู้ชุมนุมประท้วง โดยเหตุการณ์จบลงด้วยการสลายการชุมนุมอย่างเด็ดขาด ในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553	กลุ่มที่เข้ามาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรัฐบาลและรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยไม่มีผลประโยชน์อื่นแอบแฝงซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มเสื้อแดงเพราะถูกรัฐบาลที่มีจากนโยบายประชานิยมสร้างความขัดแย้งในสังคมทางการเมือง	พอใจของกลุ่มเสื้อแดงที่ออกมาเคลื่อนไหวกดดันให้รัฐบาลลาออกและเห็นว่าเป็นสองมาตรฐานโดยเห็นว่าฝ่ายที่เป็นกลุ่มประชาธิปไตยที่เกิดจากชนชั้นรากหญ้าถูกกระทบแต่กลุ่มชนชั้นกลางสามารถทำได้จนทำให้เกิดความเลื่อมล้ำทางสังคม
การเคลื่อนไหวของมวลชนคนเสื้อแดง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนระดับล่างหรือชนชั้นรากหญ้าในสังคมที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด หากมองในความหมายอย่างกว้างถือเป็นขบวนการปฏิวัติของประชาชนที่มุ่งช่วงชิงอำนาจรัฐกลับคืนมาด้วยการโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากชนชั้นนำและการสนับสนุนจากทหาร กลุ่มอุดมการณ์ซึ่งเกลียดชังการรัฐประหารทุกรูปแบบ โดยเฉพาะรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐประหาร ทำให้พวกเขากล้าท้าทายและพร้อมเผชิญหน้ากับความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความไม่เป็นธรรม ความสงสัยว่าการบังคับให้รัฐบาลพลเรือนที่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งลงจากตำแหน่งด้วยการโค่นล้มอำนาจ	คนเสื้อเหลืองมีอุดมการณ์ทางการเมืองเห็นความแตกต่างและการรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ตรงกันพร้อมสนับสนุนรัฐบาลที่เข้ามาเพื่อปรับเปลี่ยนใหม่ให้ดีกว่าเดิมเพราะมีความเชื่อเรื่องข้อมูลที่มีความถูกต้องมากกว่าซึ่งเป็นฝั่งอนุลักษณ์นิยมโดยสนับสนุนทหารให้เกิดการรัฐประหาร	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองประชาธิปไตยคนเสื้อแดง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนระดับล่างหรือชนชั้นรากหญ้าในสังคมที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด หากมองในความหมายอย่างกว้างถือเป็นขบวนการปฏิวัติของประชาชนที่มุ่งช่วงชิงอำนาจรัฐกลับคืนมาด้วยการโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากชนชั้นนำและการสนับสนุนจากทหารกลุ่มอุดมการณ์ซึ่งเกลียดชังการรัฐประหาร
อุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการมีความเกลียดชังการรัฐประหารทุกรูปแบบ โดยเฉพาะรัฐบาลที่ได้รับ	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นกลางทางการเมือง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายรัฐ	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการมีความเกลียดชังการรัฐประหารทุกรูปแบบ

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
การแต่งตั้งจากคณะรัฐประหาร ทำให้พวกเขากล้าท้าทายและพร้อมเผชิญหน้ากับความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความไม่เป็นธรรม รวมทั้งยังเกิดความสงสัยว่าการบังคับให้รัฐบาลพลเรือนที่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งลงจากตำแหน่งด้วยการโค่นล้มอำนาจและกำจัดเครือข่ายการเมืองอย่างสิ้นซากมันเป็นสิ่งที่จำเป็นจริงหรือไม่ ทั้งที่พวกเขาเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตยตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตยด้วยการเข้าไปใช้สิทธิเลือกตั้งจนได้รัฐบาลทักษิณเข้ามาบริหารประเทศ ฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงการเมืองด้วยวงจรอุบาทว์ จึงเป็นสิ่งที่กลุ่มคนเสื้อแดงไม่สามารถยอมรับให้ความยุติธรรมเกิดขึ้นในสังคมได้อีกต่อไป	ที่ซึ่งส่งผลต่อการประสบความสำเร็จของระบบธุรกิจโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนหากพิจารณาตามสภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองของไทยเนื่องจากมีมุมมองว่าผู้นำรัฐบาลมุ่งกอบโกยผลประโยชน์ของชาติให้แก่ตนเองและพวกพ้อง โดยใช้เครื่องมือเชิงนโยบายคือประชานิยมเป็นใบเบิกทางให้ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาบริหารประเทศได้	โดยเฉพาะรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐประหารทำให้พวกเขากล้าท้าทายและพร้อมเผชิญหน้ากับความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความไม่เป็นธรรมซึ่งสมาชิกที่ร่วมต่อต้านส่วนใหญ่มาจากชนบทรากหญ้าซึ่งต้องการนโยบายของภาครัฐมาช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างทั่วถึง
“กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” (นปช. หรือกลุ่มคนเสื้อแดง) มีแกนนำคนสำคัญ โดยการเคลื่อนไหวของมวลชนเริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้นครั้งแรกในช่วงภายหลังเกิดการรัฐประหาร ในปี พ.ศ. 2549 ด้วยเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ชนบท หรือที่เรียกกันว่า "ชนชั้นรากหญ้า" เกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคมจากการที่รัฐบาลทักษิณ โดนยึดอำนาจและวิธีการทางตุลาการที่ไม่มีความยุติธรรมแม้แต่น้อย ดังเช่น กรณี	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมจารีตประเพณีและทหาร เพื่อรักษาความถูกต้องทางสังคม ไม่ให้รัฐบาลใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มตามกฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เพราะหากปล่อยให้เกิดการฉ้อโกงโดยใช้นโยบายเพื่อให้กลุ่มของตนได้เปรียบจะทำให้ประเทศไม่พัฒนา	“(นปช. หรือกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองคนเสื้อแดง) ด้วยเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ชนบท เกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคมจากการที่รัฐบาลทักษิณโดนยึดอำนาจและวิธีการทางตุลาการ

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
การถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินชี้ขาดให้ยุบพรรคไทยรักไทย ในปี พ.ศ. 2550 และพรรคพลังประชาชน ในปีพ.ศ. 2551 ถือเป็นการใช้แนวคิด “ตุลาการภิวัตน์” เพื่อมุ่งกำจัด "ระบอบทักษิโณมิกส์" กลุ่มชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมจารีตประเพณีและทหารอย่างไม่ยุติธรรมด้วยวาทกรรม “การโค่นอำมาตย์” และ “การกำจัดสองมาตรฐาน”		
ประเด็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในสังคมไทยที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนความเป็นพลเมืองที่เข้าร่วมในการเมืองภาคประชาชน ความเป็นพลเมืองในการเมืองภาคประชาชนของสังคมไทย ประเด็นมักจะมองสังคมไทยว่าเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมในระบบอุปถัมภ์ที่สำนึกของประชาชนยังคงเป็นนายกับบ่าวอยู่	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มชนชั้นกลางซึ่งการได้มาของรัฐบาลแบบประชาธิปไตยต้องได้มาอย่างบริสุทธิ์โดยไม่ใช่จากการซื้อสิทธิ์ขายเสียงและไม่ใช่อำนาจของภาครัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตนการเคลื่อนไหวภาคประชาชนเพื่อถ่วงคืนอำนาจรัฐกลับมาสู่ประชาชนจึงเป็นสิ่งถูกต้อง	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตยมีกระบวนการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนความเป็นพลเมืองที่เข้าร่วมในการเมืองภาคประชาชน ความเป็นพลเมืองในการเมืองภาคประชาชนของสังคมไทยเพื่อกดดังรัฐบาลที่เกิดจากการรัฐประหารไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตยที่เป็นสากลเพราะรัฐบาลต้องมาจากการเลือกตั้งเท่านั้น
ความขัดแย้งสองสีเสื้อที่กลายเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนนั้น ความแตกต่างทางอุดมการณ์ของคนเสื้อเหลืองและเสื้อแดงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่ก่อให้เกิดกลุ่มชนชั้นกลางระดับล่างที่เป็นกลุ่มใหญ่ในสังคมไทย และมีความต้องการเข้าไปสัมพันธ์กับโครงสร้างที่	ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองของคนเสื้อเหลืองพยายามรักษาผลประโยชน์และเน้นไปที่ประชาธิปไตยแบบตรวจสอบแทนสภาวะที่สิทธิเสรีภาพทางความคิดการสืบทอดอำนาจซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมคัดค้านความอยุติธรรมจากการรัฐประหารได้ทำลายการเลือกตั้ง ของชนชั้นกลางระดับล่างที่มีต่อโอกาสทางสังคมที่มากขึ้น การรวมตัวของกลุ่มชนชั้นกลางระดับล่างและร่วมกับชนชั้นอื่น ๆ อย่างตัดข้ามความเป็นชนชั้นจึงกลายเป็นการเมือง

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
เปลี่ยนแปลงไป นโยบายประชานิยมจึงกลายเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มในขณะที่ความยุติธรรมจากการรัฐประหารได้ทำลายการเลือกตั้ง ของชนชั้นกลางระดับล่างที่มีต่อโอกาสทางสังคมที่มากขึ้น การรวมตัวของกลุ่มชนชั้นกลางระดับล่างและร่วมกับชนชั้นอื่น ๆ อย่างตัดข้ามความเป็นชนชั้นจึงกลายเป็นการเมืองภาคประชาชนของคนเสื้อแดง	โครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปนโยบายประชานิยมทำให้เกิดช่องว่างและเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแสวงหาผลประโยชน์โดยอ้างความชอบธรรมจากผลของการเลือกตั้งเข้ามาแบบระบอบประชาธิปไตย	ภาคประชาชนของคนเสื้อแดงซึ่งมองเห็นการปิดกั้นไม่เปิดโอกาสให้กลุ่มชนชั้นล่างได้มีความพัฒนาสู่ความเจริญของฐานะความเป็นอยู่
คนเสื้อแดงได้ถูกกระทำสองมาตรฐานจากกรณี "ตุลาการภิวัตน์" อย่างไม่เป็นธรรมอันเป็นการเลือกปฏิบัติทางกฎหมายที่ผู้มีอำนาจได้กดขี่ข่มเหงอย่างรุนแรงนำไปสู่ความโกรธแค้นที่ส่งผลต่อสภาวะความตึงเครียดทางการเมืองครั้งสำคัญ ในปี 2552-2553	กลุ่มที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อเปิดโปงโฉมหน้าที่แท้จริงของ "ระบอบทักษิณ"ทั้งนี้ "ระบอบทักษิณ" "ระบอบอาญาสิทธิทุนนิยมจากการเลือกตั้ง"คือ ระบอบที่รัฐบาลได้อำนาจมาจากการเลือกตั้ง แต่เป้าหมายและเนื้อหาของการใช้อำนาจจะเน้นไปที่ทุนนิยมโดยมีลักษณะการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดทำให้เกิดการรัฐประหารเกิดขึ้น	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองคนเสื้อแดงได้ถูกกระทำสองมาตรฐานจากกรณี "ตุลาการภิวัตน์" อย่างไม่เป็นธรรมอันเป็นการเลือกปฏิบัติทางกฎหมายที่ผู้มีอำนาจได้กดขี่ข่มเหงอย่างรุนแรงซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนชนบทรากหญ้าทำให้เกิดการต่อต้านรัฐบาลที่มาจากรัฐประหาร
"ระบอบนักการเมือง" อย่างไม่เป็นธรรม ทำให้มวลชนกลุ่มนี้หรือที่เรียกตนเองว่า "กลุ่มคนเสื้อแดง" ได้ปลุกระดมชาวบ้านในพื้นที่ชนบทให้เข้าร่วมกับกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทางภาคเหนือและภาค	อุดมการณ์ของคนเสื้อเหลือง กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมที่มีความสำคัญ ในการเมืองไทยซึ่งเกิดจากการ	อุดมการณ์ของกลุ่มคนเสื้อแดงไม่ชอบใจใน"ระบอบนักการเมือง" อย่างไม่เป็นธรรม ทำให้มวลชนกลุ่มนี้หรือที่เรียกตนเองว่า "กลุ่มคนเสื้อแดง" ได้ปลุกระดมชาวบ้านในพื้นที่ชนบทให้เข้าร่วมกับกลุ่มอุดมการณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ให้ออกมาแสดงพลังด้วยบทบาทของพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยที่ถูกกระทำจากกลุ่มชนชั้นนำอนุรักษ์นิยม "การโค่นอำมาตย์" และ"การกำจัดสองมาตรฐาน" โดยระบุว่าการกระทำของกลุ่ม อมาตยาธิปไตยและทหารถือเป็นการเข้าแทรกแซงทางการเมือง	รวมตัวกันของบุคคลที่มีวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ที่คล้ายคลึงกันหลายองค์กร เพื่อความถูกต้องของสังคมไทย	ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ให้ออกมาแสดงพลังและต่อต้านกลุ่มอนุรักษ์นิยมหรือกลุ่มชนชั้นกลางที่อาศัยกำลังทหารเข้าแทรกแซงทางการเมือง
ทหารเป็นสถาบันที่มีความสำคัญสูงสุด เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยจะมั่งคงไม่ได้หากผู้นำทหารไม่สนับสนุนประชาธิปไตย การประสบความสำเร็จในการบังคับใช้หลักการรัฐบาลพลเรือนมีอำนาจบังคับบัญชาทหาร ลดบาบาทของกองทัพลงทำให้การรัฐประหารในแต่ละครั้งจึงสร้างความไม่พอใจของประชาชนฝั่งประชาธิปไตย	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมเชื่อว่าทหารเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยป้องปกประเทศและอยู่คู่กับสถาบันกษัตริย์มาอย่างยาวนาน จะมั่งคงไม่ได้หากผู้นำทหารไม่สนับสนุนประชาธิปไตย	กลุ่มอุดมการณ์แบบเสรีนิยมประชาธิปไตยมีแนวคิดว่าผู้นำพลเรือนได้รับความชอบธรรมและเสียงสนับสนุนจากประชาชนมากพอที่จะลดบาบาทของกองทัพลงทำให้การรัฐประหารในแต่ละครั้งจึงสร้างความไม่พอใจของประชาชนฝั่งประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม
การเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหารนั้นมักเกิดขึ้นได้หากสังคมกำลังมีความขัดแย้งแตกแยกของกลุ่มการเมืองกลุ่มต่างๆ หรือมีการก้าวล่วงสถาบันอันเป็นที่รักยิ่งของทหาร ที่ถูกปลูกฝังกันมา โดยทหารมักอาศัยช่วงจังหวะนี้เข้ามาอ้างถึงความชอบธรรมในการแทรกแซงเพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะลุกลามต่อไปได้จะเห็นได้	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองคนเหลืองเชื่อว่าความขัดแย้งแตกแยกของกลุ่มการเมืองกลุ่มต่างๆ หรือมีการก้าวล่วงสถาบันอันเป็นที่รักยิ่งของทหาร ที่ถูกปลูกฝังกันมา เพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะลุกลามต่อไปทำให้เกิดความไม่สงบความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาได้	กลุ่มคนเสื้อแดงมีความขัดแย้งกับทหารมักอาศัยช่วงจังหวะนี้เข้ามาอ้างถึงความชอบธรรมในการแทรกแซงเพื่อทำการรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจจากรัฐบาลฝั่งประชาธิปไตยและกีดกันไม่ให้กลุ่มประชาธิปไตยไม่สามารถเลือกรัฐบาลได้ทำให้กลุ่มอำนาจนิยมเข้ามาเป็นรัฐบาลจัดตั้งแทนที่อาจจะลุกลาม
ปัญหาการเมืองแบบตัวแทนนั้นก่อให้เกิด “ภาคประชาชน” ที่	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นกลางชุมนุม	เกิดกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความเห็นต่าง

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ต้องการให้มีการถ่ายโอนอำนาจรัฐและกระบวนการทางการเมืองมอบผ่านตัวแทนมายังประชาชน ประชาชนได้เข้ามาเรียกร้องและตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจรัฐ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการเมืองภาคประชาชน ปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 กลุ่มอุดมการณ์ต่างสีเสื้อได้สร้างแรงกระเพื่อมทางสังคมด้วยกระแสคลื่นอุดมการณ์ประชาธิปไตยเชิงปฏิรูปการเมือง	เรียกร้องของภาคประชาชนได้เข้าและตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจรัฐ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการเมืองภาคประชาชน ปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2553	เรียกร้อง ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการเมืองภาคประชาชน ปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทย เป็นความขัดแย้งที่ฝ่ายกลุ่มคนเสื้อแดงที่มองถึงกลุ่มอำนาจนิยม โดยใช้การรัฐประหารเข้ามาเพื่อจัดการกับฝ่ายประชาธิปไตย ซึ่งไม่ได้รับความเป็นธรรม
ยุคความขัดแย้งทางการเมือง ช่วง พ.ศ. 2550 -ปัจจุบันการชุมนุมในช่วงนี้ที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน คือ การชุมนุมทางการเมืองโดยกลุ่มที่มีบทบาทมากที่สุดคือกลุ่มคนเสื้อเหลือง กลุ่มคนเสื้อแดงและม็อบนกหวีด (กปปส) การใช้เสรีภาพในการชุมนุมของกลุ่มดังกล่าวมีลักษณะพิเศษหลาย ๆ อย่างที่ถือได้ว่ามีพัฒนาการมาหลายด้าน เช่นมีการชุมนุมของคนเป็นจำนวนมาก และ ใช้วิธีการชุมนุมต่อเนื่องยาวนานและเดินขบวนไปขังสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบดาวกระจาย การมีสื่อที่เผยแพร่ แนวคิดของกลุ่มตนเองทั้งโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สื่อวิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ สังคมบริบททางสังคม คนในสังคมเกิดความแตกแยกทางความคิดเป็นฝักเป็นฝ่าย เกิดอคติกันหากอยู่คนละขั้ว	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นกลางอาศัยวิธีการชุมนุมต่อเนื่องยาวนานและเดินขบวนไปขังสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบดาวกระจาย การมีสื่อที่เผยแพร่ แนวคิดของกลุ่มตนเองทั้งโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สื่อวิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นสิทธิ์อันชอบธรรมตามหลักรัฐธรรมนูญระบอบประชาธิปไตย โดยการชุมชุมแบบสงบไม่ใช้ความรุนแรงและปราศจากอาวุธแต่ทำเพื่อประเทศชาติป้องกันความเสียหายหากมีรัฐบาลที่มีคอรัปชั่นโกงกินบ้านเมืองในขณะนั้น	อุดมการณ์ทางการเมืองชุมนุมกลุ่มคนเสื้อแดง เห็นว่ากลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาลสมัยนั้น มีอภิสิทธิ์ชน เช่นมีการชุมนุมของคนเป็นจำนวนมาก และใช้วิธีการชุมนุมต่อเนื่องยาวนานและเดินขบวนไปขังสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบดาวกระจาย การมีสื่อที่เผยแพร่ แนวคิดของกลุ่มตนเองทั้งโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สื่อวิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นการชุมชุมที่ได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทำให้ชนชั้นล่างเกิดความไม่พอใจอย่างมาก

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ทางการเมือง ขาดการฟังเหตุฟังผลซึ่งกันและกัน		
(กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (People's Alliance forDemocracy: PAD) เป็นกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมที่มีความสำคัญในการเมืองไทยซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลที่มีวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ที่คล้ายคลึงกันหลายองค์กร ได้แก่ องค์กรอิสระภาคประชาชน มูลนิธิกองทัพธรรม สังกัดสำนักสันติอโศก สมาพันธ์ประชาธิปไตย กลุ่มเมืองไทยรายสัปดาห์ เป็นต้น มีจุดประสงค์หลักในการรวมตัวเพื่อกดดันขับไล่นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรให้ลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากเห็นว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนกับธุรกิจส่วนตัวและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเป็นผู้บริหารประเทศ	กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ เป็นกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองและสังคมที่มีความสำคัญ เปิดเผยพฤติกรรมอันเป็นการฉ้อฉลของรัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในขณะนั้นทำให้เกิดกระบวนการ "รู้ทันทักษิณ" เพื่อเปิดโปงโฉมหน้าที่แท้จริงของ "ระบอบทักษิณ"ทั้งนี้ "ระบอบทักษิณ" "ระบอบอาญาสิทธิทุนนิยมจากการเลือกตั้ง"คือ ระบอบที่รัฐบาลได้อำนาจมาจากการเลือกตั้ง แต่เป้าหมายและเนื้อหาของการใช้อำนาจจะเน้นไปที่ทุนนิยม โดยมีลักษณะการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด	กลุ่มคนเสื้อแดง ด้วยเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ชนบท ที่นิยมชมชอบรัฐบาลทักษิณ เกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคมจากการที่รัฐบาลทักษิณ โดนยึดอำนาจและวิธีการทางตุลาการทำให้ชนชั้นกลางระดับล่างที่มีต่อโอกาสทางสังคมที่มากขึ้น การรวมตัวของกลุ่มชนชั้นกลางระดับล่างและร่วมกับชนชั้นอื่นกลายเป็นการเมืองภาคประชาชนของคนเสื้อแดงที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม
กลุ่มเสื้อแดง ในฐานะที่เป็น "ชนชั้นกลางระดับล่าง" โดยกลุ่มคนเหล่านี้มีคุณลักษณะและผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มที่แตกต่างไปจาก"ชนชั้นกลางเก่า" (หรือชนชั้นกลางระดับกลางขึ้นไป) เป็นผู้มีสิทธิ์ออกเสียงกลุ่มใหญ่ที่สุดของสังคม และแม้ว่าคนกลุ่มนี้จะไม่ใช่คนยากจนแต่เขาก็จนกว่ามากทั้งด้านรายได้-ทรัพย์สิน และฐานะ	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นกลางเก่าคอนข้างมีฐานะที่มั่นคง ซึ่งส่วนใหญ่มีอุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อป้องกันผลประโยชน์ของประเทศชาติจากพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งการฉ้อฉลของรัฐบาล ในขณะนั้นทำให้เกิดกระบวนการ เพื่อ	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มเสื้อแดง ในฐานะที่เป็น กลุ่มคนเหล่านี้มีคุณลักษณะและผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มที่แตกต่างไปจาก" ชนชั้นกลางเก่า" (หรือชนชั้นกลางระดับกลางขึ้นไป) เป็นผู้มีสิทธิ์ออกเสียงกลุ่มใหญ่ที่สุดของสังคม มีความต้องการและความ นโยบายจากรัฐที่มี

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ทางสังคมทั้งด้านอาชีพ การศึกษา ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับชนชั้นกลางเก่า หรือกล่าวอีกแบบ คือคนกลุ่มนี้มีความต้องการและความ นโยบายจากรัฐที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองแตกต่างจากผลประโยชน์ของชนชั้นกลางเก่า	เปิดโปงอาญาสิทธิทุนนิยมจากการเลือกตั้ง"คือระบอบที่รัฐบาลได้อำนาจมาจากการเลือกตั้ง แต่เป้าหมาย และเนื้อหาของการใช้อำนาจจะเน้นไปที่ทุนนิยม และเพื่อปกป้องสถานะของกลุ่มชนชั้นกลางด้วย	ลักษณะเฉพาะของตนเองและมีความต้องการเพื่อให้รัฐบาลให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ
ปมปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองใน เวลาตั้งแต่การรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมาว่า เป็นความขัดแย้งที่ฝ่ายกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งส่วนใหญ่ คือ ชนชั้นกลางระดับล่าง สู้เพื่อปกป้องกติกาการเมืองแบบเลือกตั้ง หรือประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เน้นอำนาจและความชอบธรรมจากการเลือกตั้ง ในขณะที่ ฝ่ายกลุ่มคนเสื้อเหลืองหรือกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งส่วนใหญ่ คือ ชนชั้นกลางระดับกลางขึ้นไปสู้เพื่อลดความชอบธรรมของการเลือกตั้งโดยเน้นประชาธิปไตยแบบตรวจสอบ	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยซึ่งสู้เพื่อลดความชอบธรรมของการเลือกตั้งโดยเน้นการตรวจสอบซึ่งเป็นจุดยืนหลักอุดมการณ์ทางการเมืองนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจรากหญ้าได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองในชนบทและการเกิดขึ้นของวิกฤติเศรษฐกิจ	รัฐประหารปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา เป็นความขัดแย้งที่กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มคนเสื้อแดง ที่มองถึงกลุ่มอำนาจนิยม โดยใช้การรัฐประหารเข้ามาเพื่อจัดการกับฝ่ายประชาธิปไตย ซึ่งไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยต้องมาจากการเลือกตั้งเท่านั้นเพราะเป็นสากลที่หลายๆประเทศใช้เพื่อจัดตั้งรัฐบาล
เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนของธุรกิจในกลุ่มชินวัตร ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนในกรณีการปราบปรามยาเสพติด การซื้อตัวผู้สมัคร ส.ส. การรวบอำนาจเบ็ดเสร็จที่อาจจะเป็นเผด็จการรัฐสภา การแทรกแซง องค์กรอิสระทำให้การตรวจสอบขาด	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นกลางมีแนวคิดว่าพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในขณะนั้น การปราบปรามยาเสพติด การซื้อตัวผู้สมัคร ส.ส. การรวบอำนาจเบ็ดเสร็จที่อาจจะเป็นเผด็จการรัฐสภา การ	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเสรีนิยมมีความเห็นว่ารัฐบาลที่ได้จากการเลือกตั้งซึ่งมีนโยบายที่สามารถตอบความต้องการของประชาชนและเป็นประโยชน์ของประเทศชาติได้เป็นสิ่งดี เช่นโครงการ 30 บาท

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ประสิทธิภาพ การใช้อำนาจเงินและอิทธิพลในการครอบงำสื่อ และการควบคุมระบบราชการ สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องปัญหาความชอบธรรมของรัฐบาลในด้านจริยธรรมทางการเมืองตามมา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในขณะนั้น	แทรกแซง องค์กรอิสระทำให้การตรวจสอบขาดประสิทธิภาพ การใช้อำนาจเงินและอิทธิพลในการครอบงำสื่อ และการควบคุมระบบราชการ ทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมเกิดขึ้นตามมา	รักษาทุกโรค,การป้องกันปราบปรามยาเสพติด เป็นต้นเป็นผลงานของรัฐบาล อาจจะเกิดการขัดผลประโยชน์จากบางกลุ่ม ซึ่งก็ต้องตรวจสอบตามวิธีการต่อไป
นอกจากนี้ รัฐบาลทักษิณยังถูกกล่าวหาว่ามีการทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ได้ออกหนังสือสมุดปกดำ รวบรวมการทุจริตในรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณชินวัตร เอาไว้ถึง 32 รายการที่สำคัญ ๆ เช่น การสัมปทานโทรศัพท์มือถือเอื้อประโยชน์บริษัท AIS การยกเว้นภาษีดาวเทียม IP Star ของชินแซทเทินไลท์ การแปลงสัมปทานโทรศัพท์มือถือเป็นภาษีสรรพสามิต การทุจริตในโครงการสนามบินสุวรรณภูมิ เป็นต้น	เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนของธุรกิจในกลุ่มชินวัตร การทุจริตเชิงนโยบาย เป็นความเสียหายของประเทศชาติ เพราะจะทำให้รัฐบาลขาดรายได้เข้ามาบริหายประเทศ	การบริหารประเทศที่ทำให้ชนชั้นชนบทรากหญ้าที่เป็นกลุ่มใหญ่ของประเทศทำให้เศรษฐกิจของประเทศเกิดการกระตุ้นและเกิดการเลื่อนระดับชนชั้นทางสังคมไม่เกิดความจนเป็นความต้องการของคนชนบททำให้คุณภาพชีวิตการเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยมีนโยบายที่สนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีความแตกต่างจากรัฐบาลที่ผ่านมา
ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในประเทศไทยอย่างรุนแรง มีผู้เสียชีวิตกว่า 2,500 คน ส่วนด้านนโยบายแก้ปัญหาความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2545 ทักษิณได้ยกเลิกหน่วยงานที่กองทัพเป็นผู้กำกับ (ศอ.บต.) และให้ตำรวจควบคุมแทน นำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงที่3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส การฆ่าและการวาง	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นกางต่อต้านหการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในประเทศไทยอย่างรุนแรง ของรัฐบาลทักษิณ ยกเลิกหน่วยงานที่กองทัพเป็นผู้กำกับ (ศอ.บต.) และให้ตำรวจควบคุมแทน ส่งผลทำให้ความขัดแย้งเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นในพื้นที่ ทำ	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองสนับสนุนรัฐบาลที่มีอำนาจเด็ดขาดคือเสถียรภาพของรัฐบาลเพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่เพื่อความสงบสุขภายในประเทศรัฐบาลที่ได้จากการเลือกตั้งซึ่งมีนโยบายที่สามารถตอบความต้องการของประชาชนและเป็นประโยชน์ของประเทศชาติได้เป็นสิ่งดี

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ระเบิดการใช้ความรุนแรงในกรณีสลายการชุมนุม	ให้ประชาชนในภาคใต้เกิดความไม่พอใจอย่างหนัก	
การที่ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในความสำเร็จและการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติได้จริงกับความต้องการของประชาชนก็ส่งผลต่อความนิยมในรัฐบาลอย่างมากจากประชาชนหลากหลายกลุ่ม ประกอบกับความอ่อนแอของพรรคการเมืองคู่แข่งภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 และการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2544 เอง เช่น พรรคประชาธิปัตย์ พรรคมหาชน และพรรคชาติไทย	กลุ่มอนุรักษ์นิยมต่อต้านวิธีการควบและครอบกลุ่มและพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ส่งผลต่อการทำลายโครงสร้างพรรคการเมืองจากการทำให้พรรคการเมืองเกิดและเติบโตจากภายนอกมากกว่าภายในพรรคการเมืองนั้น ๆ เอง และทำให้พรรคการเมืองละทิ้งอุดมการณ์ทางการเมืองและขาดความเป็นสถาบันการเมือง ซึ่งเป็นรัฐบาลเผด็จการในสภาได้เป็นอันตรายต่อระบอบประชาธิปไตย	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองเสรีประชาธิปไตยสนับสนุนผลงานของรัฐบายทักษิณทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในความสำเร็จและการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติได้จริงกับความต้องการของประชาชนก็ส่งผลต่อความนิยมในรัฐบาลอย่างมากจากประชาชนหลากหลายกลุ่มอย่างต่อเนื่องซึ่งแตกต่างจากรัฐบาลที่ผ่านมาอย่างชัดเจน
คณะผู้ก่อการรัฐประหารพยายามชักจูงนักการเมืองให้ออกจากพรรคไทยรักไทยแล้วเข้าพรรคใหม่ที่และพยายามของคณะรัฐประหารในการควบคุมกลุ่มสนับสนุนทักษิณทำให้สังคมไทยที่มีความสลับซับซ้อนขึ้น "พรรคพลังประชาชน" โดยมีนายสมัคร สุนทรเวช เป็นหัวหน้าพรรค และเมื่อรัฐบาลได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนธันวาคม พ.ศ.2550 พรรคพลังประชาชนก็สามารถประสบความสำเร็จในการชนะการเลือกตั้งทั่วไปได้	"พรรคพลังประชาชน" โดยมีนายสมัคร สุนทรเวช เป็นหัวหน้าพรรค และเมื่อรัฐบาลได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนธันวาคม พ.ศ.2550 พรรคพลังประชาชนก็สามารถประสบความสำเร็จในการชนะการเลือกตั้งทั่วไปได้ ซึ่งเชื่อว่าเป็นรัฐบาล นอมินี ทำให้เกิดการเดินขบวนขับไล่อย่างต่อเนื่อง	ผู้ก่อการรัฐประหารยังพยายามชักจูงนักการเมืองให้ออกจากพรรคไทยรักไทยแล้วเข้าพรรคใหม่ที่และพยายามของคณะรัฐประหารในการควบคุมกลุ่มสนับสนุนทักษิณทำให้สังคมไทยที่มีความสลับซับซ้อนขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความไม่พอใจ ของฝ่ายประชาธิปไตยกลุ่มเสรีนิยม

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
"ระบอบทักษิณ" เป็นคำที่นักวิชาการสร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายพฤติกรรมทางการเมืองของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มาตั้งแต่ปี 2546 โดยเกษียร เตชะพีระ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้นิยามว่าเป็น “Elected Capitalist Absolutism” หรือ "ระบอบอาญาสิทธิทุนนิยมจากการเลือกตั้ง"คือระบอบที่รัฐบาลได้อำนาจมาจากการเลือกตั้ง แต่เป้าหมาย และเนื้อหาของการใช้อำนาจจะเน้นไปที่ทุนนิยม โดยมีลักษณะการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นกลางต่อต้าน"ระบอบทักษิณ" ระบอบอาญาสิทธิทุนนิยมจากการเลือกตั้ง"คือระบอบที่รัฐบาลได้อำนาจมาจากการเลือกตั้ง แต่เป้าหมาย และเนื้อหาของการใช้อำนาจจะเน้นไปที่ทุนนิยม โดยมีลักษณะการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มเสื้อแดง เชื่อว่า "ระบอบทักษิณ" ไม่มีอยู่จริง ซึ่งนักวิชาการกลุ่มตรงข้ามใช้โจมตีเพื่อเอาชนะเพื่อสร้างความไม่น่าเชื่อถือเท่านั้น และเชื่อว่าการกระจายความเจริญให้เท่าเทียมกับได้สร้างความเจริญให้กับประเทศชาติและรการปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องมาจากการเลือกเข้ามาของประชาชนที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ของประเทศ
วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ในช่วงขณะที่ อดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตรกำลังกล่าวปราศรัยที่สำนักงานสหประชาชาติที่รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เกิดเหตุการณ์การรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลขึ้นโดยคณะรัฐประหาร นำโดย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก ในช่วงเวลานั้น ทั้งนี้ พลเอกสนธิได้ทำการโยกย้ายกำลังพลนายทหารกว่า 300 นาย และในคืนวันรัฐประหารจึงมีการนำรถถังออกมากั้นไม่ให้ทหารที่ประจำการอยู่ในกรุงเทพฯ ออกมาต่อต้านได้ คณะผู้ก่อการรัฐประหาร เรียกตนเองว่า "คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์	"คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ได้ใช้สัญลักษณ์ "ริบบิ้นสีเหลือง" แทนการแสดงว่าเป็นฝ่ายนิยมเจ้า มาประดับไว้ที่ปลายปืน รถถังและกลัดที่เครื่องแบบของทหาร การรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาลขึ้นโดยคณะรัฐประหาร นำโดย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก เชื่อว่าเป็นความถูกต้องเพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง ป้องกันความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมต่อต้านการทำรัฐประหารทำลายปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง ของชนชั้นกลางระดับล่างที่มีต่อโอกาสทางสังคมที่มากขึ้น การรวมตัวของกลุ่มชนชั้นกลางระดับล่างและร่วมกับชนชั้นอื่น ๆ อย่างตัดข้ามความเป็นชนชั้นจึงกลายเป็นการเมืองภาคประชาชนของคนเสื้อแดงซึ่งมองเห็นการปิดกั้นไม่เปิดโอกาสให้กลุ่มชนชั้นล่างและเป็นกลุ่มเสรีนิยมต่อต้านเผด็จการโดยเฉพาะที่เกิดจากการทำรัฐประหาร

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ทรงเป็นประมุข" ได้ใช้สัญลักษณ์ "ริบบิ้นสีเหลือง" แทนการแสดงว่าเป็นฝ่ายนิยมเจ้า มาประดับไว้ที่ปลายปืน รถถังและกลัดที่เครื่องแบบของทหาร		
กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้มีการแถลงข่าวเปิดตัวต่อสาธารณชนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ ห้องประชุมอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ถนนราชดำเนิน เป็นการรวมตัวกันของบุคคล กลุ่มคน องค์กรต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในฝ่ายตรวจสอบ หรือด้านตรงข้ามกับรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เช่น นักวิชาการ นักธุรกิจ กลุ่มคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กลุ่มองค์กรประชาชนจากทั้งองค์กรประชาธิปไตย และองค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มศิลปิน ฯลฯ โดยเป็นการรวมตัวกัน หลังจากมีการชุมนุมใหญ่เพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณครั้งแรก เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549	กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้มีการแถลงข่าวเปิดตัวต่อสาธารณชนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ ห้องประชุมอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ถนนราชดำเนิน เป็นการรวมตัวกันของคณะบุคคลซึ่งเชื่อว่ารัฐบาลทักษิณมีการทุจริตคอรับชั่นและจะทำให้ประเทศได้รับความเสียหายอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน	คณะของกลุ่มคนเสื้อแดงที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง สร้างความไม่พอใจและได้ติดตามข่าวเพื่อโจมตีกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และเรียกร้องให้หยุดการชุมชุมเพื่อจะทำให้ประเทศชาติได้รับผลกระทบจากการชุมชุม เพราะเชื่อว่ากลุ่มพันธมิตรเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านรัฐบาลทักษิณซึ่งเป็นรัฐบาลที่เข้าถึงประชาชนและพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่งขึ้น
หลังการปฏิรูปทางการเมืองในช่วงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้นำไปสู่การถกเถียงในเชิงวิธีคิดเกิดขึ้นซึ่งพอสามารถจำแนกได้ ดังนี้ คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มความคิดประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่ต้องการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นในการตรวจสอบ	กลุ่มความคิดประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งหรือประชาธิปไตยแบบตัวแทน คือ กลุ่มที่ใช้การเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญเพื่อสร้างความชอบธรรมในทางการเมืองและการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง	กลุ่มความคิดประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่ต้องการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ คือ กลุ่มที่อ้างความเป็นตัวแทนของชนชั้นกลางและความเป็นการเมืองภาคประชาชน เช่น

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
และถ่วงดุลอำนาจรัฐ คือ กลุ่มที่อ้างความเป็นตัวแทนของชนชั้นกลางและความเป็นการเมืองภาคประชาชน เช่น ปัญญาชน-นักวิชาการ นักพัฒนาองค์กรเอกชน และนักกิจกรรมทางการเมือง การอ้างความเป็นการเมืองภาคประชาชนดังกล่าวได้ส่งผลต่อการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองโดยตัวเอง และการอ้างถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน เพื่อสร้างความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการได้รับการสนับสนุน และ กลุ่มที่ 2 กลุ่มความคิดประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งหรือประชาธิปไตยแบบตัวแทน คือ กลุ่มที่ใช้การเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญ เพื่อสร้างความชอบธรรมในทางการเมืองและการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง	คือ กลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง กองทัพและเศรษฐกิจ ที่เคยต่อต้านพรรคการเมือง แต่ตอนหลังหันมาสนับสนุนการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งในฐานะเงื่อนไขที่ดีสำหรับการป้องกันและส่งเสริมผลประโยชน์ของฝ่ายอนุรักษ์นิยมและมองฝั่งตรงข้ามว่าเป็นกลุ่มประชานิยมแต่แอบแฝงเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง	ปัญญาชน-นักวิชาการ นักพัฒนาองค์กรเอกชน และนักกิจกรรมทางการเมือง การอ้างความเป็นการเมืองภาคประชาชนดังกล่าวได้ส่งผลต่อการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองโดยตัวเอง และการอ้างถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และนำมาซึ่งฉนวนเหตุแห่งความขัดแย้งทางการเมือง
การพัฒนาประชาธิปไตยไทยและการเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังชนชั้นกลางไทยในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ว่าภายหลังปี พ.ศ. 2548 ได้เกิดพลังที่ไม่ยอมรับความชอบธรรมของรัฐบาลที่ได้ชัยชนะมาอย่างท้วมท้นจากการเลือกตั้ง โดยพลังนี้พยายามจะทำลายความชอบธรรมที่มาจากการเลือกตั้ง และพลังที่เป็นอุปสรรคอย่างแท้จริงต่อการพัฒนาการเมืองแบบเลือกตั้ง คือ พลังที่ไม่ค่อยพอใจกับการเมืองแบบเลือกตั้ง	กลุ่มพลังชนชั้นกลางไทยในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ว่าภายหลังปี พ.ศ. 2548 ได้เกิดพลังที่ไม่ยอมรับความชอบธรรมของรัฐบาลที่ได้ชัยชนะแต่เงื่อนไขเพื่อสามารถการป้องกันและส่งเสริมผลประโยชน์ของฝ่ายอนุรักษ์นิยม	เพราะจากอุปสรรคอย่างแท้จริงต่อการพัฒนาการเมืองแบบเลือกตั้ง คือ พลังที่ไม่ค่อยพอใจกับการเมืองแบบเลือกตั้ง และพลังดังกล่าวนี้อาจถึงกับยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแบบไม่เป็นประชาธิปไตย เช่น การรัฐประหาร

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
และพลังดังกล่าวนี้อาจถึงกับยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแบบไม่เป็นประชาธิปไตย เช่น การรัฐประหาร เมื่อการเมืองแบบเลือกตั้งส่งผลกระทบต่ออำนาจและผลประโยชน์ที่ถูกแย่งชิงไป		
อดีตผู้จัดรายการเองไทยรายสัปดาห์ ที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจนรายการถูกถอดออกจากช่อง อสมท. และหันไปจัดรายการเมืองรายสัปดาห์สัญจร จนเกิดปรากฏการณ์สนธิ ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วด้วยการสื่อสารทางการเมืองที่ทันสมัย นำไปสู่การสร้างวาทกรรมทางการเมืองในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 คือ “การถวายคืนพระราชอำนาจ” และการชูประเด็นการละเมิดพระราชอำนาจและการใช้อำนาจโดยมิชอบของทักษิณ “เอาประเทศไทยของเราคืนมา” “เผด็จการทุนนิยมสามานย์” และการเกิดขึ้นของ เครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่ประกอบด้วยกลุ่มเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน และภาคสังคมต่าง ๆ เข้าร่วมมากถึง 40 องค์กร เป็นการประกาศจัดตั้งพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เพื่อเคลื่อนไหวกดดันให้ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตรลาออกจากตำแหน่งและเปิดทางให้มีการปฏิรูปการเมือง	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองชนชั้นการได้เกิดปรากฏการณ์สนธิ ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วด้วยการสื่อสารทางการเมืองที่ทันสมัย นำไปสู่การสร้างวาทกรรมทางการเมืองในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2549 คือ "การถวายคืนพระราชอำนาจ" และการชูประเด็นการละเมิดพระราชอำนาจและการใช้อำนาจโดยมิชอบของทักษิณ"เอาประเทศไทยของเราคืนมา “เผด็จการทุนนิยมสามานย์”	กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองเสรีประชาธิปไตยได้ติดตามสถานการณ์และป้องกันพร้อมปลุกกระแสคัดค้านการต่อต้านด้วยการวิภาควิจารณ์เพื่อความต้องการการเมืองแบบใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการและความปรารถนาทางการเมืองและสังคมใหม่ของผู้คนที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานระเบียบทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองและต่อสู้เพื่อสิทธิ์ทางสังคม

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
การเกิดขึ้นของการเมืองภาคประชาชนนั้นเกิดขึ้นมาพร้อมกับการเติบโตของประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยเฉพาะช่วงหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ที่นำไปสู่การเกิดขึ้นของการมีประชาธิปไตยเต็มใบในประเทศไทยและทำให้นักการเมืองเข้ามามีอำนาจทางการเมืองจากการเลือกตั้งและศูนย์กลางอำนาจทางการเมือง เพื่อเรียกร้องและกดดันรัฐในการแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ และทำให้นักวิชาการ ปัญญาชนและนักพัฒนาเอกชน ที่ส่วนหนึ่งเข้าไปสนับสนุนการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมต่าง ๆ	กลุ่มชนชั้นนำอนุรักษ์นิยม จารีตประเพณีและทหาร เพื่อรักษาความถูกต้องทางสังคม ไม่ให้รัฐบาลใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มโดยยึดตามกฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดความชอบธรรมของการเลือกตั้งโดยเน้นการตรวจสอบซึ่งเป็นจุดยืนหลักอุดมการณ์ทางการเมือง	กลุ่มเสรีประชาธิปไตยคนเสื้อแดงมีอุดมการณ์เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประเทศ นำไปสู่การเกิดขึ้นของการมีประชาธิปไตยเต็มใบในประเทศไทยและทำให้นักการเมืองเข้ามามีอำนาจทางการเมืองจากการเลือกตั้งและศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองเคลื่อนย้ายมาอยู่ที่รัฐสภา ในขณะเดียวกันก็นำไปสู่การมีบทบาทมากขึ้นของชนชั้นกลางและภาคประชาสังคมในการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านกลุ่มขบวนการ เครือข่ายและองค์กรต่าง ๆ ที่หลากหลาย
ปัญหาความขัดแย้งที่ทับซ้อนอยู่ภายใต้ความขัดแย้งแบบแบ่งขั้วระหว่างกลุ่มคนเสื้อเหลืองและเสื้อแดงในสังคมไทย ประเด็นสำคัญคือ ปัญหาของความอยุติธรรมและการต่อสู้เพื่อช่วงชิงความหมายทางการเมืองและความจริงอันเป็นความหมายของความยุติธรรมอย่างหนึ่งของผู้คน เช่น ความจริงเกี่ยวกับการสลายการชุมนุม ปี พ.ศ. 2553 และความจริงเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงของรัฐและผู้มีอำนาจในอดีต และความหมายทางการเมืองแบบใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการและความ	อุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มคนเสื้อเหลืองก็เพื่อแก้ปัญหาของความอยุติธรรมและการต่อสู้เพื่อช่วงชิงความหมายทางการเมืองทางการเมืองต้องการและความปรารถนาทางการเมืองและสังคมวัฒนธรรมอันดีงามของผู้คนที่ไม่ได้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับบรรทัดฐานระเบียบทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเดิมของรัฐไทย	กลุ่มเสรีประชาธิปไตยคนเสื้อแดงมีความต้องการการเมืองแบบใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการและความปรารถนาทางการเมืองและสังคมใหม่ของผู้คนที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานระเบียบทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองและต่อสู้เพื่อสิทธิ์ทางสังคม

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
ปรารถนาทางการเมืองและสังคมใหม่ของผู้คนที่ไม่ได้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับบรรทัดฐานระเบียบทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเดิมของรัฐไทย		
ความสำคัญของการวิเคราะห์และศึกษาระบอบอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มชนชั้นกลางใหม่ที่เรียกว่าคนเสื้อแดงว่าบริบททางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองไทยทำให้เกิดกลุ่มชนชั้นใหม่ที่มีความต้องการและความหวังต่อการเลื่อนชั้นและโอกาสทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองใหม่ ๆในขณะที่โครงสร้างชุดเดิมของไทยที่สืบต่อตกทอดมาถึงปัจจุบันได้เหนี่ยวรั้งความหวังของกลุ่ม ในขณะเดียวกันประสบการณ์ชีวิตในสังคมไทยได้สั่งสมอารมณ์ความรู้สึกยุติธรรมและกดขี่พวกเขาไว้	กลุ่มเสื่อเหลืองที่เป็นชนชั้นกลางเดิมมีความได้เปรียบทางสังคมต้องการอนุลักษณ์ประเพณีวัฒนธรรมทางการเมืองเดิมๆไว้เพื่อผลประโยชน์ของส่วนร่วมและประเทศชาติซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองในการตรวจสอบความโปร่งใสถูกต้องของรัฐบาลและต้องการปราบปรามคนโกงกินชาติซึ่งยอมเป็นที่ไม่ยอมรับกับฝั่งตรงข้าม	กลุ่มคนเสื้อแดง สะท้อนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองไทยทำให้เกิดกลุ่มชนชั้นใหม่ที่มีความต้องการและความหวังต่อการเลื่อนชั้นและโอกาสทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองใหม่ ๆได้สั่งสมอารมณ์ความรู้สึกยุติธรรมและกดขี่พวกเขาไว้ด้วยวาทกรรมทางชนชั้นอย่างเหยียดหยามและกักขังจึงเป็นความขัดแย้งระหว่างชนชั้นเกิดขึ้น
คำว่า “ประชาธิปไตย” ได้ถูกช่วงชิงและสร้างคำนิยามขึ้นมาใหม่จากทัศนะหรือแนวคิดของนักวิชาการที่สนับสนุนอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้การให้ความหมายในประเด็นอื่นๆ นอกจากความหมายของ "ประชาธิปไตย" ก็มีความแตกต่างกันออกไปด้วย เช่น สถาบันพระมหากษัตริย์ ชนชั้นนำ นักการเมือง การเลือกตั้ง ตุลา	กลุ่มที่ยอมรับในหลักการของรัฐธรรมนูญใหม่ ได้แก่ กลุ่มชนชั้นกลาง(เก่า-สูง) กลุ่มชนชั้นนำอนุรักษ์นิยมเจ้า (royalist) และกลุ่มพันธมิตรฯ ซึ่งปฏิเสธและไม่เชื่อถือการเลือกตั้ง และไม่ไว้วางใจประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และสนับสนุนการตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจรัฐ ซึ่งคนกลุ่มนี้เป็น	กลุ่มคนที่ไม่ยอมรับในหลักการของรัฐธรรมนูญใหม่ กลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่ได้รับผลกระทบหรือสูญเสียผลประโยชน์จากรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจนอกสภาและต้องการประชาธิปไตยแบบรัฐสภาให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคและ

ปัญหาความขัดแย้ง	สาเหตุความขัดแย้ง	
	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	อุดมการณ์ทางการเมือง (กลุ่มคนเสื้อแดง)
การภิวัตน์ประชานิยม การรัฐประหาร ทุนนิยม องค์กรอิสระฯลฯ แต่ก็มีนักวิชาการอีกฝ่ายหนึ่งนอกเหนือจากฝ่ายที่สนับสนุนกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (กลุ่มคนเสื้อเหลือง)	กลุ่มพลังที่สามารถยอมรับอำนาจนอกเหนือรัฐสภา	ยุติธรรม ปัญหาในเรื่องของความเหลื่อมล้ำ

สรุปได้ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อสังคมและการเมืองไทยอย่างมากมาย โดยสามารถแบ่งเป็นช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

ช่วงปี พ.ศ. 2557-2558 หลังจากการรัฐประหารในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา รัฐบาลทหารได้เข้ามาควบคุมอำนาจและยุบสภา การรัฐประหารนี้เกิดขึ้นภายหลังจากการประท้วงใหญ่ของกลุ่มต่อต้านรัฐบาลที่นำโดยคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ (กปปส.) ภายใต้การนำของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ หลังจากการรัฐประหาร คสช. ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกและออกประกาศจำกัดสิทธิเสรีภาพหลายประการ รวมถึงการควบคุมสื่อมวลชนและการห้ามการชุมนุมทางการเมือง

ช่วงปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่และนำเสนอให้ประชาชนลงประชามติในเดือนสิงหาคม ร่างรัฐธรรมนูญได้รับการอนุมัติจากประชาชน ซึ่งเป็นก้าวสำคัญในการกำหนดแนวทางการปกครองในอนาคต ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยได้สูญเสียพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบทางจิตใจและสังคมอย่างใหญ่หลวง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ได้ขึ้นครองราชย์ในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน

ช่วงปี พ.ศ. 2560-2561 รัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ดำเนินนโยบายและโครงการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์และการต่อต้านจากกลุ่มการเมืองและภาคประชาสังคมบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการปกครองโดยรัฐบาลทหาร

ช่วงปี พ.ศ. 2562 ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ประเทศไทยได้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกนับตั้งแต่การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ผลการเลือกตั้งทำให้พรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลได้รับการสนับสนุนจากสภาผู้แทนราษฎรและพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง แม้ว่าจะมีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการเลือกตั้งครั้งนี้ และทำให้เกิดกลุ่มประท้วงกลุ่มใหม่ของเยาวชนเกิดขึ้นหลายกลุ่ม

ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารและมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ การเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2562 เป็นจุดเริ่มต้นของการกลับเข้าสู่การปกครองโดยประชาธิปไตย แม้ว่าจะยังคงมีความท้าทายและความขัดแย้งอยู่บ้างในสังคมไทย

4.3 รูปแบบการแก้ไขปัญหาพลวัตของความขัดแย้งและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย สู่ความยั่งยืน

กระบวนการระงับศึกษาจากสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้ดังนี้

1. การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ในการเมืองเกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมความเข้มแข็งของระบบการเมืองและความประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงต้องมีการส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันการปกครอง การสร้างระบบการตรวจสอบราชการที่มีความโปร่งใสและไม่มีการยอมรับความเป็นอยู่ที่ไม่เป็นธรรม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง และการส่งเสริมความรับผิดชอบของผู้บริหารที่มีอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อให้ระบบการเมืองไทยเป็นธรรมและสามารถสร้างความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนอย่างยั่งยืน

2. การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้านข้อมูลในการเมืองเราสามารถปฏิบัติได้โดยการเสริมสร้างสื่อมวลชนที่เป็นกลางและเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ เราควรสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสื่อชุมชนที่สามารถเป็นกลางในการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เช่นการส่งเสริมให้มีการเพิ่มความเข้าใจในการใช้สื่อออนไลน์ การสร้างโรงเรียนที่เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้ชุมชนสามารถนำเสนอข้อมูลและเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและการเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง นอกจากนี้เรายังควรส่งเสริมการเกิดการสอนและการเผยแพร่ความรู้ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการเข้าใจสื่อ เพื่อให้ประชาชนสามารถตีความข้อมูลได้อย่างถูกต้องและมีความเข้าใจในเรื่องการสื่อสารและการประเมินคุณภาพข้อมูล

3. ความขัดแย้งด้านโครงสร้างที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มที่ร่วมชุมนุมประท้วงและภาครัฐมีจุดเด่นอยู่ที่ อำนาจการต่อรอง การเข้าถึงสื่อ และโอกาสในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเหตุผลที่เกิดความขัดแย้งเนื่องจากความสมดุลของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มทั้งสอง ภาครัฐใช้กฎหมายและระเบียบเพื่อตัดสินใจแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอยู่เสมอ แต่มักจะไม่ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนเสมอไป ทำให้เกิดการขัดแย้งอันมากเกินกว่าที่ควร และปัญหายิ่งขึ้นเมื่อรัฐไม่ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนและมีการขัดแย้งกับประชาชนในการมีส่วนร่วมตัดสินใจที่ไม่เท่าเทียบกัน

4. ความขัดแย้งทางค่านิยมและการให้คุณค่าเกิดขึ้นจากอคติต่อกันและการยึดถือศักดิ์ศรี รวมถึงความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและอำนาจการตัดสินใจ และการตีคุณค่าของชาติพันธุ์อื่น ทำให้ผลักดันให้มีความขัดแย้งในสังคมประชาธิปไตยที่หลากหลายและเท่าเทียม สิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความเลวร้ายของสถานการณ์ความขัดแย้งทั้งในระดับชาติคือปัจจัยการเมืองที่แตกต่างกันและการตอบโต้เพื่อชนะกัน โดยทั้งสองฝ่ายมักจะเน้นผลประโยชน์และศักดิ์ศรีของฝ่ายตนมากกว่าโดยให้ความสำคัญกับอุดมการณ์ที่แท้จริง

5. ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ในอดีตเกิดจากสายสัมพันธ์เครือญาติซึ่งยังสามารถยึดโยงความรู้สึกและอคติต่อกันได้มาก ๆ แต่ในปัจจุบันนี้ ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์เกิดขึ้นบ่อยมากๆ เนื่องจากเกิดความไม่เข้าใจในเรื่องข้อมูล การศึกษาที่แตกต่างกัน และค่านิยมซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งต่อกัน โดยเฉพาะในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นก้าวหน้า ทำให้ความสัมพันธ์ขัดแย้งกันมากขึ้น เช่นการแพร่กระจายข่าวสารเกี่ยวกับ "สงครามสื่อ" ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วประเทศซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อุดมการณ์ทางการเมืองแบ่งแยกกันอย่างมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นการเข้าใจกันและการสื่อสารกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยลดความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างๆในสังคมได้

กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมือง ส่วนราชการจะต้องดำเนินกระบวนการระงับเพื่อสร้างความสงบและความเป็นระเบียบในการปกครอง กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองมีขั้นตอนดังนี้

1. การวินิจฉัยสถานการณ์ ส่วนราชการจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อให้เข้าใจถึงรากฐานและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง การวินิจฉัยสถานการณ์เป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับส่วนราชการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์อย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจถึงรากฐานและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งด้วยเหตุนี้ ส่วนราชการควรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการวิเคราะห์ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับประชากร สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในสถานการณ์ก็เป็นสิ่งสำคัญ ส่วนราชการควรร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการเพื่อให้มีการวินิจฉัยสถานการณ์ที่มีความเป็นรูปธรรมและมีความเที่ยงตรง นอกจากนี้ การเชื่อมโยงและการสร้างความร่วมมือกับองค์กรทางการเมืองและประชาชนทั่วไปก็จำเป็นอีกด้วย เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยทุกฝ่ายจะต้องมีการตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเจริญของสังคมไทย สังคมที่มีความยุติธรรมและสงบสุขถือเป็นแนวทางที่สำคัญในการก่อสร้างสังคมที่เจริญก้าวหน้าและยั่งยืน ประชาชนเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมดังกล่าว เนื่องจากประชาชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างตรงไปตรงมา ดังนั้น สมาชิกในสังคมควรปฏิบัติตามหลักการและคุณธรรมชาติต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อสร้างสังคมที่ยุติธรรมและสงบสุข ซึ่งสังคมที่มีความยุติธรรมและสงบสุขจะสร้างความเท่าเทียมในสิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับทุกคนโดยไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา หรือวัฒนธรรม นอกจากนี้ สังคมที่มีความยุติธรรมและสงบสุขยังเน้นในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อการเติบโตและพัฒนาของทุกคน รวมถึงส่งเสริมความเท่าเทียมในการมีโอกาสในการศึกษา การมีอาชีพ และการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น ดังนั้น การพัฒนาสังคมที่มีความยุติธรรมและสงบสุขเป็นกระบวนการที่ต้องมีความร่วมมือและการทำงานร่วมกันของทุกคนในสังคม

2. การสร้างความเข้าใจและการสื่อสาร: ส่วนราชการจะต้องสร้างความเข้าใจกับฝ่ายที่ขัดแย้ง โดยการเปิดโอกาสให้ฝ่ายทั้งสองได้แสดงความคิดเห็นและปัญหาที่พวกเขาพบเจอ การสื่อสารที่ชัดเจนและเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับทั้งสองฝ่ายจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและเป็นฐานสำคัญในการแก้ไขปัญหานอกจากนี้ยังมีวิธีการสร้างความเข้าใจและการสื่อสารได้อีกมากมายที่สำคัญ

ดังต่อไปนี้ ฟังกลับ: การฟังกลับหมายถึงการเสนอคำถามหรือสรุปสิ่งที่เราได้ยินจากอีกฝ่ายเพื่อให้เขารู้ว่าเราเข้าใจและสนใจในสิ่งที่เขากล่าวอยู่ ออกกำลังกายคำพูด: การใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายเพื่อให้ความหมายที่ต้องการสื่อสารถูกตีความได้อย่างถูกต้อง ใช้ภาษาที่ไม่เกี่ยวข้อง: หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่ซับซ้อนหรือเฉพาะกลุ่มกับฝ่ายที่ขัดแย้ง เพราะอาจทำให้เพิ่มความเจ็บปวดและความสับสน ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ให้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้เพื่อให้ฝ่ายที่ขัดแย้งเข้าใจและมีความเชื่อมั่นในข้อมูล เก็บบันทึกและติดตาม เก็บบันทึกคำตอบและการตกลงที่เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักฐานในกรณีที่เกิดข้อขัดแย้งอื่น ๆ ร่วมฟังความคิดเห็น: ให้ฝ่ายที่ขัดแย้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการหาวิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและความพึงพอใจจากทั้งสองฝ่าย

3. การทำงานร่วมกัน รัฐบาลหรือส่วนราชการจะต้องสร้างแผนการแก้ไขความขัดแย้งที่เป็นทางการและทำงานร่วมกันกับฝ่ายที่ขัดแย้ง เป้าหมายของกระบวนการนี้คือการสร้างความเข้าใจและความยอมรับจากทั้งสองฝ่ายและการสร้างสถานการณ์ที่สามารถทำให้ความขัดแย้งลดลงได้ การทำงานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองโดยทางส่วนราชการควรสร้างแผนการแก้ไขที่เป็นทางการและทำงานร่วมกับฝ่ายที่ขัดแย้ง แนวทางสำหรับการทำงานร่วมกันคือการสร้างความเข้าใจและความยอมรับจากทั้งสองฝ่าย โดยส่วนราชการควรเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ขัดแย้งมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และฟังความเห็นของฝ่ายตรงข้ามอย่างเป็นธรรม เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการพูดคุยและการเสนอแนะวิธีการแก้ไขอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การสร้างสถานการณ์ที่สามารถทำให้ความขัดแย้งลดลงได้เป็นอีกหนึ่งเป้าหมายสำคัญ โดยอาจนำเสนอข้อมูลหรือตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อให้ฝ่ายที่ขัดแย้งเห็นภาพรวมของสถานการณ์และเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความขัดแย้ง นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือและความสามารถในการทำงานร่วมกันกับฝ่ายที่ขัดแย้งยังเป็นสิ่งสำคัญ โดยมุ่งหวังในการพัฒนาสังคมที่มีความยุติธรรมและสงบสุข ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการแก้ไขความขัดแย้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถยั่งยืนได้

4. การประเมินผลและการแก้ไข ส่วนราชการจะต้องติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลว่ากระบวนการระงับความขัดแย้งมีผลสำเร็จหรือไม่ หากยังมีความขัดแย้งอยู่ จะต้องดำเนินการแก้ไขต่อไป การประเมินผลและการแก้ไขเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการความขัดแย้ง หน่วยงานต้องติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลเพื่อทราบว่ากระบวนการระงับความขัดแย้งได้ผลสำเร็จหรือไม่ หากยังมีความขัดแย้งอยู่ จะต้องดำเนินการแก้ไขต่อไปให้เหมาะสม โดยอาจมีการปรับปรุงกระบวนการหรือเพิ่มความเข้มแข็งในการระงับความขัดแย้ง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้งให้มากที่สุดการประเมินผลเกี่ยวกับกระบวนการระงับความขัดแย้งเพื่อทราบว่ามีผลสำเร็จหรือไม่ นั้นสามารถทำได้โดยการดำเนินการต่อไปตามขั้นตอนต่อไปนี้

วิเคราะห์สาเหตุและปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง เพื่อระบุสาเหตุและปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น และให้ความชัดเจนว่าปัญหาดังกล่าวได้รับการระงับหรือยังวัดผลและสรุปผลการระงับ: วัดผลจากการระงับความขัดแย้งที่ดำเนินการ โดยพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น การลดจำนวนความขัดแย้ง การปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม หรือความคิดเห็นทางด้านบวกจากสมาชิกในกลุ่ม

ปรับปรุงกระบวนการ เพราะหากยังมีความขัดแย้งอยู่ จะต้องทำการปรับปรุงกระบวนการระงับความขัดแย้งให้เหมาะสม โดยอาจดำเนินการเพิ่มความเข้มแข็งในการระงับ ปรับปรุงการสื่อสาร หรือเพิ่มการเข้าร่วมสมาชิกที่มีความเสียสละในกลุ่ม

ติดตามผลและประเมินอีกครั้ง โดยติดตามผลของการปรับปรุงและดำเนินการต่อไป พิจารณาว่ามีการแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้งให้มากขึ้นหรือไม่ และประเมินว่ายังมีความต้องการปรับปรุง

5. การเสริมสร้างความเข้มแข็ง: ส่วนราชการจะต้องมุ่งเน้นการสร้างสังคมที่มีความเป็นกลางและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน โดยการสร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย รวมถึงการสร้างโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นและสามารถรองรับความแตกต่างทางเขตการปกครองได้การสร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย เพื่อให้โครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นและสามารถรองรับความแตกต่างทางเขตการปกครองอาจมีวิธีการดังต่อไปนี้

การเพิ่มความโปร่งใส: การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายให้แก่ประชาชน โดยใช้สื่อสารที่เป็นกลาง เช่น เว็บไซต์ของรัฐบาล หรือช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีความเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย
การเชื่อมโยงกับชุมชน: การสร้างความเชื่อมโยงและความร่วมมือกับกลุ่มและองค์กรในชุมชน ที่มีความสนใจและมีองค์ความรู้เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย โดยต้นสังกัดและกลุ่มอื่น ๆ สามารถเข้าร่วมการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

การใช้เครื่องมือการรับฟัง: การจัดการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน โดยใช้เครื่องมือและกระบวนการที่เหมาะสม เช่น การสร้างพื้นที่สำหรับการเสวนา การจัดกิจกรรมที่เปิดให้ประชาชนร่วมสร้างแนวทางหรือการวางแผน

กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ใช้เพื่อสร้างความสงบและความเป็นระเบียบในการปกครอง โดยใช้การวินิจฉัยสถานการณ์ การสร้างความเข้าใจและการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การประเมินผลและการแก้ไข และการเสริมสร้างความเข้มแข็งในสังคม การปฏิบัติตามกระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้สามารถระงับความขัดแย้งทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมไทยเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งมีผลกระทบต่อความเจริญของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างสิ้นเชิง องค์การการเมืองทั้งหมดจึงต้องร่วมมือกันในการตีความรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้สังคมไทยสามารถพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เหมาะสมและยั่งยืน ซึ่งองค์การการเมืองทุกพรรคจะต้องร่วมมือกันในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในเชิงนี้ เรามีการเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองอย่างเป็นระบบ ด้วยการเตรียมทีมงานที่มีความชำนาญในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางการเมือง ทีมงานจะทำการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และพัฒนาแผนการแก้ไขที่เหมาะสมสำหรับแต่ละสถานการณ์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไม่ใช่เรื่องที่ยากเพียงแต่ต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง โดยมีความเป็นธรรม การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างพรรคการเมืองและประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็น องค์กรทางการเมืองทุกพรรคจึงเชิญชวนสมาชิกและ

ประชาชนทั่วไปให้ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และรับรู้ถึงความสำคัญของการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเจริญของสังคมไทย ขอเรียนเชิญสมาชิกและประชาชนทุกท่านที่เข้าร่วมเว็บไซต์นี้ มาร่วมร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในองค์กรทางการเมืองทั้งหมด และเข้าใจถึงความสำคัญของการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเจริญของสังคมไทย ในการทำงานร่วมกัน ขอให้ทุกคนพัฒนาศักยภาพและความรับผิดชอบของตนเองเพื่อประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของการเมืองไทยอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ยังต้องมีกระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ที่ต้นเหตุจากชุมชนดังนี้

1. กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative Justice System: AJS) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการกระทำผิดกฎหมายที่ไม่ซับซ้อนรุนแรง โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาลแบบทั่วไป และมีการใช้วิธีการที่แตกต่างจากขั้นตอนทางราชการอย่างเป็นทางการในกระบวนการยุติธรรมทางเลือกนี้ นักวิชาการหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขข้อพิพาทและการกระทำผิดกฎหมายจะเป็นผู้ควบคุมเรื่องดังกล่าวเพื่อทำให้เกิดความเป็นธรรมและความยุติธรรมในสังคม และเพื่อให้มีการแก้ไขและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของเด็กเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายในกระบวนการนี้ มีการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมหลัก เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ความสงบสุขสมานฉันท์ของสังคม และความมั่นคงของประเทศชาติ โดยการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนในการกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์กลไกวิธีการ และการปฏิบัติงาน การป้องกันควบคุม และจัดระเบียบสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justices) หมายถึง กระบวนการที่ไม่เป็นทางการโดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มาพบกันในบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดความสมานฉันท์ปรองดอง ส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดได้สำนึกได้ชดใช้ และส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนเกี่ยวข้อง รูปแบบการประชุมอาจเป็นการประชุมกลุ่มครอบครัวหรือกลุ่มชุมชน หรือเป็นการประชุมวงกลม ความสำคัญอยู่ที่การปรองดองของทุกฝ่ายที่เกิดขึ้นผลลัพธ์ที่จะก่อให้เกิดความสมานฉันท์ การแสดงความสำนึกผิด การยินยอมที่ปรับพฤติกรรม และการที่ผู้กระทำผิดพร้อมเยียวยา ชดใช้ให้กับผู้เสียหาย ผลลัพธ์นี้อาจเป็นการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะหรืออื่น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับกรณีนั้น ดังนั้น "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์" หมายถึงกระบวนการยุติธรรมที่เน้นความสมานฉันท์ในสังคม

3. ยุติธรรมชุมชน (Community Justice: CJ) เป็นกระบวนการและกิจกรรมที่ชุมชนได้ร่วมกันดำเนินการเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความปลอดภัยจากอาชญากรรม โดยการนำทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนมาใช้ เป้าหมายของยุติธรรมชุมชนคือการสร้างสภาวะที่เป็นธรรมและสงบสุขในชุมชน โดยการป้องกันและเสริมสร้างสภาวะความปลอดภัย ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมหลักได้มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดภาระของกระบวนการยุติธรรมหลักและรักษาธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ยุติธรรมชุมชนมีหลายรูปแบบ อาทิเช่น การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครของประชาชนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยและการยุติธรรม โดยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การป้องกันการเกิดอาชญากรรม การสนับสนุนผู้ประสบภัยอาชญากรรม การ

แก้ไขข้อพิพาทในชุมชน การส่งเสริมการสร้างความเข้าใจกัน การส่งเสริมศักยภาพและความรับผิดชอบของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางยุติธรรม เป็นต้น

4. กระบวนการระงับข้อพิพาทนอกศาลการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution: ADR) หมายถึง กระบวนการที่ใช้เพื่อระงับและแก้ไขข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากกระบวนการตัดสินของศาล โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการศาลที่ซับซ้อนและมีค่าใช้จ่ายมาก เป้าหมายของ ADR คือการระงับข้อพิพาทอย่างรวดเร็วและประหยัดทรัพย์สินและเวลาของฝ่ายที่ขัดแย้ง และให้ฝ่ายที่ขัดแย้งมีส่วนร่วมในการค้นหาและนำมายุติในวิธีที่เหมาะสมและยุติธรรมกับฝ่ายอีกฝ่ายวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือก (ADR) มีหลายวิธี ดังนี้

4.1 การเจรจาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาหรือการพิจารณาในเรื่องต่างๆ รวมถึงการเจรจาสำหรับการเจรจาทางธุรกิจ การเจรจามักเกิดขึ้นเมื่อคู่กรณีต้องการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจมีข้อดังกล่าวที่ขัดแย้งกัน โดยวิธีการที่ใช้ในการเจรจาจะเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้าใจ ให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้งสองฝ่าย โดยพยายามทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับทั้งสองฝ่ายการเจรจามักจะมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เรียกว่า "กำหนดเป้าหมายและแนวทางการเจรจา" ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้เจรจาต้องกำหนดว่าต้องการอะไรและต้องการให้ผู้เจรจาอีกฝ่ายได้รับสิ่งใด หลังจากนั้นจึงเริ่มต้นการเจรจาโดยการเสนอแนวคิดหรือข้อเสนอต่าง ๆ และทำการพิจารณาข้อแนะนำจากอีกฝ่าย การเจรจาอาจใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เช่น การแบ่งปันข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน การขอภัยและการตอบรับความคิดเห็นของฝ่ายตรงข้าม การต่อรองและการโน้มน้าว และการสร้างความเข้าใจที่เพียงพอเพื่อให้เกิดความตกลงร่วมกันการเจรจามีผลดีอย่างมากต่อคู่กรณีหรือกลุ่มที่เข้าร่วม

4.2 การประนอมข้อพิพาทเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างคู่แข่ง โดยผู้ประนอมทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเสนอแนวคิดการแก้ไขปัญหาและช่วยในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดความเข้าใจและความยอมรับระหว่างฝ่ายต่างๆ กระบวนการประนอมข้อพิพาทมักเกิดขึ้นในกรณีที่คู่แข่งต้องการหาทางออกจากการขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ต้องนำไปสู่กระบวนการทางกฎหมายหรือการฟ้องร้องต่อศาล การประนอมข้อพิพาทมีขั้นตอนวิธีการที่หลากหลาย แต่เป้าหมายหลักคือการเสนอแนวคิดหรือข้อเสนอต่างๆ และการพิจารณาข้อแนะนำเพื่อให้คู่แข่งสามารถเข้าใจและยอมรับการแก้ไขปัญหาได้ในกรณีที่มีการประนอมข้อพิพาทที่เป็นรูปแบบการไกล่เกลี่ย (mediation) นอกจากผู้ประนอมแล้ว ยังมีการเข้าร่วมของคู่แข่ง และผู้ประนอมจะช่วยในกระบวนการดำเนินการโดยการช่วยในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกิดความเข้าใจและความยอมรับระหว่างคู่แข่ง ผู้ประนอมไม่มีหน้าที่ตัดสินในข้อพิพาท แต่ช่วยในการสร้างความเข้าใจและความสามารถในการร่วมกันตามข้อแนะนำและการต่อรอง

4.3 อนุญาโตตุลาการ (Arbitration) ไม่ได้เป็นกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกนอกศาล แต่เป็นกระบวนการทางกฎหมายที่ใช้เพื่อแก้ไขข้อพิพาทระหว่างฝ่ายสองฝ่ายให้เกิดการชี้ขาดจากบุคคลที่ไม่มีส่วนได้เสียในพิพาท บุคคลที่เรียกว่าผู้อนุญาต (arbitrator) จะเป็นบุคคลที่เชียร์คดีและทำการเป็นผู้ชี้ขาดที่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายทั้งสอง การตัดสินของผู้อนุญาตจะมีผลที่ผู้เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตาม อนุญาตฟังคำเสียงและหลักฐานของทั้งสองฝ่ายและทำการตัดสินในความเป็นธรรม กระบวนการนี้มักจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าวิธีการอื่น ๆ ในการแก้ไขข้อพิพาททางกฎหมาย

บทสรุป กระบวนการการระงับความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในประเทศไทยมีหลายส่วนประกอบที่สำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนแปลงสถานการณ์จากความขัดแย้งไปสู่สถานการณ์ที่ความขัดแย้งสามารถที่จะคลี่คลายได้และเริ่มความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งต่อไป จากนั้นสามารถสร้างระบบการจัดการความขัดแย้งและต่อยอดไปสู่ระบบการจัดการภายในสังคมในมิติอื่น ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ โดยประกอบด้วย ระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ของสังคม เพื่อให้มีข้อมูลและองค์ความรู้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการความขัดแย้ง การสร้างความสัมพันธ์ที่พัฒนาไปสู่การมีกลไกความร่วมมือในเชิงความสัมพันธ์กับภาคส่วนต่าง ๆ การมีแผนปฏิบัติการของสังคมในการจัดการภายหลังจากความขัดแย้ง การเริ่มความสัมพันธ์ภายในสังคมใหม่ การสานพลังภายในสังคมให้เกิดพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนระบบการจัดการของสังคมการเมืองแบบใหม่ และการมีกฎระเบียบกติกาของสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของความเป็นชุมชนเข้มแข็งในการดำเนินงานยุติธรรมและแนวทางสมานฉันท์

รูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย (Solution to the problem)

วิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถหาทางออกปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ประเทศไทยชัดเจนได้เหตุปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถหาทางออกประเทศไทยชัดเจนได้สามารถพิจารณาได้ดังนี้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยเกิดจากหลายปัจจัย ดังนี้: ความแตกแยกทางการเมือง: สังคมไทยมีการแยกแยะทางการเมืองอย่างชัดเจน มีพรรคการเมืองที่มีความคิดแตกต่างกันอยู่หลายพรรค ทำให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างพรรคและกลุ่มผู้สนับสนุนของพวกเขา การสร้างขบวนการทัศนคติ: การสร้างขบวนการทัศนคติในสังคมไทยอาจทำให้มีการแยกแยะกันเพิ่มขึ้น ผู้สนับสนุนแต่ละฝ่ายกับการเมืองจะมีทัศนคติและวิธีคิดที่แตกต่างกัน ขาดการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นภาพรวม: สื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและภาพรวมในการเมือง หากไม่มีการรายงานที่สมดุลและเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง อาจสร้างความขัดแย้งได้ การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขขัดแย้ง: การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งทางการเมืองอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ปัญหาความขัดแย้งเพิ่มขึ้น เนื่องจากการใช้ความรุนแรงอาจสร้างความไม่พึงพอใจและความเกลียดชังระหว่างฝ่ายตรงข้าม

การเมืองและระบบการบริหาร: ปัญหาทางการเมืองที่ซับซ้อนและภาวะความไม่เสถียรทางการเมือง อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ขาดความมั่นคงในการลงทุนและพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศต้องพิจารณาการปรับปรุงระบบการบริหารและขับเคลื่อนการเมืองให้มีความโปร่งใส และเกิดการชุมนุมที่สัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มเครือข่ายภาครัฐและเอกชนได้อย่างเหมาะสม

การศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: การส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ การลงทุนในการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ช่วยเสริมสร้างความสามารถและความรู้ของประชากร ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศมีแรงงานที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

การเรียนรู้จากประสบการณ์ในต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม เราสามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์จากประเทศอื่นมาปรับใช้ในประเทศไทยได้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูงขึ้น นี่คือแนวทางที่น่าจะ

ช่วยแก้ไขปัญหาในระดับหนึ่งสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ: สามารถสร้างพันธมิตรกับประเทศอื่น ๆ ที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่เราต้องการ การสร้างความร่วมมือในรูปแบบของพันธมิตรทางเศรษฐกิจ เช่น การเปิดตลาดสินค้าและการลงทุนร่วมกัน เป็นต้น สนับสนุนการศึกษาและการวิจัยการสนับสนุนการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในประเทศไทย โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาและนักวิจัยได้เรียนรู้และดำเนินงานวิจัยในต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสนับสนุนการสร้างฐานความรู้และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้และทักษะในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เช่น 1) สภาพสังคมที่เป็นจริงแต่ไม่มีการยอมรับและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา 2) อะไรคือสาเหตุที่นำมาสู่สภาพเช่นนั้น และจะมีแนวทางที่จะแก้ไขได้อย่างไร 3) การปฏิรูปมีอะไรบ้าง มีกี่อย่างและอะไรสำคัญที่สุดพิจารณาจากสภาพปัญหาของสงคมโดยรวมและปัญหาความแตกแยกที่เผชิญอยู่ในปัจจุบัน 4) แนวทางการปฏิรูปโดยประชาชนและอุปสรรค

การแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับภาคอื่น ทำให้เกิดความเชื่อว่ารัฐบาลไม่ใส่ใจและไม่ยอมรับสภาพความเป็นจริงของสังคมทั้งระบบ ภาคใต้และกรุงเทพฯที่ไม่พอใจกับนโยบายและการทำงานของรัฐบาลยิ่งลักษณ์จึงรู้สึกไม่เอื้ออำนวยให้กับการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลง ภาคเหนือและอีสานที่สนับสนุนรัฐบาลยิ่งลักษณ์อาจไม่ได้รับการสนับสนุนในทางการช่วยเหลือในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของประชากรจากภาคอื่น นอกจากนี้ยังมีการดื้อดึงและแย่งชิงกันระหว่างพรรคการเมืองที่มีผลประโยชน์และคนในภาคเป็นอุปสรรคสำคัญในการหาทางออกและปฏิรูป สรุปได้ว่าการแตกแยกทางการเมืองและความแตกร้าวในความคิดเห็นของภูมิภาคเป็นอุปสรรคใหญ่ในการประเทศไทยประสบความสำเร็จในการปฏิรูปและการพัฒนาให้ก้าวหน้าและเข้มแข็งในทางอนาคต รัฐบาลอาจต้องแยกตัวออกจากพรรคการเมืองของตนเพื่อเป็นรัฐบาลของประเทศและประชาชนทั้งประเทศโดยไม่ใช้รัฐบาลของพรรคการเมืองและประชาชนผู้สนับสนุนพรรคการเมืองเท่านั้น

การสังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562 จากกลุ่มแนวคิดมี 5 กลุ่มแนวคิดด้วยกันสรุปได้ ดังนี้

1) แนวคิดทางการเมืองในมิติของสังคมการเมืองสนใจศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้เข้าใจและวิเคราะห์การเกิดและพัฒนาของสังคมการเมืองในแต่ละสถานการณ์ประชาธิปไตยและสังคมเป็นความยั่งยืนและมีความสามารถในการบรรลุเป้าหมายทางการเมืองได้อย่างรวดเร็วและประสบความสำเร็จ แนวคิดในมิติของสังคมการเมืองสนใจศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมีความสำคัญในการวิเคราะห์และเข้าใจสังคมการเมืองในแต่ละสถานการณ์ประชาธิปไตยและสังคมประชากรส่งผลต่อการกำหนดระบอบการเมือง เนื่องจากสังคมและวัฒนธรรมของประชากรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบและคุณสมบัติของระบอบการเมืองในแต่ละประเทศ การเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการเข้าใจปัจจัยเริ่มต้นและตัวชี้วัดของระบอบการเมือง เช่น ประชาการที่ถูกกำหนดโดยส่วนใหญ่ของประชากร และระบบการเลือกตั้งที่สอดคล้องกับความต้องการของประชากร โดยการรับรู้ถึงความต้องการทางการเมืองของประชากร เช่น ความเห็นต่าง ๆ ทางการเมือง จะช่วยให้แนวคิดทางการเมืองสามารถเกิดขึ้นและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องการมีระบบการเมืองที่เป็นธรรมชาติและเข้าใจตามความต้องการของประชากร เป็นสิ่งสำคัญ

2) แนวคิดกลุ่มนักสิทธิมนุษยชน มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองเป็นผลผลิตจากระบบของสังคมแนวคิดของกลุ่มนักสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองเป็นผลผลิตจากระบบของสังคม เพราะนักสิทธิมนุษยชนมุ่งมั่นในการยกระดับสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ทุกคนในสังคม โดยพยายามให้ความสำคัญแก่ความเท่าเทียม ความยุติธรรม และความเอื้อเฟื้อสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มนักสิทธิมนุษยชนให้ความสำคัญกับสิทธิพลเมืองและความยุติธรรมในการดำเนินงานทางการเมือง พวกเขาส่งเสริมให้มีการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกคน และต่อสู้เพื่องานที่ไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเสริมสร้างระบบกฎหมายที่เป็นธรรมและเอื้อเฟื้อสร้างสรรค์ต่อสังคมทั้งหมดนักสิทธิมนุษยชนมุ่งหวังสร้างความเท่าเทียมในสังคม โดยไม่สนใจว่าบุคคลนั้นมีตำแหน่งสังคมหรือเศรษฐกิจอย่างไร พวกเขายืนยันว่าทุกคนควรมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา การเข้าถึงบริการสาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง

3) แนวคิดกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางสังคมชี้ให้เห็นถึงได้ขยับพื้นที่ตั้งของความขัดแย้งจากพื้นที่ทางเศรษฐกิจ ความเกี่ยวข้องระหว่างแนวคิดของกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางการเมืองกับปรากฏการณ์ทางสังคมเกี่ยวข้องกับการขยับพื้นที่ตั้งของความขัดแย้งจากพื้นที่ทางเศรษฐกิจ เป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรพิจารณาเนื่องจากมีผลต่อการสร้างความเท่าเทียมและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมการขยับพื้นที่ตั้งของความขัดแย้งจากพื้นที่ทางเศรษฐกิจเกิดจากการแทรกแซงของอำนาจและผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ซึ่งอาจเป็นการแตกแยกของความรุนแรงและความตึงเครียดทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียม การขาดความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพย์สินและโอกาสในการพัฒนา รวมทั้งการเกิดความไม่สมดุลทางภูมิศาสตร์และสังคมที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งต่าง ๆ แนวคิดของกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มุ่งหวังสร้างความเท่าเทียมและปราศจากความขัดแย้งย่อมต้องสนับสนุนและพิจารณาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น การสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการทำงาน การสร้างโอกาสในการเข้าร่วมกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง

4) แนวคิดกระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย เพื่อระงับความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย เราสามารถทำได้โดยการนำเสนอและสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น การเสนอข้อมูลและการสื่อสารที่เป็นธรรมชาติและเป็นซื่อสัตย์ เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจเหตุผลและตัดสินใจที่มีความมั่นคงและยุติธรรมนอกจากนี้เรายังต้องสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง โดยเสริมสร้างองค์กรสังคมศึกษาและองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเข้าร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริหารจัดการสาธารณะ รวมทั้งเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจเพื่อลดความสงสัยและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นนอกจากนี้ยังสำคัญที่จะเสริมสร้างความเท่าเทียมในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเข้าร่วมกระบวนการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นการให้เสียงแสดงความเห็น การจัดทำนโยบาย หรือการเข้าร่วมองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยการสร้างพื้นที่และโอกาสให้คนทุกคนให้เสียงที่สามารถได้ยินและมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจในสังคม

5) แนวคิดรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสงคมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย จำเป็นต้องมีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในสาเหตุของ

ปัญหา เพื่อเปิดโอกาสให้คนสามารถมองเห็นและเข้าใจต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ ควรมีการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ ทั้งจากสื่อมวลชนต่าง ๆ และจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยที่ไม่มีความเมาส์มวนด้านการเมืองนอกจากนี้ ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยยังส่วนใหญ่มาจากความแตกต่างในเส้นความคิดและค่านิยมที่มีอยู่ ซึ่งส่งผลให้คนมักมีแนวคิดที่ไม่เท่าเทียมกัน ในกรณีนี้ ควรส่งเสริมการเสริมสร้างความเข้าใจและเห็นคุณค่าของแต่ละฝ่าย โดยให้ทุกฝ่ายมีโอกาสแสดงความเห็น และทำให้เกิดการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ โดยการสร้างพื้นที่สำหรับการปรึกษาและการถ่ายทอดเรื่องราวให้คนเข้าใจฝ่ายตรงข้าม นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองยังจำเป็นต้องมีการแก้ไขและปรับปรุงโครงสร้างอำนาจในสังคม โดยการสร้างความเท่าเทียมในการมีส่วนร่วมตัดสินใจชุมชนหรือประชาชนในเรื่องส่วนกลาง โดยให้มีการสนับสนุนและให้โอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ โดยไม่คิดอย่างเดียวเกี่ยวกับการส่งตัวแทนไปสืบทอดจุดยืนของพวกเขา นอกจากนี้ยังต้องมีการส่งเสริมความโปร่งใสและความโปร่งใสในการเลือกตั้งและการประชุมสาธารณะ การทำเช่นนี้จะช่วยให้ประชาชนสามารถอภิปรายและตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล และลดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมลงลงไปอย่างมาก

สร้างรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองอย่างเป็นระบบ

1.ทีมงานที่มีความชำนาญในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางการเมือง ทีมงานจะทำการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และพัฒนาแผนการแก้ไขที่เหมาะสมสำหรับแต่ละสถานการณ์เชื่อว่าการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไม่ใช่เรื่องที่ยากเพียงแต่ต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง โดยมีความเป็นธรรม การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างพรรคการเมืองและประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็น องค์การการเมืองทุกพรรคจึงเชิญชวนสมาชิกและประชาชนทั่วไปให้ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และรับรู้ถึงความสำคัญของการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเจริญของสังคมไทย สังคมไทยเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งมีผลกระทบต่อความเจริญของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างสิ้นเชิง องค์การการเมืองทั้งหมดจึงต้องร่วมมือกันในการตีความรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้สังคมไทยสามารถพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เหมาะสมและยั่งยืน ซึ่งองค์การการเมืองทุกพรรคจะต้องร่วมมือกันในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในเชิงนี้ เรามีการเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองอย่างเป็นระบบ ด้วยการเตรียมทีมงานที่มีความชำนาญในการ

2. วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางการเมือง ทีมงานจะทำการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และพัฒนาแผนการแก้ไขที่เหมาะสมสำหรับแต่ละสถานการณ์ เราเชื่อว่าการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไม่ใช่เรื่องที่ยากเพียงแต่ต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง โดยมีความเป็นธรรม การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างพรรคการเมืองและประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็น องค์การการเมืองทุกพรรคจึงเชิญชวนสมาชิกและประชาชนทั่วไปให้ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และรับรู้ถึงความสำคัญของการรักษาความสงบเรียบร้อยและความเจริญของสังคมไทย

การเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

- สร้างการอภิปรายและการเสวนาเปิดกว้างเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการหาวิธีแก้ไข
- ส่งเสริมการเรียนรู้และเข้าใจเรื่องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยจัดทำคอร์สออนไลน์หรือสื่อการเรียนรู้ที่เข้าถึงง่ายและเข้าใจได้ง่าย
- สร้างพื้นที่นำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย เพื่อให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้
- สนับสนุนการวิจัยและการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย เพื่อให้มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ในการพิจารณาแก้ไขปัญหา
- สร้างแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันที่เป็นที่รวมข้อมูล เครื่องมือและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย เพื่อให้ผู้สนใจสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในชุมชน
- ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน
- สนับสนุนการสร้างสื่อสารที่เปิดเผยและโปร่งใสเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการเอาใจใส่กันในการแก้ไขปัญหา
- สร้างโครงการสอนและฝึกอบรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่รัฐบาล ผู้บริหารองค์กรภาคเอกชน และกลุ่มสังคม
- สร้างแนวทางและกรอบคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย โดยเน้นไปที่การสร้างความเข้าใจและการติดต่อสื่อสารระหว่างฝ่ายต่าง ๆ
- ส่งเสริมและสนับสนุนการเปิดโอกาสในการสนทนาและการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย โดยเชื่อมโยงกับองค์กรที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ

การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยสามารถทำได้โดยการกระทำตามหลักการและรูปแบบต่างๆ ดังนี้:

1. การสร้างสภาวิธานศิลป์ : การสร้างสภาวิธานศิลป์หรือพื้นฐานเสรีภาพการแสดงออกทางการเมือง เป็นการสร้างสภาวิธานศิลป์ที่ยอมรับร่วมกันในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง หมายถึง การสร้างสภาวิธานศิลป์หรือพื้นฐานเสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองเป็นการสร้างที่ปรึกษาทางการเมืองที่มีผู้มีความชำนาญในการแก้ไขปัญหาและเสนอคำแนะนำเพื่อทำให้ประชาชนและผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเรื่องการเมืองได้อย่างอิสระ ทำให้การแก้ปัญหาทางการเมืองเป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ สภาวิธานศิลป์ยังเป็นสถาบันที่สร้างความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างผู้แทนราษฎรและผู้แทนพรรคการเมือง ซึ่งจะช่วยให้มีการพูดคุยและการทำงานร่วมกันเพื่อหาทางออกจากปัญหาทางการเมืองในที่สุด

2. การสร้างพรรคการเมืองแบบแผนภูมิ : การสร้างพรรคการเมืองแบบแผนภูมิสามารถช่วยให้การแก้ปัญหาทางการเมืองเป็นไปอย่างราบรื่นและที่สำคัญคือการกระจายอำนาจให้กับหลายฝ่าย หมายถึง การสร้างพรรคการเมืองแบบแผนภูมิเป็นหนึ่งในวิธีการที่สามารถช่วยให้การแก้ปัญหา

ทางการเมืองเป็นไปอย่างราบรื่นและเสถียรได้ โดยเรื่องสำคัญคือการกระจายอำนาจให้กับหลายฝ่าย เพื่อให้มีความเป็นธรรมและเสถียรในการตัดสินใจทางการเมืองในระบบการเมืองแบบแผนภูมิ เรามองว่าพรรคการเมืองไม่ใช่เพียงเครื่องมือสำหรับการแย่งอำนาจเท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้พลโลกมีการแสดงออกที่แตกต่างกันได้อย่างอิสระ การมีพรรคการเมืองแบบแผนภูมิจะช่วยให้คนสามารถสร้างรูปแบบการเลือกตั้งที่หลากหลายและผลักดันให้มีการแบ่งแยกอำนาจในระดับต่างๆ ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างความเป็นธรรมในการดำเนินการทางการเมืองอีกทั้งพรรคการเมืองแบบแผนภูมิยังสร้างข้อตกลงและระเบียบวิธานศิลป์ภายในเพื่อให้ความชุมชนภายในพรรคสามารถทำงานร่วมกันและแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ พรรคการเมืองแบบแผนภูมิยังสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งมีประโยชน์ในการสร้างความเชื่อมโยงและความเข้าใจระหว่างพลโลกและพรรคการเมืองได้ด้วย

การสร้างพรรคการเมืองแบบแผนภูมิสามารถแสดงในรูปภาพในลักษณะของแผนที่ โดยภาพที่แสดงอาจมีลักษณะดังนี้:

หน้าต้านทาน : พื้นที่หน้าต่าง ๆ ที่มีการต่อต้านกันอย่างแรงของพรรคการเมือง ภาพอาจแสดงลูกเล่นอำนาจระหว่างพรรคและการแย่งชิงอำนาจ หรือสถานการณ์ที่มีการขัดแย้งหรือความขัดแย้งทางการเมือง

พื้นที่สนับสนุน : พื้นที่ภายใต้การสนับสนุนของพรรคการเมืองที่มั่นคงและเชื่อมโยงกันได้อย่างต่อเนื่อง ภาพอาจแสดงพื้นที่ที่มีการเป็นฐานสนับสนุนและกำลังสำคัญของพรรคการเมือง

เส้นทางความเชื่อมโยง: เส้นทางที่เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีพรรคการเมืองแตกต่างกัน ภาพอาจแสดงเส้นทางการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการทำงานร่วมกันระหว่างพรรคการเมือง

ศูนย์กลาง : พื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของการเมืองที่มีความสำคัญ ภาพอาจแสดงศูนย์กลางเมืองหรือสถานที่ที่พรรคการเมืองต้องการความสนใจและการแสดงออก

รูปภาพสร้างพรรคการเมืองแบบแผนภูมิจะช่วยให้เห็นภาพรวมและความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองต่างๆ และช่วยให้เข้าใจขั้นตอนการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้

3. การสร้างสภาการเมืองที่มีความหลากหลาย: การสร้างสภาการเมืองที่มีความหลากหลายไม่เพียงแต่ในเรื่องการตัดสินใจทางการเมือง แต่ยังมีความหลากหลายในเรื่องของข่าวสารทางการเมือง การเข้าถึงข้อมูล และการเลือกตั้ง หมายถึง การสร้างสภาการเมืองที่มีความหลากหลายในเรื่องการตัดสินใจทางการเมือง เราสามารถทำได้โดยการให้ผู้มีอำนาจและผู้มีสิทธิ์ต่าง ๆ มีความหลากหลายในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยไม่ว่าจะเป็นการสร้างพรรคการเมืองที่มีตัวแทนจากผู้คนที่มาจากพื้นที่และกลุ่มที่แตกต่างกัน หรือการสร้างสภาผู้แทนราษฎรจากพลเมืองที่มีต้นกำเนิดและพื้นที่อยู่ใกล้ถิ่นฐานของพลเมือง มีมาตรการในการควบคุมเลือกตั้งที่เป็นอิสระและโปร่งใส และมีการเปิดเผยข้อมูลกับประชาชนเพื่อให้ผู้มีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลและตัดสินใจตามความเป็นจริงและความเหมาะสม โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองอย่างรวดเร็วและมีความหลากหลายให้กับประชาชนทั่วไป

4. การสร้างระบบสื่อมวลชนที่เสรี: การสร้างระบบสื่อมวลชนที่เสรีอาจช่วยให้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นกลางได้ ซึ่งสามารถช่วยลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้

หมายถึง การสร้างระบบสื่อมวลชนที่เสรีสามารถช่วยให้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นกลางได้เป็นสิ่งสำคัญในการลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง เพราะสื่อมวลชนที่เสรีสามารถสร้างพื้นที่ในการสนทนาและอภิปรายที่เปิดกว้างขึ้น และให้เสียงส่วนน้อยที่ไม่ได้มีพลังหรือแทรกแซงสามารถมีการแสดงความคิดเห็นและเสียงส่วนน้อยนั้นได้รับการยอมรับและฟังเสียงมากขึ้นได้ นอกจากนี้ ระบบสื่อมวลชนที่เสรียังช่วยสร้างความโปร่งใสและช่วยให้ผู้คนสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากองค์กรหรือผู้ประกอบการต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย ดังนั้น การสร้างระบบสื่อมวลชนที่เสรีที่มีความเป็นกลางและให้โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของทุกคนจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้มากขึ้น

5. การสร้างการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ไขขัดแย้งทางการเมือง: การสร้างการศึกษาและการเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง การสร้างการศึกษาและการเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึงการพัฒนาระบบการศึกษาที่ให้ความรู้เรื่องการเมืองแก่นักเรียนและนักศึกษา โดยให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและสถาบันการเมืองในประเทศและระบบการปกครองชนบท รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การเข้าใจบทบาทของผู้แทนราษฎรในการตัดสินใจทางการเมือง และการเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ เช่น การอธิบายระบบเสียงเลือกตั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเมือง และการเขียนรายงานเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากการศึกษาและการเรียนรู้ทางการเมืองมีความสำคัญเพื่อเพิ่มความเข้าใจและความตระหนักในการเมืองของผู้ประกอบการต่างๆ และช่วยสร้างพื้นฐานให้กับคนรุ่นใหม่เพื่อการมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองในอนาคต

สรุป

การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย สามารถทำได้โดยการกระทำตามหลักการและรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสามารถเป็นไปได้ดังนี้ 1) สร้างความเข้าใจและเห็นภาพรวมของปัญหาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจและเห็นภาพรวมของปัญหา 2) สร้างพื้นที่ในการเสวนาและการต่อต้านโดยจัดทำสถานที่และโอกาสให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสวนาและปรึกษากันเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ปัญหา รวมถึงให้สนับสนุนการต่อต้านทางมวลชนอย่างสุภาพ 3) สร้างและส่งเสริมการเคลื่อนไหวการเมืองเพื่อการแก้ปัญหา โดยร่วมกันสร้างและส่งเสริมกิจกรรมการเมืองที่สร้างแรงจูงใจและแนะนำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและอยู่ในบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา 4) สร้างความโปร่งใสในการแก้ปัญหา นี้เป็นสรุปของวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย

ในการดำเนินงานทางการเมือง: เพื่อให้ผู้ประกอบการต่างๆ และเครื่องหมายองค์กรสาธารณะมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน ไม่มีการทุจริต และมีความเป็นกลางในการตัดสินใจทางการเมืองส่งเสริมการเรียนรู้และการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย เราสามารถดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้:การเพิ่มความรู้และการเข้าใจ: สร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในเรื่องการเมือง โดยเพิ่มบทเรียนเกี่ยวกับระบบการเมือง การปกครอง และกระบวนการการตัดสินใจทางการเมืองในหลักสูตรการศึกษาที่ต่างกันตามระดับชั้นและระดับการศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน: สร้างสื่อสารและแหล่งข้อมูลที่รู้จักและเข้าถึงง่ายเพื่อส่งเสริมให้คนได้รับข้อมูลทางการเมืองที่ครอบคลุมและครบถ้วน พร้อมทั้งสนับสนุนการสร้างความตระหนักทางการเมืองของ

ประชาชนผ่านทางการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นกลางและเป็นความจริงการสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้และการเสวนา: สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ผู้มีส่วนร่วมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสดงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการจัดองค์ความรู้ สัมมนา หรือประชุมเพื่อสร้างพื้นที่ในการเสวนาแก้ไขปัญหาการส่งเสริมความรับผิดชอบของประชาชน: ส่งเสริมให้คนแต่ละคนเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยสู่ความความปรองดองได้อย่างยั้งยืนต่อไปการดำเนินงานทางการเมืองต้องเน้นความโปร่งใส ไม่มีการทุจริต และมีความเป็นกลางในการตัดสินใจ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย สามารถทำได้โดยการเพิ่มความรู้และการเข้าถึงข้อมูลทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน และสร้างพื้นที่ให้ผู้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาทางการเมือง

จากการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้สรุปเป็น Model UAPT

1. Understanding (ความเข้าใจ) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองไทย ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ได้แก่

- เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมทางการเมืองไทย

- สำรวจความคิดเห็นของประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ ผ่านการสัมภาษณ์และการสำรวจทางการเมืองไทย

- ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อสร้างภาพรวมของสถานการณ์ทางการเมืองไทย

2. Area (พื้นที่) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและมีความสำคัญในการระงับความขัดแย้งทางการเมืองไทย ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ได้แก่

- การวิเคราะห์ภูมิศาสตร์และประชากรเพื่อระบุพื้นที่ที่มีความขัดแย้งสูงทางการเมืองไทย

- สำรวจความต้องการและปัญหาของชุมชนในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางการเมืองไท

- การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทางการเมืองไทย

3. Political (การเมือง) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์บทบาทของนักการเมืองและองค์กรทางการเมืองในการก่อให้เกิดและระงับความขัดแย้งทางการเมืองไทย ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ได้แก่

- การศึกษาโครงสร้างและการทำงานขององค์กรทางการเมืองของไทย

- วิเคราะห์นโยบายและการกระทำของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมืองของไทย

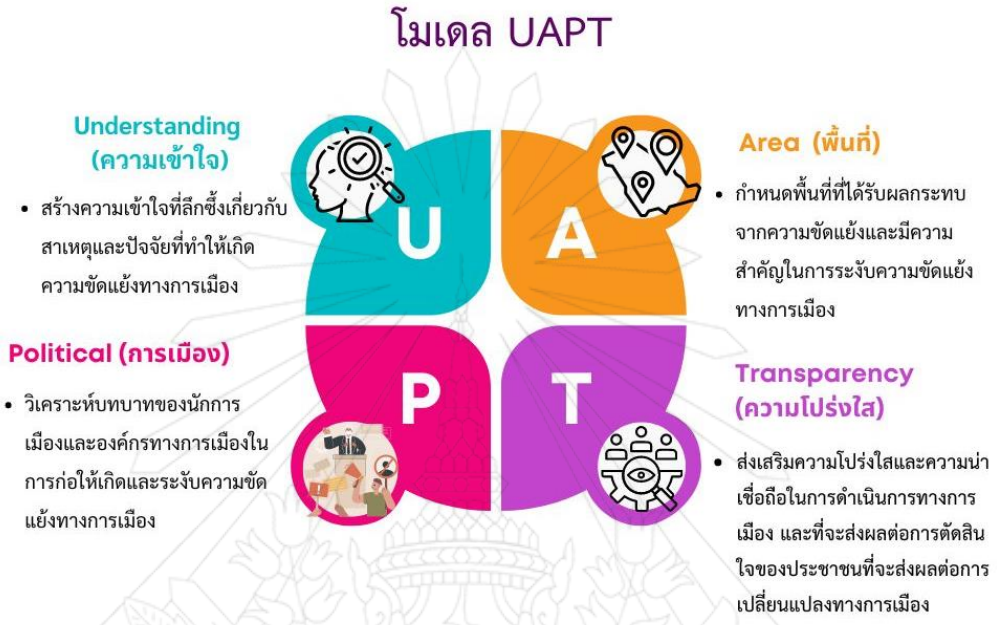
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับนักการเมืองและองค์กรทางการเมืองเพื่อส่งเสริมการแก้ไขปัญหาทางการเมืองไทย

4. Transparency (ความโปร่งใส) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในการดำเนินการและการตัดสินใจ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ได้แก่

- การเผยแพร่ข้อมูลและผลการวิเคราะห์อย่างโปร่งใสให้ประชาชนได้รับทราบ

- สร้างกลไกการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการ
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการตรวจสอบจากภาคประชาสังคม

สรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

โมเดล UAPT นี้จะช่วยให้การวิเคราะห์และการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปสู่การสร้างสังคมที่สงบสุขและยั่งยืนได้

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562 การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและพลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 2. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาพลวัตของความขัดแย้งและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย สู่ความยั่งยืน

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 รูปแบบการแก้ไขปัญหาพลวัตของความขัดแย้งและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย สู่ความยั่งยืนถาวร

5.1 สรุปผลการวิจัย

ปัญหาและพลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556

ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540-2556 เป็นช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อสังคมและการเมืองไทยอย่างมากมาย โดยสามารถแยกออกเป็นช่วงเวลาต่างๆ โดย ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2544 หลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 หรือที่รู้จักกันในนาม “วิกฤตต้มยำกุ้ง” ประเทศไทยได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างหนัก และได้มีการปรับปรุงกฎหมายและระบบการเงิน เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ หนึ่งในผลที่ตามมาคือการแก้ไขรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความก้าวหน้าและเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นกว่าทุกฉบับที่ประเทศไทยเคยมีมาก

จากนั้นเมื่อช่วงปี พ.ศ. 2544-2549 การขึ้นครองตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทยเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในทางการเมืองไทย รัฐบาลทักษิณได้ดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาชนบทและเศรษฐกิจฐานราก ส่งผลให้มีความนิยมอย่างมากในชนบท แต่อีกด้านหนึ่งก็เกิดความขัดแย้งในหมู่ชนชั้นกลางและกลุ่มคนที่ไม่พอใจกับการบริหารงานของทักษิณ

ช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 มีการรัฐประหารเพื่อโค่นล้มรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยฯ ส่งผลให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทยระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนทักษิณ (กลุ่มเสื้อแดง) และกลุ่มที่ต่อต้านทักษิณ (กลุ่มเสื้อเหลือง) ความขัดแย้งนี้นำไปสู่การประท้วงและความรุนแรงหลายครั้ง เช่น เหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตร

ประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2551 และการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ในปี พ.ศ. 2553

ช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 หลังจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2554 พรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้งและโดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นการกลับมาของรัฐบาลที่มีการสนับสนุนของนายทักษิณ ชินวัตร ทำให้ความขัดแย้งในสังคมไทยยังคงดำเนินต่อไป โดยเฉพาะกรณีการพิจารณากฎหมายว่าด้วยนิรโทษกรรมในปี พ.ศ. 2556 ที่นำไปสู่การชุมนุมใหญ่ของกลุ่มต่อต้านรัฐบาล และสุดท้ายเกิดการยุบสภาและจัดการเลือกตั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2557

ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 เป็นผลมาจากปัจจัยหลากหลาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเมือง และความแตกแยกในสังคมที่สะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทย ความขัดแย้งเหล่านี้ยังคงส่งผลกระทบและมีบทบาทสำคัญต่อการเมืองไทยในปัจจุบัน

การสังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทยเรื่อยมาจนถึง ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อสังคมและการเมืองไทยอย่างมากมาย โดยสามารถแบ่งเป็นช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้

ช่วงปี พ.ศ. 2557-2558 หลังจากการรัฐประหารในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา รัฐบาลทหารได้เข้ามาควบคุมอำนาจและยุบสภา การรัฐประหารนี้เกิดขึ้นภายหลังจากการประท้วงใหญ่ของกลุ่มต่อต้านรัฐบาลที่นำโดยคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ (กปปส.) ภายใต้การนำของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ หลังจากการรัฐประหาร คสช. ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกและออกประกาศจำกัดสิทธิเสรีภาพหลายประการ รวมถึงการควบคุมสื่อมวลชนและการห้ามการชุมนุมทางการเมือง

ช่วงปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญใหม่และนำเสนอให้ประชาชนลงประชามติในเดือนสิงหาคม ร่างรัฐธรรมนูญได้รับการอนุมัติจากประชาชน ซึ่งเป็นก้าวสำคัญในการกำหนดแนวทางการปกครองในอนาคต ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยได้สูญเสียพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบทางจิตใจและสังคมอย่างใหญ่หลวง พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ได้ขึ้นครองราชย์ในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน

ช่วงปี พ.ศ. 2560-2561 รัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ดำเนินนโยบายและโครงการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์และการต่อต้านจากกลุ่มการเมืองและภาคประชาสังคมบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการปกครองโดยรัฐบาลทหาร

ช่วงปี พ.ศ. 2562 ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ประเทศไทยได้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกนับตั้งแต่การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ผลการเลือกตั้งทำให้พรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลได้รับการสนับสนุนจากสภาผู้แทนราษฎรและพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง แม้ว่าจะมีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการเลือกตั้งครั้งนี้ และทำให้เกิดกลุ่มประท้วงกลุ่มใหม่ของเยาวชนเกิดขึ้นหลายกลุ่ม

ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารและมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ การเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2562 เป็นจุดเริ่มต้นของการกลับเข้าสู่การปกครองโดยประชาธิปไตย แม้ว่าจะยังคงมีความท้าทายและความขัดแย้งอยู่บ้างในสังคมไทย

การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย สามารถทำได้โดยการกระทำตามหลักการและรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสามารถเป็นไปได้ดังนี้ 1) สร้างความเข้าใจและเห็นภาพรวมของปัญหาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจและเห็นภาพรวมของปัญหา 2) สร้างพื้นที่ในการเสวนาและการต่อต้านโดยจัดทำสถานที่และโอกาสให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสวนาและปรึกษากันเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ปัญหา รวมถึงให้สนับสนุนการต่อต้านทางมวลชนอย่างสุภาพ 3) สร้างและส่งเสริมการเคลื่อนไหวการเมืองเพื่อการแก้ปัญหา โดยร่วมกันสร้างและส่งเสริมกิจกรรมการเมืองที่สร้างแรงจูงใจและแนะนำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและอยู่ในบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา 4) สร้างความโปร่งใสในการแก้ปัญหา นี้เป็นสรุปของวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย

ในการดำเนินงานทางการเมือง: เพื่อให้ผู้ประกอบการต่างๆ และเครื่องหมายองค์กรสาธารณะมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน ไม่มีการทุจริต และมีความเป็นกลางในการตัดสินใจทางการเมืองส่งเสริมการเรียนรู้และการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย เราสามารถดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้:การเพิ่มความรู้และการเข้าใจ: สร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในเรื่องการเมือง โดยเพิ่มบทเรียนเกี่ยวกับระบบการเมือง การปกครอง และกระบวนการการตัดสินใจทางการเมืองในหลักสูตรการศึกษาที่ต่างกันตามระดับชั้นและระดับการศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน: สร้างสื่อสารและแหล่งข้อมูลที่รู้จักและเข้าถึงง่ายเพื่อส่งเสริมให้คนได้รับข้อมูลทางการเมืองที่ครอบคลุมและครบถ้วน พร้อมทั้งสนับสนุนการสร้างความตระหนักทางการเมืองของประชาชนผ่านทางการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นกลางและเป็นความจริงการสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้และการเสวนา: สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ผู้มีส่วนร่วมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสดงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการจัดองค์ความรู้ สัมมนา หรือประชุมเพื่อสร้างพื้นที่ในการเสวนาแก้ไขปัญหาการส่งเสริมความรับผิดชอบของประชาชน: ส่งเสริมให้คนแต่ละคนเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยสู่ความความปรองดองได้อย่างยั้งยืนต่อไปการดำเนินงานทางการเมืองต้องเน้นความโปร่งใส ไม่มีการทุจริต และมีความเป็นกลางในการตัดสินใจ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย สามารถทำได้โดยการเพิ่มความรู้และการเข้าถึงข้อมูลทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน และสร้างพื้นที่ให้ผู้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาทางการเมือง

จากการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้สรุปเป็น Model UAPT

1. Understanding (ความเข้าใจ) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองไทย ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ได้แก่

- เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์บริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมทางการเมืองไทย
- สำรวจความคิดเห็นของประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ ผ่านการสัมภาษณ์และการสำรวจทางการเมืองไทย
- ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อสร้างภาพรวมของสถานการณ์ทางการเมืองไทย

2. Area (พื้นที่) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและมีความสำคัญในการระงับความขัดแย้งทางการเมืองไทย ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ได้แก่

- การวิเคราะห์ภูมิศาสตร์และประชากรเพื่อระบุพื้นที่ที่มีความขัดแย้งสูงทางการเมืองไทย
- สำรวจความต้องการและปัญหาของชุมชนในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางการเมืองไท
- การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทางการเมืองไทย

3. Political (การเมือง) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์บทบาทของนักการเมืองและองค์กรทางการเมืองในการก่อให้เกิดและระงับความขัดแย้งทางการเมืองไทย ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ได้แก่

- การศึกษาโครงสร้างและการทำงานขององค์กรทางการเมืองของไทย
- วิเคราะห์นโยบายและการกระทำของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมืองของไทย
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับนักการเมืองและองค์กรทางการเมืองเพื่อส่งเสริมการแก้ไขปัญหาทางการเมืองไทย

4. Transparency (ความโปร่งใส) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในการดำเนินการและการตัดสินใจ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ได้แก่

- การเผยแพร่ข้อมูลและผลการวิเคราะห์อย่างโปร่งใสให้ประชาชนได้รับทราบ
- สร้างกลไกการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการ
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการตรวจสอบจากภาคประชาสังคม

5.2 อภิปรายผล

วิเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556

ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556 ประเทศไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถวิเคราะห์พลวัตของความขัดแย้งดังนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามในการสร้างระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มการเมืองที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น พรรคไทยรักไทย ของนายทักษิณ ชินวัตร ได้รับความนิยมจากประชาชนรากหญ้าจากนโยบายประชา

นิยม ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มชนชั้นกลางและชนชั้นสูง ทำให้เกิดการประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (PAD) ในปี พ.ศ. 2548 และนำไปสู่การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549

การเกิดกลุ่มการเมืองใหม่ โดยเกิดการแบ่งแยกอุดมการณ์ทางการเมืองเป็น 2 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ กลุ่มคนเสื้อเหลือง และกลุ่มคนเสื้อแดง โดยทั้งสองกลุ่มมีการประท้วงและเผชิญหน้ากันอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น การประท้วงของกลุ่มเสื้อแดงในปี พ.ศ. 2552-2553 ที่เรียกร้องให้มีการยุบสภาและจัดการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งนำไปสู่การปะทะและการเสียชีวิตของผู้ประท้วงหลายราย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธพร อิสรชัย (2561) ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการเมืองไทย: กรณีศึกษากลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) (พ.ศ. 2548-2557) ผลการวิจัยพบว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรฯ และกลุ่ม กปปส. ช่วง พ.ศ. 2548 - 2557 เกิดจากเงื่อนไขเชิงสาเหตุทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมก่อให้เกิดการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองชาตินิยมแบบอนุรักษ์นิยมความเป็นไทย นำไปสู่เจตจำนงทางการเมือง การจัดโครงสร้างองค์กร ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีการเคลื่อนไหว โดยมีวิกฤตการณ์สมัยรัฐบาลทักษิณ รัฐบาลสมชาย และรัฐบาลยิงลักษณ์ พร้อมเงื่อนไขสอดแทรกจากกลุ่มอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ ได้แก่ ชนชั้นนำ กองทัพ ตุลาการภิวัตน์ ระบบราชการ กลุ่มทุนดั้งเดิม เครือข่ายภาคประชาชน ภายใต้โครงสร้างสังคมวัฒนธรรมแบบเครือข่ายครอบครัว ก่อให้เกิดการประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยถูกเชื่อมโยงกับสภาวะรัฐเร้นลึกในสังคมไทยนำไปสู่การเปลี่ยนการเมืองรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. พ.ศ.2549 การถอดถอนนายกรัฐมนตรีใน พ.ศ. 2551 และการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ซึ่งได้ทำลายความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน หลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระยะยาว

พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

หลังการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 การเมืองไทยได้เปลี่ยนแปลงไปสู่การปกครองโดยทหาร และการควบคุมสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเข้มงวด มีการจัดตั้งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยหลังการรัฐประหาร คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามาควบคุมการบริหารประเทศ และดำเนินการปฏิรูปการเมืองและเศรษฐกิจ โดยการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ในปี พ.ศ. 2559 และผ่านการลงประชามติในปี พ.ศ. 2560 เกิดการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกหลังรัฐประหาร ผลการเลือกตั้งทำให้พรรคพลังประชารัฐได้รับชัยชนะ และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป ผลการเลือกตั้งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่เป็นธรรม และมีการประท้วงจากกลุ่มประชาชนที่ไม่พอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรวิชญ นิธิปญญา และ ชลวิทย เจียรจิตต (2563) ได้ศึกษา พลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562: มุมมองคนรุ่นใหม่กับการลดความขัดแย้งทางการเมืองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มนักการเมือง นักวิชาการ ตลอดจนแกนนำขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศไทย และกลุ่มคนรุ่นใหม่ รวม 35 คน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการ

เมืองไทยที่เกิดขึ้นหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 มาจากมรดกของการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ตลอดระยะเวลา 5 ปีของการควบคุมอำนาจการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประชาชนไม่มีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงออกและการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยอุดมการณ์ทางการเมืองไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้ว ในช่วงปี 2562 - 2565 ได้แก่ ขั้วอุดมการณ์แบบอำนาจนิยม และขั้วอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในมุมมองของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อความขัดแย้งทางการเมืองจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งทางการเมืองมีมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 2548 จนเกิดรัฐประหาร 2 ครั้ง ในปี 2549 และ 2557 แต่ไม่ใช่ทางออกของการเมืองไทย โดยในการลดความขัดแย้งทางการเมืองมีข้อเสนอ ดังนี้ (1) เครื่องมือทางกฎหมายในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยในอดีต ทั้งการนิรโทษกรรม และการล้างมลทิน และ (2) การสร้างองค์กรเพื่อระงับความขัดแย้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการระงับความขัดแย้งคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต

รูปแบบการแก้ไขปัญหาพลวัตของความขัดแย้งและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย สู่ความยั่งยืน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมได้อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการดำเนินการในหลายด้าน ได้แก่ การส่งเสริมการเจรจาและการอภิปรายเปิดกว้าง โดยการสร้างพื้นที่ให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเจรจาเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคมได้อย่างเสรีและเปิดกว้าง จะช่วยลดความตึงเครียดและความขัดแย้ง ให้การศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การให้ความรู้และการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจะช่วยให้ประชาชนสามารถจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนการวิจัยและการศึกษา ซึ่งการการสนับสนุนการวิจัยและการศึกษาที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและสังคม จะช่วยให้มีข้อมูลและแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการ การสร้างสื่อสารที่โปร่งใสและเปิดเผย เพราะการสนับสนุนการสื่อสารที่โปร่งใสและเปิดเผยจะช่วยลดการบิดเบือนข้อมูลและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างประชาชน รวมทั้งการสร้างแนวทางและกรอบการแก้ไขปัญหา: การกำหนดแนวทางและกรอบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ชัดเจนจะช่วยให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและสามารถประเมินผลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลินา ไชยะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมือง การเคลื่อนไหวทางสังคม และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในบริบทของการประท้วงและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า เฟซบุ๊คมีความเป็นพื้นที่สาธารณะตามแนวคิดของฮาเบอร์มาสห้ามิติในลักษณะร่วมสมัยและเป็นพลวัตร โดยเป็นพื้นที่ซึ่งกว้างขวางไร้ขอบเขต ไม่มีลักษณะทางกายภาพและมีผู้เข้าร่วมกระทำการที่มีคิดเห็นที่มีความแตกต่างหลากหลาย อย่างไรก็ตามการเข้าร่วมอภิปราย ถกเถียงในพื้นที่สาธารณะนี้ ไม่ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงที่เป็นธรรมเสมอไปเนื่องจากความคิดเห็นสาธารณะอาจไม่ได้เป็นผลมาจากความเข้าใจเหตุผลร่วมกัน ของคนในสงคม แต่เกิดจากการตามกระแสหรือเชื่อผู้มีชื่อเสียงโดยไม่มีการคิดพิจารณาเหตุผลในขณะที่ผล การศึกษาด้านรูปแบบการใช้เฟสบุ๊กเพื่อเคลื่อนไหวทางสังคมนั้นพบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวมักมี การใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับ การลงพื้นที่หรือเคลื่อนไหวบนท้องถนนเพื่อสร้างกลุ่มผู้สนับสนุนขบวนการระดมทรัพยากรและสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็ง

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) รัฐสภาไทย รัฐสภาไทยควรออกกฎหมายหรือจัดตั้งคณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องกับการลดความขัดแย้งทางการเมือง โดยมีตัวแทนจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมกัน เพื่อสร้างแนวทางเพื่อเป็นทางออกสำหรับประเทศไทย เพื่อให้เป็นประชาธิปไตยแท้จริงที่ไม่มีการแทรกแซงจากองค์การภายนอกสถาบันทางการเมืองนอกจากนี้รัฐบาลยังต้องเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมนโยบายที่เป็นรูปธรรมและการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่หลังการรัฐประหารในปี 2490 มีความสำคัญอย่างมาก เพื่อให้เข้าใจรูปแบบของการขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

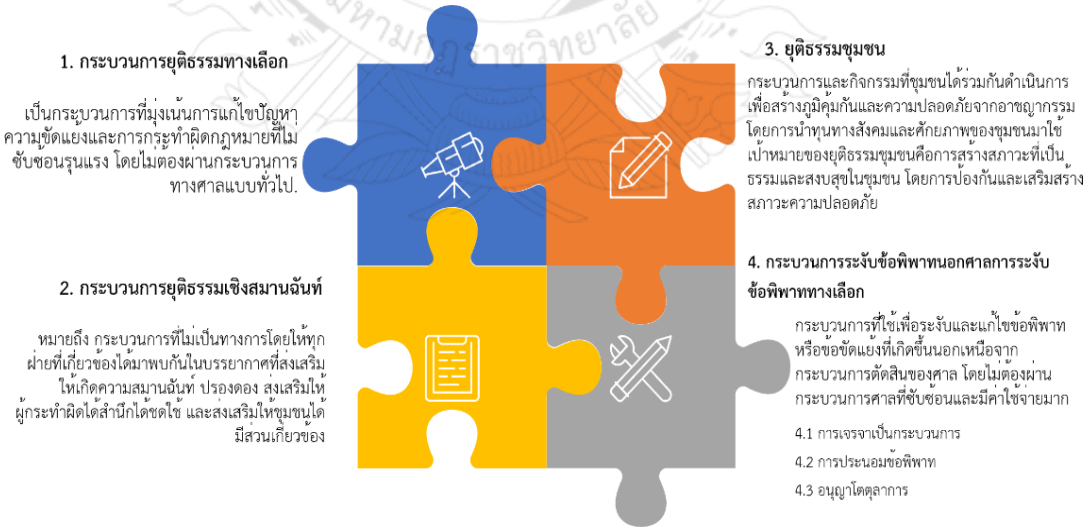
2. การศึกษามุมมองของผู้คนในทุกช่วงวัยเราควรใช้วิธีการศึกษาที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเชิงปริมาณที่ใช้ข้อมูลสถิติและตัวเลข หรือการศึกษาเชิงผสมผสานที่นำเอาวิธีการศึกษาทั้งสองมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อมูลที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับมุมมองของผู้คนในทุกช่วงวัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562

3. ควรมีการจัดทำข้อเสนอที่มีมุมมองหลากหลายทั้งในสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้รับนโยบายที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

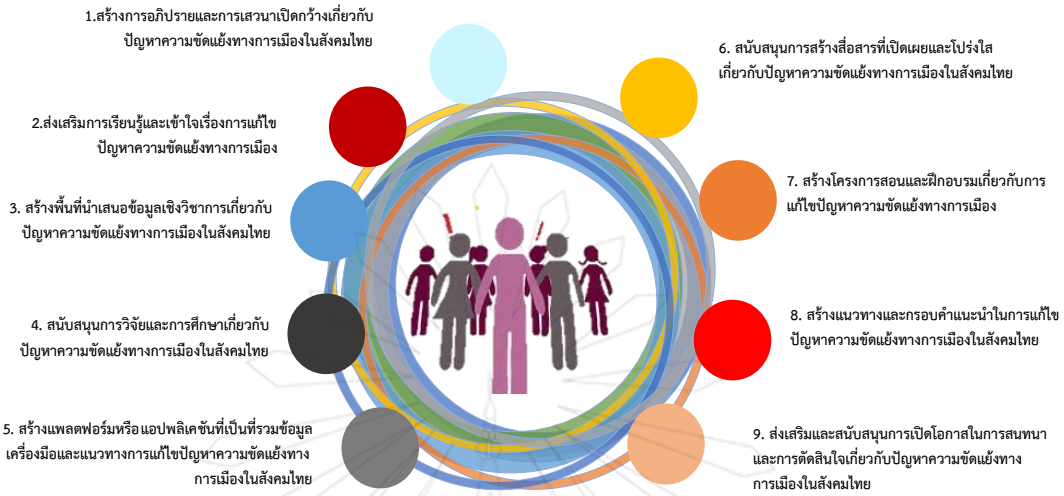
5.4 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบใหม่จากการศึกษาหาข้อมูล สัมภาษณ์ พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 และนำมาสร้างรูปแบบนำเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาพลวัตของความขัดแย้งและผลกระทบของความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย สู่ความยั่งยืน ผู้วิจัยนำเสนอกระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการเป็นแผนภูมิภาพ ดังนี้

1. กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทยที่ต้นเหตุจากชุมชน

2. รูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

3. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยตามหลักการและรูปแบบ

4. Model UAPT

ซึ่งกระบวนการข้างต้น และโมเดล UAPT จะช่วยให้การวิเคราะห์และการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปสู่การสร้างสังคมที่สงบสุขและยั่งยืนได้

บรรณานุกรม

ทุติยภูมิ

1. หนังสือทั่วไป

กันตพจน์ เศรษฐารัศมี, พลตรี. (2566). วิถีประชาธิปไตยในสังคมไทยโดยใช้หลักธรรมของพระพุทธศาสนา. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

คณะอนุกรรมการวิชาการ. (2558). *หลักนิติธรรม (The Rule of Law).* ความหมาย สาระสำคัญและผลของการฝ่าฝืนหลักนิติธรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พีเอสพริ้นติ้งดีไซน์ จำกัด.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2551). *ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2540). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ขบวนการเคลื่อนไหวประชา สังคมในต่างประเทศ.* กรุงเทพฯ: วิภาษา.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2542). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบใหม่และนัยยะเชิงทฤษฎีต่อการพัฒนา ประชาธิปไตยในขบวนการประชาสังคมไทย: ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง.* โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2543). *วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และความเป็นอื่น.* พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: วิภาษา.

ชยันเสฏฐ์ พรหมศรี. (2551). *คู่มือสู่องค์การแห่งความสำเร็จ.* กรุงเทพฯ: ปัญญาชน. สำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน (2554). คู่การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ. กรมการพัฒนาชุมชน:บริษัทบิไทเอ็สเพรส จำกัด.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2546). *14 ตุลา: บันทึกประวัติศาสตร์.* กรุงเทพฯ: บริษัท กรีน พริ้นท จำกัด.

ชลทิศ ธีระฐิติ. (2551). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชุมพร สังขปรีชา. (2531). *ปรัชญาและทฤษฎีการเมืองว่าด้วยธรรมชาติมนุษย์.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2560). ปรัชญาการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธมกร ทยาประศาสน์. (2555). *พลวัตการเมืองการปกครองของไทย.* พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.

ธัญณ์ณภัทร์ เจริญพานิช. (2565). *การเมืองไทยร่วมสมัย พ.ศ. 2540-2563 : พัฒนาการทางการเมือง ความขัดแย้งและประชาธิปไตยไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีดี เกษมทรัพย์. (2563). *ประชาธิปไตยกับชนชั้นกลาง.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ประยงค์ สุวรรณบุบผา. (2541). *รัฐปรัชญา แนวคิดตะวันออก-ตะวันตก.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ. (2545). วิถีชีวิต วิถีสู้ ขบวนการภาคประชาชนร่วมสมัย. เชียงใหม่: ตรัสวิน.

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุณยากร). (2547). *พุทธสันติวิธี : การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง.* กรุงเทพฯ: สำนักงานทรัพยากร 21 เซ็นจูรี่.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

มณีมัยทองอยู่. (2557). แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาว่า ด้วยขบวนการทางสังคม. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขงคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิทยากร เชียงกูล. (2548). *ปรัชญาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลาจำกัด.

วิทยากร เชียงกูล. (2552). *ปรัชญาการเมืองเศรษฐกิจ สังคม.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สายธาร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *วิถีประชาธิปไตยในสังคมไทย.* พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร: กรุงเทพฯ.

สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ธนาคารออมสิน. (2543). *ชุมชนเข้มแข็ง คือพลังกอบกู้สังคมไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมธนาคารออมสิน.

เสริมศักดิ วิศาลาภรณ์. (2545). *ความขัดแย้ง-การบริหารเพื่อความสร้างสรรค์.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตะเกียง.

เสริมศักดิ วิศาลาภรณ์. (2536). *ภาวะผู้นำและความขัดแย้ง.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เสริมศักดิ วิศาลาภรณ์. (2540). *ความขัดแย้งการบริหารเพื่อความสร้างสรรค์.* กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์.

2. บทความ/วารสาร

กรณัฐ ระงับทุกข์. (2565). การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร. ปีที่ 11 ฉบับที่ 3. พฤษภาคม–มิถุนายน. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุณา มธุลาภรังสรรค์. (2563). ปัจจัยและเงื่อนไขความขัดแย้งในสังคมไทย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร.* ปีที่ 12 ฉบับที่ 1. มกราคม–มิถุนายน. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

โกเมศ ขวัญเมืองและคณะ. (2565). การปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักนิติธรรม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช.

กิจบดี ก้องเบญจภุช. (2561). การสืบทอดอำนาจทางการเมืองโดยมชอบ. *วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น*. ฉบับ 2 (2). กรกฎาคม-ธันวาคม.

กมลวรรณ โลห์สิวานนท์. (2555). ก้าวข้ามให้พ้น...พลวัตของสื่อ. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์.* ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม.

คุณาธิป อินทรพรม และศิวัช ศรีโภคางกุล. (2564). การเปรียบเทียบกลยุทธ์และแนวทางการเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วมสมัยของประเทศไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*. ปีที่ 9 ฉบับที่ 6. กันยายน-ตุลาคม.

จิรัฐิติภัค คลังเพ็ชร์ และ ณัฐวุฒิบุ้งจันทร์. (2558). การพัฒนาทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสงคมไทย (พ.ศ.2549-2556). *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. ปีที่ 5 ฉบับพิเศษ. กรกฎาคม.

ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2562). ความเป็นประชาธิปไตยหลังการรัฐประหาร. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*. วิทยาลัยรัฐกิจมหาวิทยาลัยรังสิต.

ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณและสมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2562). วิเคราะห์ขบวนการนักศึกษาไทยในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2549-2557.

โชติ บดีรัฐ. (2015). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงภายใต้ความขัดแย้งทางการเมือง. *Life Sciences and Environment Journal*, 16(1).

ชัยธนพล ศรีจิวังษา. (2560). การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองตามรูปแบบพุทธวิธี. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (ฉบับพิเศษ). เมษายน-มิถุนายน.

ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษา.

ทัศนีย์ ปิ่นสวัสดิ์. (2561). การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดชัยนาท. *ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1. เดือนมกราคม–เมษายน.

ทศพร มะหะหมัด. (2557). การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในความขัดแย้งของโลกอาหรับ: กรณีศึกษาตูนีเซีย อียิปต์ ลิเบียและซีเรีย. *วารสารเกษมบัณฑิต*. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1. มกราคม–มิถุนายน.

ธนากรณ์ อินทร. (2563). สื่อสังคมออนไลน์กับการประท้วงรูปแบบใหม่ : กรณีขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย. *วารสารรัฐศาสตร์พิจาร*. ปีที่ 8 ฉบับที่ 16.

ธโสธร ตู้ทองคำ และคณะ. (2565). การเปลี่ยนแปลงสังคมการเมืองของไทยสมัยนายทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544 -2549). *วารสารการเมืองการปกครอง*. เล่มที่ 12 ฉบับที่ 2. พฤษภาคม–สิงหาคม.

ธีราพร ทวีธรรมเจริญ. (2553). การเรียนรู้วิถีชุมชนจากแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและทฤษฎีชุมชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. ปีที่ 30 ฉบับที่ 1. เดือนมกราคม-มีนาคม.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2554). พลวัตของการเมืองไทย (Dynamics of Thai Politics). *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (24). มกราคม-มิถุนายน.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2554). พลวัตของการเมืองไทย (Dynamics of Thai Politics). *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (24) มกราคม-มิถุนายน.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2552). พลวัตของการเมืองไทย (Dynamics of Thai Politics) *บทความวิชาการ จุลนิติ* . สถาบันพระปกเกล้า. พฤษภาคม-มิถุนายน.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2554). พลวัตของการเมืองไทย (Dynamics of Thai Politics).*วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (24). มกราคม-มิถุนายน.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2552). พลวัตของการเมืองไทย (Dynamics of Thai Politics) บทความ*วิชาการ จุลนิติ*. สถาบันพระปกเกล้า. พฤษภาคม-มิถุนายน.

บัญญัติ แพรกปาน. (2565). การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยกับสังคมไทยในยุคปัจจุบัน. การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยกับสังคมไทยในยุคปัจจุบัน. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. *ประชาชาติธุรกิจออนไลน์.* 23 มิถุนายน 2561.

ปรัชญากรณ์ ลครพล. (2563). คณะกรรมการกลางกลาโหม การควบคุมอำนาจกองทัพของคณะราษฎรหลังการปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 - 2477. *วารสารศิลปะศาสตร์.* มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระครูวินัยธรอธิษฐ์ สุวฑโฒ (สุขพานิช) และ พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม (ศิริชัย เพ็ชรรัตน์). (2564). หลักพุทธธรรมกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไทย. *วารสาร มมร วิชาการล้านนา*. ปีที่ 10ฉบับที่ 2. กรกฎาคม–ธันวาคม.

พระครูธรรมธรสฐาพร ,และโกเมศ ขวัญเมือง. (2565). การปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักนิติธรรม. ปีที่ 9 ฉบับที่ 5 พฤษภาคม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช.

พระครูธรรมภาณโกวิท (ประภาส ปริชาโน). (2560). การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองตามแนวปรัชญาโสคราตีส. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์.* ปีที่ 22 ฉบับที่ 2. กรกฎาคม-ธันวาคม.

พระครูรัตนสุตาภรณ์. (2561). ประชาธิปไตยภายใต้กระแสยุคเปลี่ยนผ่านอำนาจการเมืองการบริหารไทยในยุครัฐบาล คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.). *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย.*

พระราชบัญญัติ. (2558). การชุมนุมสาธารณะ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 63 ก.

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนฺโน และคณะ. (2565). การใช้หลักพุทธธรรมเพื่อขจัดความขัดแย้งในสังคมมนุษย์. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. มกราคม-เมษายน.

พิเชฐ ศรีหล้า. (2562). การก้าวของพลวัตการเมืองการปกครองของไทยในยุคหลังรัฐประหาร. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL).* ปีที่ 1 ฉบับที่ 1. กันยายน - ธันวาคม.

ยุทธศาสตร์ หน่อแก้ว. (2563). รัฐธรรมนูญของประชาชนและผลักดันแบบจำลองประชานิยมที่สนับสนุนพลเมืองรากหญ้าในสังคมไทย. เชียงราย : สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม. (2561). ความขัดแย้งในสังคม : ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์.* ปีที่ 7 ฉบับที่ 2. เมษายน-มิถุนายน.

วุฒิชัย ตาลเพชร. (2565). รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่หลังรัฐธรรมนูญ ปี 2560 ในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2. เดือน กุมภาพันธ์, 6.

ศักดิภัท เชาวน์ลักษณ์สกุล และคณะ. (2561). รัฐประหารกับการเมืองไทย. *บริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. (2558). *การสร้างสำนึกพลเมือง.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ศักดิภัท เชาวน์ลักษณ์สกุล และคณะ. (2561). รัฐประหารกับการเมืองไทย. *บริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. การก่อตัว พัฒนาการ และพลวัตการชุมนุมบริเวณแยกดินแดง. ช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคม.

ศรษฐินันท์ ศิริสกุลเขมทัต และคณะ. (2560). ปรัชญาแนวพุทธ: การแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง. *วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร.* ปที่ 7 ฉบับที่ 2. พฤษภาคม–สิงหาคม.

สงกรานต์ รัตน์พลทและณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์. (2562). ผลกระทบจากรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่ม “ดาวดิน”. *วารสารการเมืองการปกครอง.* ปีที่ 9 ฉบับที่ 2. ประจำเดือนพฤษภาคม–สิงหาคม.

สมชัย เทพสมบัติและคณะ. (2563). ยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของครูใน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*. 8(4).

สัญญา เคณาภูมิ. (2564). กระบวนการเสริมสร้างอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยฐานคติหุ้นส่วนทางการเมือง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สัณฐาน ชยนนท์และคณะ. (2565). รูปแบบภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ. *วารสารศิลปะการจัดการ.*

สุรพล ศรีวิทยา. (2558). การปฏิรูปประชาธิปไตยไทยภายใต้กรอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ธรรมาธิปไตย. *วารสารจุลนิติ*, 12(6).

สมชัย เทพสมบัติและคณะ. (2563). ยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของครูใน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 8(4).

สัญญา เคณาภูมิ. (2564). กระบวนการเสริมสร้างอุดมการณ์แบบประชาธิปไตยฐานคติหุ้นส่วนทางการเมือง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สัณฐาน ชยนนท์และคณะ. (2565). รูปแบบภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธ.*วารสารศิลปการจัดการ.*

3. ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และ/หรือสารนิพนธ์

คงฤทธิ์ แข็งแรง (2563) ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มครูในด้านการศึกษา กรณีศึกษากลุ่มครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชารัฐศาสตร์.* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จักรกฤษ กมุทมาศ. (2560). การก่อตัวและพัฒนาการของกลุ่มคนเสื้อแดงจังหวัดขอนแก่น. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองคณะรัฐศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เจตริน เชยประเสริฐและธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2563). ทัศนคติของประชาชนต่อการทำรัฐประหาร พ.ศ.2557 : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองปราจีนบุรี. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา.* ครั้งที่ 15. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรังสิต.

จิรารักษ์ ทรงเมตตา. (2554). *การศึกษาวิเคราะห์ศีลข้ออทินนาทานกับปัญหาวิกฤตทางศีลธรรมของวัยรุ่นในสงคมไทย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร. (2537). การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *รายงานผลงานวิจัย.* มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: กรุงเทพฯ.

ณัฐฐินันท์ นันทะเสนา. (2563). การเคลื่อนไหวทางสังคมโดยกลุ่มนักศึกษาขบวนการประชาธิปไตยใหม่. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา).* คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

นลินา ไชยะ. (2562). เศรษฐศาสตร์การเมืองว่า ด้วยพื้นที่สาธารณะ การเคลื่อนไหวทางสังคม และสื่อสังคมออนไลน์. *ดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตรมหาวิทยาลัยบูรพา สิงหาคม.

พระครูสิทธิถาวรคุณ (เจรัมย์). (2556). *การศึกษาหลักหิริ-โอตตัปปะเพื่อส่งเสริมการรักษาศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มนตรี คงเตี้ย (พันตำรวจโท). (2557). *กระบวนการจัดการความขัดแย้งตามหลักสาราณียธรรม : กรณีศึกษาประชาชนบุกรุกที่ดินสาธารณะชุมชนชะแมบพัฒนา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัตนา โตสกุล. (2548). มโนทัศน์เรื่องอำนาจ (The Concept of Power). กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ. สาขาสังคมวิทยา, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

วริยา ด้วงน้อย. (2562). นิเวศวิทยาการเมืองว่าด้วยความขัดแย้ง และการต่อต้านการทำเหมืองแร่ทองคำของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม. *ดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต.* สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. สิงหาคม.

สุริชัย หวันแก้ว. (2556). ความรุนแรงทางการเมือง: พลวัตสังคมและวัฒนธรรมและแนวทางแก้ไข. *รายงานฉบับสมบูรณ์.* สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะเลขานุการคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.).

สุพตัรา จิตตเสถียร. (2550). การจัดการความขัดแย้งในสถานพยาบาลของรัฐระดับจังหวัด. *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.* สาขาวิชารัฐประศาสนศาตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อภิชาต สถิตนิรามัยและอนุสรณ์ อุณโณ. (2560). การเมืองคนดี : ความคิด ปฏิบัติการและอัตลักษณ์ทางการเมืองของผู้สนับสนุนขบวนการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย. ฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ (ฝ่าย 1). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

4. ภาษาอังกฤษ

Arachananan, C. (2018). *Democracy in a universal view*. [In Thai]. *Journal of Social Development*, *23*(2).

Akhter Hussain Bhat. (2019). SOCIAL MEDIA AND POLITICAL CONFLICT. *IRJMSH*. Vol 10 Issue 10.

A-phaphirom, A. (2002). Introduction to Political Science, (2nd Edition). Bangkok: Odeonstore Press. (In Thai).

Bijan Kafi. *Victory by Facebook? Egypt's Digital Youth Comes of Age*. Digital Development Debates, online: http://www.digital-development-debates.org/issue-04-media–political-opposition–victory-by-facebook-egypts-digital-youth-comes-of-age.html.

Bemnard Crick. (2002). Democracy: a very short introductian. Oxford: Oxford University.

Caroline Bhattacharya. (2022). Restrictive rules of speechmaking as a tool to maintain party unity: The case of oppressed political conflict in German parliament debates on the euro crisis. Party Politics. *OnlineFirst*. May 3.

Cunningham, Philip J. "An unexpectedly successful protest". *Bangkok Post*. เก็บจากแหล่งเดิมเมื่อ 8 November 2020. สืบค้นเมื่อ 20-1-2023.

Caniglia, B. & Carmin, J. (2005). *Scholarship on Social Movement Organizations: Classic Views and Emerging Trends*. Mobilization: An international Quarterly, 10(2).

Chantavanich, S. (2016). *Sociological theory (7th ed.).* Chulalongkorn University Press.

Clemens, E. (1996). *Organizational Form as Frame: Collective Identity and Political Strategy in the American Labor Movement*. In McAdam, D., McCarthy, J. & Zald, M. (Eds.), Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities, Mobilizing Structures, and Cultural Framing. New York: Cambridge University Press.

Center for Peace and Good Governance Public participation and conflict management. (2002). Bangkok: King Prajadhipok's Institute.

Diani, M. (1992). *The Concept of Social Movement*. The Sociological Review, 40 (1).

Dionne van Reenen. (2019). What Are We Witnessing? Student Protests and the Politics of the Unknowable. *Journal of Student Affairs in Africa*. Volume 7(1) 2019, 15.

Emma van der Goot and Group. (2022). Online and Offline Battles: Usage of Different Political Conflict Frames. *The International Journal of Press/PoliticsOnlineFirst*, April 27.

Emmanuelle Richez and faculty. (2020). Unpacking the Political Effects of Social Movements With a Strong Digital Component: The Case of #IdleNoMore in Canada. *Social Media + Society*. April-June 2020: p. 1.

Edward, C. S. & Alnold J. Z. (1668). Dictionary of American Politics. New York: Barnes and Nobles.

Full statement. *The demonstration at Thammasat proposes monarchy reform*. Prachatai English (ภาษาอังกฤษ). 11 August 2020. เก็บจากแหล่งเดิมเมื่อ 20 August 2020. สืบค้นเมื่อ 20-1-2023

Farhad Hassan Abdullah. (2020). Revolution in Egypt: Political Movements and Mobilisation of Resources. *Insight on Africa.* 12(1) 7–28, 2020: p. 7.

Fuchs, C. (2006). *The Self-Organization of Social Movements*. Systemic Practice and Action Research, 19(1).

Francis Fukuyama. (1992). *The End of History and the Last Man*. London: Penguin Books.

Greg Simons. (2020). Policy and Political Marketing: Promoting Conflict as Policy. *Journal of Political Marketing*.

Gill & DeFronzo. (2009). *A Comparative Framework for the analysis of International Student. Movement*. Social Movement Studies.

Goodwin, J. & Jasper, J. (2004). *Rethinking Social Movement: Structure, Meaning and Emotion.* In People, Passion, and Power: Social Movement, Interest Organizations, and the Political Process. Oxford: Rowman & Littlefiled.

Georg Simmel. (1955). *Conflict and the Web of Group Affiliations*. Kurt H. Wolf tran. Glencoe Illinois: Free Press.

J. Reulecke. (2001). Youth Movements, History of 'Youth movement' Since the Nineteenth Century. *International Encyclopedia of the Social & behavior science*.

Jenkins, J. C. (1983). *Resource Mobilization Theory and the Study of Social Movement*. Annual Review of Sociology, 9.

Kongkirati, P., & Kanchoochat, V. (2018). *The Prayuth Regime: Embedded Military and Hierarchical Capitalism in Thailand*. TRaNS: Trans -Regional and -National Studies of Southeast Asia, 6(2).

Kammeyer, Kenneth C.W. 1997. *Sociology: Experiencing Changing Societies*. Boston: Allyn & Bacon.

Karl Mark. (1904). *The Manifesto of the Communist Party*. Chicago: Kerr..

Leah Melanie Kaplan. (2011). *A Forgotten history : The 1930's Student Movement*. American Studies : Dickinson college.

Lewis A. Coser. (1965). *The Function of Social Conflict. Glencoe Illinois*: Free Press.

Montesano, Michael J. (2019). *"The Place of the Provinces in Thailand's Twenty-Year National Strategy: Toward Community Democracy in a Commercial Nation?" (PDF)*. ISEAS Perspective. 2019 (60): 1–11. เก็บ (PDF) จากแหล่งเดิม เมื่อ 13 September 2020. สืบค้นเมื่อ 23 August 2020.

McAdam, D., McCarthy, J. & Zald, M., (Eds.). (1996). *Comparative Perspectives on Social Movements: Political Opportunities*. Mobilizing Structures. and Cultural Framings. New York: Cambridge University Press.

McCarthy, J. D., & Zald, M. N. (1977). Resource Mobilization and Social Movements: A Partial Theory. *American Journal of Sociology*. 82 (6).

Marcos Álvarez-Díaz and Faculty. (2019). Estimating the economic impact of a political conflict on tourism: The case of the Catalan separatist challenge. *Tourism Economics*. Volume 25, Issue 1, February.

Maria Narayani Lasala Blanco and Faculty. (2020). The Nature of Partisan Conflict in Public Opinion: Asymmetric or Symmetric?. *American Politics Research*. Volume 49, Issue 1, January.

Moritz Müller and Faculty. (2022). Cautious communicators: Strategic communication of European Union commissioners in regulatory decision-making. *European Union Politics.* Vol. 23(3).

Maravall, J. (1982). *The Transition to Democracy in Spain*. London: Croom Helm.

Max Weber. (1968). *Economy and Society*. Guenter Roth and Claus Wittich eds. New York: Bedminster Press.

Nantasena, N. (2021). Social Movements of The Student Group Called "New Democracy Movement". *Journal of Social Development*. *23*(2).

Owens,R.,G. (1991). *Wrganizational Behavior in Education (4th ed).* New Jersey, NJ: Prentice Hall.

Porta, D. & Diani, M. (2006). *Social Movement: An introduction*. Oxford: Blackwell Publishing.

Perrucci, R. & Potter, H. (1989). Network of Power: Organizational Actors at the National, Corporate, and Community Levels. *In Social Institutions and Social Change*. New York: Transaction Publishers.

Phumarin, C. (2017). *Democracy in the context of Thai society.* [In Thai]. *Journal of Social Development*, *23* (2).

Pintoptaeng, P. (2009). *Framework for analysis of social movement theory*. [In Thai]. *Journal of Social Development*, *23* (2).

Robbert - Jan Adriaansen, The Rhythm of Eternity : The German Youth Movement and the Problem of History, p.1-3, Online : https://www.berghahnbooks.com/downloads/intros/AdriaansenRhythm_intro.pdf.

Richard Ivan Job. (2009). Youth movement; Travel, Protest, and Europe in 1968, *The American Historical Review : Oxford university press*. Vol. 114, No. 2.

Reima Ana Maglajlic and Faculty. (2022). 'Madness' after the war in Bosnia and Herzegovina – challenging dominant understandings of distress. *Health*. OnlineFirst, December 7.

Tobias Ide and Faculty. (2022). First comes the river, then comes the conflict? A qualitative comparative analysis of flood-related political unrest. *Journal of Peace Research.* Volume 58, Issue 1, January.

The Guardian. Protests as Thailand senators debate amnesty bill. 11 November 2013. สืบค้นเมื่อ 20-1-2023.

Thongchai Santiwong and Somchai Santiwong. (2003). *15 Great Strategy: A Case Study of Thai Business Strategy.* Bangkok: Thai Wattana Panich.

Thomas, K. (1976). *"Conflict and Conflict Management." In Marvin D. Dunnette (ed.).* Handbook of Industrial and Organizational Psychology. Chicago: Rand McNally.

Sotheb Soontornbhesaj. (1997). *Contemporary Sociological Theory. Basic concepts of social and cultural theory*. Chiang Mai: Kobe Vision Public Company Limited.

Shree Krishna Panthee. (2021). Effects of Maoist's War on Dalits' Movement. *Contemporary Voice of Dalit.* 13(1).

Singhsomboon, S. (2018). *Principle of democracy.* [In Thai]. *Journal of Social Development*, *23* (2).

Samuel Huntington. (1991). *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Norman: University of Oklahoma Press.

Smit Sachchukorn. (2007). *Action Plan (3th ed).* Bangkok: October.

The Third Force – Field Guide To a New World Order, AB 153: The New Left. Adbusters magazine.

Tilly, C. & Tarrow, S. (2006). *Contentious Politics*. Lanham: Paragon Press.

Tilly, C. (1994). Social Movement as Historically Specific Clusters of Political Performances. *Berkeley Journal of Sociology*. 38.

Turner, H. R., (2015). *Social Movement in Encyclopedia Britannica*. Retrieved from http://global.britannica.com/topic/social-movement.

Thammaniwong, S. (2001). Social Movement. [In Thai]. *Journal of the Faculty of Arts. Silpakorn University*, *23*(2).

Thomas Lehner and Fabio Wasserfallen. (2019). Political conflict in the reform of the Eurozone. *European Union Politics.* Volume 20, Issue 1, March.

Wiktorowicz, Q., (Ed.). (2004). *Islamic Activism: A Social Movement Theory Approach*. Bloomington: Indiana University Press.

Wattanasap. W. (2007). *Conflict: Principles and problem solving tools*. Center for Peace andGovernance,King Prajadhipok's Institute.

Walker, A. (2010). *Thailand's political peasants: Power in the modern rural economy*. USA: University of Wisconsin Press.

Yanghua Li. (2018). *August Wilson's Presentation of Interracial Movements in 1960*. English Language Teaching; Vol. 11, No. 6.

Yenjaima, R., & Suyaporm, S. (2018). Conflict in society: Theory and solutions. Journal of MCU Social Science Review, 17(2).

5. เอกสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

กนกรัตน์ เลิศชูสกุล และ ธนาพงศ์ เกิ่งไพบูลย์. (2564). *รายงานเบื้องต้นโครงการวิจัย "ประยุทธ" เป็น "สฤษดิ์น้อย"* : https://www.matichon.co.th/politics/news_1010869.

กิตติพัฒน์ สุวรรณสิริเมธี. (2550). *เอกสารประกอบวิชาปรัชญาการเมืองตะวันตก.* สืบค้น 20 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.mcu.ac.th/article/detail/14242.

เดลินิวส์. (2562). *กลุ่มฟื้นฟูประชาธิปไตย รวมตัวปราศรัย-ล่าชื่อถอด'กกต.*. สืบค้น 24 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://d.dailynews.co.th/politics/701625/.

ไทยรัฐออนไลน์. (2561). *"เปิดเบื้องหลัง แกนนำ 'คนอยากเลือกตั้ง' เหตุใดกล้าท้าทายอำนาจ คสช.".* สืบค้น 20 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.thairath.co.th/news/politic/1287742.

ไทยโพสต์ออนไลน์. (2561). *"อยากเลือกตั้ง' ลั่น 'คิกออฟประชาธิปไตย' 3 แกนนำมอบตัวหลังเลิกม็อบ"*. สืบค้น 23 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.thaipost.net/main/detail/2819.

ไทยรัฐออนไลน์. (2561). *"เปิดเบื้องหลัง แกนนำ 'คนอยากเลือกตั้ง' เหตุใดกล้าท้าทายอำนาจ คสช.".* สืบค้น 20 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.thairath.co.th/news/politic/1287742.

ไทยรัฐออนไลน์. (2559). *คุมตัว 'จ่านิว' พร้อมกลุ่มพลเมืองโต้กลับ ออกจากพื้นที่บีทีเอส ช่องนนทรี.* สืบค้น 24 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/608603.

แนวหน้าออนไลน์. (2561). *"เชียงใหม่รวมตัวประท้วงอยากเลือกตั้ง จี้คสช. คืนอำนาจหยุดริดรอนสิทธิ"*. สืบค้น 23 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.naewna.com/politic/320870.

ปรีดา จันทร์แจ่มศรีและคณะ. (2557). ความจริงของชีวิต. หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. สืบค้น 1 กันยายน 2565 เข้าถึงได้จาก https://reg2.crru.ac.th/reg/files/20150929020821_9760ec3f897854790385b0c660235a07.pdf

ประชาชาติธุรกิจ. (2561). *“จ่านิว” โผล่พัทยาพร้อมกลุ่มผู้ชุมนุม “คนอยากเลือกตั้ง”.* สืบค้น 23 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.prachachat.net/politics/news125345.

ประชาไท. (2015). *Timeline: การเคลื่อนไหวของขบวนการประชาธิปไตยใหม่ จนถึงวันถูกจับกุม.* สืบค้น 17 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://prachatai.com/journal/2015/07/60105.

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2557). *ประวัติศาสตร์และการเมืองเรื่องแซนด์วิช (ทั่วโลก).* สืบค้น 18 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.tcijthai.com/news/2014/02/archived/4493.

พระไพรสาร วิสาโร. (2549). *อำนาจ ความจริง และสันติภาพ.* งานสัมมนาศึกษาสารวันสันติภาพสากลประจำปี 2006 “สันติภาพ ดำรงอยู่ในความจริง” และเสวนา “อำนาจความจริงและสันติภาพ”. วันที่ 3 พฤษภาคม 2549 ณ ห้องประชุมชั้น 10 อาคารสภาพระสังฆราชคาทอลิคแห่งประเทศไทยจัดโดยคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อความยุติธรรม และสันติ (ย ส.) . สืบ ค้น 21 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก https://shorturl.asia/HW6oy.

พชรพล ตั้งวงศ์วณิชย์และคณะ. *การศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มนักเรียนเลว ในยุครัฐบาลประยุทธ์จันทร์โอชา*. สืบค้น 17 ตุลาคม 2565. เข้าถึงได้จาก http://www2.huso.tsu.ac.th/ncom/csd/csdful_pdf/f196.pdf.

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2558). ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน ประมวลสถานการณ์ขบวนการประชาธิปไตยใหม่ 24 – 27 มิถุนายน 2558. สืบค้น 17 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://tlhr2014.files.wordpress.com/2015/08/20150701_-24-27-2558.pdf.

เสกสรร ทายะรังสี และคณะ. (2556). *สัญวิทยากลุ่มลัทธิหลังสมัยใหม่.* สืบค้น 25 สิงหาคม 2565 เข้าถึงได้จาก https://shorturl.asia/B0w5U.

สำนักข่าวอิศรา. (2558). *กลุ่มพลเมืองโต้กลับ เดินหน้าจัดงาน "เลือกตั้งที่ลัก".* สืบค้น 24 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.isranews.org/content-page/item/36536-thaipbs_3653622.html.

สถาบันปรีดี พนมยงค์. (2564). *ประกาศคณะราษฎร. ฉบับที่ 1*. สืบค้น 20 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://pridi.or.th/th/libraries/1583202126.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2555). *พลวัต (6 สิงหาคม 2555).* สืบค้น 20 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://shorturl.asia/QoE7U.

BBC NEWS. (2561). "รวมพลคนอยากเลือกตั้ง" ถึงนัดชุมนุมไล่รัฐบาล คสช. 10 ก.พ.". สืบค้น 20 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.bbc.com/thai/thailand-42846461.

BBC NEWS. (2561). *"รวมพลคนอยากเลือกตั้ง" ถึงนัดชุมนุมไล่รัฐบาล คสช.* 10 ก.พ.". สืบค้น 20 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.bbc.com/thai/thailand-42846461.

BBC NEWS. (2562). *ชุมนุม "คนอยากเลือกตั้ง": ยูเอ็น-ฮิวแมนไรท์วอทช์เรียกร้องให้ปล่อยตัวแกนนำทันที*. สืบค้น 23 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.bbc.com/thai/thailand-44206045.

ILAW. (2018). *2018 the year of Resistance*. สืบค้น 20 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://freedom.ilaw.or.th/node/630.

LUE history. *ในหลวงรัชกาลที่ 9 พระมหากษัตริย์ผู้ทรงคลี่คลายความขัดแย้ง เปลี่ยนแปลงวิกฤติสู่สันติ*. สืบค้น 19 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://shorturl.asia/ANDfd.

MATICHON ONLINE. (2018). *วีรพงษ์ รามางกูร : พลวัตของสังคมการเมือง*. สืบค้น 20 มีนาคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1126611.

Thai PBS. (2013). *บทบาทนักศึกษากลุ่มดาวดิน ในการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม ร่วมกับชาวบ้าน*. สืบค้น 17 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://www.thaipbs.or.th/ news/content/195448.

Thai PBS. (2561). *ประชาชนเรียกร้องรัฐบาลจัดเลือกตั้งปี 61 และชุมนุมต่อเนื่องทุกสัปดาห์*. สืบค้น 20 มกราคม 2566. เข้าถึงได้จาก https://news.thaipbs.or.th/content/269697.

United Nations. (16 December 1966). International Covenant on Civil and Political Rights. เข้าถึงได้จาก https://www.ohchr.org/en/instrumentsmechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ขอความอนุเคราะห์ผู้ให้สัมภาษณ์

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ข้อมูลในการทำดุษฎีนิพนธ์

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยไสย กตศิลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสุวิทย์ อุ่นขาว นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2562 (DYNAMICS AND SUPPRESSION OF POLITCAL CONFLICTS IN THAI SOCIETY DURING 1997 – 2019)" โดยมี ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ เพื่อให้การทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสานวัน – เวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
นายสุวิทย์ อุ่นขาว ผู้วิจัย
โทร ๐๘๐ ๗๓๘๓๑๘๐

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ข้อมูลในการทำดุษฎีนิพนธ์

เจริญพร นักเคลื่อนไหวทางการเมืองกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองคนเสื้อเหลือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสุวิทย์ อุ่นขาว นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2562 (DYNAMICS AND SUPPRESSION OF POLITCAL CONFLICTS IN THAI SOCIETY DURING 1997 – 2019)" โดยมี ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ เพื่อให้การทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสานวัน – เวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
นายสุวิทย์ อุ่นขาว ผู้วิจัย
โทร ๐๘๐ ๗๓๘๓๑๘๐

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ข้อมูลในการทำดุษฎีนิพนธ์

เจริญพร นักเคลื่อนไหวทางการเมืองกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองคนเสื้อแดง.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสุวิทย์ อุ่นขาว นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2562 (DYNAMICS AND SUPPRESSION OF POLITCAL CONFLICTS IN THAI SOCIETY DURING 1997 – 2019)" โดยมี ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ เพื่อให้การทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสานวัน – เวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
นายสุวิทย์ อุ่นขาว ผู้วิจัย
โทร ๐๘๐ ๗๓๘๓๑๘๐

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ข้อมูลในการทำดุษฎีนิพนธ์

เจริญพร นักเคลื่อนไหวทางการเมืองกลุ่มดาวดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสุวิทย์ อุ่นขาว นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2562 (DYNAMICS AND SUPPRESSION OF POLITCAL CONFLICTS IN THAI SOCIETY DURING 1997 – 2019)" โดยมี ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ เพื่อให้การทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสานวัน – เวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมาชีโว, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
นายสุวิทย์ อุ่นขาว ผู้วิจัย
โทร ๐๘๐ ๗๓๘๓๑๘๐

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ข้อมูลในการทำดุษฎีนิพนธ์

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสุวิทย์ อุ่นขาว นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2562 (DYNAMICS AND SUPPRESSION OF POLITCAL CONFLICTS IN THAI SOCIETY DURING 1997 – 2019)" โดยมี ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ เพื่อให้การทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสานวัน – เวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
นายสุวิทย์ อุ่นขาว ผู้วิจัย
โทร ๐๘๐ ๗๓๘๓๑๘๐

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ข้อมูลในการทำดุษฎีนิพนธ์

เจริญพร นายอรรถพล บัวพัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสุวิทย์ อุ่นขาว นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2562 (DYNAMICS AND SUPPRESSION OF POLITCAL CONFLICTS IN THAI SOCIETY DURING 1997 – 2019)" โดยมี ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ เพื่อให้การทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสานวัน – เวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
นายสุวิทย์ อุ่นขาว ผู้วิจัย
โทร ๐๘๐ ๗๓๘๓๑๘๐

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ข้อมูลในการทำดุษฎีนิพนธ์

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนีย์ ไชยรส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสุวิทย์ อุ่นขาว นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2562 (DYNAMICS AND SUPPRESSION OF POLITCAL CONFLICTS IN THAI SOCIETY DURING 1997 – 2019)" โดยมี ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ เพื่อให้การทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยจะประสานวัน – เวลาที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๔๒ ๘๑๔๖๑๖
นายสุวิทย์ อุ่นขาว ผู้วิจัย
โทร ๐๘๐ ๗๓๘๓๑๘๐

ภาคผนวก ข
เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย
เรื่อง
พลวัตของความขัดแย้งและระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย
ช่วงปี พ.ศ. 2540-2562

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและพลวัตความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556, เพื่อสังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 และเพื่อเสนอรูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงให้ครบทุกตอน แบบสัมภาษณ์จึงจะสมบูรณ์ และใช้ประโยชนในการวิจัยได้ คำตอบทุกข้อและความคิดเห็นต่าง ๆ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและจะไม่เกิดผลเสียต่อท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

(นายสุวิทย์ อุ่นขาว)
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ.....นามสกุล.....ตำแหน่ง.....
บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....เบอร์โทร.....E-mail.....
วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและพลวัตความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540-2556

1) ท่านคิดว่าสภาพสังคมการเมืองไทยโดยทั่วไปเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2) ท่านคิดว่าปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยมีสาเหตุมาจากอะไร

.....
.....
.....

3) ท่านคิดว่าความคิดเห็นต่างทางสังคมไทยมีสาเหตุมาจากอะไร

.....
.....
.....

4) ความคิดว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยไทยควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

5) ท่านคิดว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ส่วนที่ 3 สังเคราะห์กระบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2557-2562

1) ท่านคิดว่าสภาพสังคมการเมืองไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2) ท่านคิดว่าขบวนการระงับความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

3) ท่านคิดว่าความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองในสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2562 มีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 รูปแบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

1) ท่านคิดว่ารูปแบบและการดำเนินการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2) ท่านคิดว่าควรส่งเสริมและพัฒนารูปแบบในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3) ท่านคิดว่าบุคคลหรือหน่วยงานใดที่มีส่วนรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

.....

.....

.....

4) ท่านคิดว่าความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยส่งผลกระทบอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

5) ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

(นายสุวิทย์ อุ่นขาว)
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : นายสุวิทย์ อุ่นขาว

วัน เดือน ปีเกิด : 24 มิถุนายน 2513

ที่อยู่ปัจจุบัน : 202 หมู่ 8 ตาบลนาโป่ง อาเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000

ตำแหน่งและประวัติกำรทำงาน :

- พ.ศ. 2534 Test Engineer บริษัท AT&T Microelectronics (Thailand) เขตนวนคร จังหวัดปทุมธานี
- พ.ศ. 2535 - 2536 ช่างไฟฟ้าสื่อสาร กรมป่าไม้ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2536 - 2558 นายช่างเทคนิค องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดเลย
- พ.ศ. 2559 – 2564 ผู้จัดการศูนย์การขายและลูกค้าสัมพันธ์ บริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดเลย
- พ.ศ. 2565 – 2566 ผู้จัดการศูนย์บริการเอ็นทีสาขาด่านซ้าย บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จากัด (มหาชน) ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดเลย
- พ.ศ. 2566 – ปัจจุบัน ผู้ช่วยโทรคมนาคมจังหวัดเลย บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดเลย

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2531 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันวิทยาลัยเทคนิคเลย จังหวัดเลย
- พ.ศ. 2534 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันวิทยาลัยเทคนิคเลย จังหวัดเลย
- พ.ศ. 2542 ปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏเลย จังหวัดเลย
- พ.ศ. 2557 ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
- พ.ศ. 2564 กำลังศึกษาปริญญาเอก รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ร.ด.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย